

Metsäliitto on noin 30 maassa toimiva kansainvälinen metsäteollisuuskonserni, jonka toiminta perustuu suomalaisen yksityismetsätalouden ja innovatiivisen teknologian saumattomaan yhdistämiseen. Metsäliitto käyttää parasta pohjoismaista puuraaka-ainetta ympäristön kannalta kestäväällä tavalla suomalaisten huipputuotteiden luomiseen.

AVAINLUVUT
VUOSI 2008 LYHYESTI

02-09

sivut

>02 METSÄLIITTO-KONSERNI >04 AVAINLUVUT
>06 VUOSI 2008 LYHYESTI >08 PÄÄJOHTAJAN KATSAUS

LIIKETOIMINTA-ALUEET

10-23

sivut

>12 PUUNHANKINTA >14 PUUTUOTETEOLLISUUS
>16 SELLUTEOLLISUUS >18 KARTONKI- JA PAPERI-
TEOLLISUUS >20 PEHMO- JA RUOANLAITTOPAPERIT
>22 ENERGIAEOLLISUUS

YRITYSVASTUU
HALLINNOINTIPERIAATTEET

24-55

sivut

>24 YRITYSVASTUU >50 HALLINNOINTIPERIAATTEET
>130 TUOTANTOLAITOSKOHTAISET YRITYSVASTUUTIEDOT

TILINPÄÄTÖS 2008

56-129

sivut

>59 HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS
>69 KONSERNIN TILINPÄÄTÖS >115 EMOYRITYKSEN
TILINPÄÄTÖS

Metsäliitto-konserni

Puunhankinta

Puutuoteteollisuus

Selluteollisuus

Metsäliitto on yksi maailman suurimmista metsäteollisuuskonserneista. Sen viisi liiketoiminta-aluetta vastaavat puunhankinnasta ja valmistavat edistyskellisiä puutuotteita, korkealaatuista sellua, kartonkia ja paperia sekä pehmo- ja ruoanlaittopapereita. Metsäliitto-konsernin liikevaihto on 6,5 miljardia euroa, ja se työllistää yli 16 000 henkilöä. Tuotantolaitoksia ja myyntikonttoreita on noin 30 maassa.

Konsernin emoyritys on **Metsäliitto Osuuskunta**, jonka noin 130 000 suomalaista metsänomistajajäsentä omistavat liki puolet Suomen yksityismetsistä. Metsäliiton tärkein jäsenpalvelu on puukauppa, joka toi omistajajäsenille tuloja yhteensä yli 450 miljoonaa euroa vuonna 2008. Metsäliitto on yksityismetsien puukaupassa Suomen markkinajohtaja.

Metsäliitto hankkii vuosittain yli 32 miljoonaa kuutiometriä puuta, joka jalostetaan ensisijaisesti konsernin omil-

la tuotantolaitoksilla. Valtaosa puusta hankitaan Suomesta, pääosin Metsäliiton omistajajäseniltä. Puunhankintaa ohjaavat Metsäliiton ympäristöpolitiikka ja yritys vastuun periaatteet. **Metsäliiton Puunhankinnan** liikevaihto vuonna 2008 oli 1,7 miljardia euroa, ja se työllistää noin 1 200 henkilöä.

Metsäliiton Puutuoteteollisuus valmistaa Finnforest-tuotteita ja toimittaa asiakkaiden kanssa yhteistyössä kehitettyjä ratkaisuja erityisesti teollisen rakentamisen ja kuljetusvälineeteollisuuden sekä kodin ja asumisen tarpeisiin. Puutuoteteollisuuden liikevaihto vuonna 2008 oli 1,2 miljardia euroa, ja se työllistää noin 4 200 henkilöä.

Metsä-Botnia on Euroopan toiseksi suurin sellunvalmistaja. Sen päätuotteet, valkaistut havu-, koivu- ja eukalyptussellu, on kehitetty korkealaatuisten hienopapereiden, aikakauslehti- ja pehmo-papereiden sekä taivekartonkien valmistukseen. Metsä-Botnian liikevaihto

Kartonki- ja paperiteollisuus

Pehmo- ja ruoanlaittopaperit

Energiäteollisuus

vuonna 2008 oli 1,6 miljardia euroa, ja se työllistää noin 1 800 henkilöä.

M-real, Euroopan johtava kartongin valmistaja ja yksi merkittävistä paperin tuottajista, tarjoaa asiakkailleen laadukkaita kartonkeja ja papereita kuluttajapakkausihin sekä viestinnän ja mainonnan tarpeisiin. Maailmanlaajuinen myyntiverkosto palvelee merkkituote- ja kotelovalmistajia, kustantamoita, painotaloja, tukkureita ja toimistotarvikealan yrityksiä. M-realin osake on listattu NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä. Yhtiön liikevaihto vuonna 2008 oli 3,2 miljardia euroa, ja se työllistää noin 6 500 henkilöä.

Maailman johtava ruoanlaittopapereiden ja Euroopan neljänneksi suurin pehmapaperituotteiden valmistaja **Metsä Tissue** tunnetaan tuotemerkeistään, joita ovat Lambi, Serla, Mola, Tenta, Katrin ja Fasana. Yhtiö kehittää, valmistaa ja markkinoi pehmapaperituotteita sekä ruoan-

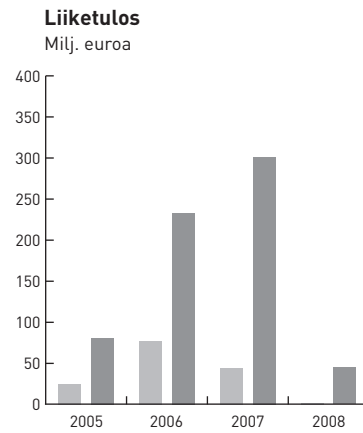
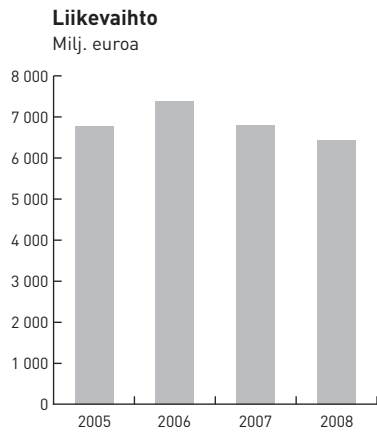
laittopapereita niin kotitalouksien kuin teollisten, julkisten ja kaupallisten asiakkaidenkin tarpeisiin. Yhtiön liikevaihto vuonna 2008 oli 0,9 miljardia euroa, ja se työllistää noin 3 200 henkilöä.

Viiden liiketoiminta-alueen lisäksi Metsäliitto-konserniin kuuluu myös osakkuusyhtiö **Vapo**. Vapo on Itämeren alueen johtava paikallisten ja uusiutuvien polttoaineiden, biosähkön ja -lämmön sekä ympäristöliiketoimintaratkaisujen toimittaja. Metsäliitto Osuuskunta omistaa Vaposta 49,9 prosenttia.

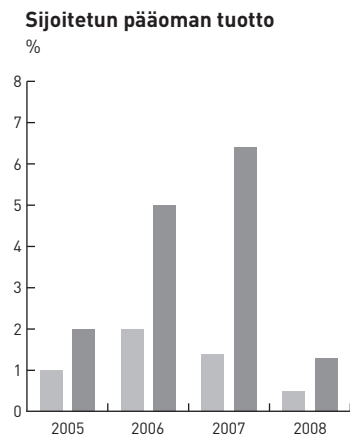
Avainluvut

Tulos (jatkuvat toiminnot)	2008	2007	2006
Milj. euroa			
Liikevaihto	6 434	6 797	7 392
Liiketoiminnan muut tuotot	239	92	129
Liiketoiminnan kulut	-6 189	-6 256	-6 937
Poistot ja arvonalentumiset	-482	-589	-507
Liiketulos	2	44	77
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	6	12	6
Kurssierot	19	5	9
Korko- ja muut rahoituskulut, netto	-260	-220	-186
Tulos ennen veroja	-233	-160	-94
Tuloverot	60	-24	-35
Tulos jatkuvista toiminnoista	-172	-183	-129

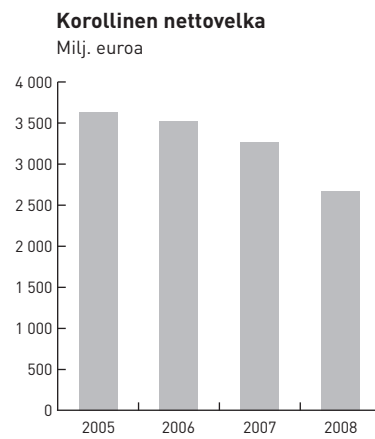
Tunnusluvut (jatkuvat toiminnot)	2008	2007	2006
Liiketulos, milj. euroa	2	44	77
- " -, ilman kertaluonteisia eriä	45	301	233
Sijoitetun pääoman tuotto, %	0,5	1,4	2,0
- " -, ilman kertaluonteisia eriä	1,3	6,4	5,0
Oman pääoman tuotto, %	-8,4	-7,5	-4,8
- " -, ilman kertaluonteisia eriä	-6,4	2,7	1,0
Omavaraisuusaste, %	26,0	28,8	29,5
Nettovelkaantumisaste, %	149	142	137
Korolliset nettovelat, milj. euroa	2 666	3 271	3 524
Bruttoinvestoinnit, milj. euroa	272	493	735
Henkilöstö, keskimäärin,	17 538	19 195	23 809
josta Suomessa	7 253	7 522	7 956

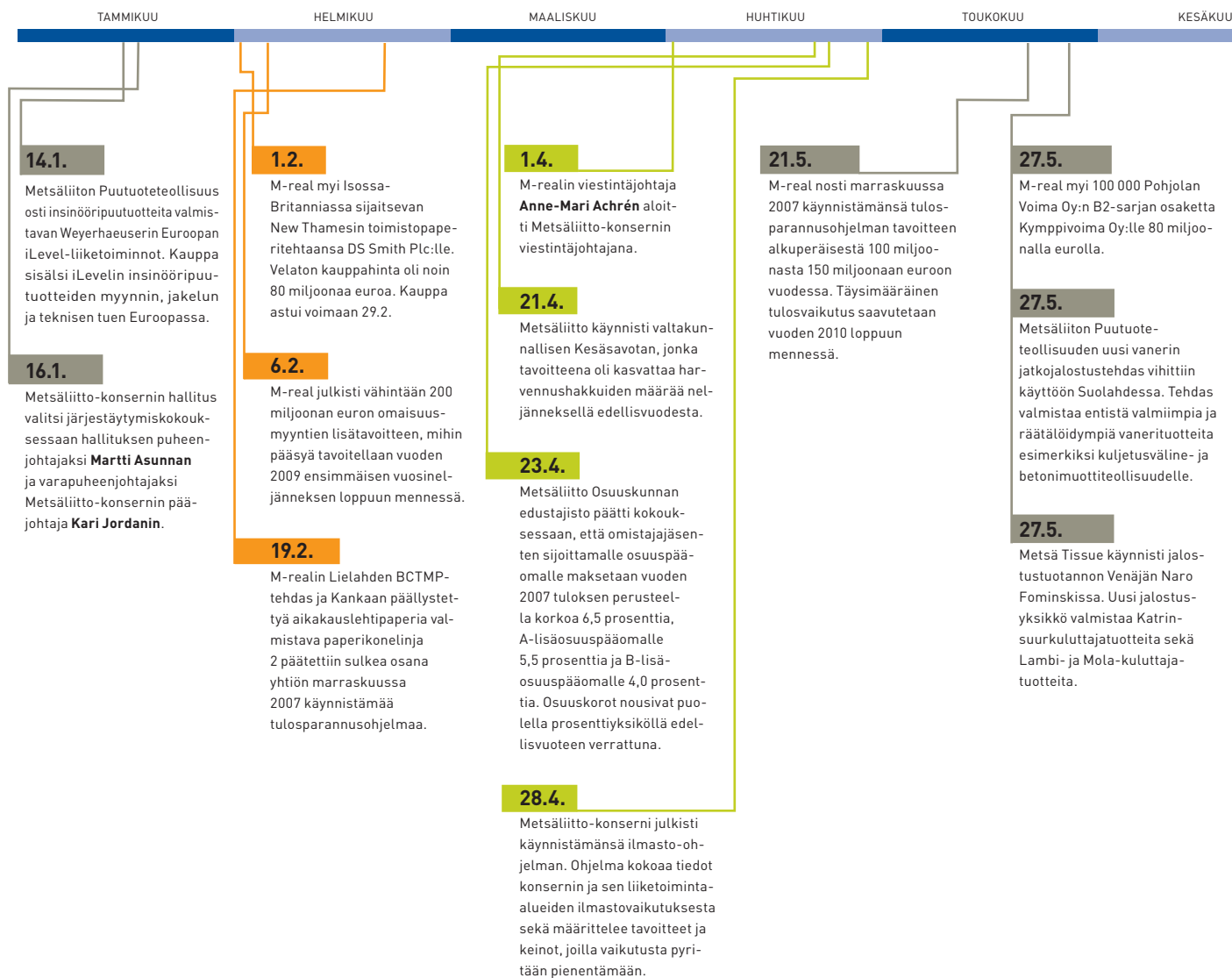
■ Liiketulos
■ Liiketulos ilman kertaerää

■ Sijoitetun pääoman tuotto
■ Sijoitetun pääoman tuotto ilman kertaerää

Vuosi 2008 lyhyesti

21.8.

Metsäliitto aloitti suorat puupolttoainetoimitukset voimalaitoksille. Ensimmäisenä solmittiin sopimus Vaskiluodon Voiman kanssa puupolttoaineiden toimituksesta Seinäjoen voimalaitokselle. Vuodesta 2009 lähtien Metsäliitto vastaa puupolttoaineiden hankinnasta sekä biopolttoaineiden käsittelytoiminnoista voimalaitoksen kentällä.

27.8.

Metsäliitto tehosti Suomen Puunhankinnan toimintaa yksinkertaistamalla toiminnan ohjausta ja tehostamalla raportointia.

31.8.

Metsä-Botnian toimitusjohtaja **Erkki Varis** siirtyi eläkkeelle.

1.9.

Ilkka Hämälä aloitti Metsä-Botnian uutena toimitusjohtajana.

29.9.

M-real sopi myyvänsä Graphic Papers -liiketoimintansa etelä-afrikkalaiselle Sappi Limitedille 750 miljoonalla eurolla. Kauppaan sisältyivät Kirkniemen ja Kankaan tehtaat Suomessa, Stocktadin tehdas Saksassa sekä Biberistin tehdas Sveitsissä. Osana kauppaa sovittiin pitkäaikaisista sellun, BCTMP:n ja puunhankinnan toimituksista sekä muista pienemmistä palvelu- ja toimitussopimuksista. M-real ilmoitti lisäksi suunnittelemansa standardihienopaperin tuotannon lopettamista Halleinin ja Gohrsmühlen tehtailla.

1.10.

Metsä Tissue allekirjoitti 238 miljoonan euron syndikoidun lainasopimuksen. Lainalla jälleenrahoitetaan nykyinen, kesäkuussa 2009 erääntyvä syndikaattilaina.

27.10.

Metsäliitto ilmoitti lopettavansa Soinlahden sahan toiminnan vuodenvaihteessa 2008–2009 sahan pitkään jatkuneen tappiollisen toiminnan vuoksi.

5.11.

Metsä-Botnia ilmoitti suunnittelevansa Kaskisten sellutehtaan tuotannon keskeyttämistä toistaiseksi tai lopettamista kokonaan vuoden 2009 ensimmäisen neljänneksen aikana.

25.11.

Metsäliitto Osuuskunnan hallintoneuvosto valitsi maanjelijä, agrologi **Juha Parpalan** ja Osuuskunta Maitosuomen ja Osuuskunta Normilkin toimitusjohtaja, agronomi **Antti Tukevan** konsernin hallitukseen 1.1.2009 alkaen. Lisäksi erovuorossa ollut rahoitusneuvos **Eino Halonen** valittiin uudelleen hallituksen jäseneksi. Metsätalousneuvos **Heikki Asunmaa** ja metsätalousneuvos **Unto Kotipalo** jättävät sääntöjen mukaisesti hallituksen täytettyään 65 vuotta.

25.11.

Lakiasiaintoimittaja **Esa Kaikkonen** nimitettiin konsernin johtoryhmän jäseneksi. Johtoryhmän jäsenenä Kaikkosen vastuualueisiin kuuluvat konsernin lakiasiat, yritysturvallisuus, liiketapaperiaatteet ja yrityskauppaprosessit.

30.11.

Metsäliitto Osuuskunnan varatoimitusjohtaja **Martin Lillandt** siirtyi eläkkeelle.

1.12.

Metsäliiton Puutuote-teollisuuden toimialajohtaja **Ole Salvén** aloitti Metsäliitto Osuuskunnan toimitusjohtajan varamiehenä ja Metsäliitto-konsernin metsäjohtaja **Juha Mäntylä** Metsäliiton Puunhankinnan toimialajohtajana. Mäntylästä tuli myös konsernin johtoryhmän jäsen.

8.12.

Metsäliitto ilmoitti suunnittelevansa Kyröskosken sahan toiminnan väliaikaista keskeyttämistä ja koko sahan henkilöstön lomauttamista toistaiseksi.

11.12.

Metsäliitto ilmoitti lopettavansa Teuvan sahan toiminnan tammikuun 2009 aikana. Lisäksi Metsäliitto tehostaa Kaskisten jalostusyksikön toimintaa vastaamaan uutta tuotantorakennetta ja sopeuttaa Teuvan sekä Kaskisten yhteisiin toimintoihin kuuluvat henkilöstöresurssit uuden tilanteen mukaisiksi.

17.12.

Metsäliitto-konserni ja M-real ilmoittivat vuoden 2008 viimeisen neljänneksen liikeloksenssa ilman kertaluonteisia erää jäävän selvästi kolmatta neljännestä heikommaksi. Täten myös koko vuoden 2008 liikelokset ilman kertaluonteisia erää jäävät selvästi edellisvuotista heikommiksi.

31.12.

M-realin Graphic Papers -liiketoiminnan myynti etelä-afrikkalaiselle Sappi Limitedille toteutui.

Kohti kiinteämpää kokonaisuutta

Viime vuosi oli metsäteollisuudelle monella tapaa poikkeuksellinen. Toimintaympäristön ankaruus vauhditti alan rakennemuutosta, joka toteutui muun muassa yritysjärjestelyinä ja tuotantokapasiteetin supistamisina. Yhdysvalloista alkanut finanssikriisi levisi syksyn aikana nopeasti maailmanlaajuisesti talouskriisiksi, jonka vaikutukset tuntuvat myös reaali talouden puolella. Yritystoimintaa talousjärjestelmän ongelmat koettelevat kasvun hidastumisen – tai jopa pysähtymisen – aiheuttaman kysynnän heikkenemisen kautta.

Jo ennen talouskriisin puhkeamista liiketoimintaympäristön muutokset haastoivat suomalaisen metsäteollisuuden kannattavuuden – tuotantokustannukset nousivat merkittävästi lopputuotteiden hintojen pysyessä pääosin nimellisesti 2000-luvun alun tasolla. Kaikkien merkittävien tuotannon tekijöiden hinnat hipoivat teollisuuden sietokyvyn rajoja.

Muuttuvassa maailmassa on tärkeää tietää, minne itse on menossa. Metsäliitto-konsernin suunta on selvä: kohti kiinteämpää kokonaisuutta. Määrätietoisesti toteuttamamme rakennemuutoksen myötä konsernimme keskittyy valitsemiinsa ydinalueisiin ja vahvistaa niitä. Näin toimimalla uskomme vastaavamme parhaiten omistajiemme, asiakkaidemme, työntekijöidemme ja muiden sidosryhmiemme odotuksiin.

Reilut kolme vuotta sitten Metsäliitto-Yhtymän rakenne oli sängen hajanainen. Uudeksi suunnaksi otettiin kaikin tavoin kiinteämmän kokonaisuuden rakentaminen. Työ alkoi voimakkailla säästö- ja tehostustoimenpiteillä, jotka koskivat kaikkia toimintoja. Seuraavassa vaiheessa edessä oli liiketoiminnan rönsyjen karsiminen. Tämä oli edellytys nyt käynnissä olevalle vaiheelle, jossa vahvistetaan keskittymistä valittuihin ydinalueisiin.

KUSTANNUKSET
KURIIN

2005

TILANNEANALYYSI
JA KUSTANNUSTEN
KARSIMINEN

RÖNSYT POIS

2006

SANEERAUKSET JA
KAPASITEETIN
VÄHENTÄMINEN

KESKITYTÄÄN
YDINBISNEKSIIN

2007

LIIKETOIMINNAN
FOKUSOIMINEN
JATKUU

2008

RAKENNEMUUTOS
VAHVISTUU

2009

RAKENNEMUUTOS
JATKUU

Metsäliitto-konsernissa on jo pitkään ollut vakaa näkemys metsäteollisuuden rakennemuutoksen välttämättömyydestä. Tähän työhön on osallistuttu toimenpiteillä, jotka ovat vieneet konsernia haluttuun suuntaan. Viime vuoden merkittävimmäksi tapahtumaksi tällä saralla nousee tytäryhtiömme M-realin Graphic Papers -liiketoiminnan myynti eteläafrikkalaiselle Sappi Limitedille.

Arvomme vastuullinen tulokseteko on tavoite, joka ohjaa meitä jatkaessamme kohti kiinteämpää kokonaisuutta jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Haemme kannattavuutta, ja teemme sen vastuullisesti ottamalla huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristönäkökohdat kaikessa päätöksenteossamme. Muut arvomme – luotettavuus, yhteistyö ja uudistuminen – luovat pohjaa toiminnalle. Arvoja tarvitaan ohjaamaan työtämme toimintaympäristössä, jossa tiukoista tilanteista ja vaikeistakin päätöksistä on tullut enemmän sääntö kuin poikkeus.

On kuitenkin hyvä muistaa, että meillä Metsäliitto-konsernissa on huippuluokan osaamista ja erinomaisia tuotteita niin kartongeissa, papereissa, selluissa kuin puutuoteteollisuuden puolella. Puun ja puupohjaisten tuotteiden puolesta puhuvat myös niiden vertaansa hakevat ympäristöominaisuudet. Uskomme lisäksi, että löydämme puukuidulle tulevaisuudessa aivan uusia, kannattavia käyttökohteita. Kaikki nämä mahdollisuudet perustuvat ainutlaatuisen raaka-aineeseemme, omistajajäsentemme kasvattamaan suomalaiseen puuhun.

Kari Jordan

LIIKETOIMINTA-ALUEET

Metsäliiton Puunhankinta jäi vuodelle 2008 asete-
tuista määrätavoitteistaan erityisesti kotimaassa.
Lopputuotemarkkinoiden heikentymisen takia
tuotantolaitokset supistivat tuotantoaan ja puun-
tarve väheni. Tukin hinta laski voimakkaasti, kuitu-
puun hintataso pysyi melko vakaana.

Metsäliiton Puunhankinta toimitti asiakkailleen puuraaka-
ainetta 32,6 miljoonaa kuutiometriä, ja sen liiketulos ilman
kertaluonteisia eräiä oli 28 miljoonaa euroa. Kotimaassa oli
alkuvuonna niukkuutta kuitupuusta, ja loppuvuonna sekä
saha- että selluteollisuus vähensivät puun käyttöä tuotan-
nonsupistusten takia.

Metsäliiton Venäjän puunhankintaa rationalisoitiin ja
supistettiin. Baltiassa puukauppa oli hiljaista varsinkin
yksityismetsien osalta. Tuonti sieltä Suomen ja Ruotsin
tuotantolaitoksille väheni loppuvuonna selvästi. Keski-
Euroopassa ja Ruotsissa sekä puukauppa että -huolto
sujuvat tasaisesti koko vuoden.

Markkinat

Talvi 2007–2008 oli Suomessa puunkorjuun kannalta toi-
nen peräkkäinen keho korjuutalvi, ja varsinkin talvihar-
vennusleimikoita jäi paljon korjaamatta. Puukauppa hiljeni
olennaisesti jo ennätysvuoden 2007 lopulla ja kävi vaisusti
koko kertomusvuoden. Puuta ostettiin Suomessa vuonna
2008 noin 20 prosenttia vähemmän verrattuna viiden viime
vuoden keskiarvoon.

Maan hallituksen esittämät verohuojennukset puun
myyntitulolle piristivät puukauppaa vain lyhyeksi ajaksi.
Ensiharvennusleimikoille huhtikuusta elokuun loppuun
saakka tarjolla ollut verovapaus sai aikaan vuoden vilk-
kaimman puukauppaviikon elokuun lopulla. Heinäkuussa
kerrottiin puun myyntitulon osittaisesta ja määräaikaisesta
verokevennyksestä – tieto vilkastutti puukauppaa muuta-
maksiksi viikoksi.

Metsäkeskukset kampanjoivat aktiivisesti harvennus-
hakkuiden lisäämiseksi. Maataloustuottajain Keskusliitto
ja Metsäteollisuus ry vauhdittivat puukauppaa kesäkuussa
yhteisellä ilmoituskampanjalla.

Puukauppa siirtyi kotimaassa järeistä tukkileimikois-
ta harvennusmetsiin ja hankintapuuhun. Tukin hinta las-
ki alkuvuodesta, kunnes se vakiintui hetkeksi ja kääntyi
loppuvuodesta selvään laskuun. Sahatavaran hinta vien-
timarkkinoilla aleni vielä nopeammin. Kuitupuun hinta oli
kertomusvuoden ajan melko tasainen, mutta sekini alkoi
loppuvuodesta laskea selvästi.

Venäjän osalta suomalainen metsäteollisuus valmis-
tautui puutullien käyttöönottoon. Venäjän ilmoitus niiden
lykkäämisestä vuoden 2010 alkuun antoi lisää sopeutu-
misaikaa, mutta siitä huolimatta tuontimäärät Venäjältä
tulevat laskemaan.

Merkittävimmät tapahtumat

Toisen peräkkäisen huonon korjuutalven takia Metsäliiton
Puunhankinnan eri puutavaralajien varastotasot olivat alku-
vuoden ajan alhaiset, ja varsinkin kuitupuun toimituksissa
oli vaikeuksia. Tilannetta korjattiin ostamalla korjuuseen
sopivia kesäleimikoita ja hankintapuuta. Puuhuoltotilanne
jatkuu haasteellisena vuoden lopulle, tukin osalta niukkuutta
oli lähes koko vuoden.

Metsäliitto osti puuta yksityismetsistä noin 13 miljoonaa
kuutiometriä, joka on selvästi alle normaalivuoden puumää-
rän. Metsäenergian hankintaan vaikuttivat tavallista vähäi-
semmät päätehakkuut, ja teollisuuden sivutuotteidenkin
toimitusmäärät jäivät normaalitasosta puutuoteteollisuus-
tuotannonsupistusten takia. Metsäliitto solmi kevään
aikana muutamia sopimuksia suorista metsäenergiatoi-
mituksista voimalaitoksille.

M-realin Graphic Papers -liiketoiminnan myynnin
yhteydessä Metsäliitto teki Sappin kanssa pitkäaikaisen
sopimuksen puutoimituksista Kirknien tehtaalte.

Puukauppaa tehostettiin omilla toimilla. Toistamiseen
organisoitu Kesäharvennussavotta lisäksi jälleen kesäaikai-
sia harvennuksia kolmanneksen edellisvuoteen verrattuna.
Turvemaasavotassa selvitetiin uusia korjuumahdollisuuksia
ja -tekniikoita turvemaiden puunkorjuuseen – tuloksia
päästiin hyödyntämään jo kertomusvuonna.

Jäsenpalvelujen osalta suurimmat ponnistukset olivat
kaikkien Jäsenetusopimusten uusiminen ja puukaupan
bonusjärjestelmän kehittäminen. Uusi järjestelmä otet-
tiin käyttöön 1. tammikuuta 2009. Myös omistajajäsenten
sähköistä Metsäverkkopalvelua laajennettiin.

Kotimaassa saatiin päätökseen organisaatiouudistus,
jossa toiminnan ohjausta yksinkertaistettiin ja samalla
vahvistettiin jäsenpalvelun resurssija piiritasolla. Myös
ostoesimiesten laajassa koulutusohjelmassa syvennyttiin
erityisesti jäsenpalvelun parantamiseen.

Venäjän puunhankinnassa valmistauduttiin puutullien
voimaantuloon. Puunhankinnan yhtiörakennetta rationali-
soitiin ja puunhankintaa supistettiin. Vaikka varsinkin lop-
puvuoden ajan Venäjän puumarkkina oli melko sekavassa
tilassa, Metsä-Botnian Svir Timberin puuhuolto pystyttiin
turvaamaan koko vuoden. Venäjältä hankittiin puuraaka-

ainetta 3,2 miljoonaa kuutiometriä, josta tuotiin Suomeen ja Ruotsiin 2,5 miljoonaa kuutiometriä.

Baltiassa myynti yksityismetsistä oli varsin vähäistä, samalla kun valtioiden metsien puusta käytiin kauppaa lähes normaalisti. Kuitupuun hyvin korkeaksi noussut hintataso laski voimakkaasti. Metsäliitto hankki Baltian maiden asiakkailleen ja omille tuotantolaitoksilleen puuta yhteensä 2,6 miljoonaa kuutiometriä.

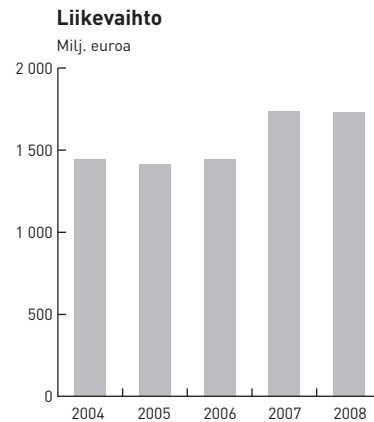
Keski-Euroopassa ja Ruotsissa puumarkkinat kävivät huomattavan tasaisesti. Alkuvuoden niukkuus kuitupuusta vaihtui loppuvuodesta ylitarjontaan, kun metsäteollisuus supisti tuotantoaan. Puuta hankittiin kaikkiaan 5,7 miljoonaa kuutiometriä.

Näkymät

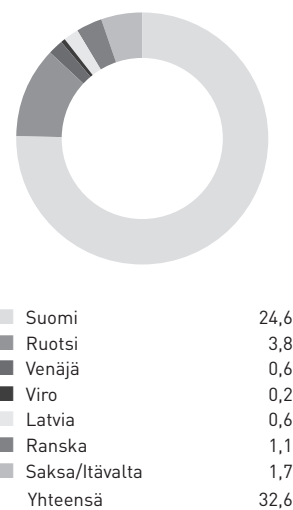
Maailmantalous on syksystä 2008 lähtien ollut voimakkaassa pyörteessä. Rakennemuutosta elävällä metsäteollisuudella on ollut lisäksi omat haasteensa.

Metsäliitto keskittää vuonna 2009 puunhankintaansa entistä enemmän kotimaahan, joten sillä on hyvät mahdollisuudet sijoittaa omistajajäsenten tarjoamat puut konsernin omille ja muiden asiakkaiden tuotantolaitoksille. Ostotavoite yksityismetsistä on viime vuoden tasolla. Ratkaisevaa on kuitenkin se, miten sahatavaran ja sellun tuotantomäärät kehittyvät. Puukauppaa ajatellen merkittävää on, että valtion tarjoama 50 prosentin veroetu on tarjolla vuoden 2009 ajan.

Venäjän ja Baltian osalta seurataan tarkasti puumarkkinoiden kehitystä, ja toimintaa sopeutetaan tarvittaessa sen edellyttämällä tavalla.

Toimitukset kohdemaittain
(miljoonaa m³)

Avainluvut

Milj. euroa	2008	2007	2006
Liikevaihto	1 734	1 735	1 444
EBITDA	35	43	44
Poistot ja arvonalentumiset	-5	-5	-6
Liiketulos	30	38	38
Kertaluonteiset erät	2	2	10
Liiketulos ilman kertaeriä	28	36	28
ROOC ilman kertaeriä, %	15,7	18,9	14,0
Bruttoinvestoinnit	4	4	3
Henkilöstö vuoden lopussa	1 140	1 429	1 702

Euroopan talouden voimakas heikentyminen hiljensi rakentamista, ja Metsäliiton Puutuoteteollisuus joutui sopeuttamaan tuotantoaan markkinatilanteeseen erityisesti loppuvuoden aikana. Määrätietoinen työ tuotteiden jalostusasteen nostamiseksi kuitenkin jatkuu.

Metsäliiton Puutuoteteollisuuden vuoden 2008 liiketulos ilman kertaluonteisia eräiä painui 53 miljoonaa euroa tappiolle. Tappiolliseen tulokseen vaikuttivat suomalaisen puutuoteteollisuuden suhteellisesti heikompi kilpailukyky vientimarkkinoilla pääasiassa logistiikka- ja puuraaka-ainekustannusten vuoksi, valuuttakurssimuutokset erityisesti Ison-Britannian punnan osalta sekä Euroopan sahatavaramarkkinoiden ylikapasiteetista aiheutunut tuotteiden alhainen hintataso ja Soinlahden ja Teuvan sahojen sulkemisista aiheutuneet kertaluonteiset erät.

Metsäliitto ryhtyi sopeuttamaan sahatavaratuotantoaan heikentyneeseen kysyntään jo syksyllä 2007. Saha- ja jalostusteollisuuden kannattavuuden parantamiseksi sahausta rajoitettiin kertomusvuonna viidenneksellä.

Vaneriteollisuus-, Rakentamisen ratkaisut - sekä Jalostus ja jakelu -liiketoimintalinjat, joissa jatkojalostuksen ja palvelujen osuus on suurempi, tekivät voitollisen tuloksen, mutta niidenkin kannattavuus heikkeni loppuvuonna markkinatilanteen vuoksi. Syksystä lähtien jouduttiin rajoittamaan myös vanerin, Kerto®-tuotteiden, I-palkkien ja liimapuun tuotantoa.

Markkinat

Talouden laskusuhdanne vientimarkkinoilla ja lopulta myös kotimaassa näkyi uudisrakentamisen aloitusten huomattavana vähentymisenä ja jonkin verran myös korjausrakentamisessa.

Sahatavaratuotteiden markkinaympäristö oli koko vuoden erittäin vaikea, ja kysyntä hiipui syksystä lähtien yhä jyrkemmin. Lisäksi Euroopan sahatavaramarkkinoiden ylikapasiteetti johti erittäin kovaan hintakilpailuun.

Teollisten erikoisvanerien kysyntä hidastui loppuvuodesta etenkin kuljetusvälineiteollisuuden heikentyneiden näkymien vuoksi. Myös havuvanerin kysyntä pieneni jake-luasiakkaiden varastojen kasvaessa.

Rakentamisen ratkaisujen kysyntä heikentyi lähinnä asuinrakentamisen hiipumisen vuoksi, ja erityisen vaikea tilanne oli Isossa-Britanniassa. Korjausrakentamiseen ja sisustamiseen tarkoitettujen tuotteiden osalta kysynnän hidastuminen ei kuitenkaan ollut yhtä nopeaa.

Merkittävimmät tapahtumat

Puutuoteteollisuus keskittyi kertomusvuonna kustannusten ja käyttöpääoman mukauttamiseen vaikeisiin markkinaolosuhteisiin sekä erityisesti sahauskasta aiheutuneiden tappioiden minimointiin.

Saha- ja jalostusteollisuus sopeutti toimintaansa heikentyneeseen kysyntään rajoittamalla tuotantoaan kaikilla sahoilla. Sahaus päätettiin lopettaa kokonaan Soinlahden sahalla vuoden 2008 lopussa ja Teuvan sahalla tammikuussa 2009. Kyröskosken sahan toiminta on keskeytetty toistaiseksi.

Sahatavaran jalostusasteen nostamiseksi Kaskisissa otettiin käyttöön uusi pintakäsittelylinja julkisivu- ja ulkoverhous tuotteiden valmistukseen. Myös piha- ja puutarhatuotteita kehitettiin edelleen, ja markkinoille tuotiin laadukas Finnforest Kesto Plus -tuoteperhe.

Vaneriliiketoimintaa ohjasi vuonna 2008 kaksi päätavoitetta: ratkaisujen kehittäminen vaativiin teollisiin loppukäyttöihin ja kustannustehokkuuden nosto erityisesti koivu- vanerituotantoa automatisoimalla. Myös palvelukonseptia kehitettiin – siihen kuuluvat olennaisesti lähellä asiakkaita sijaitsevat työstö- ja jakelukeskukset.

Keväällä aloitettiin tuotanto Suolahden uudella vanerin jatkojalostustehtaalla, jossa tehdään entistä valmiimpia ja räätälöidympiä tuotteita esimerkiksi kuljetusväline- ja betonimuottiteollisuudelle. Tehtaassa jalostetaan 30 prosenttia Suolahden koivu- vaneritehtaan tuotannosta.

Metsäliiton Puutuoteteollisuus ja Suomen johtava lastulevyvalmistaja Puhos Board Oy sopivat Puhoksen lastulevytuotteiden kotimaan myynnin siirtymisestä Puutuoteteollisuudelle vuoden 2009 alusta alkaen.

Rakentamisen ratkaisut kasvatti toimintaansa talonrakennuspuolella ostettuaan tammikuussa yhdysvaltalaisen Weyerheuserin Euroopan iLevel-liiketoiminnot. Kauppaan sisältyivät insinööripuutuotteiden myynti, jakelu ja tekninen tuki Euroopassa.

Rakentamisen ratkaisut kehitti voimakkaasti liikera- kentamistaan käyttämällä hyväksi puuratkaisujen teknistä kilpailukykyä suhteessa kilpaileviin rakennusmateriaaleihin ja avaamalla aktiivisesti keskustelua puun myönteisistä ympäristövaikutuksista. Esimerkkinä käytettiin Ikean Raisiossa sijaitsevan sisustustavaratalon yläpohjarakenteesta yhteistyössä VTT:n kanssa tehtyä ympäristövaikutusanalyysia.

Kertomusvuoden projektiosaamisen taidonnäyte oli saarniviilupinnoitetun koivu- vaneriverhouksen toimittaminen ja asentaminen Pariisiin Charles de Gaullen lentoaseman 2E-terminaaliin.

Jalostus ja jakelu -liiketoimintalinja jatkoi tuotevalikoimansa kehittämistä ja laajentamista erityisesti entistä pidemmälle jalostettujen tuotteiden osalta. Se vahvisti asemiaan Ranskassa kehittämällä vuonna 2007 hankittua jalostus- ja jakelukeskusta. Ison-Britannian Bostoniin asennettiin alansa suurimpiin kuuluva työstölinja, joka mahdollistaa höylätuotteiden joustavan tuottamisen ja paketoimisen kuluttajatarpeiden mukaan.

Näkymät

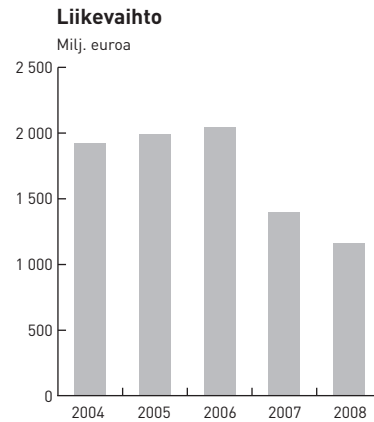
Puutuoteteollisuus toteuttaa määrätietoisesti liiketoimintastrategiaansa, joka tähtää jalostusarvon jatkuvaan nostamiseen ja yhä asiakassuuntautuneempien Finnforest-tuotteiden, -palvelujen ja -ratkaisujen tuottamiseen ja kehittämiseen sekä vastaavasti strandardituotteiden osuuden vähentämiseen. Liiketoimintaa kehitetään yhä kilpailukykyisemmäksi valittujen asiakassegmenttien tarpeiden mukaan, ja perustuotantoa suunnataan entistä paremmin suoraan jatkojalostukseen.

Saha- ja jalostusteollisuudessa jatkuu erityisesti rakennesahatavaran ylituotanto. Siksi Puutuoteteollisuus keskittyy suomalaisen raaka-aineen ominaisuuksien parempaan hyödyntämiseen ja lopputuotteiden arvon nostamiseen.

Vaikka kuljetusvälineiteollisuuden lähiajat näyttävät huonoilta, Vaneriteollisuuden teolliset asiakkaat vaativat yhä pidemmälle jalostettuja pinnoitteita ja laajempia tuoteosakokonaisuuksia. Puutuoteteollisuus jatkaa tätä kehitystyötä.

Rakentamisen ratkaisut on maailman osaavimpiin kuuluva puisten rakenteiden toimittaja. Se jatkaa rakentamisen järjestelmien kehitystyötä, jotta ne vastaavat yhä paremmin tiukkeneviin ympäristö- ja energiavaatimuksiin tällä suurilla mahdollisuuksilla tarjoavalla markkina-alueella.

Puutuoteteollisuudella on johtava asema puisissa kuluttajatuotteissa ja niiden jakelussa Suomessa, Isossa-Britanniassa ja Ranskassa. Vaikka niiden kysyntä onkin lähiaikoina heikkoa, sisustamisen ja piharakentamisen tuotteiden sekä niihin liittyvien palveluiden kehittämistä päämarkkinoilla jatketaan.

Myynti markkina-alueittain
(miljoonaa euroa)

Euro-maat	580	50 %
Ruotsi, Norja, Tanska	52	5 %
Iso-Britannia	351	30 %
Muu Eurooppa	62	5 %
Muu maailma	118	10 %
Yhteensä	1 162	

Avainluvut

Milj. euroa	2008	2007	2006
Liikevaihto	1 162	1 399	2 045
EBITDA	-18	134	173
Poistot ja arvonalentumiset	-56	-47	-66
Liiketulos	-74	87	107
Kertaluonteiset erät	-21	0	12
Liiketulos ilman kertaeriä	-53	87	95
ROOC ilman kertaeriä, %	-9,5	14,4	10,1
Bruttoinvestoinnit	36	33	66
Henkilöstö vuoden lopussa	4 199	4 471	4 511

Metsä-Botnian vuoden tärkein tavoite, Uruguayn sellutehtaan saaminen nimellistuotantoon, onnistui erinomaisesti. Tehdas tekee hyvää tulosta heikentyneestä markkinatilanteesta huolimatta. Suomen tehtailla tuotantoa jouduttiin rajoittamaan haasteellisen puuraaka-ainetilanteen ja heikentyneen kysynnän vuoksi.

Selluteollisuuden katsausvuosi alkoi hyvänä, vaikka hinnat olivat hienoisessa laskussa koko vuoden ajan. Metsä-Botnian vuoden 2008 liiketulos oli 209 miljoonaa euroa. Vuoden viimeisellä neljänneksellä markkinatilanne heikentyi voimakkaasti, asiakkaiden selluvarastot olivat korkealla ja hinnat putosivat. Tulosta rasittivat myös Suomen tehtaiden tuotannonrajoitukset sekä korkea puuraaka-aineen hinta.

Metsä-Botnian viisi Suomen tehdasta tuottivat katsausvuonna yhteensä 2,4 miljoonaa tonnia sellua. Tuotanto jäi tavoitteesta pääasiassa siksi, että tuotantoa jouduttiin rajoittamaan lähes kaikilla tehtailla puuraaka-aineen niukkuuden vuoksi sekä loppuvuodesta sellun kysynnän heikentyessä.

Uruguayn sellutehdas ylitti ensimmäisenä toimintavuotenaan sille asetetut tavoitteet ja tuotti 935 000 tonnia sellua.

Markkinat

Sellun hinnat olivat koko katsausvuoden ajan laskussa. Vuoden alussa havusellun hinta oli Euroopassa 880 dollaria ja lehtisellun 780 dollaria. Vastaavat luvut joulukuun lopussa olivat havusellulla 638 dollaria ja lehtisellulla 580 dollaria. Yhdysvaltain dollari vahvistui euroon nähden vuoden aikana noin 7 prosenttia, joten euromääräisten hintojen lasku ei ollut yhtä merkittävä.

Sellumarkkinat olivat alkuvuodesta melko vakaat. Sellun kysyntä oli hyvä ja varastot koko tuotantoketjussa normaalit. Alkuvuodesta puuraaka-aineen niukkuudesta johtuneet tuotannonrajoitukset lisäsivät sellun kysyntää. Loppuvuodesta markkinatilanne heikkeni nopeasti, asiakkaiden varastot olivat täynnä ja hinnat laskivat voimakkaasti. Useat selluntuottajat ilmoittivat tehtaiden sulkemisista ja tuotannon rajoittamisesta, ja näiden ilmoitusten toivotaan palauttavan tasapainon markkinoille.

Toimialalla on meneillään iso rakennemuutos. Uutta sellukapasiteettia rakennetaan lähinnä Etelä-Amerikkaan, ja vanhaa kapasiteettia suljetaan muun muassa Pohjois-Amerikassa. Uutta kapasiteettia tulee markkinoille noin kaksi miljoonaa tonnia, kuitenkin vähemmän kuin suljetavan kapasiteetin määrä.

Merkittävimmät tapahtumat

Katsausvuoden tärkein tavoite, Uruguayn sellutehtaan käynnistäminen ja saaminen nimellistuotantoon onnistui erinomaisesti. Nimellistuotantoon pääsyssä tehdas saavutti maailmanennätyksen, 143 päivää. Myös sellun laatu täytti alusta lähtien sille asetetut kriteerit, ja asiakkailta saatu palaute on ollut positiivista. Ympäristöarvojen osalta tehdas jopa ylitti sille asetetut tavoitteet, ja päästöt olivat jo käynnistysvaiheessa hyvin alhaiset. Tehdas tekee hyvää tulosta heikentyneestä markkinatilanteesta huolimatta.

Suomessa puuraaka-aineen heikko saatavuus ja tuontipuun korkea hinta ovat aiheuttaneet tuotannonrajoituksia kaikilla tehtailla jo kahden vuoden ajan. Sellutehtaan toiminta on kannattavinta ja ympäristön sekä muiden tekijöiden kannalta tehokkainta, kun tehdasta voidaan ajaa täydellä kapasiteetilla. Ylimääräiset seisokit ja jatkuva tuotannon rajoittaminen heikentävät tehtaiden kannattavuutta ja tuotteen laatua, minkä vuoksi tuotannon supistaminen päätettiin keskittää yhdelle tehtaalle. Kaskisten tehtaalla marraskuussa 2008 aloitetut yhteistoimintalain mukaiset neuvottelut tehtaan tilapäiseksi pysäyttämiseksi tai tuotannon lopettamiseksi kokonaan päättyivät tammikuussa 2009. Päätöksen mukaisesti tuotanto Kaskisten tehtaalla loppuu vuoden 2009 ensimmäisen neljänneksen aikana. Toimenpiteellä pyritään varmistamaan yhtiön muiden tehtaiden tasainen käynti sekä koko yhtiön kannattavuus pitkällä aikavälillä.

Muilla Suomen tehtailla jatkettiin toiminnan tehostamista, ja tehdyt investoinnit kohdistuivat lähinnä tehtaiden tuotantotehokkuuden ja ympäristösuorituksen parantamiseen. Modernit sellutehtaat ovat energiantuotannoltaan yliomavaraisia ja siten merkittäviä bioenergian tuottajia. Metsä-Botnia on toiminut systemaattisesti tehtaiden oman

energiankulutuksen vähentämiseksi ja energiantuotannon lisäämiseksi. Joulukuussa 2008 Metsä-Botnia sai ensimmäisten suomalaisten yritysten joukossa sertifikaatin energiatehokkuusjärjestelmälleen.

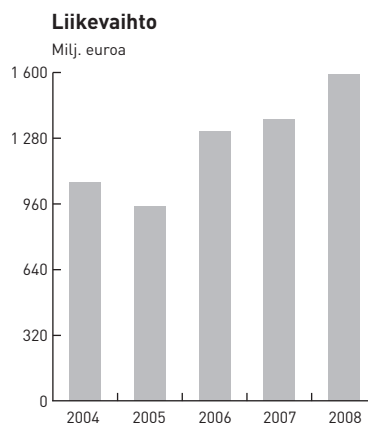
Venäjällä toimiva Svir Timberin saha kärsi sahateollisuuden huonosta suhdanteesta. Sahan tuotantomäärä, 170 747 kuutiometriä, jäi selvästi 230 000 kuutiometrin tavoitteesta.

Näkymät

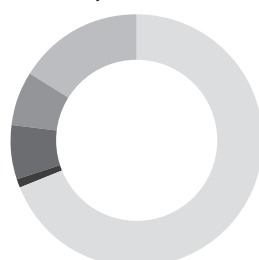
Paperitehtaiden alhaiset käyntiasteet ja epäsuotuisa sellun hintakehitys tekevät lähiajan näkymistä haasteellisia. Kapasiteettia joudutaankin sopeuttamaan edelleen vastaamaan kysyntää.

Kustannustehokkuuden varmistamiseksi ja edelleen kehittämiseksi Metsä-Botniassa panostetaan tehtaiden tuotantovarmuuden parantamiseen, priimalaadun osuuden kasvattamiseen sekä logistiikkaketjun toiminnan tehostamiseen. Erityistä huomiota kiinnitetään myös kemikaalien käytön tehostamiseen sekä puuraaka-aineen vielä parempaan hyödyntämiseen.

Kiristyneessä markkinatilanteessa kiinnitetään entistä enemmän huomiota asiakkaan tarpeista lähtevän toiminnan kehittämiseen. Pitkien, syvälliseen yhteistyöhön perustuvien asiakassuhteiden merkitys korostuu entisestään, ja tältä osin Metsä-Botnia on hyvässä asemassa. Vaikeasta toimintaympäristöstä huolimatta asiakkaat arvostavat vuonna 2008 tehdyn asiakastutkimuksen mukaan erityisesti Metsä-Botnian luotettavuutta yhteistyökumppanina.

Myynti markkina-alueittain
(miljoonaa euroa)

Euro-maat	1 104	69 %
Ruotsi, Norja, Tanska	20	1 %
Iso-Britannia	104	7 %
Muu Eurooppa	116	7 %
Muu maailma	247	16 %
Yhteensä	1 591	

Avainluvut

Milj. euroa	2008	2007	2006
Liikevaihto	1 591	1 371	1 311
EBITDA	347	289	316
Poistot ja arvonalentumiset	-138	-103	-104
Liiketulos	209	186	212
Kertaluonteiset erät	0	0	0
Liiketulos ilman kertaeriä	209	186	212
ROCE ilman kertaeriä, %	10,6	10,6	14,3
Bruttoinvestoinnit	99	409	570
Henkilöstö vuoden lopussa	1 815	1 862	1 898

Kartonki- ja paperiteollisuus

M-real otti vuoden 2008 aikana merkittäviä askeleita kohti rakenteellisesti terveempää ja kannattavampaa yhtiötä. Muutosten jälkeen yhtiö on Euroopan johtava kartonginvalmistaja ja yksi suurimmista paperintuottajista.

Kartonki- ja paperiteollisuuden liiketoimintaympäristö jatkui haastavana. M-realin vuoden 2008 liiketulos ilman kertaluonteisia eriä jäi 35 miljoonaa euroa tappiolle. Tulosta heikensivät pääasiassa selvästi kohonneet raaka-aine- ja energiakustannukset, euron vahvistuminen sekä Metsä-Botnian Suomen tehtailla toteutetut tuotannonrajoitukset ja vuoden lopussa heikentynyt kysyntätilanne. Positiivisesti tulokseen vaikuttivat sisäiset tulosparannustoimet ja hinnankorotukset sekä Metsä-Botnian Uruguayn sellutehdas. Vuoden merkittävin askel oli Graphic Papers -liiketoiminnan myynnin toteutuminen.

Sisäisten tulosparannustointien tavoitteet ylitettiin, mutta niillä ei silti pystytty täysin kattamaan ennätysanarkaa kustannusinflaatiota.

M-realin raportointirakenne uudistettiin vuoden 2009 alussa. Uudet liiketoimintasegmentit ovat ensikuitukartonkeja valmistava Consumer Packaging, päällystämättömiä hienopapereita valmistava Office Papers ja erikoispapereihin keskittynyt Other Papers. Raportointirakenteeseen kuuluu lisäksi Market Pulp and Energy -segmentti, joka sisältää pääasiassa M-realin sellun myynnin ulkoisille osapuolille.

Markkinat

Kartonkien ja päällystettyjen papereiden kysyntä oli melko hyvällä tasolla alkuvuonna 2008, mutta vuoden lopussa yleisen taloudellisen tilanteen heikentyessä tilausvirrat alenivat päämarkkinoilla Euroopassa normaalia kausiluonteisuutta enemmän.

Hinnankorotustoimet olivat aktiivisesti käynnissä vuoden aikana. Kartonkien ja päällystettyjen papereiden hinnat

lähtivät nousuun vuoden loppupuolella. Toimistopapereiden hinnassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vuoden loppupuolella Yhdysvaltain dollariin nähden heikentynyt euro paransi tilannetta.

Toimialan rakennemuutos ja paperikapasiteetin sulkemiset vaikuttavat jatkuvan sekä Euroopassa että Pohjois-Amerikassa.

Merkittävimmät tapahtumat

M-realin marraskuussa 2007 käynnistämää tulosparannus- ja liiketoimintakonseptien yksinkertaistamisohjelmaa toteutettiin tavoitteiden mukaisesti. Osana sitä suljettiin alkuvuonna 2008 Lielahden BCTMP-tehdas ja Kankaan päällystettyä aikakauslehtipaperia valmistava paperikone 2.

Helmikuussa julkistettiin vähintään 200 miljoonan euron omaisuusmyyntien lisätavoite. Ohjelman tavoite ylitettiin selvästi Graphic Papers -liiketoiminnan myynnin toteuduttua vuoden lopussa. Ohjelmaan sisältyivät lisäksi New Thamesin tehtaan myynti Irossa-Britanniassa sekä 100 000:n Pohjolan Voima Oy:n B2-osakkeen myynti. Yhteensä omaisuutta myytiin katsausvuonna yli 900 miljoonan euron arvosta.

M-realin Graphic Papers -liiketoiminnan myynti eteläafrikkalaiselle Sappi Limitedille vahvistui joulukuussa. Kaupan arvo oli 750 miljoonaa euroa, ja siihen sisältyivät Kirkniemen ja Kankaan tehtaat Suomessa, Stockstadin tehdas Saksassa sekä Biberistin tehdas Sveitsissä. Tehtaiden yhteenlaskettu kapasiteetti oli 1,9 miljoonaa tonnia. Osana kauppaa sovittiin pitkäaikaisista sellun ja BCTMP:n toimituksista Sappille sekä muista pienemmistä palvelu- ja toimitussopimuksista. Graphic Papers -liiketoiminnan yksiköistä M-realin omistukseen jäivät Halleinin, Gohrsmühlen, Reflexin ja Äänekosken paperitehtaat sekä Husumin tehtaan paperikone 8. Äänekosken paperitehdas ja Husumin paperikone 8 jatkavat valmistusta Sappille pitkäaikaisiin sopimuksiin perustuen. Kauppa pienensi M-realin liikevaihtoa vuosi-

tasolla noin miljardilla eurolla ja paransi kannattavuutta ja taserakennetta merkittävästi.

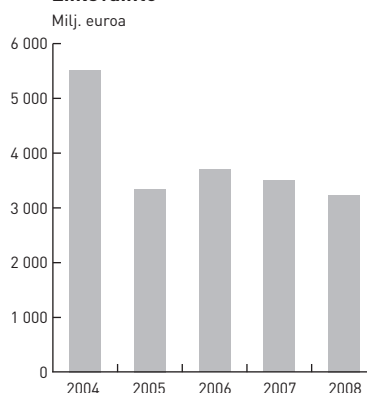
Aiempien strategisten suunnitelmien mukaisesti päällystetyn standardihienopaperin tuotanto Halleinin ja Gohrsmühlen tehtailla loppuu huhtikuussa 2009, mikä pienentää päällystetyn hienopaperin kapasiteettia Euroopassa yhteensä noin 0,6 miljoonalla tonnilla. Gohrsmühlen ja Reflexin tehtaita kehitetään jatkossa yhtenä M-realin erikoispaperiyksikkönä, ja Gohrsmühlessä laajennetaan erikoispapereiden sekä päällystämättömien hienopaperirullien ja folioarkkien tuotantoa.

Näkymät

Kustannusinflaation uskotaan hellittävän viimein. Näyttää siltä, että M-realin uuden tulosparannusohjelman sekä aiempien ohjelmien yhteisvaikutus ylittää selvästi vuoden 2009 kustannusinflaation.

Euroopan yleistolouden heikentyminen lisää uhkia myös kartongin ja paperin kysyntäkehityksen suhteen. Kapasiteettia on leikattu Euroopassa niin paljon, että huolimatta kysyntään liittyvistä uhkakuivista hinnankorotuksia haetaan edelleen. Heikentävä euro parantaa tilannetta eurooppalaisten tuottajien näkökulmasta. Euroopan paperiteollisuuden konsolidaatiokehitys jatkunee ja on suotavaa markkinatasapainon parantamiseksi. M-realin strateginen tarkastelu jatkuu paperiliiketoimintojen osalta.

Liikevaihto

Myynti markkina-alueittain (miljoonaa euroa)

■ Euro-maat	1 636	51 %
■ Ruotsi, Norja, Tanska	192	6 %
■ Iso-Britannia	372	11 %
■ Muu Eurooppa	502	16 %
■ Muu maailma	534	16 %
Yhteensä	3 236	

Avainluvut

Milj. euroa	2008	2007	2006
Liikevaihto	3 236	3 499	3 698
EBITDA	376	398	199
Poistot ja arvonalentumiset	-315	-447	-371
Liiketulos	-61	-49	-172
Kertaluonteiset erät	-26	-124	-196
Liiketulos ilman kertaeriä	-35	75	24
ROCE ilman kertaeriä, %	-0,5	2,8	0,0
Bruttoinvestoinnit	128	259	428
Henkilöstö vuoden lopussa	6 546	7 241	9 314

Pehmo- ja ruoanlaittopaperit

Metsä Tissue jatkoi vuonna 2008 panostusta omiin tuotemerkkeihinsä ja vahvisti asemaansa Keski-Euroopassa ja Skandinaviassa. Venäjällä käynnistettiin paikallinen jalostustuotanto.

Pehmo- ja ruoanlaittopaperiliiketoiminnan liiketulos kasvoi ollen ilman kertaluonteisia eriä 43 miljoonaa euroa. Kasvu vauhdittivat volyymikasvu (+3 prosenttia), myyntihintojen nousu ja myynnin rakenne (yhteensä 5 prosenttia).

Metsä Tissuen omien tuotemerkkien myynti kasvoi 12 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Lambin menestys jatkui vahvana – tuotemerkin laskutus oli selvästi yli 100 miljoonaa euroa.

Valuuttakurssien kehityksellä, erityisesti heikentyneillä Ison-Britannian punnalla ja Yhdysvaltain dollarilla, oli negatiivinen vaikutus myyntiin ja liiketulokseen. Kohonneiden raaka-aine-, energia- ja kuljetuskustannusten nousun aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia onnistuttiin pienentämään osittain tehostamalla toimintoja ja nostamalla myyntihintoja. Saksan Borkissa sijainneen varaston sulkemis- ja myyntikulut sekä rahoitusjärjestelyt kirjattiin alas syyskuussa.

Markkinat

Pehmo- ja ruoanlaittopapereiden markkinatilanne on kohutuullinen, ja erityisesti brändituotteiden kysynnän uskotaan jatkavan kasvuaan.

Keski- ja Itä-Eurooppa ovat edelleen pehmopaperiteollisuuden kasvualueita. Itä-Euroopassa kasvu vauhdittavat sekä kulutuksen lisääntyminen että kulutustottumusten kehittyminen kohti entistä korkealaatuisempia tuotteita. Laskusuhdanteen myötä Itä-Euroopan markkinoiden kasvu ennustettavuus on kuitenkin heikentynyt.

Rakennemuutosten uskotaan jatkuvan toimialalla.

Merkittävimmät tapahtumat

Investoinnit, toimintojen tehostus ja jalostustuotannon aloittaminen Venäjällä vahvistivat katsausvuonna Metsä Tissuen asemaa Keski-Euroopassa, Skandinaviassa ja Venäjällä. Myös yritys- ja ympäristövastuuasiat olivat keskeisellä sijalla. Yhtiö tekee pitkäjänteistä työtä energian säästämiseksi, päästöjen vähentämiseksi ja kuljetusten tehostamiseksi.

Liiketoiminnan kehittäminen Venäjällä eteni suunnitellusti, ja lähellä Moskovaa sijaitsevassa Naro Fominskissa käynnistettiin toukokuussa paikallinen jalostustuotanto. Uusi jalostusyksikkö valmistaa Katrin-suurkuluttajatuotteita sekä Lambi- ja Mola-kuluttajatuotteita.

Suurkuluttajaliiketoiminnan kehitysohjelman ensimmäisessä vaiheessa Ruotsissa sijaitsevalta Mariestadin tehtaalta siirrettiin rullapyyhelinja Krapkowicen tehtaalle Puolaan, missä tuotanto käynnistyi kesän aikana.

Mariestadin tehtaan paperikone 36:n modernisointi ja investoinnit Mäntän tehtaalla paransivat tuotteiden laatua, tuotantolinjojen tehokkuutta ja vähensivät energiankulutusta.

Ruotsin tehtailla käynnistettiin syyskuussa tuottavuutta parantava kunnossapitoprojekti, jonka yhteydessä dokumentoidaan kunnossapidon parhaat käytännöt ja otetaan ne käyttöön kaikissa Metsä Tissuen yksiköissä.

Manner-Euroopassa uudistettiin jakelun ja varastoinnin toimintamallia. Metsä Tissue allekirjoitti yhteistyösopimuksen, joka käsittää uuden 36 000 neliömetrin suuruisen varastorakennuksen rakentamisen Saksan Düreniin, lähelle yhtiön Kreuzaun tehdasta. Varasto otettiin käyttöön joulukuussa. Aiemmin syksyllä suljettiin ja myytiin Saksan Borkissa sijaitseva varasto. Näillä toimenpiteillä varastopisteiden määrää pystyttiin pienentämään viidellä. Uudistukset tehostavat toimitusketjua ja parantavat asiakaspalvelua.

Slovakian Zilinan tehtaan valmistusvarasto paloi maaliskuussa. Merkittävistä vahingoista huolimatta vaikutukset asiakkaille kyettiin minimoimaan. Uudet varastotilat valmistuvat vaiheittain vuoden 2009 ensimmäisen neljänneksen aikana.

Suomen markkinoille lanseerattiin syksyllä uusi Serla-siivouspaperi, joka on saanut kuluttajilta hyvän vastaanoton. Myös Serla-wc-paperit ja -nenäliinat uudistettiin, samoin kuin Serla- ja Mola-tuotemerkkien ulkoasut. Saksan markkinoille tuotiin useita kausituotekonsepteja, joissa yhdistyvät värilliset paperit, ajankohtaiset kuviot ja raikkaat tuoksut. Suurkuluttaja-liiketoiminnassa Saga-brändi yhdistettiin Katrin-brändiin. Samalla tuotteet ryhmiteltiin kolmeen laatuluokkaan.

Metsä Tissue allekirjoitti syyskuussa 238 miljoonan euron viisivuotisen syndikoidun lainasopimuksen. Lainalla

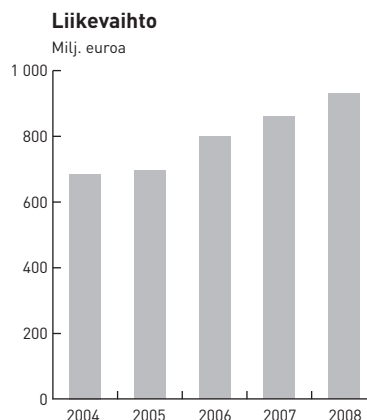
jälleenrahoitettiin nykyinen, kesäkuussa 2009 erääntyvä syndikaattilaina.

Näkymät

Talouden yleisen epävarmuuden kasvun ei uskota vaikuttavan merkittävästi pehmo- ja ruoanlaittopapereiden kysyntään. Kasvun odotetaan kuitenkin hidastuvan erityisesti kehittyvillä markkinoilla. Myös luottoriskit kasvavat. Suurkuluttajatuotteiden kysyntä voi heikentyä matkailun ja palvelujen oston vähenemisen myötä. Sama trendi voi toisaalta kasvattaa kuluttajatuotteiden kysyntää.

Raaka-aineiden kustannusinflaation uskotaan taittuvan. Energiakustannukset ja erityisesti sähkön hinta tulevat nousemaan jatkossakin aiheuttaen kustannuspaineita.

Metsä Tissue panostaa jatkossakin tuotekehitykseen sekä omiin tuotemerkkeihinsä ja kasvattaa niihin pohjautuvaa liikevaihtoa. Kaupan merkkejä kehitetään innovatiivisin kampanjatuottein. Liiketoiminnan ja tuotannon tehostamista jatketaan, samoin kuin liiketoiminnan kehittämistä Itä-Euroopassa. Venäjä on yksi Euroopan nopeimmin kasvavista pehmo- ja ruoanlaittopaperimarkkinoista, ja Metsä Tissue pyrkii hyödyntämään sen tarjoamat mahdollisuudet.

Myynti markkina-alueittain
(miljoonaa euroa)

Euro-maat	473	51 %
Ruotsi, Norja, Tanska	201	22 %
Iso-Britannia	54	6 %
Muu Eurooppa	188	20 %
Muu maailma	14	1 %
Yhteensä	930	

Avainluvut

Milj. euroa	2008	2007	2006
Liikevaihto	930	861	799
EBITDA	98	84	70
Poistot ja arvonalentumiset	-56	-49	-51
Liiketulos	42	35	19
Kertaluonteiset erät	-1	-2	0
Liiketulos ilman kertaeriä	43	37	19
ROOC ilman kertaeriä, %	5,6	4,8	2,6
Bruttoinvestoinnit	33	26	103
Henkilöstö vuoden lopussa	3 222	3 308	3 405

Muun muassa lämpimät säät ja sahateollisuuden vaikeutuneet markkinanäkymät heikensivät Metsäliiton osakkuusyhtiö Vapon tulosta. Euroopan unionin asettamien päästötavoitteiden uskotaan kuitenkin lisäävän biopolttoaineiden kysyntää jatkossa.

Vapon vuoden 2008 liiketulos jäi edellisvuotta pienemmäksi ollen ilman kertaluonteisia eriiä 9 miljoonaa euroa. Paikallisten polttoaineiden, turpeen, puun ja peltoenergian, kysyntä säilyi hyvänä, mutta toinen perättäinen huono turpeen tuotantovuosi heikensi laatua ja nosti rahtikustannuksia. Tuotantovajetta jouduttiin paikkaamaan tuonnilla Baltian maista.

Pellettiliiketoiminnan tulos jäi edelleen tappiolliseksi johtuen pääasiassa lämpimien säiden aiheuttamasta yltärijoituksesta. Pellettien kannattavuutta heikensi lisäksi raaka-aineen korkea hinta ja vähentyneen sahausksen myötä vaikeutunut raaka-aineen saatavuus.

Vapon oma energiantuotanto ja toimitukset asiakkaille toteutuivat normaalisti, ja Lämpö ja sähkö-liiketoiminta-alueen tulos ylsi lähes tavoitteeseensa. Toimituksia ja kasvua rajoittivat kuitenkin lämmin sää ja sähkön myynnin heikentynyt kannattavuus sekä teollisuuden tuotannonrajoitukset.

Sahateollisuuden markkinanäkymät ovat huonontuneet merkittävästi. Vapo Timber Oy:n tulos jäi huomattavasti edellisvuotista pienemmäksi johtuen korkeasta tukkiraaka-aineen hinnasta ja kysynnän nopeasta heikentymisestä.

Puutarha ja ympäristö -liiketoiminta ylsi tavoitteeseensa raaka-aineen niukkuudesta huolimatta.

Markkinat

Euroopan unionin asettamat päästötavoitteet lisäävät biopolttoaineiden kysyntää. Turpeen kysyntä on säilynyt hyvänä ja uusia käyttökohteita ja asiakkuuksia on syntynyt huolimatta siitä, että Euroopan komissio luokittelee turpeen yhä fossiiliseksi polttoaineeksi. Turpeen energiakäyttöä tukevat kaupallinen syöttötariffi ja toisaalta laki turpeen tasausvarastoinnista.

Turpeella on tärkeä rooli Suomen energiantuotannossa, erityisesti huoltovarmuuden kannalta. Turpeen tuotanto on kuitenkin hyvin sääriippuvaista, ja kaksi huonoa tuotantokessää ovat osoittaneet tuotannon haavoittuvuuden. Riittävän tuotannon takaamiseksi tarvittaisiin lisää tuotantoalueita. Tuotantoalueiden luvitus on valitettavasti hidastunut, eikä uusia alueita ole saatu halutussa aikataulussa tuotantoon.

Valtaosa Suomessa tuotetusta pelletistä menee yhä vientiin. Esimerkiksi Ruotsissa pelletti on vakiinnuttanut asemansa pientalojen lämmitysmuotona, mutta Suomessa markkinakehitys ei ole edennyt toivotulla tavalla. Pellettilämpökeskusten suosio sen sijaan on kasvussa. Myös peltoenergian kysyntä on hyvä.

Sahateollisuuden huono markkinatilanne ja kysynnän heikkeneminen etenkin päämarkkinoilla jatkuvat, ja hinnat ovat edelleen alhaalla. Markkinatilanteesta johtuvaa varastojen kasvua on yritetty korjata tuotannon rajoituksilla.

Merkittävimmät tapahtumat

Vapo selkeytti ja yksinkertaisti vuoden aikana yhtiörakennettaan. Tavoitteena on yksi yhtiö kussakin toimintamaassa. Ruotsissa tytäryhtiöt sulautetaan Neova Ab -nimiseen yhtiöön, Viroon jää AS Tootsi Turvas ja Puolaan Enpal Sp.z.o.o.

Myös yritystason toimintoja keskitettiin. Baltian maita palveleva taloushallinnon palvelukeskus aloitti toimintansa vuoden 2009 alussa, ja Ruotsissa vastaavan palvelukeskuksen suunnittelutyöt käynnistetään vuoden 2009 aikana. Yhtiön pääkonttorissa Jyväskylässä ulkoistettiin kiinteistöhoito- ja toimistopalveluja ISS Palvelut Oy:lle. Vapo Timber Oy:n Kevätniemen sahan kunnossapitotoiminnot ulkoistettiin Mainpartner Oy:lle.

Vapon asema Ruotsin markkinoilla vahvistui, kun vuonna 2007 Vattenfallilta ostetut 18 biopolttoainetta käyttävää lämpölaitosta integroitiin osaksi yhtiön liiketoimintaa. Jatkossa toimintaa pyritään laajentamaan myös muihin Itämeren alueen maihin. Suomessa Vapolla on rakenteilla 21 lämpölaitosta, ja uusia lämmöntuotantosopimuksia on jo toteutunut tai valmisteilla.

Tuotanto Vilppulan pellettitehtaalla käynnistyi syksyllä 2008. Tehdas tuottaa vuosittain 100 000 tonnia pellettejä, ja se on yhtiön kahdeksas pellettitehdas Suomessa.

Vuoden aikana tehtiin myös useita yritysjärjestelyjä. Sucros Oy:n, Suomen Sokeri Oy:n ja Vapon yhteisyritys Voimavasun Oy siirtyi 100 prosenttisesti Vapon omistamaksi. Voimavasun Säskylän ja Kantvikin voimalaitokset siirtyivät Sucroksen ja Suomen Sokerin omistukseen, Salon voimalaitos jäi Voimavasulle. Vapo ja saksalainen Klamann-Deilmann GmbH perustivat yhteisyrityksen, UAB Bioenergija Lt:n myymään ja markkinoimaan paikallista bioenergiaa ja puuta Liettuassa. Lisäksi Vapo myi sähköverkkoyhtiö Forssan Verkkopalvelut Oy:n koko osakekannan.

Vapo-konserniin kuuluva Kekkilä vahvisti asemaansa Norjan markkinajohtajana ostamalla syksyllä 2008 kaksi paikallista kukkamullan pakkausyritystä.

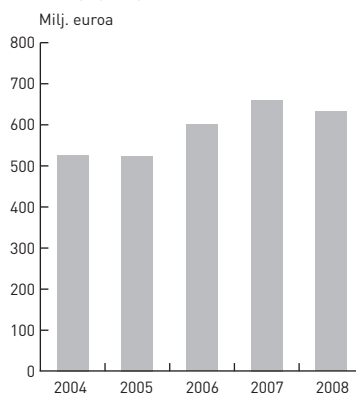
Näkymät

Euroopan unionin ilmastopoliittiset linjaukset vahvistavat Vapon asemaa biopolttoaineiden sekä biopolttoaineilla tuotetun sähkön ja lämmön tuottajana Itämeren alueella.

Biopolttoaineiden kysynnän uskotaan säilyvän hyvänä. Turvevajetta voidaan osittain korvata puupolttoaineilla ja tuonnilla. Pelletille lisäkysyntää tuo muiden biopolttoaineiden korvaaminen ja vaihtelevien polttoaine-erien laadun tasaaminen. Pellettituotannon haasteena on raaka-aineen riittävyys sahateollisuuden vähentäessä tuotantoaan. Sahateollisuudessa ei ole lyhyellä aikavälillä odotettavissa käännettä parempaan.

Vapo toimii aktiivisesti varmistaakseen turpeen aseman EU:ssa hitaasti uusiutuvana energjaraaka-aineena ja hankkiakseen lisää tuotantoalueita kysyntää vastaavan tuotannon takaamiseksi.

Liikevaihto

Myynti markkina-alueittain

(miljoonaa euroa)

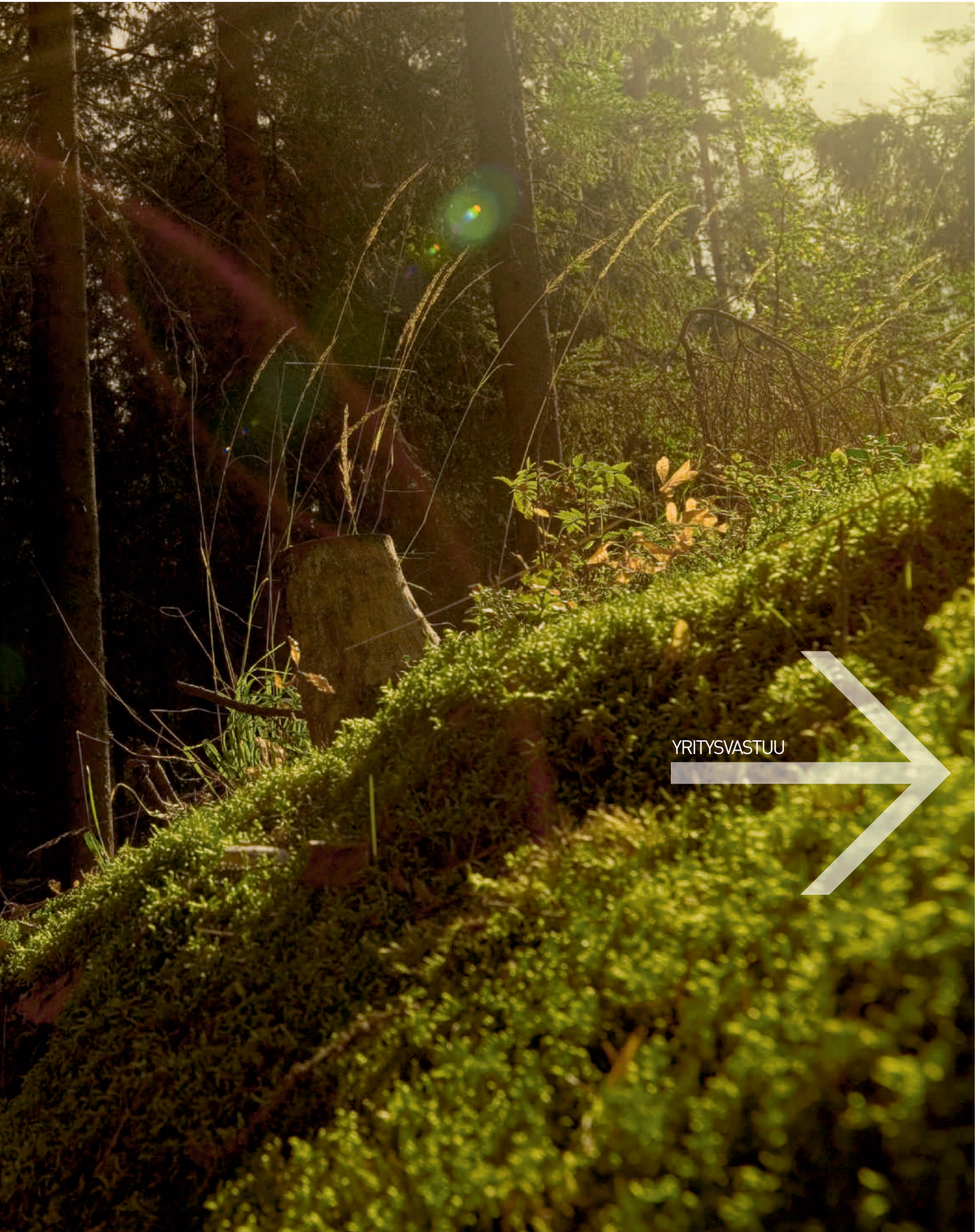

Euro-maat	382	61 %
Ruotsi, Norja, Tanska	142	22 %
Iso-Britannia	9	2 %
Muu Eurooppa	45	7 %
Muu maailma	53	8 %
Yhteensä	632	

Avainluvut

Milj. euroa	2008	2007	2006
Liikevaihto	632	661	601
EBITDA	60	93	90
Poistot ja arvonalentumiset	-39	-37	-36
Liiketulokset	21	56	54
Kertaluonteiset erät	12	0	0
Liiketuulos ilman kertaeriä	9	56	54
ROCE ilman kertaeriä, %	1,8	9,9	10,8
Bruttoinvestoinnit	85	112	69
Henkilöstö vuoden lopussa	1 614	1 799	1 822

YRITYSVASTUU

Vuoden 2008 päätapahtumat

HEINÄKUU

ELOKUU

SYYSKUU

LOKAKUU

MARRASKUU

JOULUKUU

Heinäkuu

- Konsernin Ranskan yksiköissä otettiin ensimmäisenä käyttöön konserninlaajuinen henkilöstötietojärjestelmä. Järjestelmä otetaan käyttöön kaikissa konsernin yksiköissä vuoden 2009 loppuun mennessä. Yhteinen järjestelmä tehostaa henkilöstöraportointia sekä määriteltujen henkilöstöprosessien toteutusta.

Elokuu

- M-realin Kyron tehtaalla otettiin käyttöön uusi rejektin talteenotto-laitteisto, joka alentaa jätevesiin joutuvan kiintoaineen määrää. Myös tehtaalla kiertovesikapasiteettia lisättiin.
- Metsäliiton venäläisen tytäryhtiö Metsäliitto Podporozhje järjesti sidosryhmien kuulemistilaisuuden. Vuonna 2007 käynnistetyn metsäsertifiointin pilottiprojektin myötä Metsäliiton vuokraamat metsäalueet tulevat saamaan Venäjän ensimmäisen PEFC-metsäsertifikaatin.
- Puunhankinnan turvemaaprojektin puiteissa järjestettiin koulutus- ja sidosryhmätilaisuuksia.

Syyskuu

- Metsä-Botnian Äänekosken tehtaalla otettiin käyttöön uusi valkaisu-kemikaalien valmistuslaitos, ja tehtaalla AOX-päästöt alenivat noin puoleen.
- Metsä Tissuen Kreuzau tehtaalle Saksaan asennettiin uusi polyn talteenotto-laitteisto, joka vähensi pölypäästöjä ulkoilmaan yli 80 prosenttia.
- Metsäliiton Puunhankinnalle myönnettiin FSC-metsäsertifiointijärjestelmän mukainen Chain of Custody ja Controlled Wood -sertifikaatti.
- Metsäliitto on jäsenenä Suomen PEFC-metsäsertifioinnin standardiryhmässä, joka laatii ehdotuksen Suomen kansallisen PEFC-standardin päivittämiseksi. Syyskuussa työskentelynsä aloittaneeseen laajapohjaiseen työryhmään kuuluu eri kansallaisjärjestöjen ja elinkeinoelämän edustajia.
- Konsernissa otettiin käyttöön uusi rekrytointiprosessia tehostava internet-pohjainen rekrytointijärjestelmä. Järjestelmää hyödynnettiin loppuvuonna vuoden 2009 kesätyöntekijöiden hakuprosessissa.

Lokakuu

- Metsä-Botnian Kemian tehtaalla otettiin käyttöön uusi massapesuri, joka vähentää happea kuluttavan orgaanisen aineen (COD) päästöjä vesistöön merkittävästi.
- M-realin Husumin tehtaalla Ruotsissa otettiin käyttöön uusi haihduttamon kaasujen pesuri, jonka ansiosta tyypin oksidien päästöjen arvioidaan laskevan noin 200 tonnia vuodessa.
- Konserniyritysten ohjeistus koskien raaka-aineiden REACH-esirekisteröintiä ja vastuuhenkilöiden koulutus saatettiin päätökseen.
- Metsäliiton Puutuote-teollisuuden Suolahden vaneritehtaalla otettiin käyttöön tukkien hautomoaltaiden vesien kiertäjäjärjestelmä. Muutos mahdollistaa hautomoaltaiden vesitaseen paremman hallinnan ja vähentää päästöjä vesistöön.

Marraskuu

- M-realin Kaskisten BCTMP-tehtaalla otettiin käyttöön prosessivesihaihduttamon pesunesteiden väkevöinti- ja talteenottojärjestelmä. Järjestelmä tehostaa kemikaalien talteenottoa ja vähentää jätevesiin päätyvää orgaanista kuormitusta.
- Konsernin kehityskeskustelumalli yhtenäistettiin. Kehityskeskusteluihin tuotiin entistä voimakkaammin myös arvojen toteutumisen seuranta osana johtamista. Yhteistyö, luotettavuus, uudistuminen ja vastuullinen tuloksenteke kuuluvat jokaisen metsäliittolaisen vastuulle.
- Metsäliitto osallistui Helsingissä järjestetyille Metsämessuille, joilla vieraili alan ammattilaisten lisäksi koululaisia ja opiskelijoita kuulemassa konsernissa tarjolla olevista työmahdollisuuksista.
- Metsä Tissue lahjoitti jo toisena vuonna peräkkäin 100 000 euroa ilmastonmuutoksen vaikutuksia arktisilla alueilla tutkivalle International Polar Year (IPY) -ohjelmalle.

Joulukuu

- Metsäliitossa valmistui tai käynnistettiin katsausvuonna noin 300 energiatehokkuuden kehityshanketta, joiden ansiosta CO₂-päästöt alenivat noin 53 000 tonnia katsausvuoden loppuun mennessä. Kaikissa konserniyhtiöissä otetaan käyttöön sertifioitu energiatehokkuusjärjestelmä vuoden 2009 loppuun mennessä.
- Metsäliitto Latvian ympäristöjärjestelmälle myönnettiin ISO 14001 -sertifikaatti.

Johtaminen ja sidosryhmät

Metsäliitto-konsernin arvot – vastuullinen tuloksetko, luotettavuus, yhteistyö ja uudistuminen – luovat perustan kaikelle konsernin toiminnalle. Toimimalla vastuullisesti konserni vahvistaa pitkän aikavälin toimintaedellytyksiään.

Metsäliitto-konsernissa mitataan toiminnan taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristövaikutuksia, ja tuloksista raportoidaan säännöllisesti konsernin sidosryhmille muun muassa vuosikertomuksessa.

Toimintatapaohjeen (Code of Conduct) tarkoitus on varmistaa, että konsernissa noudatetaan hyväksyttävii toimintatapoja ja yhteisiä eettisiä periaatteita. Ohjeen keskeisiä teemoja ovat yritys vastuun periaatteiden noudattaminen, tehtävien hoitaminen parhaalla mahdollisella tavalla, lahjonnan vastaisuus, avoin viestintä, oikea toiminta mahdollisissa intressiristiriitatilanteissa ja reilu kilpailu.

Kansainväliset verkostot

Metsäliitto on sitoutunut noudattamaan YK:n Global Compactin periaatteita koskien vastuullista liiketoimintaa. Yritys vastuun sitoumuksessaan Metsäliitto on sitoutunut edistämään kestävää kehitystä, parantamaan toimintaansa jatkuvasti ja toimimaan vastuullisesti. Se on myös perusta konsernin yritys vastuun periaatteille, joihin sisältyvät liiketoiminnalliset, taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristö vastuun periaatteet.

Metsäliitto on vastuullista yritystoimintaa edistävän World Business Council for Sustainable Development (WBCSD) -organisaation jäsen. Jäsenyys edellyttää tiettyjen vastuullisen toiminnan kriteerien täyttämistä. Lisäksi konserni osallistuu yritys vastuun edistämiseen kansallisissa ja kansainvälisissä järjestöissä, joita ovat muun muassa The Confederation of European Paper Industries (CEPI) ja Finnish Business and Society.

Yritys vastuun raportoinnissa konserni soveltaa Global Reporting Initiative (GRI) raportointisuosituksia.

Ympäristö- ja yritys vastuun hoitaminen

Metsäliitto-konsernin johtoryhmälle raportoiva Corporate Affairs Management Team (CAMT) ohjaa ympäristö-, yritys vastuun- ja edunvalvonta-asioiden hoitamista Metsäliitto-konsernin strategian mukaisesti. Konsernitason tukifunktiot puolestaan koordinoivat ympäristö- ja yritys vastuun- sekä henkilöstöasioita tukien liiketoiminta-alueita näiden asioiden hoidossa.

Ympäristöasioiden hoitaminen perustuu Metsäliiton ympäristöpolitiikkaan, jonka perusajatus on toiminnan tason jatkuva parantaminen. Henkilöstöpolitiikkaa ohjaavat suunnitelmallisuus, henkilöstön toimintaedellytysten ja osaamisen parantaminen sekä työhyvinvoinnin ja turvallisuuden ennakointi ja tavoitteellinen kehittäminen.

Johtamisjärjestelmillä tuetaan toiminnan jatkuvaa parantamista. Lähes kaikissa konsernin tuotantolaitoksissa on käytössä sertifioitu ISO 9001 -laatu järjestelmä ja ISO 14001 -ympäristö järjestelmä. Useilla konsernin tuotantolaitoksilla on lisäksi käytössä sertifioitu työ- ja tuoteturvallisuus järjestelmä.

Sidosryhmien odotukset

Metsäliitossa tehtiin katsausvuoden alussa tutkimus, jossa selvitettiin konsernin tärkeimpien sidosryhmien odotuksia koskien yritys vastuun hoitoa. Odotukset kohdistuvat muun muassa puuraaka-aineen hyväksyttävyyteen, puun alkuperän hallintaan ja metsäsertifiointiin, ilmastoasioiden huomioon ottamiseen sekä sosiaaliseen vastuuseen.

Tutkimustulokset osoittivat arvoketjun kokonaiskestävyyden merkityksen korostuneen entisestään. Metsäliiton näkökulmasta kokonaiskestävyyden peruselementti on kestävästi hoidetuista metsistä peräisin oleva, uusiutuva ja kierrätettävä puuraaka-aine.

Metsäliiton katsottiin onnistuneen hyvin muun muassa puun alkuperän hallinnassa ja ympäristöraportoinnissa. Myös M-realin tuotekohtaiset Paper Profile -ympäristö tuoteselosteet saivat kiitosta. Kehittämiskohteiksi tunnistettiin muun muassa aktiivisempi viestintä toiminnan hyvästä tasosta, yritys vastuun koskevan sisäisen viestinnän parantaminen ja sosiaalisen vastuun tuominen esiin ympäristö vastuun rinnalla.

Riskienhallinta ja yritysturvallisuus

Riskienhallinta on osa Metsäliiton liiketoiminnan johtamista, päivittäistä päätöksentekoa, toiminnan seuranta ja sisäistä valvontaa. Yritysturvallisuustyö puolestaan tähtää toimintaan kohdistuvien turvallisuusuhkien tunnistamiseen, torjuntaan ja niiden vaikutusten pienentämiseen.

Riskienhallinta

Metsäliiton riskiympäristöä ja siinä tapahtuneita muutoksia arvioidaan ja seurataan säännöllisesti osana konsernin suunnittelujärjestelmää ja sisäistä valvontaprosessia. Tunnistettuihin avainriskeihin pyritään varautumaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisilla ja kustannustehokkaiden toimenpiteillä. Konsernissa käytetään kattavaa ja kokonaisvaltaista riskienkartoitusmenettelyä, joka toteutetaan jatkuvana prosessina. Tavoitteena on tunnistaa, mitata ja hallinnoida sellaiset riskit, jotka toteutuessaan voivat vaarantaa yhtiön toimintoja ja asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Riskienhallintaan liittyvät toimintaperiaatteet on kuvattu yksityiskohtaisemmin konsernin riskienhallintaperiaatteissa.

Katsausvuonna konsernin tuotantolaitoksissa toteutettiin säännönmukaisten teknisten riskiarviointien lisäksi muun muassa jatkuvuus- ja toipumissuunnitteluun liittyviä erityistoimenpiteitä ja kartoituksia. Vuoden 2009 aikana näillä toimilla katetaan entistä laajempia riskialueita.

Yritysturvallisuus

Metsäliitto-konsernissa yritysturvallisuus käsittää asiat, joilla suojataan yrityksen henkilöstöä ja muita tärkeitä sidosryhmiä, omaisuutta, tiloja, ympäristöä, tietoja, toimintaa ja mainetta. Yritysturvallisuustyö tähtää turvallisuusuhkien torjumiseen ja niiden vaikutusten pienentämiseen.

Yritysturvallisuustyö on kiinteä osa Metsäliitto-konsernin toimintaa. Sillä varmistetaan liiketoiminnan häiriötön jatkuvuus ja tuetaan tulostavoitteiden saavuttamista.

Toiminnan häiriöttömyyden turvaaminen

Metsäliitto-konsernissa käynnistettiin vuonna 2007 selvitys toimitusketjuihin kohdistuvien kansainvälisten turvallisuusohjelmien vaikutuksista ja niihin sisältyvistä vaatimuksista. Vireillä olevan hankkeen tavoitteena on kehittää edelleen johtamisessa tarvittavia yhtenäisiä toimintamalleja, lisätä toimitusten nopeutta sekä luoda yhdenmukaisia käytäntöjä toimitusketjujen varmuuden ja turvallisuuden lisäämiseksi.

Osana häiriöttömyyden turvaamista katsausvuonna kehitettiin turvallisuuskulttuurin tasoa kuvaavia mittareita, joilla turvallisuusvalvontaan liittyviä ostopalveluja voidaan arvioida ja tarvittaessa edelleen kehittää.

Toiminnan häiriöttömyyden varmistamiseksi konsernin liiketoiminta-alueilla on häiriöttömyyssuunnitelmat, joita päivitetään säännöllisesti.

Metsäliitto-konsernin valmistamien tuotteiden tärkein raaka-aine on kestävästi hoidetuissa metsissä kasvanut puu.

Puu on uusiutuva ja kierrätettävä raaka-aine, joka voidaan hyödyntää kokonaan. Kasvaessaan metsä sitoo hiiltä. Elinkaarensa päässä puusta tehty tuote voidaan polttaa ja ottaa talteen sen sisältämä energia. Metsätaloudella ja -teollisuudella on myös merkittäviä sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia, koska ne luovat työpaikkoja ja parantavat alueellista vaurautta.

Puutuotteet

Metsäliiton Puutuoteteollisuus jalostaa puun arvokkaimman osan eli tukin teollisen rakentamisen, kuljetusvälineiteollisuuden ja asumisen tarpeisiin.

Rakennusmateriaalina puu on kevyttä, ja sitä on helppo työstää. Se on hengittävä ja ilmankosteutta säätelevä materiaali, joka eristää hyvin lämpöä ja ääntä. Lujat ja massiiviset puiset tukirakenteet, esimerkiksi Finnforest Kerto®- ja liimapuupalkit, ovat myös paloturvallisia. Sisustuksessa käytettynä puu luo miellyttävää ja hyvinvointia edistävää ilmapiiriä.

Sellu

Metsä-Botnian päätuotteet ovat valkaistut havu-, koivu- ja eukalyptussellu, joita käytetään korkealaatuisten kartonkien, toimistopapereiden, pehmopapereiden sekä erikoispapereiden valmistukseen. Yhtiö käyttää kutakin kuitutyyppiä sille parhaiten sopivaan tarkoitukseen, mikä säästää raaka-ainetta ja energiaa sekä parantaa tuotteiden ominaisuuksia.

Kartongit ja paperit

M-realin kartongit saavat jäykkyytensä ja lujutensa sitkeästä havusellusta. Taivekartonkien keskikerrokseen käytetty mekaaninen massa ja valkaistu kemihierre (BCTMP) antavat tuotteille jäykkyyttä lisäävän paksuuden. Siksi pakkauksilta edellytettävät ominaisuudet saavutetaan keskimääräistä kevyemmillä kartongeilla, jolloin myös raaka-aineen kulutus, tuotannon ja kuljetusten ympäristövaikutukset sekä syntyvän jätteen määrä vähenevät.

Myös aaltopahvin pintakerrokseen käytettävien valkopintaisten laineri-kartonkien suorituskyky on erinomainen, ja riittävä lujuus saavutetaan käyttämällä keskimääräistä kevyempää kartonkia.

M-realin tasalaatuiset kartongit toimivat häiriöttömästi paino- ja jalostuskoneilla sekä pakkauslinjoilla, mikä vähentää pakkausmateriaalin ja pakattavan tuotteen hävikkiä. Puhtaasta ensikuidusta valmistetut kartongit ovat turvallisia myös vaativissa käyttötarkoituksissa, kuten elintarvikepakkauksissa.

M-realin päällystämättömät toimistopaperit on kehitetty vastaamaan nykyaikaisen toimiston tarpeita. Ne sopivat kaksipuoliseen monistukseen ja tulostukseen, mikä vähentää paperinkulutusta. Mittatarkat ja pölyämättömät paperiarkit toimivat käytössä moitteettomasti ehkäisten kopiokoneiden ja tulostimien kulumista ja pidentäen niiden käyttöikä.

Lajista riippuen toimistopapereiden raaka-aineena käytetään ensikuitua, korkealuokkaista keräyskuitua tai molempia.

M-real valmistaa myös erikoispapereita. Toimintaperiaatteiden mukaisesti nämäkin tuotteet valmistetaan energiaa ja resursseja säästäen sekä tuotteiden ominaisuuksia jatkuvasti parantaen.

Pehmo- ja ruoanlaittopaperit

Metsä Tissuen Lambi- ja Serla-pehmopapereille sekä pohjoismaisille Katrin-tuotteille on myönnetty pohjoismainen Joutsenmerkki. Merkki osoittaa, että tuotteet täyttävät tiukat ympäristökriteerit.

Katrin-tuotteet ja niihin sopivat annostelijat on suunniteltu suurkuluttaja-asiakkaiden, kuten toimistojen ja julkishallinnon, palvelualan, teollisuuden sekä terveydenhoidon tarpeisiin. Annostelijakonseptit on kehitetty paperinkulutuksen optimoimiseksi ja hygieniariskien minimoimiseksi. Samalla ne vähentävät työtä sekä säästävät rahaa ja ympäristöä.

Metsä Tissuen ruoanlaittopaperit helpottavat maukaan, vähärasvaisen ruoan valmistusta ja kannustavat kuluttajia terveellisiin ruokailutottumuksiin.

Tuote- ja kemikaaliturvallisuus

Metsäliitto seuraa aktiivisesti tuote- ja kemikaaliturvallisuutta koskevan uuden lainsäädännön valmistelua sekä pyrkii tunnistamaan ja ottamaan huomioon tuote- ja kemikaaliturvallisuusriskit jo tuotekehityksessä.

Koulutetut asiantuntijat välittävät Metsäliitto-konsernin sisällä tietoa uusista tutkimustuloksista ja tulevista velvoitteista. He myös varmistavat, että voimassaolevan lainsäädännön, kuten REACH-asetuksen, velvoitteet hoidetaan yhdenmukaisesti koko konsernissa.

Puutuotteet

Puutuoteollisuuden tuotteet ovat pääosin luonnonmateriaalia eli puuta. Synteettisten kemikaalien osuus tuotteissa on pieni. Vaneri- ja Kerto-tuotteiden sekä kyllästetyn puun valmistuksessa käytetyt kemikaalit täyttävät niille asetetut kansalliset vaatimukset. Kyllästetty puu valmistetaan standardien EN 351-1 ja EN 351-2 mukaisesti ja valmistuksessa noudatetaan pohjoismaisen NTR:n (Nordiska Träskyddsrådet) ja SFS:n (Suomen standardisoimisliitto) ohjeita laaduntarkkailusta ja merkinnöistä. Metsäliiton Puutuoteollisuudella on kyllästetylle puulle NTR-laatumerkin ja SFS-tarkastusmerkinnän käyttöoikeus.

Kartongit ja paperit

M-realin pakkauskartonkeja ja -papereita koskevan tuote-turvallisuuspolitiikan avulla varmistetaan, että tuotteet ovat oikein käytettyinä turvallisia sekä ihmisille että ympäristölle.

Pakkausmateriaalien valmistus on osa elintarvikkeiden valmistusketjua. Siksi kaikki M-realin kartonkia ja pakkaus-papereita valmistavat tehtaat on sertifioitu kansainvälisen elintarviketurvallisuuden ISO 22000 -standardin mukaan. Tehtaat käyttävät vain sellaisia raaka-aineita, jotka viranomaiset ovat hyväksyneet käytettäväksi ainesosina elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuviin papereissa ja kartongeissa. Kaikilla raaka-aineilla tulee olla vähintään Saksan riskinarviointi-instituutti BfR:n (Bundesinstitut für Risikobewertung) ja Yhdysvaltojen elintarvike- ja lääkeviranomaisen FDA:n (Food and Drug Administration) säädösten mukaiset hyväksynät. Valmiiden tuotteiden vaatimustenmukaisuus testataan puolueettomassa laboratoriossa.

Pehmo- ja ruoanlaittopaperit

Pehmopaperia sekä leivonta- ja ruoanvalmistuspapereita valmistavan Metsä Tissueen Mäntän tehtaalla Kerralla oikein -johtamisjärjestelmä täyttää SFS-EN ISO 9001,

SFS-EN ISO 14001, SFS-EN ISO 22000 sekä PEFC C-o-C 2006 -järjestelmien vaatimukset. SFS-EN ISO 22000 -hygieniajärjestelmällä varmistetaan, että yhtiön valmistamat hygieniatuotteet ja elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin tulevat materiaalit ja tarvikkeet ovat säännösten mukaisia.

Esimerkiksi Mäntän tiivispaperituotteiden raaka-aineet ovat BfR:n suositusten ja FDA:n vaatimusten mukaisia eli ne soveltuvat käytettäväksi elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuviin materiaaleissa. Lisäksi valmiiden leivonta- ja ruoanlaittopapereiden vaatimustenmukaisuus testataan puolueettomassa laboratoriossa.

Raaka-aineiden hyväksyntä ja GMO

Euroopan uuden kemikaalilainsäädännön eli REACHin astuttua voimaan 1.6.2007 vastuu kemikaalien turvallisuusarviointien tekemisestä siirtyi viranomaisilta teollisuudelle. Metsä-Botnia, M-real ja Metsä Tissue ovat esirekisteröineet ne valmistamansa aineet, joille tarvitaan REACHin mukainen esirekisteröinti. Nämä aineet ovat tyypillisesti prosessin sivu- ja välituotteita, kuten esimerkiksi sellunvalmistuksessa syntyvä mäntyöljy ja puhdistamolietteen poltosta syntyvä tuhka.

Metsäliiton Puutuoteollisuus, Metsä-Botnia, M-real ja Metsä Tissue seuraavat ulkopuolisten materiaalitoimittajien esirekisteröinti- ja rekisteröintiprosesseja käymällä heidän kanssaan säännöllisiä keskusteluja. Tärkeimmistä tuotannossa käytettävistä kemikaaleista ylläpidetään tietokantaa, joka sisältää ympäristö-, terveys- ja turvallisuustietoja sekä tiedot aineiden esirekisteröinnistä ja rekisteröinnistä.

Metsäliitto on merkittävä kasviperäisten raaka-aineiden käyttäjä, joten se seuraa tarkasti geneettisesti muunneltujen organismien (GMO) tutkimusta. Myös nanomateriaalien tutkimusta seurataan. Metsäliitto ei hyväksy käyttöön GMO-peräisiä raaka-aineita eikä nanoteknologiaan perustuvia uusia aineita ennen kuin niiden turvallisuudesta on saatavilla riittävästi käyttökokemusta ja luotettavaa tutkimustietoa.

Tutkimus ja kehitys

Metsäliitto-konserni tekee pitkäjänteistä työtä kehittääkseen tuotteistaan entistä kilpailukykyisempiä ja kannattavampia. Vuonna 2008 konsernin tutkimus- ja kehityskustannukset olivat 25 miljoonaa euroa eli 0,4 prosenttia liikevaihdosta.

Puunhankinta

Metsäliiton Puunhankinta panosti katsausvuonna kustannustehokkaan, uuteen tekniikkaan perustuvan toimitusketjun kehittämiseen saadakseen harvennuseksien ja turvemaiden puuvarat täysimääräisesti puuhuollon piiriin.

Metsäteho Oy:n kautta Puunhankinta oli mukana muun muassa puun saatavuutta ja puunhankinnan infrastruktuurin kehittämistä koskevissa hankkeissa. Lisäksi Teknillisen korkeakoulun ja konevalmistajien kanssa kehitettiin koneeseen perustuvaa mitta- ja laadutustekniikkaa. Metsäliiton Puutuoteteollisuuden kanssa tehty yhteistyö liittyi tukkien jalostusarvon kasvattamiseen ja puunhankinnan entistä tehokkaampaan ohjaukseen.

Puutuoteteollisuus

Metsäliiton Puutuoteteollisuuden Saha- ja jalostusteollisuuden tutkimus- ja kehitystyö keskittyi tukkien röntgen- ja 3D-mallinnukseen perustuvien mittaustekniikoiden kehittämiseen ja hyödyntämiseen. Tekniikoilla parannetaan saantoa ja tukkiraaka-aineen ohjausta.

Vaneri-liiketoimintalinjan tuoteperhe täydentyi ja liiketoiminnan kyky palvella teollisia loppukäyttäjiä parani, kun tuotanto Suolahden jatkojalostustehtaalla käynnistyi keväällä 2008. Toinen tuotekehityksen painopistealue oli vaativien erikoistuotteiden kehitys kuljetusväline- ja betonimuottiteollisuuteen.

Rakentamisen ratkaisut keskittyi erityisesti Kerto®-tuotteiden markkina-aluekohtaisten sovellutusten kehittämiseen. Vuoden aikana käynnistettiin myös työ matalaenergiarakentamista tukevien ratkaisujen kehittämiseksi.

Jalostus ja jakelu -liiketoimintalinja jatkoi muun muassa toimitus- ja jalostusketjun sekä puun työstämistekniikoiden kehitystyötä.

Selluteollisuus

Metsä-Botnian tutkimus- ja kehitystyö on keskittynyt viime vuosien aikana eukalyptuksen jalostamiseen raaka-aineena ja eukalyptussellun kehittämiseen. Uruguayssa kehityskohteena on ollut koko jalostusketju taimitarhalta sellutehtaalle. Tavoitteena on ollut parantaa jalostusketjun tuottavuutta ja kehittää kuituominaisuuksia asiakkaiden tarpeisiin sopiviksi.

Suomen tehtailla jatkettiin tehtaiden tuotantotehokkuuden ja ympäristösuorituskyvyn parantamista. Erityisenä kehitysalueena on ollut puupitoisten painopapereiden laatu ja lujuutta parantavan armeeraussellun ominaisuuksien parantaminen asiakkaiden tarpeista lähtien. Rauman tehtaan valkaisu prosessi muutettiin TCF:stä ECF:ksi. Muutoksen jälkeen aloitettiin puristesellun toimittaminen viereiselle paperitehtaalle suoraan ilman kuivausta ja pulperointia paperikoneen märkäässä, mikä lisää kustannustehokkuutta sellun laadusta tinkimättä.

Kartonki- ja paperiteollisuus

M-realin tutkimus- ja kehitystoiminnassa keskityttiin tuotekonseptien uudistamiseen ja tehokkuuden parantamishankkeisiin.

Tuotekonseptiuudistusten lähtökohtana on tarjota asiakkaille entistäkin monipuolisempi tuotevalikoima, parempi saatavuus ja lyhyemmät toimitusajat. Uudistuksista toteutuivat kertomusvuonna pakkauskartonkien LITE4U-konsepti ja paperien Galerie Customer Programme. Tuotekehitystyön tuloksia oli LITE4U-konseptiin kuuluva uusi kartonki, Carta Elegia.

Tehokkuuden parantamishankkeet toteutettiin pääosin tehdashankkeina. Tavoitteena oli saavuttaa niin tehokkuushyötyjä kuin suoria kustannussäästöjä, varsinkin raaka-aineissa ja energiassa.

Pehmo- ja ruoanlaittopaperit

Metsä Tissue panosti omiin tuotemerkkeihinsä tuotelaatuseuraus- ja -parannuksiin. Suomen markkinoille tuotiin Serla-siivouspaperi, joka on tavallista talouspaperia paksumpaa ja lujempaa. Serla-wc-paperit ja -nenäliinat uudistettiin. Uuden kolminkertaisen raakapaperin ansiosta nenäliinat ja wc-paperit ovat entistäkin paksumpia ja pehmeämpiä.

Slovakiassa ja Venäjällä käynnistettiin Lambi Classic -tuotteiden valmistus. Saksan markkinoille tuotiin useita uusia kausituotekonsepteja, joissa yhdistyvät värilliset paperit, ajankohtaiset kuviot ja raikkaat tuoksut. Katrin-suurkuluttajatuotteet ryhmiteltiin kolmeen laatuluokkaan.

Metsä Tissue tuotekehityskeskus tiivistyi yhteistyötä liiketoimintojen kanssa ja panosti hygieniatuotteiden lisäksi lautasliinojen sekä leivonta- ja ruoanlaittopapereiden tuotekehitykseen. Tärkeässä roolissa oli myös pakkaus- ja raaka-aineiden optimointityö, jonka avulla pyritään löytämään ympäristö-, laatu- ja kustannusnäkökohdista parhaat materiaalit.

Puunhankinta

Metsäliitto on sitoutunut edistämään vastuullista metsätaloutta ja ottaa vastaan vain laillisesti hakattua puuta, joka on kasvanut kestävästi hoidetuissa metsissä. Sertifioidun puun osuus kaikesta Metsäliiton puunhankinnasta on yli 70 prosenttia.

Metsäliiton puunhankintaa ohjaavat Puunhankinnan ja metsänhoidon ympäristöpolitiikka sekä konsernin yritys vastuun periaatteet. Näitä toteutetaan sertifioidujen laatu- ja ympäristöjärjestelmien sekä vuosittain tarkistettavan ympäristöohjelman avulla. Metsäliitto noudattaa puunhankinnassaan paikallisia lakeja ja viranomaisien määräyksiä ja edellyttää tätä myös sormuskumppaneiltaan. Puunhankinnassa sovelletaan parhaita käytäntöjä (best practices), ja toimintaa kehitetään jatkuvasti.

Metsäliitto Osuuskunta hankki katsausvuonna noin 33 miljoonaa kuutiometriä puuraaka-ainetta konsernin omille tuotantolaitoksille ja ulkopuolisille asiakkaille. Noin 80 prosenttia puuraaka-aineesta hankittiin Suomesta, pääosin osuuskunnan omistajajäsenten metsistä. Puuta hankittiin myös Venäjältä, Ruotsista, Saksasta, Itävaltasta, Ranskasta, Virossa, Latviasta ja Liettuasta.

Metsäliitto tukee perhemetsätaloutta

Kestävä metsätalous on Metsäliiton ja metsänomistajien yhteinen etu. Se takaa metsien monimuotoisuuden säilymisen, tasaisen puuntuotannon ja puun hyväksyttävyyden raaka-aineena. Suomalaiselle perhemetsätaloudelle on ominaista, että metsät siirtyvät perintönä sukupolvelta toiselle. Metsistä pidetään huolta, ja niitä käytetään vastuullisesti jälkipolvet huomioon ottaen. Puunkorjuun jälkeen metsän uudistamisesta huolehditaan kasvupaikalle sopivalla tavalla.

Metsäliitto pyrkii vastaamaan metsänomistajien tarpeisiin tarjoamalla monipuolisia metsänhoidon ja -käytön neuvontapalveluja. Metsänomistajat voivat myös tehdä osuuskunnan tytäryhtiön Metsämannut Oy:n kanssa metsänhoitosopimuksen, jolloin yrityksen koulutettu henkilökunta hoitaa metsää omistajan toivomusten mukaisesti.

Metsiensä vapaaehtoisesta suojelusta kiinnostuneita metsänomistajia opastetaan hyödyntämään katsausvuonna käynnistynyttä, vuosille 2008–2016 ajoittuvaa METSO II -ohjelmaa, joka on Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman toinen vaihe. Ohjelman tavoitteena on metsien eri käyttömuotojen joustava yhteensovittaminen ja metsien vapaaehtoinen suojeleminen valtion maksamaa korvausta vastaan.

Puunhankinnassa varjellaan metsien monimuotoisuutta

Viranomaiset ohjaavat metsäluonnon monimuotoisuuden ja uhanalaisten lajien suojelua lainsäädännön ja metsänhoitoa koskevan ohjeistuksen avulla. Tätä tukee myös vapaaehtoinen metsäsertifiointi.

Metsäluonnon hoidossa suojellaan arvokkaiden kasvien ja eläinten elinympäristöjä ja muita metsän monimuotoisuuden kannalta tai maisemallisesti tärkeitä kohteita esimerkiksi jättämällä hakkuissa niiden ympärille suoja-vyöhykkeet. Myös säästöpuiden määrään, laatuun ja sijoitteluun kiinnitetään huomiota. Metsien monimuotoisuutta edistetään lisäämällä lahopuuston määrää ja suosimalla sekametsärakennetta.

Metsäliitto tarkastaa säännöllisesti puuntoimittajiaan sekä omia ja alihankkijoidensa hakkuukohteita. Hakkuukohteiden tarkastuksissa selvitetään, onko puunkorjuu toteutunut parhaiden käytäntöjen mukaisesti. Samalla kiinnitetään huomiota metsäluonnon hoidon laatuun ja so-

Metsäliiton Puunhankinnan laatu- ja ympäristöjärjestelmät ja C-o-C-sertifikaatit

	Laatujärjestelmä	Ympäristöjärjestelmä	C-o-C
Metsäliitto Osuuskunta	ISO 9001	ISO 14001	PEFC/FSC
Puunhankintamaat			
Itävalta			PEFC/FSC
Latvia		ISO 14001	PEFC/FSC
Ranska		Sisältyy Alizayn tehtaan järjestelmään	PEFC/FSC
Ruotsi	ISO 9001	ISO 14001	PEFC/FSC
Saksa			PEFC/FSC
Suomi	ISO 9001	ISO 14001	PEFC/FSC
Venäjä		Sisältyy Metsäliiton järjestelmään	PEFC/FSC
-Metsäliitto Podporozhje		ISO 14001	
Viro	ISO 9001	ISO 14001	PEFC/FSC

PEFC = Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes
FSC = Forest Stewardship Council

Metsäliiton puunhankinta alueittain

Milj. m ³	
Suomi	20,7
Venäjä	3,2
Baltia	2,6
Länsi-Eurooppa	6,1
Yhteensä	32,6

siaalisiin näkökohtiin, kuten työntekijöiden koulutukseen ja työturvallisuuteen.

Suomessa alueelliset metsäkeskukset seuraavat metsäluonnon hoidon laatua. Metsäliiton hakkuukohteilla tehdään vuosittain myös metsäsertifiointin vaatimia riippumattoman, kolmannen osapuolen auditointeja. Tarkastustulosten perusteella asetetaan osa Metsäliiton Puunhankinnan seuraavan vuoden ympäristöohjelman tavoitteista.

Katsausvuonna Metsäliiton ympäristöohjelmassa painotettiin erityisesti pienvesien suojelua. Muita tavoitteita olivat säästöpuiden määrän lisääminen ja niiden laadun ja sijoittelun parantaminen Suomessa sijaitsevilla hakkuukohteilla sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen ja luonnon erityispiirteiden suojelu kaikilla hakkuualueilla.

Luonnonhoidon laatu Metsäliiton hakkuukohteilla on parantunut jatkuvasti. Vuoden 2008 tulokset olivat lähellä edeltäneen vuoden tasoa eli valtaosin hyviä tai erinomaisia. Heikkoja arvosanoja oli vähemmän kuin edellisellä vuonna, vaikka haasteelliset korjuuolosuhteet ovatkin heijastuneet viime vuosien tuloksiin.

Seurannan perusteella pienvesien suojakaistojen leveyden ja säästöpuiden sijoittelun suhteen on edelleen eniten parannettavaa. Varmistaakseen luonnonhoidon laadun

jatkuvan parantamisen Metsäliitto tukee vastedes entistä enemmän sopimusyrittäjiensä palveluksessa olevien hakkuukoneen kuljettajien ympäristökoulutusta.

Venäjällä Metsäliitto käyttää puuntoimittajien valinnassa apuna luomaansa luokitusjärjestelmää. Valinnoissa suositaan pitkäaikaisia yhteistyökumppaneita, joilla on pitkäkestoiset metsien vuokrasopimukset, omia hakkuita ja joiden toiminta täyttää kestävän metsänhoidon kriteerit (luokka A). Jos jonkun toimittajan havaitaan rikkovan Metsäliiton puunhankinnan periaatteita (luokka D), yhteistyö kyseisen toimittajan kanssa lopetetaan.

Katsausvuonna purettiin yksi sopimus. Jonkin verran huomauttamisen aihetta oli 18 prosentilla leimikoista, etupäässä puutteellisen jätehuollon tai tavallista suurempien maastovaurioiden suhteen. Katsausvuonna auditointiin puuntoimittajat, jotka toimittivat 62 prosenttia Metsäliiton Venäjältä hankkimasta puusta.

Puunhankinta ja ilmastonmuutos

Metsälainsäädäntö edellyttää metsien uudistamista hakuiden jälkeen. Tämä on tärkeää metsäluonnon hyvinvoinnin, ilmaston ja metsätalouden kannattavuuden kannalta. Metsäliitto ja metsänomistaja sopivat puukauppaa tehtäessä, kuka vastaa metsän uudistuksesta hakkuukohteella. On tärkeää, että puunkorjuun jälkeen hakkuualueelle syntyy määrääjassa elinvoimainen taimikko.

Puunkorjuun jälkeen metsästä vapautuu ilmakehään hiiltä hakkuutähteiden maatuessa. Tällä ei ole vaikutusta ilmastonmuutokseen, jos uusi metsä perustetaan mahdollisimman pian hakkuun jälkeen. Kun puuston kasvu ylittää hakkuumäärän, toimii metsä hiilinieluna. Kaikilla Metsäliiton puunhankinta-alueilla metsät kasvavat enemmän kuin niitä hakataan.

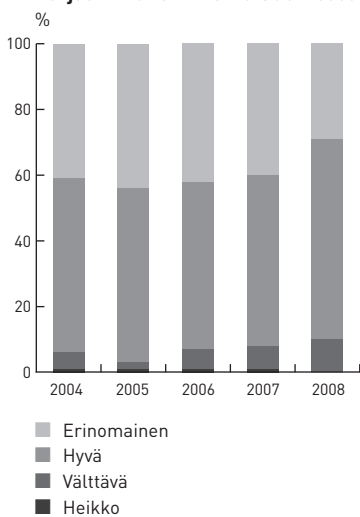
Energiapuuta korjattiin katsausvuonna talteen entistä enemmän. Metsäliitto uudisti energiapuun korjuuohjeet. Työssä noudatetaan varovaisuusperiaatetta ja parhaita tiedossa olevia käytäntöjä. Energiapuuta korjattiin yhteensä 500 000 kuutiometriä.

Metsäliitto tukee metsäsertifiointia

Metsäliitto-konserni tukee luotettavien, riippumattomien osapuolten varmentamaa metsäsertifiointia. Konserniyhtiöt pyrkivät kasvattamaan sertifioidun puun osuutta tuotteissaan ja tuomaan markkinoille lisää sertifiointimerkillä varustettuja tuotteita.

Suurin osa Metsäliiton hankkimasta puusta tulee PEFC-sertifioiduista metsistä (Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes). PEFC on valitseva järjestelmä

Luonnonhoidon laatu Metsäliiton korjaamilla leimikoilla Suomessa

Luonnonhoidon laadun arviointi sisältää muun muassa seuraavia asioita: arvokkaiden elinympäristöjen suojelu, säästöpuiden laatu ja määrä, vesistöjen suojelu sekä maanmuokkauksen ja maisemanhoidon laatu.

pienissä, yksityisomistuksessa olevissa metsissä. Vuonna 2008 noin 70 prosenttia (76) Metsäliiton Puunhankinnan konsernin tuotantolaitoksille hankkimasta puusta oli peräisin sertifioituista metsistä. Yli 90 prosenttia tästä oli PEFC-sertifioitua puuta.

Metsäliitto osallistui katsausvuonna Suomessa meneillään oleviin PEFC- ja FSC-standardien päivitysprosesseihin. Standardit päivitetään laajapohjaisena yhteistyönä eri sidosryhmien, muun muassa metsänomistajien, saamelaisten ja kuluttajajärjestöjen edustajien kanssa.

Metsäliiton Puunhankinnan sertifioituihin laatu- ja ympäristöjärjestelmiin sisältyy puun alkuperän hallintajärjestelmä. Tämän ansiosta Metsäliitto tietää hankkimansa puun alkuperän riippumatta siitä, tuleeko se sertifioidusta metsästä vai ei.

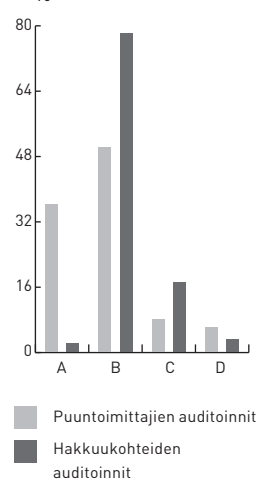
Metsäliitolla on kaikissa puunhankintamaissaan sertifioitu Chain of Custody, joka mahdollistaa sertifioidun puun osuuden virallisen todentamisen toimitetusta puuraaka-aineesta. Myös useimmilla konsernin tuotantolaitoksilla on

sertifioidut Chain of Custody -järjestelmät. Katsausvuoden päättyessä lähes kaikilla Metsäliiton Puutuoteteollisuuden tuotteilla ja osalla konsernin valmistamista kartongeista, papereista ja ruoanlaittopapereista oli metsäsertifiointimerkki.

Ympäristökoulutuksen painopiste Suomessa

Metsäliiton Puunhankinta järjestää säännöllisesti ympäristökoulutusta kaikilla puunhankinta-alueillaan. Katsausvuonna ympäristökoulutuksen painopiste oli Suomessa. Koulutustilaisuuksissa päivitettiin toimihenkilöiden tietämystä ajankohtaisista ympäristöasioista.

Venäjän puuntoimittajien ja hakkuukohteiden auditointitulokset 2008

Metsäliitto Podporozhje saamassa Venäjän ensimmäisen PEFC-metsäsertifikaatin

Metsäliitto on sitoutunut kestävään metsänhoitoon ja metsäsertifiointiin kaikissa toimintamaissaan. Tästä esimerkkinä on Metsäliiton vuonna 2007 venäläisessä tytäryhtiössään Metsäliitto Podporozhjessa käynnistämä PEFC-metsäsertifioinnin pilottiprojekti. Projektin tavoitteena on saada Metsäliiton vuokraamille metsäalueille Venäjän ensimmäinen PEFC-metsäsertifikaatti. Hanke edistää metsäsertifiointia Venäjällä ja lisää Metsäliiton mahdollisuuksia kasvattaa sertifioitujen tuotteiden määrää markkinoilla.

Vuonna 2002 Metsäliiton omistukseen siirtyneestä Metsäliitto Podporozhjesta on järjestelmällisesti kehitetty nykyaikaista, vastuullisesti toimivaa puunkorjuuyritystä. Metsäsertifiointiprojektia on pohjustanut yrityksessä tehty työ ympäristö- ja yritys vastuusasioiden kehittämiseksi, kuten ympäristökoulutus, yritys vastuusasioiden kehitysprojekti ja ISO 14001 -järjestelmän rakentaminen.

Metsäsertifiointiprojektissa on panostettu erityisesti ekologisesti, mutta myös historiallisesti ja metsien monikäytön kannalta arvokkaiden metsäalueiden kartoitukseen. Metsätieteilijöistä ja biologeista koostuva asiantuntijaryh-

mä kartoitti vuosina 2007–2008 Metsäliitto Podporozhjen vuokrametsissä sijaitsevia luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita kohteita. Kohteet listattiin, ja ne jätetään talouskäytön ulkopuolelle. Kartoituksen tuloksilla on myös tieteellistä arvoa.

Taloustmetsien monimuotoisuutta turvataan säilyttämällä tärkeitä elinympäristöjä. Lisäksi kartoitetaan alueella sijaitsevia historiallisesti merkittäviä kohteita, jotta ne voidaan ottaa huomioon suunniteltaessa metsätalouden toimenpiteitä.

Projektin aikana on kuultu sidosryhmiä, ja kuulemistilaisuuksissa saaduista kehitysajatuksista muutamia on jo toteutettukin. Esimerkiksi metsäkanalintujen soidinalueiden sijaintitietoja on alettu kerätä niiden huomioimiseksi metsänkäytön suunnittelussa. Lisäksi toteutettiin aloite ammattiyhdistyksen alajaoston perustamisesta Metsäliitto Podporozhjeen.

Metsäliitto Podporozhje haluaa kannustaa muitakin yrityksiä metsäsertifiointiin ja on valmis esittelemään projektiaan avoimesti.

Ilmasto-ohjelma ja energiankäyttö

Metsäliitto osallistuu Euroopan unionin uusien ilmasto- ja energiankäyttötavoitteiden toteuttamiseen pyrkimällä aktiivisesti vähentämään toimintansa vaikutuksia ilmastonmuutokseen esimerkiksi tuotekehityksen keinoin.

Katsausvuoden alussa käynnistetty ilmasto-ohjelma kokoaa yhteen eri puolilla konsernia tehdyn ja tehtävän ilmastotyön sekä määrittää tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi. Ilmasto-ohjelmaa koordinoi konsernin ympäristö- ja yritys vastuuyksikkö.

Ilmasto-ohjelmaa toteuttamaan on perustettu neljä alatyöryhmää, joiden tehtävänä on jakaa eteenpäin konsernissa jo olevaa tietoa ja etsiä uusia keinoja ilmastotyön tehostamiseksi. Tarkasteltavat alueet ovat energiatehokkuuden parantaminen, hiilijalanjälkilaskelmien hyödyntäminen, markkinointiviestintä ja henkilöstön sitouttaminen. Oman tehtäväkenttensä ohella kaikki ryhmät tuottavat konkreettisia ehdotuksia ilmastonmuutokseen liittyvien näkökohtien huomioon ottamiseksi kaikessa konsernin toiminnassa.

Useille Metsäliitto-konsernin tuotteille on jo tehty hiilijalanjälkilaskelmat. Katsausvuoden aikana jatkettiin tuotekohtaisten hiilijalanjälkien laskemista ja käynnistettiin myös yritys kohtaisten hiilijalanjälkien laskenta, johon liittyy muun muassa konsernin raaka-aineiden ja tuotteiden kuljetusten ilmastovaikutuksen arviointi.

Hiilijalanjälkilaskelmilla Metsäliitto tuottaa sidosryhmilleen tietoa tuotteidensa vaikutuksesta ilmastonmuutokseen. Laskennassa noudatetaan Euroopan paperiteollisuuden kattojärjestön CEPI:n (Confederation of European Paper Industries) linjausta.

Energiankäyttö

Ilmastonmuutoksen hillitsemisessä tärkeintä on energiatehokkuuden parantaminen. Konsernissa tehtiin katsausvuoden aikana useita investointeja energian säästämiseksi tuotantoprosesseissa. Metsäliitossa valmistui tai käynnistettiin katsausvuonna noin 300 energiatehokkuuden kehityshanketta, joilla supistetaan vuodessa noin 0,3 TWh lämmön- ja 0,1 TWh sähkönkulutusta sekä alennetaan CO₂-päästöjä noin 53 000 tonnia. Nämä toimet tuovat konsernille noin 20 miljoonan euron vuotuiset kustannussäästöt. Uusia tehostamishankkeita kartoitetaan ja käynnistetään jatkuvasti.

Energiatehokkuuden jatkuva kehittäminen ja optimointi ovat vastedes entistä kiinteämpi osa konsernin operatiivista toimintaa. Johtamisen tueksi rakennetaan sertifioitu energiatehokkuusjärjestelmä (Energy Efficiency System,

EES). Metsä-Botnia sai EES-sertifikaatin joulukuussa 2008, ja muissa konserniyhtiöissä järjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2009 loppuun mennessä.

Konsernin tuotantolaitosten käyttämien polttoaineiden energiamäärä oli katsausvuonna 25,8 TWh (24,2). Ostosähköä hankittiin 3,2 TWh (3,7) ja ostolämpöä 0,5 TWh (0,8). Näistä muodostuva kokonaisenergiankulutus oli 34,2 TWh (34,4). Tuotantolaitoksilla käytetyistä polttoaineista 77 prosenttia (67) oli peräisin puusta.

Kierrätyspolttoaineiden hyödyntäminen

Äänekosken tehtaiden voimalaitoksessa alettiin katsausvuonna käyttää puun ja turpeen ohella polttoaineena lajitelluista kaupan ja teollisuuden jätteistä koostuvaa kierrätyspolttoainetta. M-realin Simpeleen tehtaalla valmistellaan vastaavanlaisen, osittain kierrätyspolttoaineeseen perustuvan energiantuotannon käynnistämistä. Polttoon kelpaavan jätteen hyötykäyttö vähentää kaatopaikkasijoituksen ja fossiilisten polttoaineiden käytön tarvetta.

Metsäliitto-konserni selvittää mahdollisuuksia rakentaa uusia jäte- ja biovoimalaitoksia muutamille muillekin tehtaille. Tavoitteena on tehdä asiasta päätös vuonna 2010.

Päästökaupan toinen kausi käynnistyi

Euroopan unionin päästökaupan toinen kausi käynnistyi joulukuussa 2008. Metsäliitto-konsernin yhtiöistä päästökaupan piiriin kuuluvat M-real, Metsä-Botnia ja Metsä Tissue.

Energiatehokkuuden jatkuvan kehittämisen ja uusiutuvien polttoaineiden käytön lisäämisen ansiosta Metsäliitolle myönnetty CO₂-päästöoikeudet riittivät kattamaan toiminnan tarpeet. Päästökaupan epäsuorat, Metsäliiton kustannuksia nostavat vaikutukset olivat kuitenkin tuntuvia katsausvuoden alkupuolella, jolloin markkinasähkön hinnat kohosivat ennätystasolle. Metsäliitto on huomattava sähkönostaja, joten hintojen nousulla on merkittävä vaikutus sähkötalouteen.

Vuodesta 2008 alkaen Euroopan unionin säännöt ovat mahdollistaneet kehitysmaissa toteutettujen kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien hankkeiden tuottamien niin kutsuttujen CER-päästöoikeusyksiköiden (Certified Emission Reduction) käytön tehtaiden päästövelvoitteen hoitamisessa. Yksi CER-yksikkö vastaa yhden hiilidioksiditonin suuruista päästöjen vähennystä.

Metsä-Botnialla on omia CER-yksiköitä. Uruguayssa sijaitseva Fray Bentosin tehdas tuottaa energiaa biomassasta eli sellunvalmistusprosessissa puusta liukeavasta aineesta. Osan tästä energiasta tehdas käyttää omissa prosesseissaan. Ylijäävän energian tuotanto on hyväksytty

YK:n ilmastomuutosta koskevan puitesopimuksen mukaisesti, Kioton protokollan puhtaan kehityksen mekanismiin (CDM, Clean Development Mechanism) kuuluvaksi hankkeeksi. Ylijäävä energia myydään samalla tehdasalueella sijaitsevalle Kemira Oyj:n kemikaalitehtaalle ja valtakunnalliseen sähköverkkoon.

M-real osallistui katsausvuonna jo toisen kerran sijoittajien rahoittamaan Carbon Disclosure Project -selvitykseen, jossa kartoitettiin suurten pörssiyritysten varautumista ilmastomuutokseen ja siihen liittyviin taloudellisiin uhkiin.

Uusiutuvien energialähteiden hyödyntäminen

Metsäliitto osallistuu Euroopan unionin uusien ilmasto- ja energiankäyttötavoitteiden toteuttamiseen parantamalla tuotantolaitostensa energiatehokkuutta, tehostamalla tuotannon sivutuotteiden hyötykäyttöä ja lisäämällä metsäenergian hankintaa ja toimituksia konsernin omille tuotantolaitoksille ja ulkopuolisille asiakkaille.

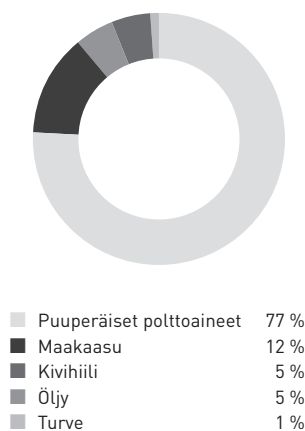
Konserni hyödyntää käyttämänsä puuraaka-aineen kokonaan. Sivutuotteet, kuten purut, kuoret ja kuivat hakkeet, käytetään polttoaineena voimalaitoksissa. Ylijäämä myydään konsernin ulkopuolelle jatkojalostukseen tai energiantuotantoon. Sivutuotteiden lisäarvon kasvattamiseksi niille etsitään jatkuvasti uusia jalostusmuotoja. Esimerkiksi Metsäliiton Puutuoteteollisuuden Vilppulan sahan yhteyteen valmistui vuoden 2008 aikana pellettitehdas, jossa Metsäliiton osakkuusyhtiö Vapo jalostaa sahalla syntyvät purut pelleteiksi.

Metsäliitto on panostanut metsäenergiavarojen hyödyntämiseen 1990-luvulta alkaen. Pätehakkuaalueilla syntyvä latvusmassa, kannot ja nykyisin teollisuuskäytön ulkopuolelle jäävä pienpuu muodostavat merkittävän energiaservin, jonka tuominen markkinoille lisäisi metsänomistajien ansiomahdollisuuksia. Metsäliitto kehittääkin näiden energiavarojen hankinta-, korjuu- ja kuljetusteknologiaa sekä raaka-ainevirtojen logistista ohjausta.

Katsausvuonna Metsäliitto hankki konsernin ulkopuolisille asiakkaille latvusmassaa, kantoja ja pienpuuta yhteensä noin 500 000 m³ (noin 1,0 TWh). Tulevina vuosina Metsäliitto panostaa merkittävästi biopolttoaineiden hankinnan ja toimitusten tehostamiseen sekä määrien kasvattamiseen.

Turve, ruokohelpi ja erilaiset puupolttoaineet ovat monien kiinteää polttoainetta käyttävien voimalaitosten tärkeimmät energian lähteet. Viimeiset kaksi sateista kestävä olivat turpeen tuotannon kannalta ongelmallisia, ja tuotantomäärät jäivät merkittävästi alle tavoitteiden, jopa puoleen. Samaan aikaan teollisuus, etenkin mekaaninen metsäteollisuus, joutui rajoittamaan tuotantoaan markkinasyistä johtuen. Tämän vuoksi markkinoille tulevien, polttoon soveltuvien sivutuotteiden määrä on vähentynyt, ja biopolttoaineiden kysynnän arvioidaan kuluvana talvena olevan huomattavasti tarjontaa suurempaa.

Polttoaineen kulutus Metsäliitto-konsernin tuotantolaitoksilla vuonna 2008

Metsäliitto-konsernin energiankulutus vuosina 2007-2008

GWh/v	Metsäliitto-konserni ⁴⁾		Puutuoteteollisuus		Metsä-Botnia		M-real ⁵⁾		Metsä Tissue	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Puuperäisten polttoaineiden käyttö	19 867	18 407	403	684	20 914	17 611	14 098	12 886	138	167
Fossiilisten polttoaineiden käyttö	5 884	5 801	20	10	1 663	1 394	4 510	4 489	870	812
Ostosähkö	3 164	3 692	299	305	-855 ²⁾	-611 ²⁾	2 283	2 760	792	810
Ostolämpö	475	813	462 ³⁾	420 ³⁾	-1 298 ²⁾	-921 ²⁾	328	470	461	433
Kokonaisenergia ¹⁾	34 221	34 395	1 715	1 951	18 912	16 394	24 701	24 828	3 530	3 513

1) Kokonaisenergia on esitetty polttoainetasolla, ts. ostosähkö ja ostolämpö on muutettu vastaamaan niiden tuottamiseen kulunutta polttoainetta.

2) Metsä-Botnia on lämmön ja sähkön nettomyyjä eli ylimavaraista energiantuotannosta suuri osuus menee myyntiin. Lisäksi Metsä-Botnia myy osan kuoreista.

3) Puutuoteteollisuuden ostolämpö on tuotettu pääosin laitosten puuperäisillä rinnakkaistuotteilla.

4) Sisältää 53 prosenttia Metsä-Botniasta.

5) Sisältää 30 prosenttia Metsä-Botniasta.

Ympäristövaikutusten hallinta

Metsäliitto-konsernin ympäristöpolitiikan johtajatuksena on ympäristövaikutusten minimoiminen ja toiminnan jatkuva parantaminen.

Lähes kaikilla konsernin tuotantolaitoksilla ja useimmilla puunhankinta-alueilla on otettu käyttöön sertifioidut ISO 9001- ja ISO 14001 -ympäristö- ja laatu järjestelmät. Puunhankinnan järjestelmiin sisältyy myös sertifioitu puun alkuperän hallintajärjestelmä, ja useimmilla tuotantolaitoksilla on sertifioidut Chain of Custody, joiden ansiosta ne voivat todentaa sertifioidun puuraaka-aineen osuuden tuotteissaan.

Päästöt ilmaan ja veteen

Teollisuuden päästöt ilmaan ja veteen sekä meluhaitat ovat pienentyneet jatkuvasti. Tähän on päästy käyttämällä parasta käyttökelpoista tekniikkaa (BAT). Tehtaiden vesikiertoja on suljettu, puhdistusmenetelmiä tehostettu ja satunnaispäästöt minimoitu.

Sellun ja paperin valmistuksen jätevedet sisältävät puusta liuenneita orgaanista ainetta sekä fosforia ja tyyppeä, jotka rehevöittävät vesistöä. Päästöjä on vähennetty tehostamalla puhdistusprosesseja, vähentämällä vedenkäyttöä sekä kouluttamalla henkilöstöä häiriötilanteiden parempaan hallintaan ja satunnaispäästöjen vähentämiseen. Tehokkaan puhdistuksen ansiosta jätevesien vaikutus vesistöjen tilaan rajoittuu pienelle alueelle jäteveden purkukohdan läheisyyteen.

Ilmakehään suuntautuvista päästöistä merkittävimpiä ovat polttoaineista peräisin olevat rikin ja typen oksidit, jotka aiheuttavat vesistöjen ja maaperän happamoitumista sekä hiilidioksidi, joka on tärkein ilmastonmuutokseen vaikuttava kaasu. Lisäksi hiukkaspäästöt heikentävät ilman laatua. Metsäliitto on vähentänyt päästöjä ilmakehään ottamalla käyttöön vähemmän rikkiä sisältäviä polttoaineita ja korvaamalla fossiilisia polttoaineita puuperäisillä polttoaineilla.

Tuotantoprosessien vedenkäyttöä on vähennetty jatkuvasti. Työtä vesikiertojen sulkemiseksi jatketaan edelleen, vaikka useimmat tuotantolaitokset sijaitsevatkin alueilla, joilla ei ole puutetta vedestä.

Jätteet

Tuotantolaitosten jätemäärät ovat vähentyneet sivu- ja rinnakkaistuotteiden hyötykäytön ansiosta. Jätteiden lajittelu tehtailta ja niiden käyttö joko raaka-aineena tai energiantuotannossa vähentävät kaatopaikkasijoituksen tarvetta.

Pakkausmuovit, metallit sekä paperit ja kartongit kierrätetään. Prosessilietteet ja puuperäiset jätteet käytetään polttoaineina, ellei niille ole muuta hyötykäyttöä. Keräyspaperin siistausprosessissa syntyvää kuitusavea hyödynnetään esimerkiksi rakennustuoteteollisuudessa ja energiantuotannossa. Voimalaitosten tuhkaa käytetään maanrakennuksessa, jossa sillä voidaan korvata soraa ja muita maa-aineksia. Puutuhkaa käytetään myös lannoitusaineena.

Metsäliitto-konsernin tuotantolaitosten päästöt ja jätemäärät on raportoitu sivuilla 130–133.

Ympäristövaikutusten raportointi

Metsäliitto-konserni raportoi avoimesti ympäristövaikutuksistaan muun muassa yritysraportissaan ja tehdaskohtaisissa EMAS-raporteissa (the Eco-Management and Audit Scheme). Yksittäisten tuotteiden ilmastovaikutukset raportoidaan vuonna 2007 käyttöön otetuissa hiilijalanjälkilaskelmissa. Työn alla ovat myös yrityskohtaiset hiilijalanjälkilaskelmat.

M-real on julkaissut verkkosivuillaan osoitteessa www.m-real.com Paper Profile -ympäristötuoteselosteet kaikille tuotteilleen. Ympäristömerkit, kuten esimerkiksi monille Metsä Tissuen tuotteille myönnetty pohjoismainen Joutsenmerkki, ovat viesti kuluttajalle siitä, että tuote täyttää merkin saamiseksi vaadittavat ympäristökriteerit.

Metsäsertifiointimerkki kertoo, että tietty osa puusta on peräisin sertifioidusta metsästä ja että kaikilla tuotantoketjun osapuolilla on sertifioitu puun alkuperäketju, Chain of Custody. Chain of Custodyn avulla tuotteissa oleva sertifioitu puun osuus pystytään todentamaan luotettavasti. Lähes kaikilla Metsäliiton Puutuoteteollisuuden ja suurella osalla M-realin tuotteista on metsäsertifiointimerkki. Konsernin yritykset pyrkivät kasvattamaan metsäsertifiointimerkillä varustettujen tuotteiden osuutta tuotannossaan.

Tehtaiden ympäristöparannukset

Tehtailla katsausvuonna tehdyt ympäristökuormitusta ja -riskejä vähentävät parannustyöt painotuiivat raaka-aineiden, veden ja energian käytön tehostamiseen sekä ilmaan suuntautuvien päästöjen alentamiseen.

Raaka-aineiden ja veden käyttö

M-realin Kyron tehtaalla otettiin käyttöön uusi rejektin talteenottolaitteisto, joka alentaa jätevesiin joutuvan kiintoaineen määrää huomattavasti. Lisäksi tehtaalla kierto-vesikapiteettia lisättiin, mikä vähentää tehtaalla jätevesimäärää ja parantaa prosessin lämpötaloutta.

M-realin Kaskisten tehtaalla tarkennettiin kemikaalien annostelua, ja massan valkaisuun käytettävän vetyperoksidin määrää voitiin alentaa noin 5 prosenttia. Käyttötarpeen uskotaan vähenevän edelleen. Muidenkin kemikaalien käyttöä tehostettiin. Jätevesiin päätyvää orgaanista kuormitusta alennettiin ottamalla käyttöön prosessivesihaihduttamon pesunesteiden väkeväinti- ja talteenottojärjestelmä.

Metsä-Botnian Kemin tehtaalla otettiin käyttöön uusi massapesuri, minkä ansiosta happea kuluttavan orgaanisen aineen päästöt vesistöön alenivat merkittävästi ja kemikaalien käyttötarve vähentyi.

Metsä Tissuen Zilinan tehtaalla Slovakiassa vähennettiin puhtaan veden käyttöä pehmpaperin valmistuksessa yli 10 prosenttia useiden tehostustoimien avulla.

Päästöt veteen ja ilmaan

Metsäliiton Puutuoteteollisuuden Suolahden vaneritehtaalla otettiin käyttöön tukkien hautomoaltaiden vesien kierrätysjärjestelmä, joka parantaa vesitaseen hallintaa ja alentaa päästöjä vesistöön.

Saksassa sijaitsevalle Metsä Tissuen Kreuzaun tehtaalle asennettiin pehmpaperin käsittelystä aiheutuvan pölyn talteenottolaitteisto, joka vähentää pölypäästöjä ulkoilmaan yli 80 prosenttia.

M-realin Husumin tehtaalla Ruotsissa otettiin käyttöön uusi haihduttamon kaasujen pesuri, jonka ansiosta typen oksidien päästöjen arvioidaan laskevan noin 200 tonnia vuodessa. Itävallassa sijaitsevalle Halleinin tehtaalla otettiin käyttöön katettu hakevarasto, mikä vähensi merkittävästi hakepölyn läheiselle asutukselle aiheuttamia haittoja.

Metsä-Botnian Äänekosken tehtaalla otettiin syyskuussa käyttöön uusi valkaisu-kemikaalien valmistuslaitos, joka laskee halogenoitujen orgaanisten yhdisteiden (AOX) päästöjä vesistöön noin puolella. Metsä-Botnian Rauman tehtaalla siirrettiin sulan liuottajan höngät poltettavaksi soodakattilaan, kun ne aiemmin ohjattiin savukaasun pesuriin. Muutoksen ansiosta prosessin hiukkas- ja jukaasupäästöt alenivat merkittävästi.

Jätehuolto

Metsä Tissuen Mäntän tehtaalla kaatopaikan suoto- ja valumavesien puhdistusta tehostettiin ottamalla käyttöön uusi laskeutusallas.

Metsäliiton Puutuoteteollisuuden Suolahden vaneritehtaalla suljettiin käytöstä poistettu jätehuoltoalue, ja Karihaaran saha-alueella kunnostettiin vanhaa, pilaantunutta maa-ainesta sahatavaran kuivaamon laajennuksen yhteydessä.

Energiankäyttö

M-realin Äänekosken, Takon ja Kyron tehtailla sekä Metsä Tissuen Mäntän tehtaalla korvattiin kartonki- ja paperikoneiden vanhat tyhjöjärjestelmät uusilla tyhjöpuhaltimilla ja vähennettiin siten energiankulutusta merkittävästi.

Metsä Tissuen Kreuzaun tehtaalla sekä M-realin Kaskisten, Joutsenon, Gohrmühlen, Takon ja Kemiart Linersin tehtailla saavutettiin merkittäviä säästöjä optimoimalla massojen jauhausprosessia ja kehittämällä jauhinteriä.

M-realin Alizayn ja Husumin sekä Metsä-Botnian Äänekosken ja Rauman sellutehtailla tehostettiin prosessilämmön talteenottoa useissa kohteissa. M-realin Halleinin tehtaalla tehostettiin voimalaitoksen sähköntuotantoa ottamalla käyttöön uusi höyryturbiini.

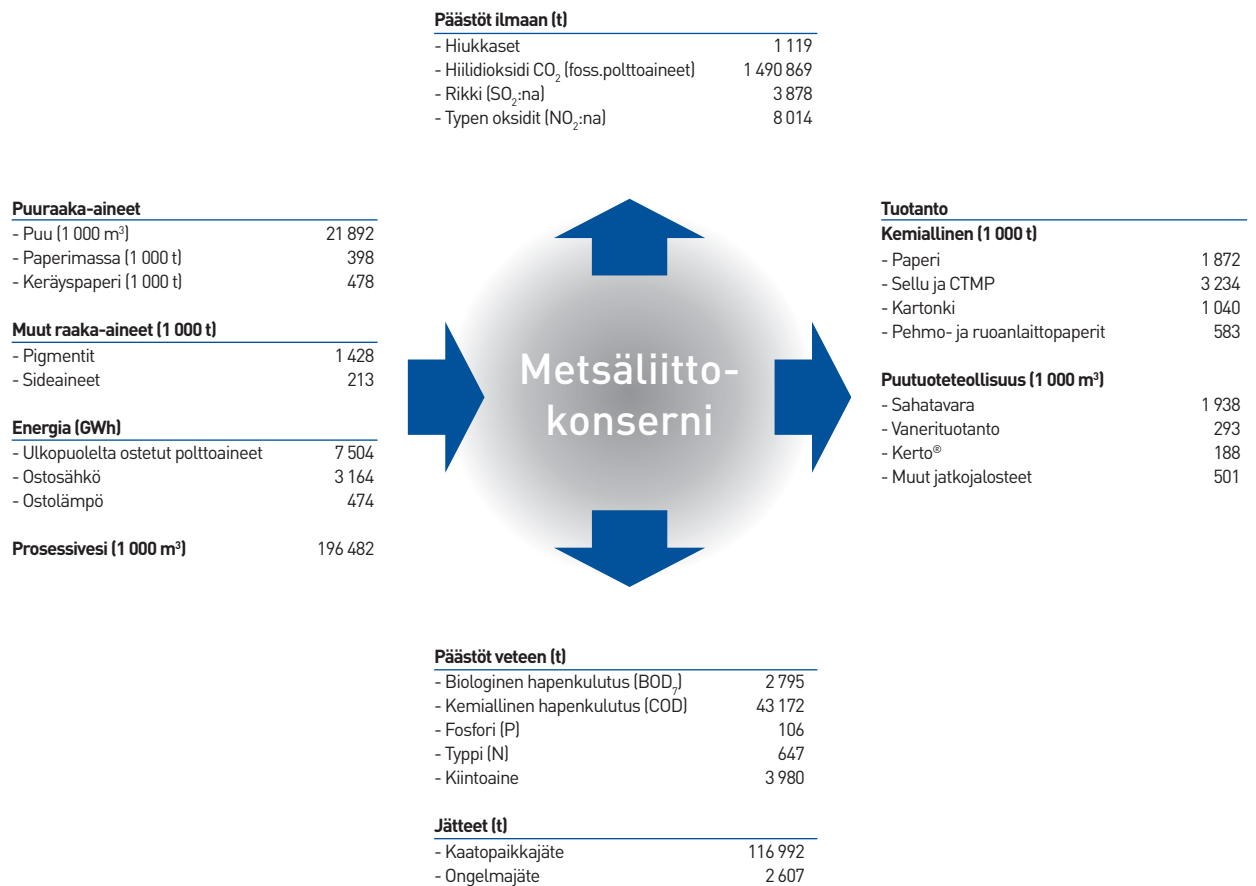
Kaikilla Metsäliitto-konsernin tuotantolaitoksilla otetaan käyttöön energiatehokkuuden johtamisjärjestelmä (Energy Efficiency System, EES) vuosien 2008 ja 2009 aikana.

Ympäristöriskien hallinta

Useilla konsernin tuotantolaitoksilla parannettiin ympäristöriskien hallintaa kouluttamalla omaa ja yhteistyökumppaneiden henkilökuntaa ottamaan ympäristöriskit entistä paremmin huomioon.

M-realin Reflexin tehtaalla Saksassa kiinnitettiin huomiota trukeilla tapahtuvan kemikaalien käsittelyn valvontaan. Metsä Tissuen Stotzheimin tehtaalla Saksassa parannettiin kemikaalien ja polttoaineiden käsittelyyn liittyviä varotoimia ja suojauksia. M-realin Kaskisten tehtaalla otettiin käyttöön ilmoita ympäristöhavainto -menettely ympäristöriskien ja päästöjen hallinnan parantamiseksi.

Puutuoteteollisuuden Suomen tuotantolaitoksilla karotettiin ympäristöriskit ja ympäristöasioiden hoidon tila. Mitään erityistä huomautettavaa toiminnan suhteen ei ilmennyt. Laitoskohtaiset havainnot on käyty läpi yksiköiden kanssa ja tarvittavista toimenpiteistä on sovittu.

Poikkeamat lupaehtoista ja ympäristövastuut lopetetuista toiminnoista

Metsäliitto-konsernin tuotantolaitoksilla ei tapahtunut katsausvuonna yhtään vakavaa ympäristölupaehtojen ylitykseen johtanutta poikkeustapausta. Muutamia pienehköjä, lyhytaikaisia lupaehtojen ylityksiä kuitenkin kirjattiin.

Seuraavassa esimerkkejä katsausvuoden aikana tapahtuneista poikkeamista:

- M-realin Simpeleen tehtaan jätevesipäästöille asetetut rajat ylittyivät tammikuussa kartongin valmistusprosessissa ilmenneiden vaikeuksien takia.
- M-realin Gorsmühlen tehtaalla ylittyi kattilan 5 NO_x-raja kerran ja kattilan 3 CO-rajaa kaksi kertaa paperikoneiden käynnistys- ja pysäytystilanteissa.
- M-realin Kyron tehtaan jätevesipäästöille asetettu luparaja ylittyi helmi- ja kesäkuussa fosforin osalta. Luparajan ylitykset johtuivat jätevedenpuhdistamon pienistä toimintahäiriöistä.
- Metsäliiton Puutuoteteollisuuden Punkaharjun Kerto®- ja vaneritehtailla COD- ja BOD-lupaehdot ylittyivät ensimmäisellä ja toisella vuosineljänneksellä.

Metsäliitto-konsernin yrityksillä on aiemmasta toiminnasta jääneitä ympäristövastuita suljetuilla, myydyillä tai vuokratuilla teollisuustonteilla sekä käytöstä poistetuilla kaatopaikoilla. Vanhojen ympäristövastuiden määrä on vii-

me vuosina vähentynyt, koska pilaantuneita maa-alueita on kunnostettu.

Tällä hetkellä tiedossa olevia merkittäviä vanhoja vastuita ovat lähinnä M-realin Wifstan tehtaan sekä joidenkin M-realin ja Metsäliiton Puutuoteteollisuuden omistamien maa-alueiden puhdistamiseen liittyvät velvoitteet. Kunnostustöistä aiheutuville kustannuksille on tehty kirjanpidolliset varaukset tapauksissa, joissa konsernin vastuu maa-alueiden pilaantumisesta on voitu määritellä.

M-real kunnostaa vanhan teollisuusalueen asuinkäyttöön

Tampereen Lielahdessa sijaitseva M-realin omistama Niemenrannan alue on teollisuushistoriallisesti arvokas ympäristö. Teollisen toiminnan hiljennettyä aluetta on ryhdytty kunnostamaan asuinkäyttöön sopivaksi. Keväällä 2008 käynnistettyjen kunnostustöiden tavoitteena on luoda Niemenrannasta viihtyisiä asuinympäristöä.

Niemenrannan alueella sijainneen sahan vanha läjitysalue poistetaan kokonaan, ja alueen pilaantunut maaperä puhdistetaan. Läjitysalueen massat ovat pääosin puhdasta kuorta ja purua. Alueelta kaivetut puhtaata ja lievästi pilaantuneet massat hyödynnetään läheisen kemihierretehtaan entisen kaatopaikan ja maankaatopaikan sulkemisessa sekä käytöstä poistetun jätevesialtaan täytössä. Voimakkaammin pilaantunut maa-aines kuljetaan asianmukaiseen vastaanottoonpaikkaan.

Hankkeen yhteydessä siirretään yli 250 000 tonnia erilaisia maamassoja. Kunnostustoimenpiteet tehdään ympäristöviranomaisten antamien lupapäätösten mukaisesti. Ennen töiden aloittamista läjitysalueelta siirrettiin turvaan harvinaista kasvillisuutta, jota kasvoi alueella sen kalkkipitoisen maaperän vuoksi.

Maamassojen avulla tehtaan vanhat jätehuoltoalueet muutetaan korkeatasoiseksi virkistysalueeksi, joka palvelee alueen tulevaa asuinrakentamista. Virkistyskäyttö huomioidaan esimerkiksi teknisten pintarakenteiden toteutuksessa, pinnan muotoilussa ja liikenneväylien suunnittelussa. Suunnittelua on tehty yhdessä Tampereen kaupungin kanssa.

Hankkeen arvioidaan valmistuvan vuoden 2010 loppuun mennessä.

Metsäliitto-konserni yhteensä *)	2008	2007
tonnia		
Ympäristövaikutukset		
Kasvihuoneilmiö (CO ₂ -ekv.)	1 490 869	1 487 820
Happamoituminen (SO ₂ -ekv.)	9 448	8 205
Rehevöityminen (P-ekv.)	968	228
Päästöt		
Hiukkaset	1 119	1 449
Hiilidioksidi (CO ₂)	1 490 869	1 487 820
Rikki (SO ₂ :na)	3 878	3 434
Typen oksidit (NO ₂ :na)	8 014	6 827
Kemiallinen hapenkulutus (COD)	43 172	41 693
Biologinen hapenkulutus (BOD)	2 795	2 870
Fosfori	106	86
Typpi	647	593
Kiintoaine	3 980	3 330
Kaatopaikkajäte	116 992	97 590
Ongelmajäte	2 607	1 976

*) Sisältää 53 prosenttia Metsä-Botniasta.

M-real *)	2008	2007
tonnia		
Ympäristövaikutukset		
Kasvihuoneilmiö (CO ₂ -ekv.)	1 160 651	1 172 986
Happamoituminen (SO ₂ -ekv.)	7 225	6 414
Rehevöityminen (P-ekv.)	210	185
Päästöt		
Hiukkaset	664	933
Hiilidioksidi (CO ₂)	1 160 651	1 172 986
Rikki (SO ₂ :na)	3 189	2 860
Typen oksidit (NO ₂ :na)	5 766	5 078
Kemiallinen hapenkulutus (COD)	35 042	34 694
Biologinen hapenkulutus (BOD)	2 398	2 504
Fosfori	93	74
Typpi	515	481
Kiintoaine	3 392	2 943
Kaatopaikkajäte	76 229	64 843
Ongelmajäte	1 210	1 561

*) Sisältää 30 prosenttia Metsä-Botniasta.

Metsäliitto Osuuskunta	2008	2007
Puutuoteteollisuus		
tonnia		
Ympäristövaikutukset		
Kasvihuoneilmiö (CO ₂ -ekv.)	5 138	2 843
Happamoituminen (SO ₂ -ekv.)	119	118
Rehevöityminen (P-ekv.)	7,5	7,2
Päästöt		
Hiukkaset	171	138
Hiilidioksidi (CO ₂)	5 138	2 843
Rikki (SO ₂ :na)	6,9	9,0
Typen oksidit (NO ₂ :na)	160	156
Kemiallinen hapenkulutus (COD)	110	107
Biologinen hapenkulutus (BOD)	74	65
Fosfori	0,19	0,14
Typpi	0,52	0,40
Kiintoaine	25	8,1
Kaatopaikkajäte	8 379	8 095
Ongelmajäte	823	230

Metsä Tissue	2008	2007
tonnia		
Ympäristövaikutukset		
Kasvihuoneilmiö (CO ₂ -ekv.)	218 653	204 145
Happamoituminen (SO ₂ -ekv.)	344	382
Rehevöityminen (P-ekv.)	14	16
Päästöt		
Hiukkaset	41	46
Hiilidioksidi (CO ₂)	218 653	204 145
Rikki (SO ₂ :na)	141	153
Typen oksidit (NO ₂ :na)	346	339
Kemiallinen hapenkulutus (COD)	1 217	938
Biologinen hapenkulutus (BOD)	128	155
Fosfori	4,1	5,3
Typpi	54	60
Kiintoaine	149	122
Kaatopaikkajäte	18 565	16 653
Ongelmajäte	450	135

Metsä-Botnia	2008	2007
tonnia		
Ympäristövaikutukset		
Kasvihuoneilmiö (CO ₂ -ekv.)	392 000	285 000
Happamoituminen (SO ₂ -ekv.)	6 865	5 103
Rehevöityminen (P-ekv.)	132	99
Päästöt		
Hiukkaset	979	1 343
Hiilidioksidi (CO ₂)	392 000	285 000
Rikki (SO ₂ :na)	1 901	1 443
Typen oksidit (NO ₂ :na)	7 092	5 229
Kemiallinen hapenkulutus (COD)	35 406	31 186
Biologinen hapenkulutus (BOD)	944	751
Fosfori	41	31
Typpi	378	286
Kiintoaine	2 173	1 575
Kaatopaikkajäte	60 925	35 908
Ongelmajäte	347	146

Metsäteollisuuden kuljetusmäärät ovat suuria ja kuljetusmatkat pitkiä. Tämä edellyttää monipuolista logistiikkapalveluverkostoa.

Toimintaympäristön muuttuessa logistiikkajärjestelmiin kohdistuu monia globaaleja ja kansallisia kehitystarpeita. Niistä tärkeimmät liittyvät ympäristövaikutusten hallintaan ja logistisen suorituskyvyn ylläpitämiseen ja parantamiseen. Tehokkaan logistiikan, hyvien yhteistyökumppaneiden ja toimivien liikenneyhteyksien merkitys liiketoiminnan kilpailukyvyyn kannalta kasvaa entisestään.

Kuljetuksista syntyvät päästöt kuormittavat ympäristöä. Kuljetusten haitallisia ympäristövaikutuksia pyritään vähentämään tehokkaalla reittien suunnittelulla, minimoimalla kuljetusmatkoja, käyttämällä kuljetusvälineiden kapasiteetti mahdollisimman tehokkaasti hyväksi sekä parantamalla toimintamalleja ja -ohjeita. Kuljetusliikenteessä käytetyt polttoaineet ovat merkittävä kustannustekijä, joka halutaan minimoida. Katsausvuonna öljyn hinta vaihteli suuresti ja erittäin korkea öljyn hintahuippu aiheutti ylimääräisiä kustannuksia, joskin se samalla vauhditti kuljetussektorin energiatehokkuuden kehittämistä.

Kansainvälisen merenkulkujärjestö IMO:n päätös ottaa vaiheittain vuodesta 2010 alkaen käyttöön uudet, entistä alhaisemmat rikin (SO_x) ja typen oksideja (NO_x) koskevat päästörajat asettaa uusia kehittämishaasteita etenkin Itämeren alueen merikuljetuksille ja polttoaineille. Itämeri ja Pohjanmeri kuuluvat niin sanottuun rikin oksidipäästöjen rajoitusalueeseen (SO Emission Control Area, SECA).

Kuljetustyöt ulkoistettu

Metsäliiton Puunhankinta vastaa puun ostosta ja kuljetuksesta. Hankintatoimi vastaa muiden raaka-aineiden ja tuotantomateriaalien hankinnoista ja konsernin logistiikkaorganisaatio tuotteiden kuljetuksista, varastoinnista ja jakelusta.

Metsäliitto-konserni on ulkoistanut alihankkijoille lähes kaikki kuljetustyönsä. Logistisia ratkaisuja suunniteltaessa ja yhteistyökumppaneita valittaessa kustannustehokkuuden lisäksi otetaan huomioon laatu-, turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat.

Konserni käyttää maantie-, rautatie- ja laivakuljetuksia. Raaka-aineista puun osuus kokonaiskuljetussuoritteesta on suurin. Suomessa raakapuun keskimääräinen kuljetusmatka oli katsausvuonna 136 kilometriä. Pääosa raakapuusta kuljetetaan tehtaille autoilla. Rautatiekuljetusten osuus oli katsausvuonna 26 prosenttia. Muita merkittäviä kuljetettavia tuoteryhmiä ovat sellun- ja paperinvalmistuksessa käytettävät kemikaalit ja täyteaineet, pigmentit sekä valmiit puu-, kartonki- ja paperituotteet.

Metsä Tissue tehostaa tuotteidensa varastointia ja jakelua

Metsä Tissue yksinkertaisti ja tehosti katsausvuoden aikana tuotteidensa varastointia ja jakelua Manner-Euroopassa vähentämällä varastopisteiden määrää ja keskittämällä jakelua.

Saksan Düreniin, lähelle Kreuzaan tehdasta valmistui uusi 36 000 neliömetrin suuruinen moderni varastokeskus, jonka myötä osa Saksan kuljetuksista voidaan siirtää maanteiltä rautateille ja siten vähentää päästöjä. Isossa-Britanniassa maantiekuljetusten määrää vähennettiin marraskuussa siirtymällä käyttämään Tilburyn satamaa Felixstowen asemesta.

Kuljetusten ympäristövaikutusten arviointi

Yksi katsausvuoden kehityskohteista oli hankintatoiminnan ja logistiikan suorituskyvyn mittausjärjestelmän, mittareiden ja raportoinnin parantaminen. Keskeinen osa tätä työtä oli kuljetusten ympäristövaikutusten arviointikäytäntöjen kehittäminen ja yhtenäistäminen.

Metsäliitto-konsernissa otetaan alkuvuodesta 2009 käyttöön yhtenäinen mittausjärjestelmä, jonka tarkoituksena on kerätä, analysoida ja raportoida kuljetuksiin liittyvää ympäristötietoa. Järjestelmän avulla lasketaan muun muassa kuljetussuoritteen määrää ja mitataan kuljetusten ympäristökuormitusta. Ympäristösuorituskyvyn raportoinnin kehittäminen jatkuu myös kuluvana vuonna. Lisäksi konsernissa parannetaan ja yhtenäistetään osto- ja hankintatoiminnon toimittajille asettamia vaatimuksia, joihin sisältyvät myös laatu-, ympäristö- ja turvallisuusnäkökohdat.

Metsäteollisuuden rakennemuutoksen jatkuminen vaikutti Metsäliitto-konsernin henkilöstön arkeen monin tavoin. Alan markkinatilanteen tuomat lisääntyneet sisäisen tehokkuuden vaatimukset ja samanaikainen henkilöstömäärän vähentyminen korostivat koko henkilöstön uudistumiskyvyn ja osaamisen merkitystä. Panostukset henkilöstön ja työhyvinvoinnin kehittämiseen haasteellisessa toimintaympäristössä jatkuivat.

Metsäliitto-konsernin henkilöstömäärä väheni vuonna 2008 pääasiassa tulosparannusohjelmien ja tuotantoyksiköiden myyntien seurauksena. Suurimmat henkilövähennykset tehtiin M-realissa (2 962 henkilöä), jossa Graphic Papers-liiketoiminnan myynnin vaikutus oli noin 2 300 henkilöä. Konsernin henkilöstömäärä väheni Suomessa 124 ja ulkomaan yksiköissä 985 henkilöllä ja oli vuoden lopussa jatkuvista toiminnoista 16 729 (17 838).

Metsä Tissuen jalostusyksikkö Moskovan lähistöllä ja Puutuoteollisuuden Suolahden vanerin jalostustehdas otettiin käyttöön toimintavuonna. Metsä-Botnian Uruguayn tehdas jatkoi hyvin alkanutta toimintaansa pääosin paikallisin voimin, ja suomalainen projektiryhmä palasi Suomeen.

Henkilöstöjohtamisen kehitystyötä jatkettiin

Metsäliitto-konsernin henkilöstötoimintoa ohjaa konsernin HR-johtoryhmä, jossa kaikki liiketoiminta-alueet ovat edustettuina. Johtoryhmä vastaa vuosisuunnittelusta ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta sekä sovittujen periaatteiden viemisestä käytäntöön.

Henkilöstöjohtamisen painopistealueita olivat vuonna 2008 henkilöstöhallinnon prosessien ja asiantuntijapalveluiden kehittäminen, HR-tietojärjestelmäprojekti sekä avainhenkilöiden kehittämisohjelma. Henkilöstöjohtamisen käytäntöjen yhdenmukaistamista ja suunnitelmallista kehittämistä jatkettiin, ja yhteistyö konsernin henkilöstötoiminnon, liiketoiminta-alueiden henkilöstöjohtamisen ja liiketoiminta-alueiden johdon ja esimiesten välillä tiivistyi edelleen.

Parhaita käytäntöjä ja toimintatapoja levitettiin liiketoiminta-alueille. Toimintavuonna otettiin käyttöön konsernitasoinen tehtäväluokitusjärjestelmä ja uusi internet-pohjainen rekrytointijärjestelmä. Tulospalkkausjärjestelmää yhdenmukaistettiin, ja henkilöstötunnuslukujen seuranta tehostettiin. Yhtenäiset mittarit muun muassa poissaolojen ja työtapaturmien vaikutuksista helpottivat tavoitteiden toteutumisen seuraamista.

Henkilöstöjohtamista ja esimiestyötä tukevan HR-tietojärjestelmän kehitystyö eteni toimintavuonna suunnitelmien mukaisesti. Projekti etenee vaiheittain, ja järjestelmästä saatavat hyödyt toteutuvat vuoden 2010 loppuun mennessä. Konserninlaajuisista HR-järjestelmää käytetään henkilöstötietojen tallentamiseen, ylläpitämiseen ja raportointiin sekä konsernin palkitsemis- ja kannustinjärjestelmien hallinnointiin ja esimiestyöhön.

Henkilöstötutkimuksilla parempia toimintaedellytyksiä

Metsäliitto-konsernin useissa koti- ja ulkomaan yksiköissä toteutettiin katsausvuonna erilaisia työyhteisötutkimuksia, joiden tavoitteena on kehittää työyhteisöjen toimivuutta. Tutkimuksia toteutettiin Puunhankinnassa, Metsä-Botniassa ja konsernin tukifunktioissa sekä ensimmäistä kertaa myös muun muassa Metsä-Botnian Uruguayn ja Venäjän tuotantoyksiköissä. Tutkimustulosten ja saadun palautteen perusteella esimiestyötä ja työyhteisöjen toimintaa kehitetään ja parannetaan suunnitelmallisesti.

Konsernissa toteutettiin myös johdolle suunnattu Johtamisbarometri-tutkimus, jolla saatiin arvokasta palautetta keskeisistä toimintaedellytyksistä, konsernin sisäisestä yhteistyöstä ja arvojen toteutumisesta. Kehitysalueille tehtiin toimenpidesuunnitelmat, ja niiden toteutumista seurataan osana vuosisuunnitelmaa.

Osaamista ylläpidetään jatkuvasti

Koko henkilöstön kyky ylläpitää osaamistaan ja uudistaa toimintatapojaan syntyvät osaamisen ja ammattitaidon jatkuvasta parantamisesta ja ovat keskeinen kilpailutekijä entistä haasteellisemmassa toimintaympäristössä. Työtehtävien hallinta on myös paras tae hyvään motivaatioon ja työssä viihtymiseen.

Vuonna 2007 käynnistynyt ensimmäinen konserninlaajuinen johdon kehittämisohjelma Challenger jatkui katsauskaudella, ja siihen osallistui 23 henkilöä kaikilta liiketoiminta-alueilta Suomesta ja ulkomailta. Vuoden keskeinen ohjelma antaa osallistujille kokonaiskuvan konsernin liiketoiminta-alueista ja strategiasta sekä kehittää heidän liikkeenjohdollista osaamistaan.

Challenger-kehittämisohjelmaa täydensivät liiketoiminta-alueiden omat, keski johdolle suunnatut kehittämisohjelmat ja johtamisen erikoisammattitutkinnot (JET). Metsä Tissuen jo kuudetta kertaa järjestettyyn johdon Unifier-kehitysohjelmaan osallistui tällä kertaa 16 henkilöä. M-real käynnisti oman Simplifier-ohjelmansa suunnitte-

lun. Simplifier käynnistyy vuoden 2009 aikana kuten myös Puutuoteteollisuuden Avant-kehitysohjelma. Puunhankinta, Puutuoteteollisuus, Metsä-Botnia ja konsernin tukitoiminnot järjestivät työntekijöilleen JET-valmennuksia.

Tuotantohenkilöstön ammattitaitoa kehitettiin erilaisilla monitaitoisuuteen tähtäävillä koulutuksilla sekä kannustamalla työntekijöitä suorittamaan ammattitutkintoja. Esimerkiksi Puunhankinnan ostoiesimiehille ja Metsä-Botnian vuoroinsinööreille järjestettiin räätälöityjä koulutusohjelmia, Metsä Tissuen henkilöstölle projektinhallintakoulutusta sekä Puutuoteteollisuudessa esimiesvalmennuksia ja erilaisia talous-, tuotanto- ja kunnossapitohenkilöstön koulutuksia koti- ja ulkomailla.

Henkilöstön pitkäjänteistä kehittämistä tukivat säännölliset kehityskeskustelut, joihin osallistui vuoden 2008 aikana noin 87 prosenttia konsernin kotimaan ja 75 prosenttia ulkomaiden toimihenkilöistä. Konsernin kehityskeskustelumalli uudistettiin ja yhtenäistettiin marraskuussa, ja muun muassa Metsä Tissuen ja Metsä-Botnian Suomen tehtaiden esimiehille annettiin kehityskeskusteluvalmennusta.

Puunhankinnan ensimmäinen harjoittelijaohjelma käynnistettiin helmikuussa 2008. Trainee-ohjelma on suunnattu vastavalmistuneille metsätalousinsinööreille ja metsänhoitajille.

Rakennemuutoksen tuomat haasteet

Tuotantoa ja henkilöstömäärää vähennettiin katsausvuoden aikana vastaamaan muuttunutta markkinatilannetta useissa Metsäliitto-konsernin kotimaan tuotantoyksiköissä. Yhteistoimintamenettelyt käytiin rakentavassa hengessä, ja henkilöstön työsuhdeturvaan ja työsuhteiden vastuulliseen lopettamiseen panostettiin.

Irtisanotuille ja irtisanomisuhan alaisille järjestettiin muutosvalmennuksia, ja heitä avustettiin uudelleentyöllistymisessä. Esimerkiksi Puutuoteteollisuuden Soinalahden ja Teuvan sahoilta irtisanottuja kannustettiin työnhakuun ja

työvoimaviranomaisten palvelujen käyttöön sekä yrittäjyyteen yhteistyössä TE-keskusten kanssa. Lisäksi lomautusten aikana kehitettiin ammattitaitoa erilaisin koulutuksin.

Työyhteisöjen sopeutumista haasteellisiin muutostilanteisiin helpotetaan konsernissa kehitetyn Muutospajamenetelmän avulla. Muutospajassa henkilöstö osallistuu aktiivisesti oman työn kehittämiseen sekä tunnistaa ja analysoi ne työn ja toimintatapojen muutos- ja kehittämistarpeet, joilla vastataan yrityksen globaalin kilpailuympäristön muutoksiin. Yhteistoiminnallinen työn kehittäminen on osa konsernin henkilöstövoimavarojen johtamista. Sillä luodaan edellytyksiä henkilöstön työhyvinvoinnille ja työturvallisuudelle sekä yrityksen uudistumiskyvylle ja tulokselliselle toiminnalle.

**Henkilöstömäärä
liiketoiminta-alueittain 31.12.2008**

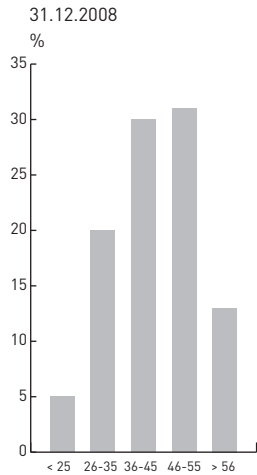

■ Puunhankinta	1 140
■ Puutuoteteollisuus	4 199
■ Selluteollisuus (sisältää 53 prosenttia Metsä-Botniasta)	962
■ Kartonki- ja paperiteollisuus (M-real, ilman Metsä-Botnia osuutta)	6 002
■ Pehmo- ja ruoanlaittopaperit (Metsä Tissue)	3 222
■ Muut	1 204
Yhteensä	16 729

Henkilöstötunnuslukuja liiketoiminta-alueittain	Henkilöstön keski-ikä	Henkilöstön keskimääräinen palvelusaika	Vakinaiset työsuhteet (%)	Miehet/naiset (%)	Henkilöstön lähtövaihtuvuus (%)
Metsäliitto-konserni *)	43,7	16,1	96	79/21	7,7
Puunhankinta	46,8	12,4	98	81/19	13,6
Puutuoteteollisuus	42,4	12,7	96	79/21	12,0
Selluteollisuus	43,1	16,3	95	79/21	8,3
Kartonki- ja paperiteollisuus	44,5	18,4	95	81/19	6,0
Pehmo- ja ruoanlaittopaperit	42,5	16,7	95	78/22	3,2

*) Luvuissa on mukana 97 prosenttia Metsäliitto-konsernin henkilöstöstä.

Ikäjakama

Muutospajoja on järjestetty konsernin kotimaan tuotantoyksiköissä 2000-luvun alusta lähtien, ja niihin on osallistunut noin 2 500 työntekijää kaikilta liiketoiminta-alueilta. Vuonna 2008 Muutospajoihin osallistui noin 700 työntekijää.

Yhteinen työhyvinvointi ja -turvallisuuspolitiikka ohjenuorana

Metsäliitto-konsernissa työhyvinvointiajattelu lähtee yrityksen strategiasta, ja yhdessä työturvallisuuden kanssa se nähdään tärkeäksi osaksi organisaation tuloksellista ja menestyvää toimintaa. Korjaavan toiminnan sijaan painopiste on työhyvinvoinnin, -terveyden ja -turvallisuuden kehittämisessä ja edistämässä sekä varhaisessa puuttumisessa työkykyä ja -turvallisuutta uhkaaviin tekijöihin. Tavoitteena on turvata henkilöstön hyvinvointi ja turvallisuus systemaattisella ja ennakoivalla toiminnalla.

Katsausvuonna julkistettiin konserninlaajuinen työhyvinvointi- ja -turvallisuuspolitiikka ja kehitettiin yhtenäinen työhyvinvointiohjelma. Työhyvinvointia, -turvallisuutta ja -terveyttä edistäviä käytäntöjä yhtenäistettiin liiketoiminta-

alueiden ja tuotantoyksiköiden välillä Suomessa ja ulkomailla. Metsä-Botnian Suomen tehtailla yhtenäistettiin työterveysohjelma. Yrityksen ulkomaan yksiköissä ohjelma otetaan käyttöön vuoden 2009 aikana.

Katsausvuoden alussa konsernissa otettiin käyttöön keskitetty tapaturmien, ammattitautien ja sairauspoissaolojen seurantajärjestelmä, jonka avulla tunnistetaan työkyvyn alenemisen riskit ja suunnataan toimenpiteitä niiden torjumiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi sekä varmistetaan, että työpaikalla ryhdytään järjestelmällisesti toteuttamaan työkyvyn säilymistä tukevaa työhönpaluuohjelmaa.

Seurantajärjestelmän avulla käynnistettiin vuoden aikana useita onnistuneita työhönpaluuohjelmia Puutuoteteollisuuden, Puunhankinnan, M-realin ja Metsä-Botnian kotimaan yksiköissä. Monilla työpaikoilla esimiehiä valmennettiin kohtaamaan ja tukemaan työntekijöitä, joiden työssä selviytyminen on vaikeutunut. Järjestelmällisiä työhyvinvoinnin edistämishankkeita toteutettiin useilla konsernin koti- ja ulkomaan tuotantolaitoksilla.

Henkilöstö	31.12.2008 *)
Suomi	6 881
Saksa	2 684
Ruotsi	1 705
Iso-Britannia	984
Ranska	674
Itävalta	650
Venäjä	598
Puola	513
Slovakia	460
Romania	456
Uruguay	290
Viro	213
Latvia	162
Muut maat	459
Yhteensä	16 729

*) Henkilöstömäärä sisältää 53 prosenttia Metsä-Botnian henkilöstöstä.

Työturvallisuus ja työhyvinvointi	Sairauspoissaolo (%) **)	Poissaoloon johtaneet työtapaturmat (miljoonaa tehtyä työtuntia kohden)
Metsäliitto-konserni *)	4,2	27,8
Puunhankinta	1,3	4,2
Puutuoteteollisuus	3,3	63,7
Selluteollisuus	3,9	15,8
Kartonki- ja paperiteollisuus	4,7	18,8
Pehmo- ja ruoanlaittopaperit	5,7	13,9

*) Luvuissa on mukana 97 prosenttia Metsäliitto-konsernin henkilöstöstä.

**) Prosenttia säännöllisestä työstä.

Muutospajassa kehitetään omaa työtä ja uusia toimintatapoja

Metsäteollisuuden rakennemuutos on koskettanut voimakkaasti Metsäliitto-konsernia ja erityisesti M-realia. Esimerkiksi M-realin Simpeleen paperi- ja kartonkitehtaan henkilöstömäärä on pudonnut neljässä vuodessa noin sadalla henkilöllä.

Simpeleen tehtaalla ryhdyttiin syksyllä 2007 tarkastelemaan Muutospaja-menetelmällä asiakaspalvelun, kunnossapidon, arkittamon ja paperikoneen työntekijöiden työtä ja toimintatapoja. Näiden ryhmien töissä ja toimintamalleissa oli tapahtunut tai tapahtumassa suuria muutoksia.

Talvella järjestetyissä valmennustilaisuuksissa lähes kaksisataa työntekijää analysoi yhteistyössä esimiesten kanssa omien töidensä sisältöjä ja työn sujuvuutta sekä muutostarpeita ja kehittämiskohteita. Esiinnoitettuja kehitysideoita jatkajalostettiin pienryhmissä keväällä 2008, ja tarpeellisiksi koetuista muutoksista laadittiin toteutussuunnitelmat.

Henkilöstön kehitysideoista ja uusista toimintamalleista toteutettiin vuoden 2008 aikana Simpeleen tehtaalla kolme neljäsosaa. Useat muutostoimenpiteet ovat olleet

pieniä ja helposti toteutettavissa, mutta ne ovat ratkaisevasti parantaneet työyhteisöjen toimintaa sekä päivittäisten työtehtävien sujuvuutta ja mielekkyyttä. Työ loppujen kehitysideoiden ja osastojen välisten yhteistoimintojen toteuttamiseksi jatkuu edelleen.

Muutospaja-menetelmä on parantanut työilmapiiriä ja henkilöstön työtyytyväisyyttä sekä lisännyt esimiesten ja työntekijöiden välistä vuoropuhelua ja luottamusta tehtaalla. Muutos on näkynyt muun muassa sairauspoissaolojen vähentymisenä. Menetelmän käyttöönotto on osaltaan vaikuttanut myös siihen, että tehtaan tuotantoa on onnistuttu kasvattamaan henkilöstömäärän vähentymisestä huolimatta.

Simpeleen tehtaalla on suunnitelmissa analysoida ja kehittää Muutospaja-menetelmällä seuraavaksi ainakin laboratorion ja voimalaitoksen työyhteisöjen työtä ja toimintatapoja. Tarkastelu laajennetaan vuonna 2009 mahdollisesti myös muihin tehtaan työntekijäryhmiin sekä Joutsenon BCTMP-tehtaalle. Vuoden 2009 aikana menetelmää käytetään Simpeleen tehtaalla myös esimiestyön valmennuksessa.

Raportoitujen yritys vastuun tunnuslukujen vertailu GRI-ohjeeseen

Alla olevassa taulukossa on esitetty vuosikertomuksessa raportoidut GRI-raportointiohjeeseen sisältyvät tunnusluvut.

GRI:n tunnusluku	Sisältö	Sivu	Otsikko
Taloudellinen vastuu			
EC1	Tuotettu taloudellinen lisäarvo	69	Tuloslaskelma
EC2	Ilmastonmuutokseen liittyvät riskit ja mahdollisuudet	36–37	Ilmasto-ohjelma ja energiankäyttö
EC9	Välilliset taloudelliset vaikutukset	32 33–35 35	Tutkimus ja kehitys Puunhankinta Case: Metsäliitto Podporozhje saamassa Venäjän ensimmäisen PEFC-metsäsertifikaatin
Ympäristövastuu			
EN 3	Välitön energian kulutus	36–37	Ilmasto-ohjelma ja energiankäyttö
EN 4	Välillinen energian kulutus	36–37	Ilmasto-ohjelma ja energiankäyttö
EN 5	Energiansäästötoimenpiteet	36–37 39–40	Ilmasto-ohjelma ja energiankäyttö, Tehtaiden ympäristöparannukset
EN 6, EN7	Energiatohokkuuden parantaminen	36–37 39–40	Ilmasto-ohjelma ja energiankäyttö, Tehtaiden ympäristöparannukset
EN 8	Veden käyttö	38–42	Ympäristövaikutusten hallinta, Tehtaiden ympäristöparannukset
EN 11, EN12 ja EN14	Biodiversiteetti	33–35	Puunhankinta
EN 16	Kasvihuonekaasupäästöt	38–42 130–133	Ympäristövaikutusten hallinta, Tehtaiden ympäristöparannukset, Tuotantolaitoskohtaiset yritys vastuutiedot
EN 18	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	36–37	Ilmasto-ohjelma ja energiankäyttö
EN 20	Muut merkittävät päästöt ilmaan	38–42 130–133	Ympäristövaikutusten hallinta, Tehtaiden ympäristöparannukset, Tuotantolaitoskohtaiset yritys vastuutiedot
EN 21	Päästöt vesistöihin	38–42 130–133	Ympäristövaikutusten hallinta, Tehtaiden ympäristöparannukset, Tuotantolaitoskohtaiset yritys vastuutiedot
EN 22	Jätteet	38–42 130–133	Ympäristövaikutusten hallinta, Tehtaiden ympäristöparannukset, Tuotantolaitoskohtaiset yritys vastuutiedot
EN 23, EN 28	Poikkeamat lupaehtoihin	41	Poikkeamat lupaehtoihin ja ympäristövastuut lopetetuista toiminnoista
EN 24	Ongelmajätteet	38–42 130–133	Ympäristövaikutusten hallinta, Tehtaiden ympäristöparannukset, Tuotantolaitoskohtaiset yritys vastuutiedot
EN 26	Ympäristövaikutusten vähentäminen	30 33–35 38–42 130–133	Tuotteet Puunhankinta Ympäristövaikutusten hallinta, Tehtaiden ympäristöparannukset, Tuotantolaitoskohtaiset yritys vastuutiedot
EN 29	Kuljetusten ympäristövaikutukset	43	Logistiikka
EN 30	Ympäristönsuojelutoimenpiteet ja investoinnit	33–35 39–40	Puunhankinta Tehtaiden ympäristöparannukset
Sosiaalinen vastuu			
LA1	Työvoima jaoteltuna alueittain ja vakinaisten työsuhteiden osuus	44–47	Henkilöstö
LA2	Työvoiman vaihtuvuus	44–47	Henkilöstö
LA7	Tapaturmataajuus, ammattitaudit, menetetyt työpäivät, poissaolot ja työpaikalla aiheutuneet kuolemantapaukset	44–47	Henkilöstö
LA 11	Henkilöstön kehittämissuunnitelmat	44–47	Henkilöstö
LA12	Kehityskeskustelujen piiriin kuuluvan henkilöstön osuus	44–47	Henkilöstö, Case: Muutosvalmennus
S03, S07	Korruption vastaisuus, kilpailu-oikeudelliset kysymykset	28	Johtaminen ja sidosryhmät
PR1, PR2	Tuoteturvallisuus	31	Tuote- ja kemikaaliturvallisuus
PR5	Asiakastytyväisyys	30 38	Tuotteet Ympäristövaikutusten raportointi

Raportointiperiaatteet

Metsäliitto-konsernin yritysraportti kertoo konsernin sidosryhmille sen toiminnan merkittävästä taloudellisista, sosiaalisista ja ympäristövaikutuksista. Raportti koskee kaikkia konsernin liiketoiminta-alueita ja niiden toimintaa, ja on osa konsernin vuosikertomusta.

Metsäliitto-konsernin yritysraportissa esitettyjen tietojen raportointi perustuu kansallisiin ja kansainvälisiin raportointisuosituksiin, sidosryhmien odotuksiin ja toimialan erityispiirteisiin. Metsäliitto noudattaa yritysraporttietojensa raportoinnissa Global Reporting Initiative (GRI)-raportointiohjeiston suosituksia soveltuvin osin.

Laajuus ja laatimisperiaatteet

Yritysraporttiedot on esitetty konsernin tilinpäätöksen konsolidointiperiaatteiden mukaisesti, ellei toisin mainita. Esitetyt yritysraporttiedot kattavat kaikki konsernin liiketoiminta-alueet ja toimipaikat, ellei tosin mainita. Raportoidut tunnusluvut eivät sisällä M-realin katsausvuoden lopussa Sappi Limitidille myymien, entiseen Graphic Papers -liiketoiminta-alueeseen kuuluneiden yksiköiden tietoja ja osakkuusyhtiö Vapo Oy:n tietoja.

Ympäristö- ja henkilöstötunnuslukujen raportoinnissa noudatetaan konsernin sisäisiä, yhtenäisiä ohjeita.

Ympäristötiedot kattavat kaikki konsernin tuotantolaitokset yllä mainitun laskentarajauksen mukaisesti. Myyntikonttorit ja esikuntatoiminnot eivät sisälly tunnuslukutietoihin. Laskettaessa konsernitason materiaalitasetta, päästöjä ja energiankulutusta konserni on määritelty konsernitaseen konsolidointiperiaatteen mukaisesti eli luvut sisältävät 53 prosenttia Metsä-Botniasta. M-realin luvut sisältävät 30 prosenttia Metsä-Botniasta. Ympäristötiedot perustuvat liiketoiminta-alueittain tuotantolaitoksilta kerättyihin tietoihin, jotka yhdistetään konsernitaseella.

Henkilöstötunnusluvut kattavat Metsäliitto-konsernin laskentarajauksen mukaisesti. Henkilöstötiedot perustuvat liiketoiminta-alueittain tuotantolaitoksilta ja muista yksiköistä kerättyihin tietoihin, jotka yhdistetään konsernitaseella.

Aiemmin konsernin yritysraportissa taloudellisen vastuun osana erikseen esitetyt rahavirrat eri sidosryhmille sisältyvät konsernin tilinpäätökseen.

Hallituksen toimintakertomuksen yritysraporttunusluvut

Yritysraporttietoja raportoidaan osittain myös Metsäliitto-konsernin hallituksen toimintakertomuksessa noudattaen kirjanpitolautakunnan yleisohjetta koskien hallituksen toimintakertomuksen laadintaa.

Yhtiön hallinnointi

Yleistä

Metsäliitto-konsernin (Metsäliitto) eri toimielinten tehtävät määräytyvät Suomen osuuskuntalain ja Metsäliiton sääntöjen mukaisesti.

Metsäliitto on laatinut vuoden 2008 tilinpäätöksen noudattaen kansainvälisiä tilinpäätösperiaatteita (International Financial Standards, IFRS), ja julkaisee sen suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Metsäliitto-konserni muodostuu emoyritys Metsäliitto Osuuskunnasta ja sen tytäryhtiöistä. Konsernin pääkonttori sijaitsee Espoossa.

Metsäliitto Osuuskunnan hallintoelimet ovat osuuskunnan sääntöjen mukaan edustajisto, hallintoneuvosto, hallitus, pääjohtaja, joka toimii samalla emoyhtiön toimitusjohtajana sekä toimitusjohtajan varamies. Pääjohtajalla on pääasiallinen vastuu emoyrityksen ja konsernin johtamisesta. Hallitus päättää Metsäliiton kannalta strategisista ja laajakantoisista asioista. Hallintoneuvoston rooli on pääosin omistajaohjauksellinen ja valvova. Edustajisto käyttää yhtiön korkeinta päätöksentekovaltaa osakeyhtiön yhtiökokousta vastaavasti. Päivittäinen varsinaisten hallintoelinten päätettäväksi tulevien asioiden valmistelu sekä konsernin yhteisistä asioista päättäminen tapahtuu johtoryhmässä. Päivittäinen muu operatiivinen liiketoiminta ja sen johtaminen tapahtuvat tytäryhtiöissä. Liiketoimintojen tukitoiminnot on pääosin keskitetty konsernissa emoyhtiölle. Suomessa jäsenistön ja puunhankintaorganisaation yhdysiteinä toimivat piiritoimikunnat.

PÄÄTÖKSENTEKOELINTEN TEHTÄVÄT JA KOKOONPANO

Jäsenet ja edustajisto

Metsäliitto Osuuskunnan jäseneksi voidaan hyväksyä jokainen Suomessa vähintään kolme hehtaaria kasvullista metsämaata omistava yksityinen henkilö tai yhteisö.

Omistajien päätösvaltaa Metsäliitto Osuuskunnassa käyttää jäsenten keskuudestaan vaalipiireittäin joka neljäs vuosi valitsema edustajisto. Se pitää vuosittain yhden varsinaisen kokouksen, jossa jokaisella edustajalla on yksi

ääni. Kokouksessa muun muassa vahvistetaan tilinpäätös ja päätetään ylijäämän käyttämisestä sekä hallintoneuvoston puheenjohtajan, jäsenten ja tilintarkastajien palkkioista. Lisäksi kokouksessa valitaan hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat. Edustajistossa on 66 jäsentä.

Hallintoneuvosto

Hallintoneuvostoon kuuluu vähintään 20 ja enintään 30 jäsentä, jotka edustajisto valitsee osuuskunnan jäsenistöstä. Tämän lisäksi henkilöstö voi valita hallintoneuvostoon enintään viisi jäsentä ja edustajisto enintään kolme asiantuntijajäsentä.

Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa, että Metsäliiton liiketoimintaa hoidetaan sääntöjen ja päätösten mukaisesti ja että edustajiston päätökset pannaan täytäntöön asianmukaisesti. Hallintoneuvoston alaisena toimii nimitysvaliokunta, joka käsittelee vuosittain hallituksen jäsenten valintaa, ja jonka tehtävänä on valmistella hallintoneuvoston päätökset hallituksen kokoonpanosta.

Hallintoneuvoston jäsenet valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallintoneuvostossa on nykyisin 30 jäsentä ja neljä henkilöstön edustajaa.

Hallitus

Hallituksen muodostavat Metsäliitto Osuuskunnan sääntöjen mukaan viidestä kahdeksaan jäsentä ja lisäksi Metsäliiton pääjohtaja sekä toimitusjohtaja, mikäli toimitusjohtaja on erikseen toimeen valittu. Hallituksen jäsenen toimikausi kestää kolme vuotta kerrallaan.

Hallituksen tehtävänä on huolehtia hallinnon ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä voimassa olevan lainsäädännön ja hallituksen työjärjestyksen mukaisesti. Hallituksen tehtäviin kuuluvat yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioiden laajakantoiset ja strategiset kysymykset.

Tällä hetkellä hallituksessa on kahdeksan jäsentä ja pääjohtaja. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan. Kaikki hallituksen jäsenet lukuun ottamatta pääjohtajaa ovat riippumattomia yhtiöstä. Hallituksen jäsenten palkkiot määrittelee vuosittain hallintoneuvosto.

Hallitus nimittää palkitsemisvaliokunnan avustamaan hallitusta sille kuuluvien ylimmän johdon työehtojen ja ansiotasoon liittyvien asioiden arvioinnissa ja valmistelelee pal-

kitsemisjärjestelmät hallituksen päätettäväksi. Valiokunnan tarkoituksena on ohjata ylimmän johdon kompensatiojärjestelmiä siten, että ne koetaan motivoivina ja yhtiöön sitouttavina ja että ne vastaavat kotimaisen ja kansainvälisen teollisuuden tarkoituksenmukaisia käytäntöjä. Lisäksi valiokunnan tarkoituksena on varmistaa, että yhtiöllä on asianmukainen johdon seuraaja- ja kehittämissuunnitelma. Valiokunta muodostuu kolmesta tehtävään vuosittain valittavasta henkilöstä. Palkitsemisvaliokunnalle on vahvistettu erillinen työjärjestys.

Lisäksi hallitus nimittää keskuudestaan tarkastusvaliokunnan, joka avustaa hallitusta sille kuuluvan valvontatehtävän hoitamisessa sekä tässä tehtävässä arvioi ja valvoo taloudellista raportointia, tilintarkastusta, sisäistä tarkastusta ja riskienhallintaa koskevia asioita tämän työjärjestyksen mukaisesti. Tarkastusvaliokunta ei ole päättävä eikä toimeenpaneva elin, mutta se valmistelee hallituksessa päätettäviä valiokunnan tehtäväkenttään kuuluvia asioita. Valiokunta muodostuu kolmesta hallituksen vuosittain tehtävään valitsemasta hallituksen jäsenestä.

Toimitusjohtaja/pääjohtaja

Metsäliitto-konsernin pääjohtaja on **Kari Jordan**. Pääjohtaja toimii sääntöjen mukaisesti myös Metsäliitto Osuuskunnan toimitusjohtajana, koska toimeen ei ole erikseen valittu toimitusjohtajaa.

Toimitusjohtajan tehtävänä on laissa lueteltujen määräysten lisäksi johtaa emoyhtiön ja konsernin operatiivista toimintaa ja toimia tärkeimpien tytäryhtiöiden hallitusten sekä johtoryhmän puheenjohtajana.

Pääjohtajan toimitusuhteen ehdot on määritelty kirjallisessa toimitusuhimuksessa, jonka hallitus on hyväksynyt.

Toimitusjohtajan varamies

Ole Salvén aloitti Metsäliitto Osuuskunnan toimitusjohtajan varamiehenä joulukuun 2008 alussa. Salvén toimii Metsäliiton Puutuoteteollisuuden toimialajohtajana.

Johtoryhmä

Johtoryhmä (JR) koostuu Metsäliitto-konsernin pääjohtajasta (JR:n puheenjohtaja), tytäryhtiöiden toimitusjohtajista, Puutuoteteollisuuden ja Puunhankinnan toimialajohtajista

sekä konsernin talous-, strategia- ja lakiasiaintohtajista. Johtoryhmän tehtävänä on avustaa pääjohtajaa konsernin yhteisten asioiden operatiivisessa johtamisessa.

TARKASTUS

Tilintarkastajat

Edustajiston valitsemina tilintarkastajina toimivat **Johan Kronberg**, KHT ja KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy, josta päävastuullisena tilintarkastajana toimii **Jouko Malinen**, KHT.

Sisäinen tarkastus

Metsäliitto-konsernin sisäisen tarkastuksen hoitaa konsernin oma sisäinen tarkastus. Sisäisen tarkastuksen keskeisenä tehtävänä on arvioida Metsäliitto-konsernin yksiköiden sisäisen valvonnan tehokkuutta ja toimivuutta. Tarkastus suunnataan vuosittain laadittavan suunnitelman mukaisesti alueille, jotka kulloinkin ovat arvioidun riskin ja konsernin tavoitteiden kannalta tärkeitä. Sisäinen tarkastus raportoi puolivuosittain hallituksen tarkastusvaliokunnalle tarkastuksistaan, suunnitelmistaan ja toiminnastaan. Sisäisen tarkastuksen toimintaperiaatteet on määritelty sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa.

Riskienhallinta

Talouhallinto vastaa yhtiön riskienhallintaprosessin kehittämistä ja toimeenpanosta sekä riskienhallinnan koordinoinnista. Yhtiössä käytetään kattavaa ja kokonaisvaltaista riskienkartoitusmenettelyä, joka toteutetaan jatkuvana prosessina. Riskienhallintatyön tavoitteena on tunnistaa, mitata ja hallita sellaiset riskit, jotka toteutuessaan voivat vaarantaa yhtiön toimintoja ja asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Yhtiön riskienhallintaan liittyvät toimintaperiaatteet on kuvattu yhtiön riskienhallintapolitiikassa ja -periaatteissa.

Metsäliitto Osuuskunnan edustajisto

Metsäliitto Osuuskunnan jäsenet valitsevat keskuudestaan edustajiston joka neljäs vuosi postiäänestyksellä. Edustajistossa on 66 jäsentä, ja se on Metsäliiton korkein päättävä elin.

Aikkinen Ilmari	Maanviljelijä	Mynämäki	Mänttari Tuomo	Metsätalousyrittäjä	Hattula
Alatalo Matti	Maanviljelijä	Soini	Määttä Unto	Maanviljelijä	Posio
Björkenheim Johan	Maanviljelijä	Isokyrö	Nylund Mats	Maanviljelijä	Pedersöre
Eskelinen Arto	Maanviljelijä	Kuopio	Ojanperä Juha	Maanviljelijä	Isojoki
Haimi Hannu	Maanviljelijä	Kouvola	Ollikainen Raimo	Maanviljelijä	Leppävirta
Hatanpää Mikko	Maanviljelijä	Noormarkku	Peuraniemi Kari	Maanviljelijä	Pudasjärvi
Havanka Pentti	Metsuri	Ruovesi	Pirttijärvi Tauno	Metsätalousyrittäjä	Rovaniemi
Heikkinen Kari	Maanviljelijä	Nurmes	Pyykkönen Rauno	Metsätalousteknikko	Suomussalmi
Hihnala Kauko	Maanviljelijä	Kalajoki	Pölkki Veikko	Maanviljelijä	Äänekoski
Hirvonen Ville	Agrologi	Rääkkylä	Raitala Juha	Maaseutuasiamies	Loimaa
Hopsu Juha	Metsätalousinsinööri	Tampere	Ralli Kaisa	Metsätalousteknikko	Sulkava
Hytönen Jukka	Maaseutu-yrittäjä	Vesanto	Rautiola Antti	Maanviljelijä	Oulainen
Hyvönen Timo	Maanviljelijä	Sotkamo	Räsänen Tauno	Maanviljelijä	Tuusniemi
Isomutia Harri	Metsänhoitaja	Hämeenkyrö	Saarenkivi Anne	Metsätalousteknikko	Hämeenlinna
Jääрни Antti	Maanviljelijä	Simo	Saramäki Matti	Metsänhoitaja	Kontiolahti
Kallio Maarit	Agrologi	Sastamala	Siponen Ahti	Pankinjohtaja	Kiuruvesi
Karjalainen Jouko	Maanviljelijä	Oulu	Snellman Veli	Metsänhoitaja	Helsinki
Keskinen Sakari	Maanviljelijä	Mänttä-Vilppula	Storsjö Bo	Maanviljelijä	Kristiinankaupunki
Keskisarja Hannu	Maanviljelijä	Nivala	Suutari Kai	Agrologi	Rautjärvi
Kivenmäki Ari	Agrologi	Kuortane	Tienhaara Asko	Maanviljelijä	Alajärvi
Kiviranta Esko	Agronomi	Sauvo	Tuominen Pasi	Maaseutuasiamies	Eura
Koistinen Pertti	Maanviljelijä	Liperi	Turtiainen Matti	Agronomi	Kerimäki
Kontinen Kati	Metsänhoitaja	Ristiina	Unnaslahti Seppo	Maanviljelijä	Kuhmoinen
Korhonen Ari	Metsätalousyrittäjä	Kajaani	Uusitalo Hannu	Maanviljelijä	Kannus
Korpijaakko Hannu	Maanviljelijä	Lohja	Uusitalo Ilkka	Maanviljelijä	Salo
Kukkonen Timo	Metsätalousinsinööri	Heinävesi	Vanhatalo Jukka	Maanviljelijä	Siikainen
Kulmala Airi	Hankekoordinaattori	Nousiainen	Wasström Anders	Maanviljelijä	Raasepori
Kuutti Petri	Maanviljelijä	Kouvola	Virnala Jukka	Metsäkoneyrittäjä	Jalasjärvi
Laiho Tapio	Metsänhoitaja	Jyväskylä	Virrankoski Kirsti	Metsänhoitaja	Vantaa
Lakkapää Sakari	Maanviljelijä	Pello	Vuorikko Liisa	Metsätalousyrittäjä	Lahti
Leppänen Johannes	Agrologi	Kannonkoski	Ylä-Outinen Päivi	Maanviljelijä	Ylämaa
Manngård Kurt	Maanviljelijä	Närpiö	Äijö Matti	Metsätalousinsinööri	Ikaalinen
Marken Martin	Maanviljelijä	Oravainen			
Mieskolainen Antti	Metsätalousteknikko	Kangasniemi			

Metsäliitto Osuuskunnan hallintoneuvosto

Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa, että Metsäliitto Osuuskuntaa hoidetaan sen sääntöjen, hallintoneuvoston päätösten ja Metsäliiton edun mukaisesti. Hallintoneuvosto myös valvoo edustajiston päätösten täytäntöönpanemista ja valitsee Metsäliiton hallituksen.

Puheenjohtaja:

Lillandt Runar	Maanviljelysneuvos	Kristiinankaupunki
----------------	--------------------	--------------------

Varapuheenjohtaja:

Jaakkola Erkki	Agronomi	Kankaanpää
----------------	----------	------------

Jäsenet:

Airio Pentti	Prikaatikenraali	Helsinki	Lehtinen Ilkka	Metsätalousinsinööri	Kuhmalahti
Autio Leo	Agronomi	Huittinen	Linnaranta Jussi	Agronomi	Kuopio
Ekman Eero	Maaseutusihiteeri	Paimio	Mankki Teuvo	Metsätalousneuvos	Kouvola
Hongisto Arto	Maanviljelijä	Liminka	Niiranen Martti	Maanviljelijä	Varpaisjärvi
Isotalo Antti	Maanviljelijä	Kauhava	Nikula Timo	Agrologi	Laitila
Jaakkola Antti	Pitäjänneuvos	Isojoki	Ollila Juhani ¹⁾	Maanviljelijä	Utajärvi
Junttila Risto	Toiminnanjohtaja	Kemijärvi	Paajanen Juha	Maanviljelijä	Punkaharju
Juusela Ilkka	Talousneuvos	Sastamala	Palojärvi Martti	Maanviljelijä	Vihti
Järvinen Hannu	Agronomi	Janakkala	Parpala Juha ²⁾	Maanviljelijä	Simo
Kananen Lauri	Maanviljelijä	Viitasaari	Reijonen Seppo	Maanviljelijä	Polvijärvi
Kinnunen Esko	Maanviljelijä	Pieksämäki	Ruuth Mauri	Agrologi	Mikkeli
Kässi Timo	Agrologi	Uurainen	Store Olav	Maanviljelijä	Kokkola
Lappalainen Jukka	Maanviljelijä	Pielavesi	Tolonen Mikko	Maanviljelijä	Suomussalmi
Lassila Hannu	Maanviljelijä	Veteli	Vainionpää Erkki	Maanviljelijä	Töysä

Henkilöstön edustajat:

Hämäläinen Jari	Työnjohtaja	Kerimäki
Keskinen Matti	Ostoesimies	Nastola
Koljonen Timo	Järjestelmäasiantuntija	Helsinki
Lyytinen Juha	Ohjelmoija	Iisalmi

¹⁾ Kuollut 15.12.2008.

²⁾ Valittu hallitukseen
1.1.2009 alkaen.

Metsäliitto-konsernin hallitus

Martti Asunta

Hallituksen puheenjohtaja
Jäsen vuodesta 2005
Metsänhoitaja

Kari Jordan

Hallituksen
varapuheenjohtaja
Jäsen vuodesta 2005
Ekonomi
Pääjohtaja, Metsäliitto-konserni

Mikael Aminoff

Jäsen vuodesta 2008
Metsänhoitaja

Eino Halonen

Jäsen vuodesta 2006
Rahoitusneuvos

Arto Hiltunen

Jäsen vuodesta 2007
Ekonomi
Pääjohtaja, SOK

Saini Jääskeläinen

Jäsen vuodesta 2005
Maanviljelijä, maa- ja
metsätalousyrittäjä

Juha Parpala

Jäsen vuodesta 2009
Agrologi, maanviljelijä

Timo Saukkonen

Jäsen vuodesta 2007
Maa- ja metsätalous-
tieteiden kandidaatti,
maanviljelijä

Antti Tukeva

Jäsen vuodesta 2009
Agronomi
Toimitusjohtaja,
Osuuskunta Maitosuomi,
Osuuskunta Normilk

Esa Kaikkonen

Hallituksen sihteeri
Varatuomari
Lakiasianjohtaja, Metsäliitto-konserni

Metsäliitto-konsernin johtajisto

Kari Jordan *
Pääjohtaja

Anne-Mari Achrén
Viestintäjohtaja

Hannu Anttila *
Strategiajohtaja

Mikko Helander *
Toimitusjohtaja,
M-real Oyj

Ilkka Hämälä *
Toimitusjohtaja,
Oy Metsä-Botnia Ab

Esa Kaikkonen *
Lakiasianjohtaja

Anneli Karhula
Henkilöstöjohtaja

Hannu Kottonen *
Toimitusjohtaja,
Metsä Tissue Oyj

Juha Mäntylä *
Toimialajohtaja,
Metsäliiton Puunhankinta

Juha-Pekka Ollila
Johtaja, sisäinen tarkastus

Ilkka Pitkänen *
Talusojohtaja

Ole Salvén *
Toimialajohtaja,
Metsäliiton Puutuoteteollisuus

* Johtoryhmän jäsen

TILINPÄÄTÖS

Tilinpäätös

Sisällysluettelo

59	Hallituksen toimintakertomus 2008
68	Ylijäämän käyttöehdotus vuodelta 2008
69	Konsernin tuloslaskelma
70	Konsernin tase
71	Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista
72	Konsernin rahavirtalaskelma
73	Tilinpäätöksen liitetiedot
115	Emoyrityksen tilinpäätös – tuloslaskelma
116	Emoyrityksen tilinpäätös – tase
117	Emoyrityksen tilinpäätös – rahavirtalaskelma
118	Emoyrityksen tilinpäätöksen laadintaperiaatteet
119	Emoyrityksen tilinpäätöksen liitetiedot
124	Emoyrityksen osakeomistukset 31.12.2008
126	Hallintoneuvoston lausunto
127	Tilintarkastuskertomus
128	Kehitys vuosineljänneksittäin
129	Kymmenen vuotta lukuina

Hallituksen toimintakertomus 2008

Liikevaihto ja tulos

Metsäliitto-konsernin vuoden 2008 liikevaihto oli 6 434 miljoonaa euroa (07: 6 797 ja 06: 7 392). Liikevaihdon laskun taustalla on markkinatilanteen heikkeneminen ja sen seurauksena toteutetut seisokit ja tuotannon rajoitukset.

Puunhankinnan liikevaihto pysyi edellisvuoden tasolla huolimatta toimitusmäärien selvästä alenemisestä. Yleisesti vaikea markkinatilanne heikensi suhteellisesti eniten Metsäliiton Puutuoteteollisuuden tulosta liikevaihdon laskiessa melkein viidenneksen edellisvuodesta. Suurimmat tappiot syntyivät sahateollisuudesta. Kartonki- ja paperiteollisuudessa sekä selluteollisuudessa kysynnän heikentyminen näkyi erityisen voimakkaana vuoden viimeisen neljänneksen aikana. Pehmo- ja ruoanlaittopaperit jatkoi hyvää tuloskehitystä ja pystyi sekä kasvattamaan liikevaihtoaan että parantamaan kannattavuuttaan edellisvuoteen verrattuna.

Graphic Papers -liiketoiminnan myynnin takia vertailuvuosien luvut on oikaistu IFRS-säännösten mukaisesti. Myynnin seurauksena Metsäliitto-konsernin vuoden 2007 liikevaihto pieneni 872 miljoonaa euroa ja vuoden 2006 liikevaihto 858 miljoonaa euroa.

Metsäliitto-konsernin liiketulos ilman kertaluonteisia eriä oli 45 miljoonaa euroa (07: 301 ja 06: 233). Kertaluonteiset erät olivat nettona -43 miljoonaa euroa (-257), joista 23 miljoonaa euroa (-59) kirjattiin vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, 72 miljoonaa euroa (-8) vuoden toisella neljänneksellä ja -8 miljoonaa euroa (5) vuoden kolmannella neljänneksellä. Viimeisellä vuosineljänneksellä kertaerät olivat -130 miljoonaa euroa (-195).

Ensimmäisellä vuosineljänneksellä tuloutui 24 miljoonaa euroa Ison-Britannian tehdastoimintojen myynnistä ja eläkevas-tuujärjestelyistä. Toisella neljänneksellä M-real myi Kymppivoima Oy:lle 100 000 Pohjan Voima Oy:n B2-osaketta 80 mil-

joonalla eurolla, josta realisoitui käypää arvoa ja myyntivoittoa 74 miljoonaa euroa. Kolmannen neljänneksen merkittävin kertaerä oli 13 miljoonan euron kuluvaus kesäkuussa 2006 myydyin Pont Sainte Maxencen (PSM) puolesta tehtaan energiantoimittajalle annetusta takauksesta ja PSM:ltä olevien saatavien alaskirjauksesta.

Vuoden viimeisellä neljänneksellä Metsäliiton Puutuoteteollisuus teki sahausliiketoimintaan liittyviä arvonalennuksia ja kuluvarauksia 21 miljoonaa euroa. Lisäksi M-real kirjasi arvonalentumistestauksen seurauksena syntyneitä tappioita yhteensä 86 miljoonaa euroa sekä kuluvarauksia ja alaskirjauksia yhteensä 24 miljoonaa euroa.

Vuoden 2008 liiketulos sisältäen kertaluonteiset erät oli 2 miljoonaa euroa (07: 44 ja 06: 77).

Konsernin nettorahoituskulut suhteessa liikevaihtoon olivat 3,6 prosenttia (3,0). Rahoitustuotot olivat 17 miljoonaa euroa (17), osuudet osakkuusyhtiöistä 6 miljoonaa euroa (12) ja rahoituskulut 277 miljoonaa euroa (238). Rahoituksen kurssierot olivat 19 miljoonaa euroa (5). Keskimäärin Yhdysvaltain dollari heikkeni vuoden aikana euroon nähden 7,3 prosenttia, Ruotsin kruunu 3,9 prosenttia ja Ison-Britannian punta 16,3 prosenttia. Vuoden lopussa dollarin eurokurssi oli 5,5 prosenttia vahvempi kuin vuoden alussa, kruunu 15,1 prosenttia heikompi ja punta peräti 29,9 prosenttia heikompi.

Tulos ennen veroja oli -233 miljoonaa euroa (07: -160 ja 06: -94) ja verot, sisältäen laskennallisen verovelan muutoksen, 60 miljoonaa euroa (07: -24 ja 06: -35). Tulos jatkuvista toiminnoista oli -172 miljoonaa euroa (07: -183 ja 06: -129), tulos lopetetuista toiminnoista -338 miljoonaa euroa (07: -27 ja 06: -130) ja tilikauden tulos -511 miljoonaa euroa (07: -211 ja 06: -259). Tuloksesta emoyrityksen omistajille kuuluva osuus on -213 miljoonaa euroa (07: -9 ja 06: -25) ja vähemmistölle kuuluva osuus -297 miljoonaa euroa (07: -202 ja 06: -234).

Konsernin sijoitetun pääoman tuotto jatkuvista liiketoiminnoista oli 0,5 prosenttia (07: 1,4 ja 06: 2,0) ja oman pääoman tuotto -8,4 prosenttia (07: -7,5 ja 06: -4,8). Ilman kertaluonteisia eriä sijoitetun pääoman tuotto oli 1,3 prosenttia (07: 6,4 ja 06: 5,0) ja oman pääoman tuotto -6,4 prosenttia (07: 2,7 ja 06: 1,0).

Tase ja rahoitus

Metsäliitto-konsernin kokonaislikviditeetti vuoden lopussa oli 1,8 miljardia euroa (07: 1,6 ja 06: 2,0). Tästä 0,6 miljardia (07: 0,4 ja 06: 0,2) oli likvideinä varoina ja sijoituksina ja 1,2 miljardia (07: 1,2 ja 06: 1,8) taseen ulkopuolisina sitovina luottolupauksina. Konsernilla oli lisäksi lyhytaikaisia rahoitustarpeita varten käytössään ei-sitovia koti- ja ulkomaisia yritystodistusohjelmia ja luottolimiittejä noin 0,6 miljardin euron arvosta.

Konsernin omavaraisuusaste oli joulukuussa 26,0 prosenttia ja nettovelkaantumisaste 149 prosenttia (07: 28,8 ja 142 sekä 06: 29,5 ja 137). Korolliset nettovelat olivat 2 666 miljoonaa euroa (07: 3 271 ja 06: 3 524). Emoyritys Metsäliitto Osuuskunnan omavaraisuusaste oli vuoden lopussa 54,6 prosenttia ja velkaantumisaste 45 prosenttia (07: 55,0 ja 37 sekä 06: 51,7 ja 23).

Metsäliitto Osuuskunnan osuuspääomat pienenivät nettomääräisesti tammi-joulukuussa 3,6 miljoonalla eurolla. Varsinainen osuuspääoma kasvoi 3,4 miljoonalla eurolla, A-lisäosuuspääoma pieneni 4,8 miljoonalla eurolla ja B-lisäosuuspääoma 2,2 miljoonalla eurolla. Metsäliitto Osuuskunnan jäsenmäärä oli vuoden lopussa 129 267 (07: 131 032 ja 06: 131 139).

Metsä Tissue allekirjoitti syyskuussa 238 miljoonan euron syndikoidun luottoliittiin sopimuksen. Lainalla jälleenrahoitetaan nykyistä, kesäkuussa 2009 erääntyvää syndikaattilainaa.

Metsä-Botnian Uruguayssa toimiva, eukalyptuksen viljelyyn erikoistunut tytäryhtiö Forestal Oriental sai 2.9.2008 Uruguayn

keskuspankilta luvan nimellisarvoltaan 100 miljoonan dollarin arvoisen joukkovelkakirjalainan rekisteröintiin. Ohjelman järjestäjäpankki laski liikkeelle ensimmäisen 35 miljoonan dollarin erän 18.9.2008.

Henkilöstö

Konsernin palveluksessa oli vuoden 2008 aikana keskimäärin 17 538 henkilöä (07: 19 195 ja 06: 23 809). Joulukuun lopussa henkilöstömäärä oli 16 729 (07: 17 838 ja 06: 20 196). Emoyritys Metsäliitto Osuuskunnan palveluksessa oli vuoden lopussa 3 217 henkilöä (07: 3 165 ja 06: 3 158).

Metsäliitto Osuuskunnan toimitusjohtajan varamieheksi nimitettiin 1.12.2008 alkaen Puutuoteteollisuuden toimialajohtaja Ole Salvén ja Puunhankinnan toimialajohtajaksi Metsäliitto-konsernin metsäjohtaja Juha Mäntylä. Metsä-Botnian toimitusjohtajana aloitti 1.9.2008 Ilkka Hämälä.

Henkilöstölle maksetut palkat ja palkkiot olivat 600 miljoonaa euroa (07: 675 ja 06: 805). Vuoden aikana otettiin käyttöön konsernisoitin tehtäväluokitusjärjestelmä ja yhdenmukaistettiin tulospalkkausjärjestelmää.

Henkilöstöjohtamisen vuoden 2008 painopistealueita oli henkilöstöjohtamista ja esimiestyötä tukevan HR-tietojärjestelmän kehitystyö. Projekti etenee vaiheittain, ja järjestelmästä saatavat hyödyt toteutuvat vuoden 2010 loppuun mennessä. Konserninlaajuista järjestelmää käytetään henkilöstötietojen tallentamiseen, ylläpitämiseen ja raportointiin sekä konsernin palkitsemis- ja kannustinjärjestelmien hallinnointiin ja esimiestyöhön.

Vuonna 2007 käynnistynyt konserninlaajuinen johdon kehittämissuunnitelma Challenger jatkui katsausvuonna. Ohjelma antaa osallistujille kokonaiskuvan konsernin liiketoiminta-alueista ja strategiasta sekä kehittää heidän liikkeenjohdollista osaamistaan. Ohjelmaa täydensivät liiketoiminta-alueiden omat, keski johdolle suunnatut kehittämissuunnitelmat ja johtamisen erikois-

ammattitutkinnot (JET). Tuotantohenkilöstön ammattitaitoa kehitettiin erilaisilla monitaistoiteen tähtävillä koulutuksilla sekä kannustamalla työntekijöitä suorittamaan ammattitutkintoja.

Henkilöstön pitkäjänteistä kehittämistä tukivat säännölliset kehityskeskustelut, joihin osallistui vuoden 2008 aikana 87 prosenttia konsernin kotimaan ja 75 prosenttia ulkomaiden työntekijöistä. Konsernin kehityskeskustelumalli uudistettiin ja yhtenäistettiin marraskuussa.

Tuotantoa ja henkilöstömäärää vähennettiin katsausvuoden aikana vastaamaan muuttunutta markkinatilannetta useissa Metsäliitto-konsernin kotimaan tuotantoyksiköissä. Yhteistoimintamenettelyt läpikäytiin rakentavassa hengessä, ja henkilöstön työsuhteturvaan ja työsuhteiden vastuulliseen lopettamiseen panostettiin. Irtisanotuille ja irtisanomisuhan alaisille järjestettiin muutosvalmennuksia, ja heitä avustettiin uudelleentyöllistymisessä. Lisäksi lomautusten aikana hiottiin ammattitaitoa erilaisin koulutuksin.

Metsäliitto-konserni on sitoutunut edistämään henkilöstön työturvallisuutta ja -hyvinvointia. Korjaavan toiminnan sijaan painopiste on työhyvinvoinnin, -terveyden ja -turvallisuuden kehittämisessä ja edistämässä sekä varhaisessa puuttumiseen työkykyä ja -turvallisuutta uhkaaviin tekijöihin. Katsausvuonna julkistettiin konserninlaajuinen työhyvinvointi- ja -turvallisuuspolitiikka ja kehitettiin yhtenäinen työhyvinvointiohjelma.

Katsausvuoden alussa konsernissa otettiin käyttöön keskitetty tapaturmien, ammattitautien ja sairauspoissaolojen seurantaohjelma. Vähintään yhden päivän sairauspoissaoloon johtaneita tapaturmia tapahtui koko konsernissa 27,8 kappaletta miljoonaa tehtyä työtuntia kohden (22,5). Sairauspoissaolot konsernissa olivat 4,2 prosenttia (4,5) säännöllisestä työajasta.

Lopetetut toiminnot

Graphic Papers -liiketoiminnan myynti varmistui 31.12.2008. Lopetetun liiketoiminnan tulos on IFRS-säännösten mukaisesti siirretty tuloslaskelmassa riville "Tulos lopetetuista toiminnoista" Metsäliitto-konsernin jatkuvien toimintojen tuloksen jälkeen. Vertailuvuosien tuloslaskelmat on oikaistu vastaavasti.

Investoinnit ja yrityskaupat

Metsäliitto-konsernin investoinnit käyttöomaisuuteen ja yritysostoihin olivat 272 miljoonaa euroa (07: 493 ja 06: 735). Lukuun sisältyy Metsä-Botnian kokonaisinvestoinneista Metsäliiton omistusosuutta vastaava osuus, 52 miljoonaa euroa (07: 217 ja 06: 302).

Käyttöomaisuusinvestoinnit

Metsäliiton Puutuoteteollisuuden Suolahden koivuvanerin jatkojalostustehtaan toiminta käynnistyi ensimmäisen vuosipuoliskon aikana.

Metsä-Botnian Äänekosken tehtaan klooridioksidilaitoksen modernisointi-investointi otettiin käyttöön syksyllä. Investointi alentaa AOX-päästöjä (Adsorbable Organic Halogens). Äänekoskella uusittiin myös koko tehtaan automaatiojärjestelmä.

Metsä Tissuen jakelu- ja jalostusyksikössä Venäjän Naro Fominskissä otettiin toukuussa käyttöön toinen jalostuslinja. Linjalla valmistetaan Lambi-, Mola- ja Katrin-tuotteita. Puolan Krapkowicessa käynnistettiin suurkuluttajille tarkoitettu rullapyyhetuotanto.

Yrityskaupat

Metsäliiton Puutuoteteollisuus vahvisti tammi-kuussa Rakentamisen ratkaisut -liiketoimintaansa ostamalla iLevelin Euroopan insinööripuuliiketoiminnot yhdysvaltalaiselta Weyerhaeuserilta. Kauppa sisälsi iLevelin insinööripuutuotteiden myynnin, jakelun ja teknisen tuen Euroopassa ja antaa Puutuoteteollisuudelle hyvät mahdollisuudet kasvattaa ja kehittää liiketoimintaansa

erityisesti Isossa-Britanniassa, Ranskassa ja Saksassa.

M-real myi helmikuussa Isossa-Britanniassa sijaitsevan New Thamesin paperitehtaansa DS Smith Plc:lle. Syyskuussa M-real ilmoitti myyvänsä Graphic Papers -liiketoiminnan eteläafrikkalaiselle Sappi Limitedille. Kauppa toteutui 31.12.2008.

M-realın rakennemuutos

M-realın marraskuussa 2007 julkistama tulosparannus- ja liiketoimintakonseptien yksinkertaistamisohjelma toteutui tavoitteiden mukaisesti. Osana ohjelmaa suljettiin Lielahden BCTMP-tehdas ja Kankaan päällystettyä aikakauslehtipaperia valmistava paperikone 2. M-realın Publishing- ja Commercial Printing -liiketoiminta-alueet yhdistettiin Graphic Papers -liiketoiminta-alueeksi, ja samalla käynnistettiin projektit päällystetyn aikakauslehtipaperiliiketoiminnan yksinkertaistamiseksi sekä myynti- ja markkinointiorganisaation keventämiseksi. Ohjelman yhteenlaskettu vuotuinen tulosparannustavoite poislukien myyty Graphic Papers -liiketoiminta on 105 miljoonaa euroa. Täysi tulosvaikutus saavutetaan vuoden 2010 loppuun mennessä.

Helmikuussa 2008 M-real julkisti vähintään 200 miljoonan euron omaisuuden myyntitavoitteen vuoden 2009 ensimmäisen neljänneksen loppuun mennessä. Ohjelman tavoite ylittyi selvästi Graphic Papers -liiketoiminnan myynnin toteuduttua, ja omaisuutta myytiin yhteensä yli 900 miljoonan euron arvosta.

Ohjelmaan sisältyivät myös New Thamesin tehtaan ja Pohjolan Voiman 100 000 B2-osakkeen myynnit. New Thamesin tehtaan myynnin positiivinen kassavaikutus Ison-Britannian tehdastoimintojen eläkevastuut huomioon ottaen oli noin 82 miljoonaa euroa, ja kaupasta kirjattiin noin 24 miljoonan euron voitto. Pohjolan Voiman osakkeiden myynnin positiivinen kassavaikutus oli 80

miljoonaa euroa ja kertaluonteinen tulosvaikutus 74 miljoonaa euroa.

M-realın Graphic Papers -liiketoiminnan myynti eteläafrikkalaiselle Sappi Limitedille astui voimaan joulukuussa 2008. Kaupan arvo oli 750 miljoonaa euroa. Kauppahinta muodostui 480 miljoonan euron käteis-suorituksesta ja ostajalle siirtyvistä nettoveloista, 220 miljoonan euron myyjän ostajalle myöntämästä enintään nelivuotisesta korollisesta velkakirjasta sekä 50 miljoonan euron suunnatusta osakeannista. Kauppaan sisältyivät Kirkniemen ja Kankaan tehtaot Suomessa, Stockstadın tehdas Saksassa sekä Biberistin tehdas Sveitsissä. M-realın omistukseen jäivät Halleinin, Gohrsmühlen, Reflexin ja Äänekosken paperitehtaot sekä Husumin tehtaan paperikone 8. Äänekoski ja Husum jatkavat kaupan toteuduttua valmistusta Sappille pitkäaikaisiin sopimuksiin perustuen. Osana kaupaa M-real sopi myös pitkäaikaisista sellun ja BCTMP:n toimituksista Sappille sekä muista pienemmistä palvelu- ja toimitussopimuksista.

Liiketoiminta-alueet

Puunhankinta

Puunhankinnan liikevaihto vuonna 2008 oli 1 734 miljoonaa euroa (1 735) ja liiketulos 30 miljoonaa euroa (38). Liiketulokseen sisältyy kertaluonteisia tuottoja noin 2 miljoonaa euroa (3). Suomen Puunhankinnan osuus liikevaihdosta oli 1 188 miljoonaa euroa (1 196) ja liiketuloksesta 25 miljoonaa euroa (27).

Pääsyy liiketuloksen alenemiseen edelliseen vuoteen verrattuna oli toimitusmäärien jääminen selvästi alle vuoden 2007 tason.

Metsäliitto toimitti asiakkailleen puuta vuonna 2008 noin 33 miljoonaa kuutiometriä (36). Toimitusmäärä Suomessa sijaitseville tehtaalle hakkeet mukaan lukien oli 24,6 miljoonaa kuutiometriä (27,9). Suurin osa puusta hankittiin Suomesta pääosin Metsäliitto Osuuskunnan jäseniltä. Puuta

tuotiin Suomeen 3,9 miljoonaa kuutiometriä (3,6). Metsäliitto hankki Venäjältä puuraaka-ainetta yhteensä 3,2 miljoonaa kuutiometriä (2,8).

Puukauppa oli Suomessa vaisua vuoden alusta lähtien, minkä seurauksena Metsäliiton Puunhankinta jäi asetetuista määrätavoitteista. Metsäliitto osti raportointivuonna suomalaisista yksityismetsistä yhteensä 13 miljoonaa kuutiometriä puuta (18). Metsäenergian hankintaan vaikuttivat normaalia vähäisemmät päätehakkuut. Kotimaassa oli alkuvuonna niukkuutta kuitupuusta. Hankintaa tehostettiin Kesäsvotta 2008 -ohjelmalla, jolla lisättiin merkittävästi kesäaikaisia harvennuksia edellisvuoteen verrattuna.

Maan hallituksen esittämät verohuojennukset piristivät puukauppaa lyhyeksi ajaksi kesällä ja alkusyksystä. Loppuvuonna sekä saha- että selluteollisuus vähensivät puun käyttöä tuotannonsupistusten takia. Kuitupuun hinta pysyi melko tasaisena koko kertomusvuoden, mutta lähti laskuun loppuvuodesta. Tukin hinta laski alkuvuodesta, tasaantui hetkeksi ja lähti loppuvuodesta selvään laskuun.

Suomen puunhankinnan organisaatiota uudistettiin tavoitteena yksinkertaistaa toiminnan ohjausta sekä kehittää omistajajäsenten palvelua. M-realın Graphic Papers -liiketoiminnan järjestelyjen yhteydessä Metsäliitto teki Sappi Limitedin kanssa pitkäaikaisen sopimuksen puutoimituksista Kirkniemen tehtaalle.

Venäjän puunhankinnassa valmistauduttiin puutullien voimaantuloon. Puunhankinnan yhtiörakennetta rationalisoitiin ja puunhankintaa supistettiin. Metsä-Botnian Svir Timberin puuhuolto pystyttiin turvaamaan huolimatta Venäjän puumarkkinoiden melko sekavasta tilasta erityisesti loppuvuodesta.

Baltiassa myynti yksityismetsistä oli vähäistä, mutta valtion metsien puusta käytiin kaupaa lähes normaalisti. Huonot sääolosuhteet alensivat hakkuumääriä.

Kuitupuun korkeaksi noussut hintataso las-ki voimakkaasti vuoden aikana. Metsäliitto hankki Baltian maiden asiakkailleen ja omil-le tuotantolaitoksilleen puuta yhteensä 2,6 miljoonaa kuutiometriä (2,5).

Keski-Euroopassa ja Ruotsissa puu-markkinat kävivät tasaisesti. Alkuvuoden niukkuus kuitupuusta vaihtui loppuvuo-desta yllärintaan metsäteollisuuden tuo-tannonsupistusten myötä. Puuta hankittiin kaikkiaan 5,7 miljoonaa kuutiometriä (5,4).

Puutuoteteollisuus

Metsäliiton Puutuoteteollisuuden liikevaihto oli 1 162 miljoonaa euroa (1 399) ja liiketulos ilman kertaluonteisia eriä -53 miljoonaa euroa (87). Kertaluonteiset erät olivat yhteensä -21 miljoonaa euroa, ja ne liittyivät pääosin kuluvarauksiin ja alaskirjauksiin Soinlahden, Teuvan ja Rengon sahoilla.

Sahatavaratuotteiden markkinaympä-ristö oli koko vuoden erittäin vaikea, ja kysyntä hiipui syksystä lähtien yhä jyrkemmin. Lisäksi Euroopan sahatavaramarkkinoiden ylikapasiteetti johti erittäin kovaan hintakil-pailuun. Metsäliiton Puutuoteteollisuuden muut liiketoimintalinjat, joissa jatkojalos-tuksen ja palvelujen osuus on suurempi, tekivät voitollisen tuloksen, mutta niidenkin kannattavuus heikkeni loppuvuonna mark-kinatilanteen vuoksi.

Sahateollisuus sopeutti toimintaansa heikentyneeseen kysyntään rajoittamalla tuotantoaan viidenneksellä. Sahaus päätettiin lopettaa kokonaan lisäalassa sijaitsevalla Soinlahden sahalla vuoden 2008 lopussa ja Etelä-Pohjanmaalla sijaitsevalla Teuvan sahalla tammikuussa 2009. Syksystä läh-tien jouduttiin rajoittamaan myös vanerin, Kerto-tuotteiden, I-palkkien ja liimapuun tuotantoa.

Talouden laskusuhdanne näkyi uudis-rakentamisen aloitusten huomattavana vähentymisenä ja jonkin verran myös kor-jausrakentamisessa. Korjausrakentamiseen ja sisustamiseen tarkoitettujen tuotteiden

osalta kysynnän hidastuminen ei kuitenkaan ollut yhtä nopeaa kuin asuinrakentamisessa.

Kaskisissa otettiin käyttöön sahatavaran jalostusasteen nostamiseksi uusi pintakäsit-telylinja julkisivu- ja ulkoverhoustuotteiden valmistukseen. Myös piha- ja puutarhatuo-teita kehitettiin edelleen, ja markkinoille tuotiin Finnforest Kesto Plus-tuoteperhe.

Vaneriliiketoiminnassa nostettiin tehok-kuutta erityisesti automatisoimalla koivuva-nerituotantoa. Suolahden uudella jatkojalos-tustehtaalla tehdään entistä valmiimpia ja räätälöidymiä vanerituotteita esimerkiksi kuljetusväline- ja betonimuoteteollisuudelle.

Rakentamisen ratkaisut-liiketoiminta vahvistui tammikuussa yhdysvaltalaisen Weyerhaeuserin Euroopan iLevel-liiketoimintojen oston myötä. Kauppaan sisältyivät insinööripuutuotteiden myynti, jakelu ja tekninen tuki Euroopassa.

Projektiosaamisen pääreferenssi vuon-na 2008 oli koivuvaneriverhouksen toimit-taminen ja asentaminen Pariisin Charles de Gaullen lentoaseman 2E-termiinaalin 700 metriä pitkään odotushalliin. Projektii vahvistaa Metsäliiton Puutuoteteollisuuden asemaa vaativien puurakenteiden johtavana toimittajana Euroopassa.

Jalostus- ja jakeluliiketoimintalinjan valikoimaa laajennettiin täysin valmiisiin tuotteisiin. Markkina-asemaa Ranskassa vahvistettiin kehittämällä vuonna 2007 hankittua jalostus- ja jakelukeskusta. Ison-Britannian Bostonin yksikköön asennettiin alansa suurimpiin kuuluva työstölinja, joka mahdollistaa höylätuotteiden joustavan tuottamisen ja paketoimisen.

Puutuoteteollisuuden investoinnit vuo-den aikana olivat yhteensä 36 miljoonaa euroa (32).

Sellu

Selluteollisuuden liikevaihto oli 1 591 miljoonaa euroa (1 371) ja liiketulos 209 miljoonaa euroa (186). Toimintavuoden liikevaihtoa ja tulosta tukivat alkuvuodesta sellun korkea

hintataso ja loppuvuoden aikana vahvistunut dollari. Merkittävimpinä tulosta pienentävinä tekijöinä olivat puuraaka-aineen korkeana jatkonut hintataso sekä loppuvuodesta to-teutunut sellun hinnan ja kysynnän voimakas heikkeneminen. Tuotantoa rajoitettiin marras-joulukuun aikana kaikilla Metsä-Botnian tehtailla.

Sellumarkkinoille tuli vuoden alussa noin kolme miljoonaa tonnia uutta lehtisel-lukapasiteettia. Kanadassa ja Pohjoismaissa suljettiin vuoden lopulla lähes kaksi mil-joonaa tonnia vanhaa sellukapasiteettia puun heikon saatavuuden ja huonon kan-nattavuuden takia. Vuoden 2008 viimeisellä kvartaalilla suljetun ja vuoden 2009 alussa suljettavan sellukapasiteetin vaikutus mark-kinoilla näkyi tuottajien ylivarastotilanteen purkautuessa vasta tämän vuoden lopulla.

Sellun hinta laski voimakkaasti vuoden viimeisen neljänneksen aikana. Joulukuun lopussa havusellun hinta oli 638 dollaria ja lehtisellun 580 dollaria kun vastaavat hinnat syyskuun lopussa olivat 850 dollaria ja 800 dollaria. Keskimäärin havusellun valuutta-määräinen markkinahinta oli 5 prosenttia ja lehtisellun 10 prosenttia vuotta 2007 korkeampi. Toisaalta Yhdysvaltain dollari heikkeni noin 7 prosenttia, joten euromää-räisesti hinnat olivat vuoden 2007 tasolla.

Metsä-Botnian kokonaistuotantomäärä vuonna 2008 oli 3 298 000 tonnia (2 616 000). Uruguayn tehtaan ensimmäinen käyntivuosi onnistui erinomaisesti. Tehdas saavutti 935 000 tonnin vuosituotannon sekä täytti tiukat laatu- ja ympäristötavoitteet. Suomen tehtaiden tuotantomäärä sen sijaan pieneni 6 prosenttia edellisvuodesta ollen 2 363 000 tonnia (2 517 000). Tehtaat menettivät vuoden aikana hintakilpailukykyään johtuen ulko-maisia kilpailijoita nopeammin kohonesta puun hinnoista ja euron vahvistumisesta.

Kaskisten tehtaalla käynnistettiin mar-raskuussa YT-neuvottelut koskien toimin-nan keskeyttämistä toistaiseksi tai vaihto-ehtoisesti tehtaan toiminnan lopettamista.

Päätös tehtaan sulkemisesta vuoden 2009 ensimmäisen kvartaalin aikana tehtiin tammikuussa 2009.

Metsä-Botnian investoinnit käyttöomaisuuteen olivat yhteensä 99 miljoonaa euroa (409). Merkittävimmät kotimaan investointikohteet olivat Äänekosken tehtaan automaatiojärjestelmän uusiminen, Kemian tehtaan massan pesu sekä Rauman tehtaan ilmapäästöjen alentaminen.

Selluteollisuuden liikevoitosta 30 prosenttia sisältyi M-realin tulokseen. Metsäliittokonsernin tilinpäätökseen selluteollisuudesta konsolidoidaan 53 prosenttia.

Kartonki ja paperit

Kartonki- ja paperiteollisuuden liikevaihto jatkuvista toiminnoista oli 3 236 miljoonaa euroa (3 499) ja liiketulos ilman kertaluonteisia eriä -35 miljoonaa euroa (75).

Liiketulosta heikensivät kohonneet puuraaka-aine- ja energiakustannukset, Yhdysvaltain dollariin ja Ison-Britannian puntaan nähden vahvistunut euro sekä tuotteiden kysynnän voimakas heikkeneminen vuoden loppupuolella. Tulosta paransivat toteutetut kustannussäästötoimenpiteet ja hinnankorotukset sekä Uruguayn sellutehtaan käynnistyminen marraskuussa 2007. Kertaluonteiset erät olivat tammi-joulukuussa nettona -26 miljoonaa euroa (-124). Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä M-real kirjasi tuottoina 24 miljoonaa euroa. Tuotot liittyivät New Thamesin tehtaan myynnistä seuranneisiin vapautumisiin Ison-Britannian tehdastoimintojen eläkevastuista sekä eräistä muista Sittingbournen tehtaan sulkemiseen liittyvistä vastuista. Kuluina kirjattiin erilaisia varauksia 1 miljoonaa euroa. Toisella neljänneksellä M-real kirjasi tuottoina Pohjolan Voiman osakkeiden kaupasta saadun 74 miljoonan euron myyntivoiton ja kuluina 2 miljoonan euron varauksen liittyen myyntiverkoston tehostamisohjelmaan. Heinä-syyskuun lii-

ketulokseen kirjatut kertaluonteiset erät olivat yhteensä -11 miljoonaa euroa. Ne koostuivat 13 miljoonan euron kuluvarauksesta kesäkuussa 2006 myydyin Pont Sainte Maxencen (PSM) puolesta tehtaan energiatoimittajalle annetusta takauksesta ja vastaavien PSM:ltä olevien saatavien alaskirjauksesta sekä kahden miljoonan euron voitosta aiemmin suljettujen tehtaiden maa-alueiden myynnistä.

Vuoden viimeisellä neljänneksellä M-real kirjasi arvonalentumistappioita 66 miljoonaa euroa Other Papers -liiketoiminta-alueelle, 16 miljoonaa euroa Office Papers-liiketoiminta-alueelle ja 4 miljoonaa euroa Consumer Packaging -liiketoiminta-alueelle. Lisäksi kirjattiin kuluvarauksia 14 miljoonaa euroa rakenteen tehostamiseen Sappi-kaupan seurauksena sekä 10 miljoonaa euroa New Thamesin arkituslinjan sulkemiseksi.

Liiketulos sisältäen kertaluonteiset erät oli -61 miljoonaa euroa (-49). Nettokorot ja muut rahoituskulut olivat 155 miljoonaa euroa (141), osuudet osakkuusyhtiöiden tuloksista -1 miljoonaa euroa (-3) ja rahoituseriin kirjatut kurssierot 13 miljoonaa euroa (1).

Jatkuvien toimintojen tulos ennen veroja oli -204 miljoonaa euroa (-192), osakekohtainen tulos -0,55 euroa (-0,51) ja sijoitetun pääoman tuotto -1,3 prosenttia (-0,8). Ilman kertaluonteisia eriä tulos ennen veroja oli -178 miljoonaa euroa (-68), osakekohtainen tulos -0,48 euroa (-0,17) ja sijoitetun pääoman tuotto -0,5 prosenttia (2,8).

M-realin omavaraisuusaste joulukuun lopussa oli 30,8 prosenttia ja nettovelkaantumisaste 90 prosenttia (31.12.2007: 34,4 ja 99). M-realin tietyissä lainasopimuksissa on asetettu 120 prosentin raja yhtiön nettovelkaantumisasteelle ja 30 prosentin raja omavaraisuusasteelle. Lainasopimuksissa määritellyllä tavalla laskettu nettovelkaantumisaste vuoden lopussa oli noin 74 prosenttia (95) ja omavaraisuusaste noin 36 prosenttia (36).

Pehmo- ja ruoanlaittopaperit

Pehmo- ja ruoanlaittopapereita valmistavan Metsä Tissuen liikevaihto oli 930 miljoonaa euroa (861) ja liiketulos 42 miljoonaa euroa (35). Liikevaihdon kasvu oli 8 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen. Kasvua edesauttoivat myyntivolyymien kasvu (3 %) sekä myyntihintojen nousu ja muutokset myynnin rakenteessa (5 %). Metsä Tissuen omien tuotemerkkien myynti kasvoi 12 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Liiketulosta paransivat omien tuotemerkkien ja kaupan merkkien myynnin vakaa kehittyminen. Liiketulokseen sisältyi nettona noin 1 miljoonaa euroa kertaluonteisia kustannuksia. Kertaerät ovat peräisin Saksan Borkin varaston sulkemisesta ja Slovakian Zilinan varastopalon vakuutuskorvauksista.

Valuuttakurssit kehittyivät kannattavuuden osalta epäsuotuisasti. Kohonneiden raaka-aine-, energia- ja kuljetuskustannusten nousun aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia onnistuttiin kuitenkin pienentämään tehostamalla toimintoja ja nostamalla myyntihintoja.

Liiketoiminnan kehittäminen Venäjällä eteni suunnitellusti, ja lähellä Moskova sijaitsevassa Naro Fominskissa käynnistettiin toukokuussa paikallinen jalostustuotanto. Uusi jalostusyksikkö valmistaa Katrin-suurkuluttajatuotteita sekä Lambi- ja Mola-kuluttajatuotteita.

Ruotsissa sijaitsevalta Mariestadin tehtaalta siirrettiin rullapyyhelinja Krapkowicen tehtaalte Puolaan, missä tuotanto käynnistyi kesän aikana. Mariestadissa ja Mäntän tehtailta tehtiin myös investointeja, jotka paransivat tuotteiden laatua ja tuotantolinjojen tehokkuutta.

Saksan Düreniin, lähelle yhtiön Kreuzau tehdasta valmistui 36 000 neliömetrin suuruisen varastorakennus, joka otettiin käyttöön joulukuussa. Aiemmin syksyllä suljettiin ja myytiin Saksan Borkissa sijaitseva varasto. Uudistukset tehostavat toimitusketjua ja parantavat asiakaspalvelua.

Slovakian Zilinan tehtaan valmistusvarasto paloi maaliskuussa. Merkittävistä vahingoista huolimatta vaikutukset asiakkaille kyettiin minimoimaan. Uudet varastotilat valmistuvat vuoden 2009 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana.

Suomen markkinoille lanseerattiin syyskuussa uusi Serla-siivouspaperi. Myös Serla-wc-paperit ja -nenäliinat uudistettiin, kuten myös Serla- ja Mola-tuotemerkkien ulkoasut. Suurkuluttajaliiketoiminnassa Saga-brändi yhdistettiin Katrin-brändiin.

Metsä Tissuen investoinnit vuoden aikana olivat yhteensä 33 miljoonaa euroa (25). Yhtiö panostaa jatkossakin tuotekehitykseen sekä omiin tuotemerkkeihinsä.

Tutkimus ja kehitys

Metsäliitto-konserni tekee pitkäjänteistä työtä kehittääkseen tuotteistaan entistä kilpailukykyisempiä ja kannattavampia. Vuonna 2008 konsernin tutkimus- ja kehityskustannukset olivat 25 miljoonaa euroa (07: 29 ja 06: 32) eli 0,4 prosenttia liikevaihdosta (07: 0,4 ja 06: 0,4).

Metsäliiton Puunhankinta panosti uuteen tekniikkaan perustuvan toimitusketjun kehittämiseen saadakseen harvennuselementtien ja turvemaiden puuvarat täysimääräisesti puuhuollon piiriin. Metsäteho Oy:n kautta Puunhankinta oli mukana muun muassa puun saatavuutta ja puunhankinnan infrastruktuurin kehittämistä koskevissa hankkeissa.

Metsäliiton Puutuoteollisuuden Saha- ja jalostusteollisuuden tutkimus- ja kehitystyö keskittyi tukkien röntgen- ja 3D-mallinnukseen perustuvien mittaustekniikoiden kehittämiseen ja hyödyntämiseen. Näillä uuden sukupolven mittaustekniikoilla parannetaan saantoa ja tukkiraaka-aineen ohjausta. Vaneri-liiketoimintalinjan tuoteperhe täydentyi, kun tuotanto Suolahden jatkojalostustehtaalla käynnistyi keväällä 2008. Tuotekehityksen painopistealue oli myös erikoistuotteiden kehitys kuljetusväline- ja betonimuottiteollisuuteen.

Metsä-Botnian tutkimus- ja kehitystyö on keskittynyt viimeisten vuosien aikana eukalyptuksen jalostamiseen raaka-aineena ja eukalyptussellun kehittämiseen. Uruguayssa kehityskohteena on ollut koko jalostusketju taimitarhalla sellutehtaalle. Suomen tehtailla kehitysalueena on ollut puupitoisten painopapereiden laatua ja lujuutta parantavan armeeraussellun ominaisuuksien parantaminen. Rauman tehtaan valkaisu prosessi muutettiin TCF:stä ECF:ksi.

M-realin tutkimus- ja kehitystoiminnassa keskityttiin tuotekonseptien uudistamiseen ja tehokkuuden parantamishankkeisiin. Uudistuksista toteutuivat kertomusvuonna pakkauskartonkien LITE4U-konsepti ja paperien Galerie Customer Programme. Tuotekehitystyön tuloksia oli myös uusi kartonki, Carta Elegia. Tehokkuuden parantamishankkeet toteutettiin pääosin tehdashankkeina.

Metsä Tissue toi Suomen markkinoille Serla-siivouspaperin, joka on tavallista talouspaperia paksumpaa ja lujempaa. Serla-wc-paperit ja -nenäliinat uudistettiin. Uuden kolminkertaisen raakapaperin ansiosta nenäliinat ja wc-paperit ovat entistä paksumpia ja pehmeämpiä. Slovakiassa ja Venäjällä käynnistettiin Lambi Classic -tuotteiden valmistus. Saksan markkinoille tuotiin useita uusia kausituotekonsepteja, joissa yhdistyvät värilliset paperit, ajankohtaiset kuvat ja raikkaat tuoksut.

Ympäristö

Metsäliitto-konsernin toiminta perustuu jatkuvan parantamisen periaatteeseen ja haitallisten ympäristövaikutusten minimoimiseen. Investoitaessa tuotantolaitoksiin sovelletaan parasta käyttökelpoista tekniikkaa (Best Available Techniques, BAT). Lähes kaikilla konsernin tuotantolaitoksilla on sertifioitu ISO 9001 -laatujärjestelmä ja ISO 14001 -ympäristöjärjestelmä.

Katsausvuoden aikana käynnistyi Metsäliitto-konsernin ilmasto-ohjelma, jossa määri-

tellään konsernin tavoitteet ja keinot vähentää vaikutusta ilmastonmuutokseen. Konsernissa valmistui tai käynnistettiin noin 300 energiatehokkuuden kehityshanketta, joilla alennetaan CO₂-päästöjä laskennallisesti noin 53 000 tonnia vuodessa. Investointien ansiosta konsernin vuosikustannukset alenevat noin 20 miljoonaa euroa. Uusia tehostamishankkeita kartoitetaan ja käynnistetään jatkuvasti. Kaikissa konserniyhtiöissä otetaan käyttöön sertifioitu energiatehokkuusjärjestelmä vuoden 2009 loppuun mennessä.

Konsernin tuotantolaitosten käyttämien polttoaineiden energiamäärä oli katsausvuonna 25,8 TWh (24,2). Ostosähköä hankittiin 3,2 TWh (3,7) ja ostolämpöä 0,5 TWh (0,8). Näistä muodostuva kokonaisenergiakulutus oli 34,2 TWh (34,4). Tuotantolaitoksilla käytetyistä polttoaineista 77 prosenttia (67) oli peräisin puusta.

Useille konsernin tuotteille on jo tehty niiden hiilidioksidipäästöistä kertovat hiilijalanjälkilaskelmat, joiden avulla voidaan tarkastella tuotteiden vaikutuksia ilmastonmuutokseen. Työssä noudatetaan CEPI:n linjausta koskien paperi- ja kartonkiteollisuuden hiilijalanjälkilaskentaa (Carbon Footprint Framework). Katsausvuonna käynnistettiin myös yrityskohtaisten hiilijalanjälkien laskenta.

Konsernin päästöt ilmaan olivat: hiilidioksidi (CO₂) 1,5 miljoonaa tonnia (1,5), rikki (SO₂:na) 3 878 tonnia (3 434) ja typen oksidit (NO_x:na) 8 014 tonnia (6 827). Päästöt vesistöihin olivat: kemiallinen hapenkulutus (COD) 43 172 tonnia (41 693) ja fosfori 106 tonnia (86).

Tehtaiden ympäristökuormitusta ja -riskejä vähentävät parannustyöt painottuivat raaka-aineiden, veden ja energian käytön tehostamiseen sekä ilmaan suuntautuvien päästöjen vähentämiseen.

Konserniyritysten ohjeistus koskien raaka-aineiden REACH-esirekisteröintiä ja vastuuhenkilöiden koulutus saatettiin kat-

sausvuonna päätökseen. Metsä-Botnia, M-real ja Metsä Tissue ovat esirekisteröineet ne valmistamansa aineet, joille tarvitaan REACHin mukainen esirekisteröinti. Nämä aineet ovat tyypillisesti prosessin sivu- ja välituotteita, kuten esimerkiksi sellunvalmistuksessa syntyvä mäntyöljy ja puhdistamolietteen poltosta syntyvä tuhka.

Metsäliitto-konsernin tuotantolaitoksilla ei tapahtunut katsausvuonna yhtään vakavaa ympäristölupa-ehojen ylitykseen johtanutta poikkeustapausta. Muutamia pienehköjä, lyhytaikaisia lupa-ehojen ylityksiä kirjattiin.

Vanhoiden ympäristövastuiden määrä on viime vuosina vähentynyt, koska pilaantuneita maa-alueita on kunnostettu. Metsäliitto-konsernin yrityksillä on aiemmasta toiminnasta jääneitä ympäristövastuita suljetuilla, myytyillä tai vuokratuilla teollisuustonteilla sekä käytöstä poistetuilla kaatopaikoilla. Kunnostustöistä aiheutuville kustannuksille on tehty kirjanpidolliset varaukset tapauksissa, joissa konsernin vastuu maa-alueiden pilaantumisesta on voitu määritellä.

Metsäliiton ympäristökulut vuonna 2008 olivat 81 miljoonaa euroa (86).

Metsäliitto on sitoutunut vastuulliseen puu- ja kuituraaka-aineen hankintaan. Metsäliiton hankkima puu tulee kestävästi hoidetuista metsistä ja hakkuut on tehty laillisesti. Valtaosa konsernin tuotantolaitosten käyttämästä puuraaka-aineesta tulee Suomesta, Metsäliitto Osuuskunnan omistajajäsenten yksityismetsistä.

Metsäliiton Puunhankinnan sertifiointeihin laatu- ja ympäristöjärjestelmiin sisältyy puun alkuperän hallintajärjestelmä. Tämän ansiosta Metsäliitto tietää kaiken hankkimansa puun alkuperän riippumatta siitä, tuleeko se sertifioidusta metsästä vai ei. Useilla Metsäliitto-konsernin tuotantolaitoksilla on käytössä sertifioitu Chain of Custody, jonka ansiosta ne pystyvät

todentamaan sertifioidun puun osuuden tuotteissaan.

Metsäliitto tukee riippumattomien osapuolten varmentamaa metsäsertifiointia. Katsausvuonna tuotantolaitoksille hankitusta puusta 70 prosenttia (76) oli peräisin sertifioiduista metsistä. Valtaosa sertifioidusta puusta tuli PEFC-sertifioiduista metsistä. Konserniyhtiöt pyrkivät kasvattamaan sertifioidun puun osuutta tuotteissaan ja tuomaan markkinoille lisää sertifiointimerkillä varustettuja tuotteita.

Metsäliitto-konsernin yritys vastuusioita käsitellään laajemmin vuosikertomuksen yritysraportissa.

Riskienhallinta ja riskit

Metsäliitto-konserni arvioi strategisia, operatiivisia, rahoituksellisia ja vahinkoriskejä säännöllisesti. Seuraavassa kuvataan lyhyesti Metsäliiton merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ja niihin varautumista.

Maailmantalouden taantuma

Päämarkkina-alueilla paperin ja kartongin sekä puutuotteiden kysyntä seuraa pääasiassa yleistä taloudellista kehitystä. Rahoitusmarkkinoilta alkaneen talouskriisin vaikutuksesta päätuotteiden kysyntä on heikentynyt nopeasti vuoden 2008 lopussa. Tällä on suoranaiset vaikutukset myös Metsäliitto-konsernin kannattavuuteen. Kysynnän kehityksestä alkaneen vuoden aikana vallitsee tällä hetkellä suuri epävarmuus.

Kilpailuympäristö

Kysynnän ja tarjonnan tasapaino vaikuttaa merkittävästi tuotteiden hintatasoon. Viimeisten kahden vuoden aikana markkinatasapaino on parantunut selvästi kapasiteetin sulkemisten seurauksena ja myyntihintoja on useissa lajeissa voitu korottaa. Mahdollinen kysynnän heikentyminen jatkossa saattaa vaikuttaa epäedullisesti tähän tasapainoon. Epäedulliset suhdanteet tai kilpailijoiden kapasiteetin lisäys voivat alentaa hintoja. Toisaalta teollisuuden

toimijoiden mahdollinen kapasiteetin vähentäminen voi parantaa markkinoiden tasapainoa.

Luottoriskit ja muut vastapuoliriskit

Kaupalliseen toimintaan liittyvien luottoriskien hallinta on liiketoiminta-alojen ja keskitetyn luotonvalvonnan vastuulla. Luotonvalvonta määrittää sisäiset, asiakkaille myönnetty luottorajat sekä maksuehdot yhdessä liiketoiminta-alojen kanssa. Osa luottoriskeistä siirretään luottovakuutusyhtiöille luottovakuutus-sopimusten avulla. Maailmanlaajuinen rahoituskriisi on vaikuttanut myös suurimpien luottovakuuttajien taloudelliseen asemaan ja niiden omaan riskinkantokykyyn. Tämä on suoraan heijastunut myös Metsäliitto-konsernin asiakasluottovakuutuksiin. Tämän seurauksena on asiakasluottoriski oleellisesti kasvanut viimeisten kuukausien aikana. Riskiä pyritään pienentämään parantamalla ja tehostamalla omia sisäisiä luotonvalvontatoimenpiteitä ja -prosesseja.

Luotonvalvonnan pääperiaatteet on määritelty johdon hyväksymässä luottopolitiikassa. Vastapuolikohtaisia, hyväksytyjä maksimimääriä käytetään myös rahamarkkinainvestoinneissa, johdannaisissa ja lainoissa. Näin luottokelpoisuus voidaan varmistaa ja riskien keskittymistä voidaan vähentää.

Kulutustottumusten muutokset

Tulevaisuudessa uuden viestintäteknologian, markkinointikanavien ja muiden kulutustottumusten muutokset voivat vaikuttaa paperi- ja kartonkituotteiden kysyntään.

Tuotantokustannusten hintariskit ja tuotantotekijöiden saatavuus

Toiminnan kannalta tärkeimpien tuotantotekijöiden, kuten puun, energian ja kemikaalien hinnan suuri ja odottamaton nousu tai suoranaiset saatavuusongelmat voivat heikentää kannattavuutta ja uhata toiminnan jatkuvuutta. Metsäliitto pyrkii suojautumaan tältä riskiltä solmimalla pitkäaikaisia toi-

mitussopimuksia ja näihin liittyviä johdannais sopimuksia. Kustannusinflaatoris on nykyisessä taloudellisessa ympäristössä ainakin väliaikaisesti aiempia vuosia huomattavasti alhaisempi.

Vastuuriskit

Metsäliiton liiketoimintaan liittyy erilaisia vastuuriskejä, kuten yleiset toiminnalliset vastuuriskit, ympäristöriskit ja tuotevastuuriskit. Näitä riskejä pyritään hallitsemaan parantamalla liiketoimintaprosesseja, käytäntöjä, laatuvaatimuksia ja toiminnan läpinäkyvyyttä. Osa edellä mainituista riskeistä on siirretty vakuutusyhtiöille vakuutus sopimusten avulla.

Liiketoiminnan keskeytysriskit

Suurvahingot, vakavat onnettomuudet, luonnonkatastrofit, tärkeiden tietojärjestelmien vakavat viat, työkiistat ja tärkeimpien raaka-aineiden toimitusongelmat voivat ääritapauksissa keskeyttää liiketoiminnan ja aiheuttaa jopa asiakkaiden menetyksiä. Liiketoiminta-alueet ja tehtaat ovat laatineet jatkuvuus- ja toipumissuunnitelmia näiden riskien pienentämiseksi.

Lisäksi osa tehtaiden keskeytysriskeistä on valikoidusti siirretty vakuutusyhtiöille.

Henkilöstö

Metsäliitto-konserni on kiinnittänyt erityistä huomiota henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden varmistamiseen erilaisten kehitysohjelmien ja erityistoimien avulla. Metsäliitto pyrkii varautumaan sukupolvenvaihdoksiin ja muihin henkilöstöriskeihin urasuunnittelun ja työnkierron avulla.

Taloudelliset riskit

Liiketoiminnan tärkeimmät taloudelliset riskit liittyvät pääasiassa valuuttoihin, korkoihin, likviditeettiin, vastapuoliriskeihin ja johdannaisinstrumenttien käyttöön. Taloudellisia riskejä hallitaan Metsäliitto-konsernin hallituksen hyväksymän rahoituspolitiikan mu-

kaisesti. Tarkoituksena on suojautua merkittäviltä taloudellisilta riskeiltä, tasapainottaa kassavirtaa ja antaa liiketoimintayksiköille tarpeeksi aikaa muuttaa toimintaansa muutuvien olosuhteiden mukaan.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

M-real julkisti vuoden alussa uuden johtamis- ja raportointirakenteen, johon kuuluvat liiketoimintasegmentit Consumer Packaging, Office Papers ja Other Papers sekä raportointisegmentti Market Pulp and Energy.

M-real ilmoitti tammikuun alussa käynnistävänsä Suomen tehdastoimintoja koskevat yhteistoimintaneuvottelut. Neuvottelujen piirissä on noin 1 500 henkilöä. YT-neuvottelut käynnistyivät tammikuussa myös M-realin Halleinin tehtaalla Itävallassa. Neuvottelut koskevat noin 480 henkilöä, ja tavoitteena on paperituotannon lopettaminen huhtikuun 2009 lopussa. Halleinin sellutehtaan osalta strateginen tarkastelu jatkuu. Saksassa sijaitsevan M-realin Gohrsmühlen tehtaalla päällystetyn standardihienopaperin tuotanto lopetetaan huhtikuun aikana ja sen vaikutuksia selvitetään. Toisaalta tehtaalla laajennetaan erikoispaperien sekä päällystämättömien hienopaperirullien ja folioarkkien tuotantoa.

Metsä-Botnia ilmoitti 14. tammikuuta Kaskisten sellutehtaan lopettamisesta vuoden 2009 ensimmäisen neljänneksen aikana. Sulkemisesta aiheutuu noin 75 miljoonan euron kertaluonteiset kulut, joista noin 20 miljoonaa euroa on kassavaikutteisia. Metsä-Botniassa käytiin tammikuussa YT-neuvottelut myös muiden Suomen tehtaiden tuotannon merkittävästä rajoittamisesta tämän vuoden aikana. Tehtaiden tuotantoa rajoitetaan sellumarkkinoiden tasapainon saavuttamiseksi ensimmäisessä vaiheessa jatkuvasti, markkina- ja varastotilanteen niin vaatiessa. Jatkossa tuotannonrajoitusseisokit suunnitellaan kullekin tehtaalle erikseen.

Metsäliiton Puutuoteteollisuus ilmoitti tammikuussa toimittavansa puuraken-

teet vuonna 2011 avattavaan Ideapark-liikekaupunkiin Kiiminkiin. Toukokuussa 2009 käynnistyvässä hankkeessa rakennetaan yksi Suomen suurimmista liikerakennuksista. Sen kerrosala on yli 100 000 neliometriä. Metsäliiton Puutuoteteollisuus ilmoitti 27. tammikuuta keskeyttävänsä Kyröskosken sahan toiminnan toistaiseksi sahatavaran voimakkaasti heikentyneen kysynnän ja sahausksen tappiollisuuden vuoksi. Mikäli sahausksen yleiset kannattavuusedellytykset palautuvat, niin Kyröskosken sahan tuotanto pyritään käynnistämään kesän jälkeen - mahdollisesti rajoitetulla kapasiteetilla.

M-real käynnisti 5. helmikuuta uuden tulosparannusohjelman, jonka tavoite on 80 miljoonan euron vuosittainen tulosparannus. Ohjelman toimenpiteet kohdistuvat liiketoiminta-alueisiin sekä M-realin tukitoimintojen sopeuttamiseen Sappi-kaupan jälkeiseen yhtiörakenteeseen. Ohjelman täysimääräinen tulosvaikutus saavutetaan vuodesta 2011 alkaen. Suurin osa tulosparannustoimista jatkuvien liiketoimintojen osalta arvioidaan saatavan päätökseen kuluvan vuoden aikana. Tulosvaikutuksen ennakoitaan olevan vuonna 2009 noin 20–25 miljoonaa euroa. Ohjelmaan liittyvien vuoden 2009 aikana kirjattavien kertaluonteisten kulojen ennakoitaan olevan noin 18 miljoonaa euroa. Samalla käynnistettiin myös vuodelle 2009 erillinen noin 60 miljoonan euron kassavirran parannusohjelma. Ohjelmaan liittyvät toimenpiteet sisältävät muun muassa nettokäyttöpääoman vähennystä sekä investointien karsimista.

Alkaneen vuoden näkymät

Metsäliitto keskittää puunhankintaansa vuonna 2009 entistä enemmän kotimaahan. Ostotavoite yksityismetsistä tulee olemaan normaalivuosien tasoa seuraten kuitenkin sahatavaran ja sellun tuotantomäärien kehittymistä. Puukaupan osalta merkittävää on se, että valtion tarjoama 50 prosentin veroetu-

on voimassa vuoden 2009 ajan. Vuonna 2010 veroetu on 25 prosenttia.

Puutuotteiden markkinatilanne jatkuu vaikeana. Metsäliiton Puutuoteteollisuus fokusoi perustuotantoa ja suuntaa sen paremmin suoraan jatkojalostukseen sekä kehittää liiketoimintaansa yhä kilpailukykyisemmäksi valittujen asiakassegmenttien tarpeiden mukaan. Sahatavaramarkkinan ylitarjontatilanne jatkuu erityisesti rakennesahatavaran osalta. Saha- ja jalostusteollisuus keskittyy lopputuotteiden arvon nostamiseen. Koivuvanerin kysyntätilanne jatkuu heikkona. Vaneriteollisuus jatkaa yhä pidemmälle kehitettyjen asiakasratkaisujen kehittämistä. Rakentamisen ratkaisut-liiketoimintalinja keskittyy kehittämään asiakkailleen yhä kilpailukykyisempiä tuotteita ja järjestelmiä vastaamaan tiukkeneviin ympäristö- ja energiavaatimuksiin. Vaikka puisten kuluttajatuotteiden kysyntä jatkuu lähiaikoina heikkona, niin Jalostus ja jakelu-liiketoimintalinja jatkaa sisustamisen ja piharakentamisen tuotteiden sekä niihin liittyvien palveluiden kehittämistä päämarkkinoilla.

Selluteollisuuden lähiajan näkymät ovat paperitehtaiden käyntiasteiden alhaisuudesta johtuen heikot. Kapasiteettia joudu-

taankin sopeuttamaan kysyntää vastaavaksi merkittävien tuotannonrajoitukseisokein. Suomen tehtaiden sellun tuotantomäärien leikkaaminen vähentää oleellisesti tarvetta tuontipuun käyttöön ja alentaa siten keskimääräistä puukustannusta.

Kartonki- ja paperiteollisuuden viime vuoden lopulla toteutetut kartongin hinnankorotukset näkyvät alkuvuoden aikana kartonkien keskimääräisissä hinnoissa. Taivekartongin hintoja on tarkoitus nostaa myöhemmin tänä vuonna, kun markkinatilanne sen mahdollistaa. Kysynnän heikkenemisestä huolimatta päällystettyjen paperien hintoja pyritään edelleen nostamaan. Päällystämättömän hienopaperin osalta tarve uusiin korotuksiin on edelleen suuri, mutta markkinatilanteesta johtuen toteutus siirtyy myöhäisempään ajankohtaan. Lyhyellä aikavälillä pyritään säilyttämään nykyinen hintataso. M-realin vuoden ensimmäisen neljänneksen liikeluoksen ilman kertaluonteisia erä arvioidaan paranevan kausiluonteisesti edellisestä vuosineljänneksestä mutta jäävän selvästi tappiolliseksi.

Taloustilanteen heikentymisen ei uskota merkittävästi vaikuttavan pehmo- ja ruoanlaittopapereiden kysyntään. Kasvun odotetaan

kuitenkin hidastuvan. Suurkuluttajatuotteiden kysyntä voi heikentyä matkailun ja palvelujen oston vähenemisen myötä. Sama trendi voi toisaalta kasvattaa kuluttajatuotteiden kysyntää.

Metsäliitto-konsernin vuoden 2009 ensimmäisen vuosineljänneksen liikeluoksen ilman kertaluonteisia erä arvioidaan paranevan edellisestä neljänneksestä, mutta jäävän viime vuoden ensimmäistä neljänneistä heikommaksi. Epävarman yleistoloustilanteen takia Metsäliitto-konserni ei tässä vaiheessa anna koko vuotta koskevaa arviota.

Osuuskorkoesitys

Metsäliitto Osuuskunnan hallitus on päättänyt ehdottaa hallintoneuvostolle, että jäsenten sijoittamalle sääntömääräiselle osuus pääomalle maksetaan korkoa 5,5 prosenttia (6,5) vuodelta 2008. Lisäosuuspääoma A:lle ehdotettu korko on 5,0 prosenttia (5,5) ja lisäosuuspääoma B:lle ehdotettu korko 4,5 prosenttia (4,0).

Hallituksen esitys käsitellään maaliskuussa Metsäliitto Osuuskunnan hallintoneuvostossa, joka puolestaan tekee osuuskoron määrästä esityksen huhtikuussa kokoontuvan edustajiston päätettäväksi.

Ylijäämän käyttöehdotus vuodelta 2008

Metsäliitto Osuuskunta

Euroa	
Metsäliitto-konsernin jakokelpoiset varat 31.12.2008	115 254 000,00
Edustajiston käytettävissä on	
tilikauden ylijäämä	-1 055 332,49
käyttämätön ylijäämä edellisiltä vuosilta	419 580 518,46
yhteensä	418 525 185,97
Hallitus ehdottaa, että	
vararahastoon II siirretään	
sääntöjen 13. pykälän mukaan	0,00
osuuskorkoa jaetaan	
5,5 % maksetulle osuuspääomalle ja	10 427 008,66
5,0 % maksetulle A-lisäosuuspääomalle ja	25 894 670,09
4,5 % maksetulle B-lisäosuuspääomalle	1 034 175,40
	37 355 854,15
ylijäämättilille jätetään	381 169 331,82
yhteensä	418 525 185,97
Mikäli edustajisto hyväksyy edellä olevan ehdotuksen, osuuskunnan oma pääoma on	
Osuuspääoma	190 138 684,84
Lisäosuuspääoma A	512 285 364,26
Lisäosuuspääoma B	21 940 896,10
Vararahasto I	3 939 904,28
Vararahasto II	42 549 940,00
Ylijäämätili	381 169 331,82
Oma pääoma yhteensä	1 152 024 121,30

Espoossa 5. helmikuuta 2009

Martti Asunta
Puheenjohtaja

Kari Jordan
Varapuheenjohtaja
Toimitusjohtaja

Mikael Aminoff

Eino Halonen

Arto Hiltunen

Saini Jääskeläinen

Juha Parpala

Timo Saukkonen

Antti Tukeva

Konsernin tuloslaskelma

Milj. euroa	viite	1.1.-31.12.2008	1.1.-31.12.2007
Jatkuvat toiminnot			
Liikevaihto	3, 5	6 434	6 797
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos		-28	82
Liiketoiminnan muut tuotot	6	239	92
Materiaalit ja palvelut	7	-4 345	-4 536
Henkilöstökulut	7	-893	-974
Poistot ja arvonalentumiset	8	-482	-589
Liiketoiminnan muut kulut	7	-923	-829
Liikevoitto		2	44
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista		6	12
Kurssierot	9	19	5
Korko- ja muut rahoituskulut, netto	9	-260	-220
Tilikauden tulos ennen veroja		-233	-160
Tuloverot	10	60	-24
Tilikauden tulos jatkuvista toiminnoista		-172	-183
Lopetetut toiminnot			
Tilikauden tulos lopetetuista toiminnoista		-338	-27
Tilikauden tulos		-511	-211
Jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		-213	-9
Vähemmistölle		-297	-202
		-511	-211

Konsernin tase

Milj. euroa	viite	31.12.2008	31.12.2007
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Liikearvo	11	176	319
Muut aineettomat hyödykkeet	11	88	70
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	11	2 958	4 021
Biologiset hyödykkeet	12	103	83
Osuudet osakkuusyhtiöissä	13	139	133
Myytavissä olevat sijoitukset	14	493	377
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	15	234	40
Laskennalliset verosaamiset	16	61	46
		4 252	5 090
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	17	943	1 132
Myyntisaamiset ja muut saamiset	18	956	1 289
Tuloverosaamiset		52	47
Johdannaiset	26	77	49
Rahavarat	19	619	428
		2 647	2 945
Varat yhteensä		6 899	8 035
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osuuspääoma	20	585	574
Ylikurssirahasto	20	30	30
Muuntoerot	20	-5	-7
Arvonmuutos- ja muut rahastot	20	165	148
Kertyneet voittovarot	20	329	583
		1 104	1 328
Vähemmistön osuus		682	978
Oma pääoma yhteensä		1 786	2 306
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	16	328	404
Eläkeveloitteet	21	131	195
Varaukset	22	111	83
Pääomalainat	23	0	49
Rahoitusvelat	23	2 854	2 961
Muut velat	24	26	50
		3 449	3 742
Lyhytaikaiset velat			
Pääomalainat	23	50	91
Rahoitusvelat	23	640	656
Ostovelat ja muut velat	25	918	1 173
Tuloverovelat		12	47
Johdannaiset	26	44	19
		1 664	1 987
Velat yhteensä		5 113	5 729
Oma pääoma ja velat yhteensä		6 899	8 035

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Milj. euroa	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma							
	Osuus- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Muuntoerot	Arvonmuutos ja muut rahastot	Edellisten tilikausien tulos	Yhteensä	Vähemmistö- osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2007	577	30	6	136	628	1 377	1 194	2 571
Valuuttavirtasuojaus								
omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot				3		3	5	8
siirretty liikevaihdon oikaisuksi				-9		-9	-14	-22
Korkovirtasuojaus								
omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot				0		0	0	0
siirretty rahoituserien oikaisuksi						0		0
Hyödykesuojaus								
omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot				6		6	6	12
siirretty ostojen oikaisuksi				4		4	6	9
Myytävikissä olevat sijoitukset								
voitot ja tappiot käypään arvoon arvostuksesta				8		8	0	8
liiketoiminnan muihin tuottoihin siirretty määrä						0		0
Muuntoerot			-26			-26	-19	-45
Voitot ja tappiot nettosijoitusten suojauksesta			17			17	16	33
Muut erät					-4	-4	-1	-5
Omaan pääomaan kirjattuihin tai sieltä pois siirrettyihin eriin liittyvät verot			-4	-3		-7	-5	-13
Suoraan omaan pääomaan kirjatut nettotulot	0	0	-13	8	-4	-9	-5	-14
Tilikauden tulos					-9	-9	-202	-211
Tilikaudella kirjatut tuotot ja kulut yhteensä	0	0	-13	8	-13	-18	-207	-225
Maksetut osuuskorot ja osingot					-29	-29	-13	-42
Osuuspääoman kasvu, muut muutokset	-2					-2		-2
Ylikurssirahaston muutos						0		0
Arvonkorotusrahadon muutos				0		0		0
Siirto vapaasta pääomasta sidottuun				3	-3	0		0
Liiketoimintajärjestelyt						0	4	4
	-2	0	0	3	-32	-31	-9	-40
Oma pääoma 31.12.2007	574	30	-7	148	583	1 328	978	2 306
Oma pääoma 1.1.2008	574	30	-7	148	583	1 328	978	2 306
Valuuttavirtasuojaus								
omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot				-9		-9	-13	-23
siirretty liikevaihdon oikaisuksi				1		1	2	3
Korkovirtasuojaus								
omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot				-3		-3	-2	-5
siirretty rahoituserien oikaisuksi				0		0	0	-1
Hyödykesuojaus								
omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot				-16		-16	-14	-29
siirretty ostojen oikaisuksi				0		0	0	0
Myytävikissä olevat sijoitukset								
voitot ja tappiot käypään arvoon arvostuksesta				54		54	71	125
liiketoiminnan muihin tuottoihin siirretty määrä				-11		-11	-17	-28
Muuntoerot			-5			-5	-3	-8
Voitot ja tappiot nettosijoitusten suojauksesta			10			10	11	21
Muut erät					-1	-1	0	-1
Omaan pääomaan kirjattuihin tai sieltä pois siirrettyihin eriin liittyvät verot			-2	-4		-6	-10	-16
Suoraan omaan pääomaan kirjatut nettotulot	0	0	3	12	-1	14	25	39
Tilikauden tulos					-213	-213	-297	-511
Tilikaudella kirjatut tuotot ja kulut yhteensä	0	0	3	12	-214	-199	-272	-472
Maksetut osuuskorot ja osingot					-35	-35	-13	-48
Osuuspääoman kasvu, muut muutokset	11					11		11
Ylikurssirahaston muutos		0				0		0
Arvonkorotusrahadon muutos						0		0
Siirto vapaasta pääomasta sidottuun				6	-6	0		0
Liiketoimintajärjestelyt						0	-10	-10
	11	0	0	6	-41	-24	-24	-48
Oma pääoma 31.12.2008	585	30	-5	165	329	1 104	682	1 786

Konsernin rahavirtalaskelma

Milj. euroa	2008	2007
Liiketoiminnan rahavirrat		
Tilikauden tulos	-511	-211
Oikaisut tilikauden tulokseen ¹⁾	832	857
Saadut korot	21	15
Maksetut korot	-266	-261
Saadut osingot	3	4
Muut rahoituserät, netto	3	-23
Maksetut verot	-58	-78
Käyttöpääoman muutos ²⁾	88	-34
Liiketoiminnasta kertyneet nettorahavirrat	113	270
Investointien rahavirrat		
Tytäryritysosakkeiden hankinnat	-3	-40
Osakkuusyrittösosakkeiden hankinnat	0	-4
Muiden osakkeiden hankinnat	-1	-1
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-268	-447
Tytäryritysosakkeiden luovutukset	396	360
Osakkuusyrittösosakkeiden luovutukset	0	0
Muiden osakkeiden luovutukset	82	12
Käyttöomaisuushyödykkeiden luovutukset	15	53
Pitkäaikaisten saamisten lisäykset ja vähennykset, netto	18	22
Investointien nettorahavirrat	239	-45
Rahoituksen rahavirrat		
Pitkäaikaisten velkojen lisäys	600	230
Pitkäaikaisten velkojen vähennys	-773	-291
Lyhytaikaisten velkojen lisäykset ja vähennykset	79	-76
Lyhytaikaisten korollisten saamisten lisäykset ja vähennykset	-6	118
Maksetut osingot	-55	-51
Oman pääoman lisäys	-1	29
Rahoituksen nettorahavirrat	-157	-41
Rahavarojen muutos	195	184
Rahavarat tilikauden alussa	428	246
Rahavarojen muuntoero	-4	-3
Rahavarojen muutos	195	184
Rahavarat tilikauden lopussa	619	428
Konsernin rahavirtalaskelman liitetiedot		
1) Oikaisut tilikauden tulokseen		
Verot	-76	31
Poistot ja arvonalentumiset	736	709
Biologiset hyödykkeet	0	-2
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	-6	-12
Käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	-81	-103
Rahoituskulut, netto	254	243
Pakollinen varaus	5	-9
Yhteensä	832	857
2) Käyttöpääoman muutos		
Vaihto-omaisuus (lisäys-/vähennys+)	55	-142
Myyntisaamiset ja muut saamiset (lisäys-/vähennys+)	22	-45
Ostovelat ja muut velat (lisäys+/vähennys-)	11	152
Yhteensä (lisäys-/vähennys+)	88	-34

Tilinpäätöksen liitetiedot

1. Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Seuraavassa on lueteltu merkittävimmät tilinpäätöksen laadintaperiaatteet, joita on sovellettu konsernitilinpäätöstä laadittaessa.

Päätoiminnot

Metsäliitto Osuuskunta on suomalainen osuuskunta, jonka kotipaikka on Helsinki. Yhtiön rekisteröity osoite on Revontulentie 6, 02100 Espoo.

Metsäliitto Osuuskunta tytäryhtiöineen muodostaa konsernin, jonka viisi liiketoiminta-aluetta ovat puunhankinta, puutuoteollisuus, sellunvalmistus, kartongin ja paperin tuotanto sekä pehmopaperin valmistus. Metsäliitto-konsernin toiminnot on jaettu neljään raportoitavaan segmenttiin: kuluttajapakkaukset, paperit, puutuotteet ja muut toiminnot. Muiden toimintojen ryhmässä on puunhankinta, pehmopaperit ja muut kohdistamattomat toiminnot. Valmistustoimintaa on 13 maassa. Metsäliitto-konsernin päämarkkina-alue on Eurooppa.

Laadintaperiaatteet ja arvostusperuste

Metsäliitto-konsernin tilinpäätös on laadittu kansainvälisen tilinpäätöskäytännön (IFRS) mukaisesti. Hallitus on hyväksynyt tilinpäätöksen 5.2.2009.

Tilinpäätös on laadittu perustuen historiallisiin hankintamenoihin lukuun ottamatta biologisia hyödykkeitä, johdannaissovimuksia sekä eräitä muita rahoitusvaroja ja -velkoja, jotka on arvostettu käypään arvoon.

Arvioiden käyttö tilinpäätöksessä

Tilinpäätöksen laadinta IFRS:n mukaisesti edellyttää konsernin johdolta arvioiden ja oletusten käyttämistä. Nämä arviot ja oletukset vaikuttavat tilinpäätöshetken tase-

erien arvoon, ehdollisten varojen ja velkojen raportointiin sekä raportointikauden tuottojen ja kulujen määrään. Arviot perustuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä, mutta lopulliset toteutumat saattavat poiketa tehdyistä arvioista.

Arvonalentuminen

Konserni testaa vähintään vuosittain arvonalentumisen varalta liikearvon ja muut rajoittamattoman taloudellisen käyttöajan omaavat aineettomat hyödykkeet. Muiden pitkäaikaisten omaisuuserien arvonalentumistestaus tehdään, kun on viitteitä omaisuus-erän arvonalentumisesta. Testauksessa sovelletaan vastaisiin rahavirtoihin perustuvaa käyttöarvoa. Testauksissa käytetyt diskontatut rahavirrat saattavat poiketa toteutuneesta rahavirrasta, koska pitkä ennustejakso ja tuotteiden ja raaka-aineiden hinta-arvioiden sekä käytetyn diskonttaustekijän muutokset voivat aiheuttaa huomattavia muutoksia rahavirtoihin ja siten johtaa merkittäviin arvonalentumisiin.

Työsuhde-etuudet

Konsernilla on eri puolilla maailmaa useita etuusperusteisia ja maksupohjaisia eläkejärjestelyjä työntekijöiden eläkkeelle jäämisen tai työsuhteen päättymisen varalta. Työsuhde-etuuksien laskennassa käytetään useita sekä tilastollisia että vakuutusmatemaattisia arvioita, kuten diskonttauskorko, eläkejärjestelyyn kuuluvien varojen oletettu tuotto, tuleva palkkojen kehitys sekä työntekijöiden vaihtuvuus. Toteutuneet tilastolliset arviot saattavat poiketa käytetyistä arvioista muun muassa yleisen taloudellisen kehityksen ja työntekijöiden vaihtuvuuden takia. Vakuutusmatemaattisten arvioiden muutoksilla voisi olla merkittävä vaikutus konsernin tilikauden tulokseen, mutta muutosten vaikutuksia ei kirjata välittömästi konsernin tulokseen, vaan jaksotetaan työntekijöiden jäljellä olevalle keskimääräiselle palvelusajalle.

Ympäristövaraukset

Konsernin metsäteollisuuden toiminta perustuu pääosin omaan sellu- ja paperintuotantoon. Tuotannossa käytetään runsaasti mm. puuta, kemikaaleja, vettä ja energiaa. Konsernin tavoitteena on toimia ympäristölainsäädännön mukaisesti sekä pienentää päästöjä ilmaan ja veteen sekä vähentää tuotannossa syntyvää kaatopaikkajätettä. Konsernin puunhankinnan ja -korjuun tavoitteena on varjella metsäluonnon monimuotoisuutta ja ottaa huomioon ympäristöasioita koskevat vaatimukset. Konserni on kirjannut aiemman toiminnan aiheuttamat tiedossa olevat tavanomaiset ympäristövaikutukset kuluksi ja varaukseksi. Odottamattomat tapahtumat tuotantoprosessissa ja jätteiden käsittelyssä voivat aiheuttaa konsernille merkittäviä vahinkoja ja lisäkustannuksia.

Verot

Konserni arvioi tilinpäätöshetkellä, miten todennäköistä on, että tytäryhtiö pystyy kerryttämään tulevaisuudessa verotettavaa tuloa, jota vastaan verotukseen liittyvät hyvytykset, laskennalliset verosaamiset, voidaan hyödyntää. Toteuma saattaa poiketa ennusteissa käytetyistä arvioista, mikä voi johtaa verosaatavien kulukirjauksiin konsernissa.

KONSOLIDOINTIPERIAATTEET

Tytäryhtiöt

Konsernitilinpäätös sisältää emoyrityksen Metsäliitto Osuuskunnan ja kaikki ne tytäryhtiöt, joissa emoyrityksellä on vuoden lopussa joko suoraan tai välillisesti yli 50 prosenttia äänimäärästä tai sillä muutoin on yhtiössä määräysvalta.

Kaikkien yhtiöiden tilikausi päättyi 31.12.2008. Tilikauden aikana hankitut yhtiöt sisältyvät konsernitilinpäätökseen hankintahetkestä lähtien. Yhtiöt, joiden määräysvallasta on luovuttu tilikauden aikana, sisältyvät konsernitilinpäätökseen luovutushetkeen

asti. Tytäryhtiöiden tilinpäätökset on tarvittaessa muunnettu vastaamaan konsernin tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Konserniyhtiöiden keskinäinen osakemistutus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Hankintahetkellä tytäryhtiön oman pääoman ylittävä hankintameno on kohdistettu tytäryhtiön käyttöomaisuuteen, jos käyttöomaisuuden kirja-arvo on ollut käypää arvoa alempi. Käyttöomaisuuteen kohdistetusta osasta on tehty kyseessä olevan käyttöomaisuusryhmän suunnitelman mukainen poisto. Kohdistamaton osuus on esitetty liikearvona taseen vastaavissa. Jos konsernin osuus hankitun kohteen nettovarallisuuden käyvästä arvosta ylittää hankintamenoa, kirjataan erotus tulosvaikutteisesti.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, sisäisten toimitusten realisoitumattomat katteet, sisäiset saamiset ja velat samoin kuin sisäinen voitonjako on eliminoitu. Vähemmistöosuudet on erotettu emoyhtiön omistajille kuuluvasta konsernin tuloksesta ja omasta pääomasta ja esitetty omalla eräänä omissa pääomassa.

Osakkuusyhtiöt

Osakkuusyhtiöt ovat yrityksiä, joissa Metsäliitto Osuuskunnalla suoraan tai välillisesti on 20-50 prosenttia äänimäärästä tai huomattava vaikutusvalta, mutta joissa sillä ei ole määräysvaltaa. Osakkuusyhtiöt on yhdistetty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Konsernin osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta esitetään tuloslaskelmassa rivillä "Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta". Konsernin osuus osakkuusyhtiöiden nettovarallisuudesta, yhdessä hankinnasta syntyneen liikearvon (vähennettynä mahdollisilla kertyneillä arvonalennuksilla) kanssa, esitetään taseessa rivillä "Osuudet osakkuusyhtiöissä". Osakkuusyhtiöiden tilinpäätösten laatimisperiaatteita on tarvittaessa muutettu vastaamaan konsernin tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Pääomaosuusmenetelmän soveltaminen lopetetaan, kun sijoituksen kirjanpitoarvo osakkuusyhtiössä on laskenut nolnaan, ellei konserni ole velvollinen täyttämään sellaisia osakkuusyhtiön velvoitteita, jotka konserni on taannut tai joihin se muutoin on sitoutunut.

Yhteisyritykset

Yhteisyritykset ovat yrityksiä, joissa yhtiö on sopimukseen perustuvalla järjestelyllä sitoutunut jakamaan taloudellisen ja liiketoiminnallisen määräysvallan toisten osapuolten kanssa. Konsernin osuudet yhteisyrityksistä yhdistellään konsernitilinpäätökseen suhteellisesti rivi riviltä. Tällöin Metsäliiton konsernitilinpäätös sisältää omistussuutta vastaavan määrän yhteisyritysten varoista, veloista, tuotoista ja kuluista. Oy Metsä-Botnia Ab, Äänevoima Oy, Ääneverkko Oy, Vapo Oy ja Katrinefors Kraftvärme Ab on yhdistelty konsernitilinpäätökseen suhteellisesti rivi riviltä.

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat

Metsäliitto-konsernin toimintavaluutta on euro. Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat muunnetaan toimintavaluutan määräisiksi käyttäen tapahtumapäivän kurssia. Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat muunnetaan toimintavaluutan määräisiksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssia. Näistä syntyvät valuuttakurssierot kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin lukuun ottamatta ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaukseksi kohdistettuja velkoja, joiden kurssierot kirjataan tehokkaaksi osoittautuneen suojauksen osalta omaan pääomaan muuntoeroihin.

Konserniyhtiöiden, joiden tilinpäätösvaluutta on jokin muu kuin euro, tuloslaskemat muunnetaan euroiksi käyttäen raportointikauden keskikurssia ja taseet käyttäen tilinpäätöspäivän kurssia. Tytäryhtiöiden tuloslaskelmien ja taseiden muuntamisesta

eri kursseilla sekä hankintamenomenetelmän soveltamisesta syntyvät muuntoerot kirjataan konsernin omaan pääomaan. Tytäryhtiöistä luovuttaessa joko myymällä tai purkamalla luopumishetkeen mennessä kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana luopumisesta syntyvää voittoa tai tappiota.

Rahoitusvarat

Konsernin rahoitusvarat on luokiteltu standardin mukaisesti seuraaviin ryhmiin: 1) Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, 2) Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, 3) Lainat ja muut saamiset sekä 4) Myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu tapahtuu rahoitusvarojen hankinnan tarkoituksen perusteella alkuperäisen kirjauksen yhteydessä. Rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupan selvittämispäivänä.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ovat pääasiassa julkisesti noteerattuja joukkovelkakirjalainoja, jotka on kokonaisuudessaan luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat on arvostettu käypään arvoon markkinoilla julkaistujen hintanoteerausten pohjalta. Käyvän arvon muutoksesta johtuvat realisoitumattomat ja realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin on ryhmitelty sijoitukset, jotka konsernilla on vakaa aikomus ja kyky pitää eräpäivään saakka. Lainojen ja muiden saamisten ryhmään on ryhmitelty ulkoiset lainasaamiset. Näihin kategorioihin ryhmitellyt sijoitukset on arvostettu efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoon.

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat julkisesti noteerattuja ja noteeraamattomia osakkeita. Julkisesti noteerattujen osakkeiden käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivän pörssinoteerauksiin. Noteeraamattomien

osakkeiden merkittävin erä on noin 3 prosentin osuus Pohjolan Voima Oy:ssä. Tämä osuus arvostetaan vuosineljänneksittäin käypään arvoon diskontatun kassavirran menetelmällä. Käyvän arvon muutokset kirjataan oman pääoman käyvän arvon rahastoon ja siirretään omasta pääomasta tuloslaskelmaan silloin, kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio. Muut noteeraamattomat osakkeet, joiden käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, on arvostettu arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuon.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen joudutaan kirjaamaan, mikäli rahoitusvaran kirjanpitoarvo ylittää siitä saatavissa olevan rahamäärän, mitä arvioidaan mm. velallisen taloudellisten vaikeuksien, lyhennysten laiminlyönnin tai toimivien markkinoiden häviämisen kyseiseltä erältä perusteella.

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä sijoituksista. Rahavaroihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien.

Rahoitusvelat

Konserni on ryhmitelty kaikki rahoitusvelat ”Muiden velkojen” ryhmään, eikä lainoja ryhmitellä lainkaan ”Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattaviksi rahoitusveloiksi”. Kun rahoitusvelka merkitään kirjanpitoon, se arvostetaan hankintamenuon, joka on yhtä suuri kuin siitä saadun vastikkeen käypä arvo. Transaktiomenot sisällytetään kaikkien rahoitusvelkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Myöhemmin kaikki rahoitusvelat arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuon.

Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta

Johdannaissopimukset kirjataan taseeseen

kaupantekopäivänä niiden hankintamenuon ja myöhemmin ne arvostetaan juoksuaikanaan käypään arvoon jokaisena tilinpäätöspäivänä. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen määräämällä tavalla. Johdannaiset on ryhmitelty sopimushetkellä joko 1) Saamisten, velkojen tai kiinteiden sitoumusten käyvän arvon suojauksina, 2) Ennakoidun erittäin todennäköisen liiketoimen rahavirran suojauksina, 3) Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojauksina, 4) Suojauksina, joihin on päätetty olla soveltamatta suojauslaskentaa tai 5) Kaupankäyntitarkoituksessa tehtyinä johdannaisina. Johdannaiset, jotka eivät ole suojauslaskennan piirissä ryhmitellään taseessa käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin tai rahoitusvelkoihin.

Suojauslaskentaa soveltaessaan konserni on suojaussuhteen syntyessä dokumentoinut suojattavan kohteen ja suojausinstrumenttien välisen suhteen ja noudatetun suojausstrategian. Konserni on myös jatkuvasti tehnyt suojauslaskennan soveltamiseksi edellytettävän tehokkuustestauksen siitä, että kussakin suojaussuhteessa suojausinstrumentin käyvän arvon muutos riittävästi tehokkaasti vastaa suojattavan erän käyvän arvon muutosta suojatun riskin osalta.

Johdannaisten käypä arvo esitetään lyhytaikaisissa korottomissa saamisissa tai veloissa. Johdannaisten käyvät arvot on esitetty sovelletun kirjauskäytännön mukaan ryhmiteltynä tilinpäätöksen liitetiedoissa kohdassa 26. Rahavirran suojauksen erääntymisaikataulu on esitetty liitetiedoissa kohdassa 27.

Valuuttasuojaus

Konserni on osin soveltanut IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa valuuttavirtapositionsa suojauksessa ns. rahavirran suojauksena. Erikseen määritelty osuus hyvin

todennäköisistä M-realin ja Metsä Tissueen USD-, GBP- ja SEK-määräisen myynnin rahavirroista on suojauslaskennan kohteena. Tehokkaaksi osoittautuneen johdannaissuojauslaskennan (valuuttatermiinisopimusten) käyvän arvon muutos on kirjattu suoraan konsernin omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon ja vasta ennakoidun myynnin toteutuessa tuloslaskelmaan suojauslaskennan kohteena olleen myynnin oikaisuksi. Muiden valuuttavirtaposition suojaamiseksi tehtyjen valuuttajohdannaisten käyvän arvon muutokset on kirjattu tuloslaskelmaan rahoituseriin. Valuuttatermiinien käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivän termiinihintoihin ja valuutaoptiot arvostetaan Black&Scholes -mallin mukaisesti markkinahintoihin.

Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus käsitellään kirjanpidossa kuten rahavirran suojaus. Tehokkaaksi osoittautuneen johdannaiss- ja lainasuojauksen käyvän arvon muutos on kirjattu suoraan konsernin omaan pääomaan kertyneitä muuntoeroja vastaan. Suojauslaskennan tehon osuus sekä valuuttatermiinien korkoelementin vaikutus on kirjattu tuloslaskelmaan rahoituseriin.

Korkosuojaus

Suojatakseen erikseen määriteltyjen lainojen käypää arvoa johdannaissopimuksilla (koronvaihtosopimuksilla ja valuutanvaihtosopimuksilla), konserni on soveltanut IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa ns. käyvän arvon suojauksena. Sekä määriteltyjen lainojen että johdannaisten, jotka ovat täyttäneet tehokkaan suojauslaskennan ehdot, käyvän arvon muutokset on kirjattu tuloslaskelmaan rahoituseriin. Lainojen käypä arvo on laskettu korkoriskin ja valuutariskin osalta, mutta yhtiön luottoriskipreemion mahdollisia muutoksia ei ole huomioitu.

Lisäksi konserni on osin soveltanut korkoriskin suojauksessaan IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa suojataksena lainojen sopimusperusteisia vaihtuvakorkoisia

rahavirtoja ns. rahavirran suojauksena. Johdannaissuojausten (koronvaihtosopimukset) käyvän arvon muutos on kirjattu suoraan konsernin omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon.

Kaikki muut korkojohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, on arvostettu käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset on kirjattu tuloslaskelmaan rahoituseriin. Korkotermiinien, korkofutuuriin ja korko-optioiden käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivän markkinahintoihin ja koronvaihtosopimukset sekä valuutanvaihtosopimukset arvostetaan markkinakorkokäyrällä lasketuun kassavirtojen nykyarvoon.

Hyödykesuojaus

Konserni on osin soveltanut sähkön hintariskin suojauksessaan IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa ns. rahavirran suojauksena. Erikseen määritelty osuus hyvin todennäköisestä M-realin ja Metsä Tissuen sähkön hankinnan rahavirrasta Suomessa ja Ruotsissa on suojauslaskennan kohteena. Lisäksi suojauslaskentaa sovelletaan Metsä Tissuen ja Metsä-Botnian sellun hintariskin suojauksessa ns. rahavirran suojauksena. Tehokkaaksi osoittautuneen johdannaissuojauksen (sähkötermiinien ja sellutermiinien) käyvän arvon muutos on kirjattu suoraan konsernin omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon ja vasta ennakoitujen sähköostojen toteutuessa tuloslaskelmaan suojauksen kohteena olleiden ostojen oikaisuksi. Tehoton osuus suojauslaskentaan kohdistetuista sähkö- ja sellujohdannaisista sekä muut hyödykeriskien suojaamiseksi tehdyt sähkö-, öljy- ja sellujohdannaiset arvostetaan tilinpäätöspäivän markkinahintoihin ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan ”Muihin tuottoihin ja kuluihin”.

Ns. kytketyt johdannaiset arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan rahoituseriin. Konsernin merkittävin tunnistettu kytketty

johdannainen on ollut Metsäliitto Osuuskunnan vuonna 2008 erääntyneen osakeindeksoidun debentuurilainan M-realin osakehintaan ja osinkoon sidottu lisätuotto.

Segmenttiraportointi

Konsernin ensisijainen segmenttiraportointi perustuu liiketoiminnallisiin segmentteihin ja toissijainen segmenttiraportointi maantieteellisiin segmentteihin. Liiketoimintasegmentit perustuvat konsernin sisäiseen organisaatiorakenteeseen ja sisäiseen taloudelliseen raportointiin.

Segmenttien väliset liiketapahtumat perustuvat markkinahintoihin. Kaikki segmenttien väliset myynnit ja muut liiketapahtumat eliminoidaan konsernin konsolidoinnin yhteydessä. Segmenttiraportoinnissa noudatetaan samoja tilinpäätösperiaatteita kuin koko konsernissa.

Segmenttien raportoitava tulos on liiketulos (tulos ennen rahoituseriä). Segmentin varoihin sisältyvät kaikki segmenttiin kuuluvien yksiköiden varat pois lukien rahoitukseen ja verotukseen liittyvät varat. Tytäryhtiöiden hankinnasta syntyneet liikearvot on allokoitu liiketoimintasegmenteille aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Segmentin velkoihin sisältyvät kaikki segmenttiin kuuluvien yksiköiden operatiiviset velat (kaikki velat pois lukien rahoitukseen ja verotukseen liittyvät velat).

Myytävänä olevat omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Omaisuuserä tai toiminto luokitellaan myytävänä olevaksi, kun sen kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiallisesti omaisuuserän myynnistä. Myytäväksi luokitelu edellyttää johdon sitoutumista myyntiä koskevaan suunnitelmaan sekä konsernin käynnistämään suunnitelman toteuttamiseen tähtäävää toimenpideohjelmaa.

Myytäväksi luokitellut omaisuuserät arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan

myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon. Myytäväksi luokitelluista omaisuuseristä ei tehdä poistoja luokittelun jälkeen.

Toiminto luokitellaan lopetetuksi, kun konserni on luopunut siitä tai se on luokiteltu myytävänä olevaksi ja se edustaa erillistä merkittävää liiketoiminta-aluetta tai maantieteellistä toiminta-aluetta. Lopetetun toiminnon tulos verojen jälkeen esitetään omana eränä konsernin tuloslaskelmassa.

Tuloutusperiaate

Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista on vähennetty myynnin välilliset verot, annetut alennukset ja muut myynnin oikaisuerät. Tuotot tavaroiden myynnistä tuloutetaan, kun myytyjen tuotteiden omistukseen liittyy merkittävät riskit ja edut siirtyvät ostajalle, eikä myyjällä ole enää tosiasiallista hallintaoikeutta eikä määräysvaltaa tuotteisiin. Palveluiden myynnistä tuotot kirjataan, kun palvelut on suoritettu.

Pitkäaikais Hankkeiden tulot ja menot kirjataan tuotoiksi ja kuluksi valmistusasteen perusteella, kun hankkeen lopputulos voidaan luotettavasti arvioida. Valmistusaste määritellään kuhunkin hankkeeseen liittyen tarkasteluhetken mennessä suoritetusta työstä johtuvien menojen osuutena hankkeen arvioiduista kokonaismenoista. Kun on todennäköistä, että hankkeen valmiiksi saamiseen tarvittavat kokonaismenot ylittävät hankkeesta saatavat kokonaistulot, odotettavissa oleva tappio kirjataan kuluksi välittömästi.

Toimitus- ja käsittelykulut

Tuotteiden toimituksesta ja käsittelystä syntyneet kulut kirjataan tuloslaskelmassa liiketoiminnan kuluihin.

Tutkimus- ja kehitysmenot

Tutkimusmenot kirjataan kuluksi toteutushetkellä. Kehitysmenot aktivoidaan, jos

ne täyttävät aktiivointikriteerit. Metsäliitto ei ole toistaiseksi aktivoiut kehitysmenoja.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan pääsääntöisesti kuluksi sillä raportointikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Kun kyseessä on merkittävä ja pitkäkestoinen aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen investointiprojekti, sisällytetään välittömästi hyödykkeen hankinnasta ja rakentamisesta johtuvat vieraan pääoman menot kyseisen hyödykkeen hankintamenuon. Lainojen hankinnasta välittömästi johtuvat transaktiomenot vähennetään kyseisen lainan alkuperäisestä hankintamenuosta ja jaksotetaan korkokuluksi efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Tuloverot

Tuloslaskelman verokulu muodostuu raportointikauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Tuloverot kirjataan suoriteperusteisesti kunkin raportoivan yksikön verotettavan tuloksen perusteella soveltaen kyseisen maan senhetkistä verokantaa. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisiiin kausiin liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä väliaikaisista eroista. Suurimmat väliaikaiset erot syntyvät käyttöomaisuuden poistoerosta. Lisäksi syntyy eroja hankittujen yritysten hankintahetken taseiden käypiin arvoihin arvostamisesta, myytävissä olevien rahoitusvarojen sekä johdannaisinstrumenttien käypiin arvoihin arvostamisesta, etuus pohjaisista eläkejärjestelyistä ja käytämättömistä verotuksellisista tappioista.

Laskennalliset verot on laskettu käytämällä tilinpäätöspäivään mennessä vahvistettuja verokantoja. Laskennalliset verosaamiset on kirjattu siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että tulevaisuu-

desa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Liikearvo

Liikearvo on hankintamenuon osa, joka ylittää hankitun tytär-, osakkuus- tai yhteisyrityksen yksilöitävissä olevan nettovarallisuuden käyvän arvon hankintahetkellä.

Liikearvosta ei tehdä poistoja, vaan ne testataan vähintään vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon vähennettynä arvonalentumistappioilla. Arvonalentumistestausta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille. Arvonalentumistappio kirjataan, kun rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä oleva rahavirta on sen kirjanpitoarvoa pienempi. Arvonalentumistappio kirjataan ensin rahavirtaa tuottavan yksikön liikearvosta ja sen jälkeen yksikön muista omaisuusarvosta tasasuhteisesti. Arvonalentumistappio kirjataan kuluna tuloslaskelmaan sillä raportointikaudella, jolla arvon alentuminen on todettu. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

Tytäryhtiön luovutuksen yhteydessä syntävä voitto tai tappio sisältää tähän tytäryhtiön kohdistuvan liikearvon kirjanpitoarvon.

Tietokoneohjelmat

Merkittävien uusien tietokoneohjelmien kehittämis- ja rakentamismenuot aktivoidaan taseeseen aineettomina hyödykkeinä ja kirjataan tasapoistoina kuluksi taloudellisena vaikutusaikanaan. Poistoaika on enimmillään seitsemän vuotta. Aktivoitaviin välittömiin kuluihin sisältyvät ulkopuolisille maksetut konsultointi- ja asiantuntijapalkkiot, sovelusta varten hankitut ohjelmistolisenssit, henkilöstökulut siltä osin kuin ne välittömästi ovat kohdistettavissa hankkeelle sekä muut välittömät kustannukset. Tietokoneohjelmien

ja -ohjelmistojen ylläpito- ja käyttömenot kirjataan kuluksi sillä raportointikaudella, jolla ne ovat syntyneet.

Muut aineettomat hyödykkeet

Patenttien, lisenssien ja tavaramerkkien, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, hankintamenuo aktivoidaan taseeseen aineettomiin hyödykkeisiin ja kirjataan tasapoistoin kuluksi taloudellisena vaikutusaikanaan 5-20 vuodessa. Aineettomista hyödykkeistä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain arvonalentumisen varalta.

Päästöoikeudet

Hallituksilta vastikkeetta saadut päästöoikeudet on kirjattu aineettomiksi hyödykkeiksi ja niitä vastaava julkinen avustus ennakkomaksuksi taseen velkoihin hankintahetken käypään arvoon. Päästöoikeudet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon tai sitä alhaisempaan käypään arvoon. Päästöoikeuksista ei tehdä poistoja. Toteutuneita päästöjä koskeva velka kirjataan kuluksi ja velaksi sekä vastaava julkinen avustus tuotoksi toteutuneiden päästöjen kanssa samaan aikaan alkuperäiseen hankintahintaan. Tuloslaskelmaan ei siten synny alkujaossa saatujen päästöoikeuksien osalta tulosvaikutusta. Vain lisäoikeuksien ostosta tai ylijäämäoikeuksien myynnistä syntyy tulosvaikutusta.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Konsernin hankkimat käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon. Hankittujen tytäryhtiöiden käyttöomaisuus arvostetaan hankintahetken käypään arvoon. Aineellinen käyttöomaisuus esitetään taseessa hankintamenuon vähennettynä kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla. Pitkää rakennusaikaa edellyttävien käyttöomaisuusinves-

tointien rakennusaikaiset korot aktivoidaan taseeseen osana käyttöomaisuutta siltä ajalta, joka tarvitaan investoinnin saattamiseksi käyttötarkoituksensa mukaiseen käyttökuntoon.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet poistetaan tasapoistoin perustuen seuraaviin odotettuihin taloudellisiin vaikutusaikoihin:

Rakennukset ja rakennelmat	20–40 vuotta
Voimalaitosten raskaat koneet	20–40 vuotta
Muut raskaat koneet	15–20 vuotta
Kevyet koneet ja kalusto	5–15 vuotta
Muut erät	3–10 vuotta

Maa- ja vesialueista ei tehdä poistoja. Mikäli aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen merkittävillä osilla on eripituiset taloudelliset vaikutusajat, kustakin osasta tehdään poistot erikseen.

Arvioidut taloudelliset pitoajat tarkistetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä, ja jos ne eroavat merkittävästi aikaisemmista arvioista, poistoajoja muutetaan vastaavasti.

Kooltaan merkittävistä uudistus- ja parannushankkeista syntyvät menot aktivoidaan taseeseen, jos on todennäköistä, että hankkeista koitua taloudellinen hyöty ylittää uudistettavasta omaisuuserästä alun perin saataviksi arvioidut tuotot. Muut korjaus- ja kunnossapitomenot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet.

Käyttöomaisuuden luovutuksista ja käytöstä poistamisista syntyvät voitot ja tappiot lasketaan saatujen nettotuottojen ja tase-arvon erotuksena. Myyntivoitot ja -tappiot sisältyvät tuloslaskelmassa liikevoittoon.

Kun pitkäaikainen aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi, poistojen tekeminen kyseisestä käyttöomaisuudesta lopetetaan. Myytäväksi luokiteltu pitkäaikainen omaisuuserä arvotetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon.

Julkiset avustukset

Aineelliseen ja aineettomaan käyttöomaisuuden hankintaan saadut julkiset avustukset kirjataan tuloennakkona taseen velkoihin, ja ne tulotetaan liiketoiminnan muissa tuotoissa kyseisen käyttöomaisuuserän taloudellisenä vaikutusajana. Muut julkiset avustukset kirjataan tuloslaskelmaan liiketoiminnan muina tuottoina niille tilikausille, joilla avustuksia vastaavat kulut syntyvät.

Vuokrasopimukset

Käyttöomaisuuden vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistamiselle olennaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingisopimuksiksi. Rahoitusleasingisopimus merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun omaisuuserän käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Vastaava leasingvuokravastuu kirjataan muihin pitkäaikaisiin korollisiin velkoihin. Rahoitusleasingisopimuksella hankittu käyttöomaisuus poistetaan taloudellisen pitoajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Näistä suoritettavat vuokramaksut kirjataan tuloslaskelmaan tasasuuruksina erinä vuokra-ajan kuluessa.

Arvonalentumiset

Omaisuuden tasearvoja arvioidaan jokaisen raportointikauden lopussa mahdollisen arvonalentumisen selvittämiseksi. Arvonalentumisen arviointia varten konsernin omaisuus jaetaan niihin yksilöitävissä oleviin pienempiin yksiköihin, jotka ovat pääosin riippumattomia muiden yksiköiden kerryttämistä rahavirroista. Näiden rahavirtaa tuottavien yksiköiden omaisuuden tasearvot testataan aina, kun on viitteitä

siitä, että yksikön omaisuuden arvo on alentunut ja mahdolliset arvonalentumiset kirjataan kuluksi. Kuitenkin niiden rahavirtaa tuottavien yksiköiden, joille on kohdistettu liikearvoa, sekä aineettomien hyödykkeiden, joilla on rajaton taloudellinen vaikutusajana, arvonalentumistesti tehdään vuosittain.

Kerrytettävissä olevaksi rahamääräksi otetaan omaisuuden nettomyyntihinta tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvo määritetään arvioitujen tulevien nettokassavirtojen diskonttausmenetelmällä.

Aikaisemmin kirjattu aineellisen käyttöomaisuuden arvonalentumistappio peruutetaan, mikäli omaisuuden kerrytettävissä olevan rahamäärän määrittämisessä käytetyissä arvioissa on tapahtunut muutos. Omaisuuserän arvo ei kuitenkaan peruutuksen jälkeen saa ylittää sitä kirjanpitoarvoa, joka sillä oli, poistoilla vähennettynä, ennen arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

Biologiset hyödykkeet

Biologiset hyödykkeet (kasvava puusto) arvostetaan käypään arvoon vähennettynä arvioiduilla myyntiin liittyvillä menoilla. Puuston, pois lukien nuoret taimikot, käypä arvo perustuu odotettavissa olevien (tuottojen ja kulujen) rahavirtojen nykyarvoon. Laskelmissa otetaan huomioon puuston tuleva kasvu sekä metsien ympäristönsuojelulliset rajoitukset. Hakkuutulojen ja metsien kasvatuskustannusten laskenta perustuu vallitsevaan hintatasoon sekä yhtiön näkemykseen tulevasta hinta- ja kustannuskehityksestä. Puuston käyvän arvon muutokset tilikauden aikana sisältyvät liikevoittoon.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintameno- tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden

den hankintameno sisältää raaka-aineiden ostomenot, valmistuksen välittömät palkat, muut välittömät valmistusmenot sekä osuuden valmistuksen välillisistä kustannuksista. Valmistuksen välillisten kustannusten allokoinnissa eri tuoteyksiköille käytetään jakajana ns. normaalitoiminta-asteen mukaista tuotantomäärää.

Vaihto-omaisuuden arvostuksessa käytetään FIFO-menetelmää (first-in, first-out) tai vaihtoehtoisesti painotetun keskihinnan menetelmää. Nettorealisointiarvo on arvioitu saatava myyntihinta vähennettynä tuotteen valmiiksi saattamisen kustannuksilla ja myyntikustannuksilla.

Myyntisaamiset

Myyntisaamiset arvostetaan odotettuun nettorealisointiarvoon, joka on alkuperäinen laskutusarvo vähennettynä saatavien arvioiduilla arvonalentumiskirjauksilla. Kirjaus tehdään tapauskohtaisesti, kun on olemassa perusteltu syy olettaa, että konserni ei tule saamaan suoritusta laskutetusta määrästä alkuperäisin ehdoin.

Oma pääoma

Suomalaisessa tilinpäätöksessä emoyritys Metsäliitto Osuuskunnan osuus- ja lisäosuuspääomat luetaan kokonaisuudessaan omaan pääomaan. IFRS:n mukaan rahoitusinstrumentit luokitellaan joko rahoitusvelaksi tai oman pääoman ehtoiseksi instrumentiksi. IFRIC 2:n mukainen tulkinta ”Jäsenten osuudet osuustoiminnallisissa yhteisöissä ja muut vastaavat instrumentit” määrittelee rahoitusvelaksi sen osan osuuspääomista, johon osuuspääomien haltijoilla on ehdoton lunastusoikeus osuuskunnan sääntöjen mukaisesti. Metsäliitto Osuuskunnan säännöissä on määritelty vuotuinen enimmäismäärä osuuspääoman palautuksille. Lisäosuuksien ja varsinaisten osuuksien palauttamiseen voidaan käyttää rahamäärää, joka vastaa 1/3 viimeksi vahvistetun taseen mukaisesta

jakokelpoisesta ylijäämästä. Tämä määrä osuuspääomista kirjataan korolliseksi rahoitusvelaksi tilinpäätöksessä.

Varaukset

Varaus kirjataan taseeseen, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena olemassa oleva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja on todennäköistä, että veloitteen täyttäminen edellyttää taloudellista suoritusta tai aiheuttaa taloudellisen menetyksen ja että veloitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa. Jos on odotettavissa, että veloitteen täyttämiseksi joko kokonaan tai osittain saadaan korvaus kolmannelta osapuolelta, saatava korvaus kirjataan taseeseen erillisenä saamisena, mutta vain jos korvauksen saaminen on käytännössä varmaa.

Uudelleenjärjestelyt

Uudelleenjärjestelyä koskeva varaus kirjataan sille tilikaudelle, jolloin konsernille syntyy laillinen tai tosiasiallinen velvoite maksusuoritukseen. Työsuhteen päättämiskorvaukset kirjataan, kun uudelleenjärjestelyistä on tehty yksityiskohtainen suunnitelma ja kun suunnitelman keskeisistä kohdista on tiedotettu työntekijöille, joihin järjestely vaikuttaa.

Ympäristövelvoitteet

Ympäristöolosuhteiden korjaamisesta syntyvät kustannukset, jotka eivät lisää nykyisiä tai tulevia tuottoja, kirjataan vuosikuluksi. Ympäristövastuut kirjataan nykyisten ympäristönsuojelulakien ja -säännösten mukaisesti, kun on todennäköistä, että on syntynyt velvoite ja sen määrä voidaan kohtuudella arvioida.

TYÖSUHDE-ETUDET

Eläke-etuudet

Konsernilla on eri maissa eläkejärjestelmiä, jotka noudattavat kunkin maan paikallisia

säännöstöjä ja käytäntöjä. Suurin osa eläkejärjestelyistä on maksupohjaisia. Konsernilla on myös etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä. Niissä määritellään eläketurvaa koskevat etuudet, työkyvyttömyyskorvaukset ja mahdolliset muut työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet. Eläkejärjestelyt rahoitetaan työnantajan ja työntekijöiden suorituksina eläkevakuutusyhtiöille tai eläkesäätiöille vakuutusmatemaattisiin eläkevastuulaskelmiin perustuen. Etuuspohjaisissa järjestelyissä työnantaja on yleensä vastuussa siitä, että järjestelyn piiriin kuuluvat entiset ja nykyiset työntekijät saavat järjestelyn säännöissä määritellyt etuudet.

Etuuspohjaisissa järjestelyissä eläkevastuuna esitetään tulevien eläkemaksujen nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen tilinpäätöspäivän käyvällä arvolla ja oikaistuna vakuutusmatemaattisilla voitoilla ja tappioilla sekä takautuvaan työsuoritukseen perustuvilla menoilla. Eläkevastuun laskevat konsernista riippumattomat vakuutusmatemaatikot. Eläkevastuut kirjataan taseen korottomiin velkoihin eläkevelvoitteina.

Eläkemenot kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi jaksottaen työntekijöiden palvelusajalle. Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot, tietyn vaihteluvälin ylittäviltä osin, kirjataan työntekijöiden jäljellä olevalle keskimääräiselle palvelusajalle.

Maksupohjaisissa eläkejärjestelyissä eläkemaksut suoritetaan vakuutusyhtiöille työntekijöiden palvelusaikana perustuen saatuun työsuoritukseen, minkä jälkeen konsernilla ei ole enää muita maksuvelvoitteita. Konsernin suoritukset maksupohjaisiin järjestelyihin kirjataan kuluksi sille tilikaudelle, jota velvoite koskee.

Osakeperusteiset maksut

Ylimmälle johdolle on perustettu osakepohjainen kannustinjärjestelmä. Osakeperusteinen maksu kirjataan suoritustavasta riippuen

joko omana pääomana tai käteisvaroina maksettavina osakeperusteisina liiketoimina. Kannustinjärjestelmän mahdollinen palkkio perustuu kunkin konserniyhtiön liikevoittoon ja sijoitetun pääoman tuottoon ja maksetaan osittain M-real Oyj:n B-osakkeina ja osittain rahana. Osakkeen käypä arvo on sen markkinahinta myöntöpäivänä.

Maksettavat osingot ja osuuskorot

Konsernin maksamat osingot ja osuuskorot kirjataan oman pääoman vähennykseksi sille tilikaudelle, jonka aikana osakkeenomistajat ovat hyväksyneet osingon maksettavaksi.

Vertailutiedot

Vertailutiedot on tarvittaessa muutettu vastaamaan tilikaudella tehtyjä esitystapaan liittyviä muutoksia.

M-real-konserni ilmoitti kesäkuussa 2008 muuttavansa Pohjolan Voima Oy:n osakeittensa arvostusperiaatteita ja kirjaavansa ne käypään arvoon. Tämä muutos on tehty kaikkiin esitettäviin kausiin. M-real-konserni myi syyskuussa 2008 Graphic Papers -liiketoimintansa. Graphic Papers -liiketoiminta on käsitelty lopetettuna toimintona. Tämän toiminnon tulos verojen jälkeen ja myyntitappio on esitetty tuloslaskelmassa jatkuvien toimintojen tuloksen jälkeen omana eränään.

Uusia ja uudistettuja standardeja sekä tulkintoja, jotka tulivat voimaan 2008, mutta joilla ei ole olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen IAS 39 (muutos) ja IFRS 7 (muutos), Reclassification of Financial assets. Muutos mahdollistaa tiettyjen rahoitusvarojen luokittelun pois kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä rahoitusvaroista tai myytävissä olevista rahoitusvaroista tiettyjen ehtojen täytyessä. Tällaisessa tapauksessa on annettava tilinpäätöksessä lisätietoja. Muutos on ollut sovellettavissa 1.7.2008 alkaen. Konserni ei ole soveltanut muutosta tilikauden aikana.

Uusien tai muutettujen IFRS-standardien ja IFRIC-tulkintojen soveltaminen

IASB on julkistanut alla luetellut standardit ja tulkinnat, jotka tulevat voimaan vuonna 2009 tai myöhemmin. Konserni on päättänyt olla soveltamatta näitä standardeja ja tulkintoja ennenaikaisesti ja ottaa ne käyttöön tulevana tilikausina.

Konserni ottaa käyttöön vuonna 2009 seuraavat standardit ja tulkinnat*:

IAS 1 (uudistettu), Tilinpäätöksen esittäminen. Standardin muutoksen tarkoituksena on parantaa tilinpäätöksen käyttäjien mahdollisuuksia analysoida ja vertailla tilinpäätöslaskelmissä annettavia tietoja muun muassa erottamalla yrityksen omassa pääomassa tapahtuvat muutokset, jotka liittyvät liiketoimiin yrityksen omistajien kanssa muista oman pääoman muutoksista. Konserni tulee jatkossa esittämään omistajiin liittymättömät muutokset laajassa tuloslaskelmassa.

IAS 23 (uudistettu), Vieraan pääoman menot. Standardin muutos edellyttää ehdot täyttävien hyödykkeisiin liittyvien vieraan pääoman menojen aktivoimista osaksi hyödykkeen hankintamenoa. Näiden menojen kirjaaminen suoraan kuluksi kielletään. Standardin muutos ei muuta konsernin soveltamia laatimisperiaatteita eikä sillä näin ollen ole vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

IAS 32 (muutos), Rahoitusinstrumentit: esittämistapa ja IAS 1 (muutos), Tilinpäätöksen esittäminen – Lunastusvelvoitteiset rahoitusinstrumentit ja yhteisön purkauksessa syntyvät velvoitteet. Standardien muutokset edellyttävät eräiden lunastusvelvoitteisten instrumenttien sekä eräiden rahoitusinstrumenttien, joiden perusteella yhteisön tulee ainoastaan selvitystilän yhteydessä luovuttaa tasasuhteinen osuus yhteisön netovarallisuudesta, luokittelemista omaksi

pääomaksi. Standardin muutos saattaa aiheuttaa muutoksia IFRS:n mukaisen konsernitaseen luokitteluun. **

IFRS 2 Osakeperusteiset maksut –standardin muutos selventää, että ainoastaan palvelun suorittamista koskevat ehdot ja tulokseen perustuvat ehdot ovat oikeuden syntymisehtoja. Kaikki muut piirteet tulee sisällyttää myöntämispäivän käypään arvoon, eivätkä ne vaikuta siihen myönnettyjen etuuskien määrään, johon odotetaan syntyvän oikeus tai arvostukseen myöntämispäivän jälkeen. Muutos määrittelee myös sen, että kaikki peruutukset käsitellään samalla tavalla riippumatta siitä, onko tekijä yhtiö itse vai muu taho. Standardin muutoksella ei odoteta olevan olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

IFRS 8, Toiminnalliset segmentit. Standardi korvaa IAS 14 -standardin. Sen mukaan segmenttitietojen esittämisessä on käytettävä ”johdon lähestymistapaa”, jolloin tiedot esitetään samalla tavalla kuin sisäisessä raportoinnissa. Konsernin raportoitavat segmentit tulevat jatkossa vastaamaan konsernin sisäistä raportointia.

IFRIC 11, IFRS 2 – Konsernin ja omia osakkeita koskevat liiketoimet. Tulkinta selventää omia osakkeita tai konserniyhtiöitä koskevien liiketoimien käsittelyä emoyhtiön ja konserniyhtiöiden tilinpäätöksissä ohjeistamalla näiden luokittelua omana pääomana maksettaviin tai käteisvaroina maksettaviin osakeperusteisiin liiketoimiin. Tällä tulkinnalla ei ole olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

IFRIC 14, IAS 19 – Etuusperusteisesta järjestelystä johtuvan omaisuusarvon yläraja, vähimmäisrahoitustarvikkeet ja näiden välinen yhteys. Tulkintaa sovelletaan IAS 19 -standardin mukaisiin työsuhteen päätty-

misen jälkeisiin etuuspohjaisiin järjestelyihin ja muihin pitkäaikaisiin etuuspohjaisiin työsuhde-etuuksiin silloin, kun järjestelyyn liittyy vähimmäisrahastointivaatimus. Tulkinta myös tarkentaa tulevien palautusten tai vastaisten järjestelyyn suoritettavien maksujen vähennysten kautta taseeseen merkittävän omaisuuserän kirjaamisedellytyksiä. Tällä tulkinnalla ei ole olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

IFRIC 16, Hedges of a Net Investment in a Foreign Operation. IFRIC 16 selventää ulkomaisen nettoinvestoinnin suojauksen kirjanpitoikäisyyttä. Tämä tarkoittaa, että ulkomaisen nettoinvestoinnin suojaus liittyy erioihin toimintavaiheissa, eikä esittämistä vaiheissa. Lisäksi suojausinstrumentin haltija voi olla mikä tahansa konserniyhtiö. IAS 21, 'Valuuttakurssien muutosten vaikutukset' -standardin määräykset soveltuvat suojattavaan erään. Konsernin johto arvioi, että tulkinta tulee lisäämään konsernin mahdollisuuksia käyttää suojauslaskentaa, mutta tällä ei odoteta olevan olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. **

IASB julkaisi toukokuussa 2008 parannuksia 34 standardiin osana vuosittaisia parannuksia standardeihin (Improvements to IFRSs). Seuraavassa on esitetty ne muutokset, jotka konserni ottaa käyttöön vuonna 2009 ja joilla konsernin johto arvioi voivan olla vaikutusta konsernin tilinpäätökseen:

IAS 1 (muutos) Tilinpäätöksen esittäminen. Muutoksella selvennetään, että vain osa IAS 39:n mukaisesti kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi luokiteltavista rahoitusvaroista kuuluu lyhytaikaisiin varoihin. Konsernin johto arvioi, että muutoksella ei ole olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. **

IAS 19 (muutos) Työsuhde-etuudet. Muutoksella selvennetään muun muassa, että

järjestelyn muutos, joka muuttaa tulevien palkankorotusten vaikutusta luvattuihin etuuksiin, on järjestelyn supistaminen. Takautuvaan työsuoritukseen kohdistuvien etuuksien muutos aiheuttaa negatiivisen takautuvaan työsuoritukseen perustuvan menon, jos se pienentää etuuspohjaisesta järjestelystä johtuvan velvoitteen nykyarvoa. Konsernin johto arvioi, että muutoksella ei ole olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. **

IAS 23 (muutos) Vieraan pääoman menot. Vieraan pääoman menojen määrittelyä on muutettu siten, että korkokulut lasketaan käyttäen IAS 39:ssä määriteltyä efektiivisen koron menetelmää. Konsernin johto arvioi, että muutoksella ei ole olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. **

IAS 27 (muutos) Konsernitilinpäätös ja erillistilinpäätös. Kun IAS 39:n mukaisesti kirjanpidossa käsitelty tytäryhtiösi joitus luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5:n mukaisesti, IAS 39:n soveltamista jatketaan. Konsernin johto arvioi, että muutoksella ei ole olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. **

IAS 28 (muutos) Sijoitukset osakkuusyri-tyksiin (ja siitä aiheutuvat muutokset IAS 32:een "Rahoitusinstrumentit: esittämistapa" ja IFRS 7:ään "Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot"). Sijoitusta osakkuusyri-tykseen käsitellään arvonalentumistestauksessa yhtenä omaisuuseränä, eikä arvonalentumistappiota kohdisteta sijoitukseen sisältyviin yksittäisiin omaisuuseriin, esimerkiksi liikearvoon. Arvonalentumisten peruutukset kirjataan sijoituksen kirjanpitoarvon oikaisuksi siihen määrään asti kuin osakkuusyri-tyksestä kerrytettävissä oleva rahamäärä kasvaa. Konsernin johto arvioi, että muutoksella ei ole olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. **

IAS 36 (muutos) Omaisuuserien arvon alentuminen. Jos käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuville menoilla on laskettu diskontattujen rahavirtojen perusteella, tilinpäätöksessä esitetään samat tiedot kuin käyttöarvolaskelmia käytettäessä. Standardin muutos tulee lisäämään arvonalentumistestauksesta liitetiedoissa annettavia tietoja. **

IAS 39 (muutos) Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen. Muutokset muun muassa selventävät johdannaisten luokittelua suojauslaskennan muutos-tilanteissa, kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien instrumenttien määrittelyä sekä edellyttävät tarkistettujen efektiivisen koron käyttöä vieraan pääoman ehtoisen instrumentin uuden kirjanpitoarvon määrittämiseen, kun käyvän arvon suojauslaskenta lopetetaan. Konsernin johto arvioi, että muutoksella ei ole olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. **

IAS 41 (muutos) Maatalous. Muutetun standardin mukaan diskontattuihin rahavirtoihin perustuvissa käypää arvoa koskevissa laskelmissa on käytettävä markkinoilla määrytyvää diskonttauskorkoa, ja standardista poistetaan kielto, jonka mukaan biologista muuttumista ei saanut ottaa huomioon käypää arvoa laskettaessa. Konsernin johto arvioi, että muutoksella ei ole olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. **

Seuraavilla vuonna 2009 voimaan tulevilla uusilla standardeilla ja tulkinnoilla ei tule olemaan vaikutusta konsernin tilinpäätökseen*:

IFRS 1 (muutos), Ensimmäinen IFRS-standardien käyttöönotto ja IAS 27 (muutos), Konsernitilinpäätös ja erillistilinpäätös. IFRS-tilinpäätöksen ensilaatijat saavat muutetun standardin mukaan käyttää erillistilinpäätöksissään joko käypää arvoa tai

aiemman tilinpäätöskäytännön mukaista kirjanpitoarvoa oletushankintamenona määritellensä tytäryrityksiin, yhteisessä määräysvallassa oleviin yksikköihin ja osakkuusyhtiöihin tehtyjen sijoitusten alkuperäistä hankintamenoa. Muutoksen seurauksena IAS 27:stä myös poistetaan ”hankintameno perustuvan kirjaamisen” määritelmä ja siihen lisätään vaatimus osinkojen esittämisestä tuottoina sijoittajayrityksen erillistilinpäätöksessä. Standardin muutoksella ei ole vaikutusta konsernin tilinpäätökseen, eivätkä konsernin tytäryhtiöt sovelta IFRS-standardeja erillistilinpäätöksissään. **

IFRIC 13, Kanta-asiakasohjelmat. Tulkinta määrittelee liiketoimet, joissa tavaroita tai palveluita myydään asiakasuskollisuutta kannustavalla tavalla myyntisopimuksiksi, joissa on erotettavia osia. Asiakkaalta saatava suoritus kohdistetaan myyntisopimuksen eri komponenteille niiden käypiin arvoihin perustuen. IFRIC 13 –tulkinnalla ei ole vaikutusta konsernin tilinpäätökseen, sillä konserniyhtiöllä ei ole kanta-asiakasohjelmia.

IFRIC 15, Kiinteistöjen rakentamissopimukset. Tulkinta selvittää, käsitelläänkö kiinteistöjen rakentamissopimuksia IAS 11 ”Pitkäaikaishankkeet” vai IAS 18 ”Tuotot” -standardin mukaisesti ja milloin tällaisia rakennusprojekteja voidaan osatulouttaa. Tällä tulkinnalla ei ole vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. **

Konserni ottaa käyttöön vuonna 2010 seuraavat IASB:n julkistamat standardit ja tulkinnan*:

IFRS 3 (uudistettu), Liiketoimintojen yhdistäminen. Uudistettu standardi edellyttää edelleen hankintamenomenetelmän käyttöä yritysten yhteenliittymien käsittelyssä, kuitenkin erällä merkittäville muutoksilla.

Esimerkiksi kaikki yritysten hankkimiseen liittyvät maksut tulee kirjata käypään arvoon hankinta-ajankohtana ja eräät ehdolliset vastikkeet arvostetaan hankinnan jälkeen käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Liikearvo voidaan laskea perustuen emoyhtiön osuuteen nettovarallisuudesta tai se voi sisältää vähemmistöosuudelle kohdistetun liikearvon. Kaikki transaktiomenot kirjataan kuluksi. Konsernin johto on selvittämässä standardin muutoksen vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. **

IAS 27 (uudistettu), Konsernitilinpäätös ja erillistilinpäätös. Uudistettu standardi edellyttää kaikkien vähemmistötransaktioiden kirjaamista omaan pääomaan, jos määräysvalta ei siirry. Näin ollen vähemmistötransaktiot eivät enää johda liikearvon eivätkä tulosvaikutteisen voiton tai tappion kirjaamiseen. Standardi määrittelee transaktioiden käsittelyn myös silloin, kun määräysvalta siirtyy. Mahdollisesti jäljelle jäävä osuus hankinnan kohteessa arvostetaan käypään arvoon ja syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Konsernin johto on selvittämässä standardin muutoksen vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. **

IAS 39 (muutos), Financial instruments: Recognition and measurement – Eligible Hedged Items. Sen mukaan inflaatiota ei voida erikseen määrittää suojattavaksi komponentiksi kiinteäkorkeudessa velassa. Lisäksi silloin, kun optioihin sovelletaan suojauslaskentaa, ei option aika-arvoa voida enää sisällyttää suojaussuhteeseen. Tällä standardimuutoksella ei ole vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. **

IFRS 5 (muutos) Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuususerät ja lopetetut toiminnot (ja siihen liittyvä muutos IFRS 1:een ”Ensimmäinen IFRS-standardien käyttöön-otto”). Muutos kuuluu IASB:n toukokuussa

2008 julkaisemiin vuosittaisiin parannuksiin. Siinä selvennetään, että jos osittaista luovutusta koskeva suunnitelma johtaa määräysvallan menettämiseen, tytäryrityksen kaikki varat ja velat luokitellaan myytävänä oleviksi, ja lopetetun toiminnon määritelmän mukaisten kriteerien täytyessä esitetään asiaankuuluvat tiedot. Tästä aiheutuu IFRS 1:een muutos, jonka mukaan näitä muutoksia sovelletaan IFRS-standardeihin siirtymispäivästä alkaen. Konsernin johto on selvittämässä standardin muutoksen vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. **

IFRIC 17, Distributions of Non-cash Assets to Owners. Tulkinta selvittää kuinka varojen jakaminen arvostetaan tilanteessa, jossa yhtiö jakaa muuta varallisuutta kuin rahaa osinkoina omistajilleen. Tällä standardimuutoksella ei ole vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. **

Seuraavalla vuonna 2010 voimaan tulevalle uudelle tulkinnalla ei tule olemaan vaikutusta konsernin tilinpäätökseen*:

IFRIC 12, Service Concession Arrangements. Tulkinta koskee sopimusjärjestelyjä, joissa yksityinen taho osallistuu julkisten palveluiden kehittämiseen, rahoittamiseen, toteuttamiseen tai infrastruktuurin ylläpitoon. **

* Ne standardien ja tulkintojen nimet, joista ei ole olemassa virallista käännöstä, esitetään englanninkielisinä.

** Kyseistä standardia/tulkintaa ei vielä ole hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

2. Rahoitusriskien hallinta

Liiketoimintaan sisältyviä rahoitusriskejä hallitaan yhtiön hallituksen ja johdon vahvistaman rahoituspolitiikan mukaisesti. Poliitikassa määritellään keskeiset toimintaohjeet muun muassa valuutta-, korko-, likviditeetti- ja vastapuoliriskien hallintaan sekä johdannaisinstrumenttien käyttöön. Hyödykeriskejä hallitaan vastaavasti konsernin hyödykeriskipolitiikan mukaisesti. Tavoitteena on suojautua merkittävilta rahoitus- ja hyödykeriskeiltä, tasapainottaa kassavirtaa ja antaa liiketoimintayksiköille aikaa sopeuttaa toimintansa muuttuneisiin olosuhteisiin.

Metsä Group Financial Services Oy (Metsä Finance) on rahoitukseen erikoistunut yhtiö, joka toimii konsernin sisäisenä pankkina. M-realin omistusosuus Metsä Financessta on 51 prosenttia ja Metsäliitto Osuuskunnan 49 prosenttia. Rahoitustoiminnot on keskitetty Metsä Financeen, joka vastaa konserniyhtiöiden rahoituspositioista konserniyhtiöiden määrittelemän strategian ja rahoituspolitiikan mukaisesti, tuottaa tarvittavat rahoituspalvelut Metsäliitto-konsernissa ja toimii rahoitusasioiden osaamiskeskuksena.

Valuuttariski

Konsernin valuuttariski koostuu valuuttavirtariskistä ja valuuttamääräisen oman pääoman muuntoriskistä sekä taloudellisesta valuuttariskistä. Pääosa konsernin kustannuksista syntyy euroalueella ja jossain määrin Ruotsissa, mutta myyntituotoista merkittävä osa saadaan muina kuin kotivaluuttana. Sen takia myyntituotot saattavat valuuttakurssimuutosten vuoksi vaihdella tuotantokustannusten pysyessä muuttumattomina. Samoin tuotteet hinnoitellaan usein muussa kuin kotivaluuttassa. Valuuttamääräisistä myyntituotoista ja kustannuksista muodostuvaan valuuttavirtaposition sisällytetään valuuttamää-

räiset myyntisaatavat, ostovelat, saadut tilaukset sekä tietty osa ennakoidusta nettovaluuttavirrasta.

Konsernin liiketoiminnan valuuttavirtaposition päävaluutat ovat Yhdysvaltain dollari, Ison-Britannian punta ja Ruotsin kruunu. Dollarin ja punnan vahvistuminen vaikuttaa positiivisesti konsernin tulokseen ja vastaavasti niiden heikkeneminen negatiivisesti. Ruotsin kruunun heikkenemisellä on positiivinen vaikutus konsernin tulokseen. Muita merkittäviä valuuttoja ovat mm. AUD, CAD, CHF, DKK ja NOK. Suojauspolitiikkana on ylläpitää pääsääntöisesti kolmen kuukauden virtaposition vastaava määrä suojattuna kaikista sopimusperusteisista tai ennakoiduista valuuttavirroista. Suojausaste voi kuitenkin vaihdella 0–12 kuukauden välillä siten, että normin mukaisesta suojauksesta poikkeamiselle on rahoituspolitiikassa määritelty erilliset päätösvaltuudet. Kunkin konserniyhtiön hallitus päättää merkittävistä rahoituspolitiikan normista poikkeavista suojausasteista. Valuuttakohtainen suojausten määrä riippuu kulloinkin vallitsevista kurssitasoista ja kurssiodotuksista, valuuttojen korkoeroista sekä kurssiriskien merkityksestä konsernin tulokseen. Pääosin virtaposition suojataan termiini- ja valuuttainkaupoin, mutta myös valuuttainkaupoin, mutta myös valuuttainkaupoin ja valuuttainkaupoin käyttämällä.

Valuuttavirtaposition suojaukseen sovelletaan osittain IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa, minkä seurauksena suojauslaskentaan kohdistettujen suojausten käypä arvo kirjataan taseen omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon. Valuuttavirtaposition oli tilikauden lopussa suojattuna keskimäärin 3,8 kuukautta. Tilikauden aikana suojausaste on vaihdellut 3 ja 5 kuukauden välillä. Dollarin suojausaste oli 2,7 kuukautta, josta suojauslaskennan osuus oli 1,1 kuukautta. Ruotsin kruunun suojausaste oli 5,1 kuukautta, josta suojauslaskennan osuus oli 4,7 kuukautta, ja punnan suojausaste

oli 4,6 kuukautta, josta suojauslaskennan osuus oli 0,9 kuukautta. Suojauslaskentaan kohdistetuilla suojauksilla on suojattu ennakoidun erittäin todennäköisen myynnin osuutta valuuttavirtapositionista.

Ulkomaiseen yksikköön tehdyn netto-sijoituksen muuntoriski syntyy euroalueen ulkopuolella sijaitsevien tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden omien pääomien konsolidoinnista euroiksi tilinpäätöksessä. Rahoituspolitiikan mukaan 50–100 prosenttia oman pääoman positioista tulee olla suojattuna. Oman pääoman muuntoriskiä on suojattu termiini- ja valuuttainkaupoin, ja positio on pidetty pääosin suojattuna kaikissa päävaluutoissa. Oman pääoman position suojaukseen sovelletaan IAS:n mukaista suojauslaskentaa, minkä seurauksena suojausten kurssierot kirjataan tehokkaaksi osoittautuneen suojausten osalta taseen omaan pääomaan muuntoroja vastaan. Oman pääoman positioista oli tilikaudella keskimäärin suojattuna 82 prosenttia ja kauden lopussa 78 prosenttia.

Konserni soveltaa Value-at-Risk-menetelmää (VaR) avoimen valuuttaposition riskin arvioimiseen. VaR lasketaan poikkeamalle rahoituspolitiikan mukaisesta kolmen kuukauden valuuttavirtaposition suojausnormista. VaR-riskilukuun sovelletaan 99 prosentin luottamusväliä ja kuukauden ajanjaksoa, joten VaR ilmaisee sen, että 1 prosentin todennäköisyydellä avoimen valuuttaposition markkina-arvo alentuu enemmän kuin riskiluvun mukaisen määrän kuukauden ajanjaksolla. Suojauspäättöksiä koskevat toimivaltuudet on asetettu rajoittamalla yritysjohdon päätöksentekovaltuuksia sekä valuuttakohtaisten suojausaste-muutosten enimmäismäärän suhteen että VaR-riskilimiitillä. Mahdolliset riskilimitit ylittävät strategiset päätökset tehdään yhtiön hallituksessa. Konserniyhtiöiden valuuttavirtariskille asetettujen limiittien yhteismäärä on 25,0 miljoonaa euroa, ja

konserniyhtiöitten VaR-lukujen yhteismäärä on tilikauden päättyessä 20,9 miljoonaa euroa. Tilikauden keskiarvo on ollut 14,8 miljoonaa euroa. Riskiluku on ollut suhteellisen korkea, koska päävaluuttojen suojausasteet ovat ajoittain olleet kolmen kuukauden suojausnormia korkeammat. Value-at-Risk-menetelmää sovelletaan myös Metsä Financen trading-toiminnan markkinariskin mittaamisessa. Trading-toiminnan volyyymi on ollut suhteellisen pieni, sillä Metsä Financen (päivän ajanjakson 99 %:n) VaR oli vuonna 2008 keskimäärin vain 0,18 miljoonaa euroa. Valuuttariskien hallinnassa sovellettujen johdannaisten volyymit ja käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 26.

Korkoriski

Korkoriski kohdistuu pääasiassa taseen korollisiin saataviin ja velkoihin sekä valuuttasuojaukseen. Riskin hallinnassa keskeisimmät valuutat ovat euro, Yhdysvaltain dollari, Ison-Britannian punta ja Ruotsin kruunu. Korkoriskipolitiikan tavoitteena on minimoida koronmuutosten aiheuttama negatiivinen vaikutus konsernin ja konserniyhtiöiden tulokseen ja taloudelliseen asemaan sekä samalla pyrkiä optimoimaan rahoituskustannukset riskilimiittien puitteissa. Korkotason muutosten vaikutus rahoituskustannuksiin riippuu korollisten rahoitususerien korkosidonnaisuusajasta, jota konsernissa mitataan duraatiolla. Duraation lyhentyessä korkotason nousu vaikuttaa nopeammin rahoitusvelkojen korkokustannuksiin. Lainaportfolion korkosidonnaisuusaikaan vaikutetaan mm. vaihtuvakorkoisen ja kiinteäkorkoisen rahoituksen määrää säätelemällä sekä korkojohdannaisten käytöllä. Konserni käyttää korkoriskin hallinnassa mm. koronvaihtosopimuksia, korkofutuuureita sekä korko-optioita.

Rahoituspolitiikan mukainen korkosidonnaisuusajan normi on 6 kuukauden

Valuuttavirtapositio ja suojaus

	Virtapositio, netto		Suojausaste, kk	
	EUR	Suojaus	31.12	Keskimäärin
USD	549	-125	2,7	3,9
GBP	306	-118	4,6	4,6
SEK	-416	179	5,2	5,9
NOK	78	-15	2,3	2,9
DKK	73	-19	3,1	2,3
AUD	25	-7	3,3	3,3
Muu pitkä	78	-16	2,4	1,7
Muu lyhyt	-106	39	4,4	4,5
Yhteensä 2008	1 631	-518	3,8	4,3
Yhteensä 2007	1 949	-746	4,6	5,1

Nettosijoituksen suojaus ulkomaisissa yksiköissä

	Oman pääoman positio		Suojausaste, %	
	EUR	Suojaus	31.12	Keskimäärin
USD	395	-263	67	73
GBP	84	-84	100	100
SEK	450	-386	86	96
CHF	0	0	0	99
Muut	99	-27	27	28
Yhteensä 2008	1 028	-760	74	78
Yhteensä 2007	1 122	-947	84	83

keskimääräinen lainasalkun duraatio. Sidonnaisuus aika voi kuitenkin vaihdella rahoituspolitiikassa määriteltyn normin mukaisesta suojauksesta poikkeamiselle asetettujen valtuuksien puitteissa siten, että yli neljän kuukauden suuruudesta normipoikkeamasta tehdään päätökset yhtiön hallituksessa. Lainojen korkosidonnaisuus aika oli vuoden lopussa 5,3 kuukautta. Tilikauden aikana korkosidonnaisuus aika on vaihdellut 4 ja 7 kuukauden välillä. Vuoden 2008 lopussa yhden prosenttiyksikön koron nousu nostaa seuraavan 12 kuukauden korkokustannuksia laskennallisesti 15,3 miljoonaa euroa.

Konserni altistuu markkinahintojen muutoksesta aiheutuvalle johdannaisten arvon muutosriskille korkojohdannaisten käyttäessään, sillä IAS 39:n mukaan joh-

dannaiset on arvostettava taseeseen käypään arvoon. Suojauslaskennan osittainen soveltaminen kuitenkin tasaa johdannaisten markkina-arvojen muutosten vaikutuksia konsernin tulokseen. Konserni soveltaa IAS 39:n mukaista käyvän arvon suojauslaskentaa kiinteäkorkoisiin lainoihin, jotka ovat koron- ja valuutanvaihtosopimuksin muutettu vaihtuvakorkoiseksi rahoitukseksi. Konserni soveltaa lisäksi IAS 39:n mukaista rahavirran suojauslaskentaa pääosaan koronvaihtosopimuksista, joilla on muutettu vaihtuvakorkoista rahoitusta kiinteäkorkoiseksi. Korkojohdannaisten bruttovolyymi tilinpäätöshetkellä (valuutanvaihtosopimukset ml.) on 1 284 miljoonaa euroa, josta käännettyn sopimusten osuus on 20 miljoonaa euroa. Johdannaissalkusta

Korkoriski	2008	2007
Lainamäärä, milj. euroa	3 396	3 604
Duraatio, kk	5,3	7,0
Keskikorko, %	6,6	6,9
Korkoherkkyyden, milj. euroa	15,3	15,3

Korkoherkkyyden arvio yhden prosentin yhdensuuntaisen koronmuutoksen vaikutuksesta vuotuisiin nettokorkokustannuksiin vuoden lopun positiolla.

suojauslaskentaan kohdistuu 859 miljoonan euron osuus ja tulosvaikutteisesti kirjattavien avoimien johdannaisten osuus on 405 miljoonaa euroa. Koronvaihtosopimusten maturiteetti vaihtelee 1–8 vuoden välillä ja valuutanvaihtosopimusten 1–6 vuoden välillä.

Lainojen uudelleenhinnoittelujakauma

Milj. euroa	Yhteensä
1-4/2009	2 239
5-8/2009	673
9-12/2009	193
2010	168
2011	25
2012	7
>2012	91
Yhteensä	3 396

Hyödykeriski

Hyödykeriskien suojauksessa sovelletaan kullekin hyödykelajille erikseen määriteltyä riskinhallintapolitiikkaa. Poliitiikan mukaan hyödykeriskienhallinta tapahtuu johdannaisten osalta keskitetysti Metsä Financen kautta konserniyhtiöiden hallitusten hyväksymän strategian pohjalta. Toistaiseksi hyödykesuojauspolitiikkaa sovelletaan sähkön ja maakaasun hintariskien hallintaan. Myös päästökauppaan liittyviä transaktioita hallinnoidaan Metsä Financen kautta.

Konsernin sähkönhintariskien hallinnassa tavoitteena on tasapainottaa sähkönhinnanmuutosten vaikutusta konsernin tulokseen ja taloudelliseen asemaan. Pääperiaatteena on suojata sähköostojen positiota, joka muodostuu tehdaskohtaisten sähkönkulutusten nusteiden ja voimalaitostuotanto-osuuksien erotuksesta. M-realin ja Metsä Tissuen Suomen ja Ruotsin sähkönhankinnan osalta suojausstrategiaa toteutetaan yhteistyössä konserniyhtiöitten energiaosastojen kanssa keskitetysti Metsä Financen kautta. Keski-Euroopan sähkönhintariskien suojaukset toteutetaan paikallisten energiayksiköiden toimesta konserniyhtiön energiaosaston antamien ohjeiden mukaan joko fyysisin sopimuksin tai finanssisopimuksin Metsä

Financen kautta. M-real ja Metsä Tissue suojaavat aktiivisesti sähkönhintariskiä siten, että suojausnormiksi on asetettu 85, 55 ja 25 prosentin suojaustaso ennustetusta nettopositiosta ensimmäisenä, toisena ja kolmantena peräkkäisenä 12 kuukauden jaksona. Sähkösuojauksiin on osittain sovellettu IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa. Sen seurauksena suojauslaskentaan kohdistettujen suojausten käypä arvo kirjataan taseen omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon ja vasta ennakoitujen sähköostojen toteutuessa tuloslaskelmaan ostojen oikaisuksi. Metsäliiton Puutuoteteollisuuden sähkönhintariskien hallintaa hoitaa ulkopuolinen palveluntuottaja.

Konsernin tehtaiden polttoainekäyttöä noin kolmannes on maakaasupohjaista. Maakaasun hintariskien suojaaminen on toteutettu fyysisillä kiinteähintaisilla sopimuksilla. Suomen osalta vain öljysidonnainen osuus on kiinnitetty. Maakaasutoimitusten hinnat on tyypillisesti sidottu Fuel-Oil ja/tai Gas-Oil hintoihin, Suomen kaasutoimitusten hinnat on lisäksi sidottu Suomeen tuodun hiilen ja energiahintaindeksin kehitykseen. Maakaasun hintariskinsuojauksen lähtökohdina on kuitenkin suojata vain sopimuksen öljysidonnaista osaa öljyjohdannaisia ja kiinteähintaisia fyysisiä toimitussopimuksia käyttäen. Suojausstrategia perustuu riskipolitiikkaan, jonka mukaan suojauspäätökset tehdään konserniyhtiöitten energiaosastojen toimesta ja merkittävät strategiset päätökset tehdään konserniyhtiöitten hallituksissa.

Sähkösuojauksista noin 70 prosenttia on toteutettu fyysisiä toimitussopimuksia käyttäen ja 30 prosenttia ns. finanssisuojina sähköjohdannaisia käyttäen. Finanssisuojista on vuoden lopussa noin 88 prosenttia kohdistettu suojauslaskentaan. Kaikki maakaasun hintariskien suojaukset on toistaiseksi toteutettu fyysisiä toimitussopimuksia käyttäen.

Konserniyhtiöiden sellunhintariskien jatkuvaa suojaamista sellujohdannaisilla

ei ole nähty tarkoituksenmukaiseksi nykyisen operatiivisen toimintatavan puitteissa. Sellujohdannaisia kuitenkin käytetään valikoivasti konserniyhtiöissä syntyvien yksittäisten kaupallisten positioiden suojaamiseen. Sellun hintariskien suojauksessa sovelletaan IAS:n mukaista suojauslaskentaa.

Hyödykeriskien hallinnassa sovellettujen johdannaisten volyymit ja käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 26.

Likviditeettiriski

Likviditeettiriskillä tarkoitetaan sitä, että rahoitusvarat ja lainanottomahdollisuudet eivät riitä toiminnan rahoitustarpeen kattamiseen tai että varainhankinta tulee kohtuuttoman kalliiksi. Riskiä valvotaan arvioimalla 12–24 kuukauden likviditeettitarve ja varmistamalla, että likviditeetti kattaa pääosan kyseisen ajanjakson tarpeesta. Rahoituspolitiikan mukaan likviditeettireservin tulee jatkuvasti kattaa 80–100 prosenttia ensimmäisen 12 kuukauden ja 50–100 prosenttia seuraavan 12–24 kuukauden likviditeettitarpeesta. Tavoitteen mukaan enintään 20 prosenttia konsernin lainoista sitovat luottolupaukset mukaan luettuna saa erääntyä seuraavan 12 kuukauden kuluessa ja vähintään 35 prosentin osuuden on ulotuttava yli neljän vuoden maturiteettiin. Tavoitteena on myös välttää ylimääräisen likviditeetin pitämistä sijoituksina ja sen sijaan ylläpitää likviditeettireserviä sitovina luottolupauksina taseen ulkopuolella.

Likviditeettiriskien hallinnan kulmakivenä on mitoitaa konsernin operatiiviset päätökset siten, että velkaisuusastetta ja riittävää likviditeettireserviä koskevat tavoitteet voidaan kaikissa suhdannetilanteissa varmistaa. Likviditeettiriskiä hallitaan myös käyttämällä monipuolisesti eri pääoma- ja rahoitusmarkkinoita riippuvuuden vähentämiseksi yksittäisestä rahoituslähteestä. Rahoitusta koskevissa päätöksissä korostuu myös lainojen maturiteettirakenteen opti-

mointi. Pitkäaikaisten lainojen maturiteetti-rakennetta on voitu merkittävästi vakauttaa M-realin eurojoukkovelkakirjalainaemisioilla sekä Metsäliiton syndikaattilainalla ja kotimaisilla joukkovelkakirjaemissioilla vuonna 2006, Metsä Tissuen syndikaattilainalla vuonna 2008 sekä omaisuuserien myyneillä vuosina 2006–2008.

Maksuvalmius on hyvä. Vuoden 2008 lopulla likviditeettiä vahvisti M-realin Graphic Papers -liiketoiminnan myynti Sappi Limitedille. Käytettävissä oleva likviditeetti oli tilikauden lopussa 1 808 miljoonaa euroa, josta 1 189 miljoonaa oli sitovia pitkäaikaisia luottolupauksia ja 619 miljoonaa likvidejä varoja ja sijoituksia. Lisäksi konsernilla oli muita korollisia saamia 260 miljoonaa euroa, josta M-realin 220 miljoonan euron lainasaaminen Sappi Limitediltä on jälkimarkkinakelpoinen. Konsernilla oli myös lyhytaikaisia ei-sitovia yritystodistusohjelmia ja luottolimiittejä noin 600 miljoonan euron arvosta. Vuoden 2008 lopussa likviditeetti-reservi kattaa täysimääräisesti ennakoitun vuoden 2009 rahoitustarpeen ja pääosan myös vuoden 2010 rahoitustarpeesta. Pidemmällä tähtäimellä jälleenrahoitustarpeeseen vaikuttaa keskeisesti mm. kassavirtakehitys, mahdolliset tulevat divestoinnit sekä Sappi Limitedin lainasaamisen takaisinmaksuakataulu. Pitkäaikaisista lainoista ja luottolupauksista erääntyy 12 kuukauden jaksolla 22 prosenttia ja yli neljän vuoden jaksolle ulottuu 31 prosenttia. Pitkäaikaisten lainojen keskimaturiteetti on 2,8 vuotta. Lyhytaikaisen rahoituksen osuus konsernin korollisista veloista on 7 prosenttia.

Vastapuoliriski

Rahoitusinstrumentteihin sisältyvä riski siitä, että konserni kärsii tappiota, jos vastapuoli on kyvytön vastaamaan sitoumuksistaan. Konserni hallitsee tätä riskiä tekemällä rahoitustapahtumat vain luottokelpoimpien vastapuolien kanssa ja ennalta pääte-

tyissä rajoissa. Rahoituksen luottoriskeistä ei tilikauden aikana aiheutunut tappiota. Rahoitukseen liittyvää vastapuoliriskiä rajaa se, että likviditeetti-reserviä osittain ylläpidetään sitovien luottolimiittien muodossa. Rahat ja pankkisaamiset ja muut sijoitukset on hajautettu useaan yksittäiseen pankkiin ja usean instituution yritystodistuksiin. Vastapuolilimiittejä on tarkistettu loppuvuoden 2008 aikana pyrkien huomioimaan finanssikriisin vaikutukset käytettyjen vastapuolten taloudelliseen asemaan. Johdannaiskauppaa säätelee vastapuolien kanssa solmitut standardoidut ISDA-sopimukset.

Konsernin myyntisaamisiin sisältyvä vastapuoliriski siitä, että vastapuoli on kyvytön vastaamaan sitoumuksistaan. Myyntisaamisiin liittyvää luottoriskiä hallitaan operatiivisen johdon hyväksymän luottoriskien hallintapolitiikan avulla. Asiakkaiden luottokelpoisuutta arvioidaan säännöllisin välein asiakkaiden tilinpäätösten ja maksukäyttäytymisen sekä luottotietoyritysten ja luokitusyhtiöiden antamien tietojen pohjalta. Yksittäisten asiakkaiden luottolimiitit tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. Aika ajoin, mikäli johto katsoo tarpeelliseksi, käytetään myös remburssikauppaa, pankkitakauksia, emoyhtiön takauksia sekä luottovakuutusta luottoriskien pienentämiseen. Luottolimiitit hyväksytään luottoriskien hallintapolitiikkaan perustuen, ja hyväksymisrajat vaihtelevat konsernin liiketoimialoittain. Luotonvalvonta arvioi ja määrittelee kaikki ne keskeiset luottolimiitit, joissa ei ole luottovakuutusta ja/tai jotain muuta vakuusturvaa.

Metsäliitto-konsernin yliaikaisten asiakassuamisten osuus kaikista myyntisaamisista on tilinpäätöshetkellä 14,4 prosenttia, josta 0,6 prosenttia ulottuu välille 90–180 päivää ja 0,8 prosenttia yli 180 päivän. Lisäksi M-real on vuonna 2007 ottanut käyttöönsä asiakassuamisten arvonalentumistestaukset. Luottotappion alaskirjaus tehdään, kun asiakasyritys tekee virallisen konkurssin tai

sen maksusuoritukset ovat yli 6 kuukautta (180 pv) yliaikaisia eikä sitovaa maksusuunnitelmaa ole tehty tai muita päteviä syitä ole. Epävarmoja myyntisaamia koskeva erittely on esitetty liitetiedossa 18.

Myyntisaamiset ovat jakautuneet maantieteellisesti laajalle alueelle vastaten Segmenttiedoissa esitettyä myynnin rakennetta. Suurimmat luottoriskit ovat Isossa-Britanniassa, Saksassa, Italiassa, Ranskassa ja Espanjassa. Konsernin suurimman yksittäisen asiakkaan (yksittäisen yrityksen tai yhteisömuotoisessa olevan yrityksen) luottoriskin osuus jää vuoden 2008 lopussa alle kymmeneen prosenttiin myyntisaamisten kokonaismäärästä. Kymmenen asiakasryhmän (yksittäisiä yrityksiä tai yhteisömuotoisessa olevia yrityksiä) osuus jää alle viidenneksen kaikista myyntisaamisista.

Yliaikaiset saamiset kasvoivat huomattavasti vuoden viimeisinä viikkoina. Voimakkaista perintätoimista huolimatta on odotettavissa, että myöhässä olevien maksujen osuus tulee pysymään aiempia vuosia korkeampana johtuen taantuman vaikutuksesta pääosaan yhtiön markkinoista sekä haastavasta yritysrahoitusympäristöstä.

Samalla kun konsernin politiikkana on hankkia luottovakuutus käytännössä kaikille myyntisaamisille, on luottovakuutusmarkkinoilla halukkuus myöntää luottolimiittejä vähentynyt huomattavasti vuoden viimeisen vuosineljänneksen aikana. On odotettavissa, että niiden asiakkaiden osuus, joiden luottoriskiä ei ole mahdollista kattaa luottovakuutuksella, tulee kasvamaan edelleen vuonna 2009. Konsernin sisäisen asiakasluottoriskin analysoinnin avulla voidaan kuitenkin hallita luottoriskejä siltä osin, kun luottovakuutusta ei ole saatavissa.

Pääomarakenteen hallinta

Konsernin tavoitteena pääomarakenteen hallinnassa on ylläpitää tehokasta pääomarakennetta, joka varmistaa konsernin

toimintaedellytykset rahoitus- ja pääoma-markkinoilla kaikissa olosuhteissa toimialan syklisyydestä riippumatta. Pääomarakenteelle on konsernin operatiivisessa toiminnassa määritelty rahoitus- ja pääomamarkkinoiden tavanomaisia vaatimuksia vastaavat keskeiset tavoitearvot. Yhtiön hallitus ja hallituksen tarkastusvaliokunta arvioivat konsernin pääomarakennetta säännöllisesti. Konserni seuraa pääomarakenteensa kehitystä nettovelkaantumistasetta kuvaavan tunnusluvun avulla. Tunnusluvun laskentakaava on esitetty vuosikertomuksessa. Konsernin tavoitteena on enintään 100 prosentin keskimääräinen nettovelkaantumisaste yli suhdannesyklin laskettuna.

Metsäliitto Osuuskunnan ja sen tytäryhtiöiden tietyissä lainasopimuksissa on

Pääomarakennetta kuvaavat tunnusluvut sekä tunnusluvun laskennassa käytetyt pääomien määrät 31.12.2008 ja 31.12.2007 olivat seuraavat:

Milj. euroa	2008	2007
Nettovelkaantumisaste, %	149	142
Korollinen vieras pääoma	3 545	3 758
- korollinen rahoitusomaisuus	879	487
Korollinen nettovelka	2 666	3 271
Oma pääoma	1 104	1 328
+ vähemmistöosuus	682	978
Yhteensä	1 786	2 306

asetettu vähimmäisraja omavaraisuusasteelle ja enimmäisraja nettovelkaantumisasteelle. Lainasopimuksissa määritellyt tunnuslukujen laskentakaavat poikkeavat oman pääoman määrittelyn osalta vuosikertomuksessa esitettyjen tunnuslukujen laskentakaavoista. Kaikki konserniyhtiöt

olivat tilikauden aikana ja sen päättyessä lainasopimuksissa määriteltujen tunnuslukurajojen puitteissa.

Markkinaherkkyys 31.12.

Milj. euroa	Vaikutus oman pääoman positioon ja virtapositioon									
	Vaikutus rahoitusvaroihin ja -velkoihin		Vaikutus oman pääoman positioon		Vaikutus oman pääoman positioon ml. suojaus		Vaikutus vuotuisen kassavirtaan		Vaikutus vuotuisen kassavirtaan ml. suojaus	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Korkoriski (100 bp markkinakorkojen nousu)										
Tulosvaikutus	3	5					-15	-15	-11	-6
Muu vaikutus omaan pääomaan	1	4								
Hyödykeriski (sähkön hinta +20 %)										
Tulosvaikutus	-1	1					-12	-11	5	14
Muu vaikutus omaan pääomaan	18	24								
Valuutariski (USD -10 %)										
Tulosvaikutus	-1	-1					-55	-49	-42	-27
Muu vaikutus omaan pääomaan	32	33	-39	-29	-13	-7				
Valuutariski (GBP -10 %)										
Tulosvaikutus	5	7					-31	-49	-19	-35
Muu vaikutus omaan pääomaan	11	14	-8	-14	0	0				
Valuutariski (SEK -10 %)										
Tulosvaikutus	4	-6					42	47	24	22
Muu vaikutus omaan pääomaan	22	29	-45	-44	-6	-1				

+ -merkkiset erät = positiivinen vaikutus = varojen lisäys / velkojen vähentyminen / kassavirran lisäys
 - -merkkiset erät = negatiivinen vaikutus = varojen vähentyminen / velkojen lisäys / kassavirran vähentyminen

IFRS 7:n mukaan konsernin on esitettävä herkkyyshanalyysi eri markkinariskeistä, joille se on raportointipäivänä alttiina ja näyttää, miten kohtuullisen mahdolliset muutokset relevantissa riskimuuttujissa vaikuttaisivat sen tulokseen ja omaan pääomaan raportointipäivänä. Konserni on tunnistanut markkinakorkojen, sähkön hintojen ja valuuttakurssien olevan sen keskeisiä markkinariskejä ja on määritellyt 100 peruspisteen (1 prosenttiyksikön) korkotason nousun, 20 prosentin sähkönhinnan nousun ja 10 prosentin Yhdysvaltain dollarin, Ison-Britannian punnan ja Ruotsin kruunun heikkenemisen kohtuullisen mahdolliseksi riskimuuttujiksi. Mainitut valuutat edustavat noin 83 prosenttia konsernin vuotuisesta virtapositioista. Markkinariski on luonteeltaan suhteellisen lineaarinen niin, että päinvastaisen markkinahinnan muutoksen vaikutukset eivät suuruudeltaan olennaisesti eroa esitetystä lukuarvosta. Markkinariskien herkkyyshanalyysi on laskettu soveltaen vakiintuneita menetelmiä laskea rahoitusinstrumenttien markkina-arvoja, jotka on kuvattu tilinpäätöksen laadintaperiaatteissa. Raportointipäivän lukuarvot heijastelevat kohtuullisen hyvin raportointiajanjakson keskimääräisiä markkinariskejä. Lisäksi konserni esittää lukuarvot, jotka kuvaavat riskimuuttujien vaikutusta oman pääoman positioon ja vuotuisen kassavirtaan antaakseen laajemman kuvan korkojen, sähkön hinnan ja valuuttakurssien markkinariskeistä. Vuotuiset kassavirrat perustuvat ennusteisiin, eivätkä olemassa oleviin kaupallisiin sopimuksiin.

3. Segmentti-informaatio

Segmentti-informaation laskennassa on käytetty samoja laadintaperiaatteita kuin konsernitilinpäätöksen laadinnassa. Segmentti-informaatio esitetään konsernin liiketoiminnallisen ja maantieteellisen segmenttijaon mukaisesti. Konsernin ensisijainen segmenttiraporttimuoto on liiketoimintasegmenttien mukainen ja toissijainen maantieteellisen jaon mukainen. Liiketoimintasegmentit perustuvat konsernin sisäiseen organisaatiokenteeseen. Segmenttien välinen hinnoittelu tapahtuu markkinahintaan.

Segmentin varat ja velat ovat sellaisia liiketoiminnan eriä, joita segmentti käyttää liiketoiminnassaan tai jotka ovat järkevällä perusteella kohdistettavissa segmenteille. Kohdistamattomat erät sisältävät vero- ja rahoituseriä sekä koko yritykselle yhteisiä eriä. Investoinnit koostuvat aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden lisäyksistä, joita käytetään useammalla kuin yhdellä kaudella.

METSÄLIITTO-KONSERNIN LIIKETOIMINTASEGMENTIT

Kuluttajapakkaukset-liiketoiminta on Euroopan johtava ensikuitukartongin valmistaja. Liiketoiminta valmistaa lisäksi erikoispapereita, kuten tapettien pohjapapereita. Asiakkaita ovat kotelompainajat, jatkojalostajat, tuotemerkkien omistajat ja tukkukauppiat esimerkiksi kauneudenhoito-, tupakka-, kestokulutushyödyke-, elintarvike-, terveydenhoito- ja seinäpäällystealalla sekä graafisella alalla.

Paperit-liiketoiminta valmistaa, markkinoi ja myy laadukkaita päällystämättömiä hienopapereita toimisto- ja kotikäyttöön. Tuotevalikoima sopii tulostukseen, kopiointiin, lomakkeisiin, kirjekuoriin, oppaisiin ja erilaiseen yritysviestintään. Paperit-liiketoiminta valmistaa myös erikoispapereita etiketteihin, lomakkeisiin, graafisiin käyttökohteisiin sekä viestinnän ja mainosalan tarpeisiin. Asiakkaat ovat painotaloja, kustantajia, mainostoimistoja, tukkukauppiaita ja yrityksiä.

Puutuotteet-liiketoimintaan kuuluu sahatavaran, vanerin sekä levy- että palkkituotteiden valmistus ja jakelu. Rakentamisen projekteihin tarjotaan järjestelmätuotteita ja -palveluja, ja ne toteutetaan joko itsenäisesti tai partnereiden kanssa.

Muu liiketoiminta sisältää muun muassa puunhankinnan, pehmpaperituotteiden valmistuksen, osuuden Vapo Oy:n toiminnasta (49,9 %) ja konsernin eri yhtiöiden pääkonttoritoiminnot. Muun toiminnan liikevaihto sisältää vain myynnin konsernin ulkopuolelle.

Maantieteellisten segmenttien liikevaihto esitetään asiakkaiden sijainnin mukaan. Varat ja investoinnit esitetään varojen sijainnin mukaan.

Liiketoimintasegmentit 2008

Milj. euroa	Kuluttajapakkaukset	Paperit	Puutuotteet	Muu toiminta	Eliminoinnit	Yhteensä
Ulkoinen myynti	1 056	1 422	1 090	2 867		6 434
Sisäinen myynti	5	4	72		-82	0
Liikevaihto yhteensä	1 061	1 426	1 162	2 867	-82	6 434
Segmentin liiketulos	51	-107	-74	132		2
Osuudet osakkuusyhtiöiden tuloksista						6
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä						-241
Tuloverot						60
Lopetettujen toimintojen tulos						-338
Tilikauden tulos						-511
Segmentin varat	1 291	1 414	540	2 248	-169	5 324
Osuudet osakkuusyhtiöissä						139
Kohdistamattomat varat						1 436
Varat yhteensä						6 899
Segmentin velat	203	385	134	688	-169	1 241
Kohdistamattomat velat						3 872
Velat yhteensä						5 113
Investoinnit	38	56	36	119		249
Lopetettujen toimintojen investoinnit						23
Poistot	98	114	50	130	-3	389
Arvon alentumiset	4	82	6			92
Henkilöstö keskimäärin	1 664	3 577	4 436	7 861		17 538

Liiketoimintasegmentit 2007

Milj. euroa	Kuluttajapakkaukset	Paperit	Puutuotteet	Muu toiminta	Eliminoinnit	Yhteensä
Ulkoinen myynti	1 056	1 528	1 329	2 884		6 797
Sisäinen myynti	13	17	70		-100	0
Liikevaihto yhteensä	1 069	1 545	1 399	2 884	-100	6 797
Segmentin liiketulos	84	-227	87	100		44
Osuudet osakkuusyhtiöiden tuloksista						12
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä						-216
Tuloverot						-24
Lopetettujen toimintojen tulos						-27
Tilikauden tulos						-211
Segmentin varat	1 291	1 690	663	2 349	-215	5 778
Lopetettujen toimintojen varat						1 210
Osuudet osakkuusyhtiöissä						133
Kohdistamattomat varat						914
Varat yhteensä						8 035
Segmentin velat	212	433	162	736	-215	1 328
Lopetettujen toimintojen velat						239
Kohdistamattomat velat						4 162
Velat yhteensä						5 729
Investoinnit	91	53	33	265		442
Lopetettujen toimintojen investoinnit						51
Poistot	106	120	47	124	-2	395
Arvon alentumiset	-4	182		16		194
Henkilöstö keskimäärin	1 902	4 091	4 582	8 620		19 195

Segmentin varat = aineettomat hyödykkeet, aineelliset hyödykkeet, vaihto-omaisuus, myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset.

Segmentin velat = ostovelat, saadut ennakot ja muut korottomat velat.

Maantieteelliset segmentit

Milj. euroa	Liikevaihto		Varat		Investoinnit	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Suomi	1 428	1 515	4 131	4 487	128	174
Saksa	882	827	465	778	14	32
Iso-Britannia	806	947	152	295	6	4
Ranska	461	456	244	257	18	7
Ruotsi	322	308	736	872	36	53
Italia	212	231	1	1	0	0
Puola	162	172	26	31	2	4
Hollanti	117	147	8	6	0	0
Espanja	111	160	2	3	0	0
Tanska	111	115	6	7	0	0
Belgia	100	104	2	1	0	1
Muu EU	498	516	368	460	18	15
Venäjä	130	121	49	101	6	3
Muu Eurooppa	345	365	13	179	5	6
Yhdysvallat	164	212	5	10	0	0
Kiina	98	94	0	0	0	0
Japani	42	48	0	0	0	0
Australia	40	41	0	0	0	0
Muut maat	405	418	691	547	39	194
Yhteensä	6 434	6 797	6 899	8 035	272	493

Henkilöstö vuoden lopussa	2008	2007
Suomi	6 881	7 019
Saksa	2 684	2 719
Ruotsi	1 705	1 815
Iso-Britannia	984	1 310
Ranska	674	671
Itävalta	650	699
Venäjä	598	676
Puola	513	555
Slovakia	460	489
Romania	456	590
Baltian maat	375	501
Hollanti	67	55
Unkari	40	49
Belgia	35	27
Muu Eurooppa	187	204
Muut maat	420	459
Yhteensä	16 729	17 838

4. Hankitut liiketoiminnot sekä myydyt ja lopetetut liiketoiminnot

Hankitut liiketoiminnot

Vuonna 2008 ei ollut merkittäviä yritysostoja. Marraskuussa 2007 Metsäliitto Osuuskunta osti Tapiola-ryhmältä 14,45 prosenttia tytäryhtiönsä Metsä Tissuen osakekannasta. Kaupan seurauksena Metsäliiton omistusosuus nousi 70,55 prosenttiin. Vuonna 2007 ei ollut muita merkittäviä yritysostoja.

Milj. euroa	Yhdistämisessä kirjatut	Kirjanpitoarvot ennen	Yhdistämisessä kirjatut	Kirjanpitoarvot ennen
	käyvät arvot	yhdistämistä	käyvät arvot	yhdistämistä
	2008	2008	2007	2007
Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	4	4	1	1
Vaihto-omaisuus	0	0	1	1
Myyntisaamiset ja muut saamiset	1	1	0	0
Rahavarat	0	0	0	0
Varat yhteensä	6	6	3	3
Vähemmistöosuus	0	0	0	0
Laskennalliset verovelat	0	0	0	0
Rahoitusvelat	2	2	-37	-37
Ostovelat ja muut velat	0	0	0	0
Velat yhteensä	3	3	-37	-37
Nettovarot	3	3	39	39
Hankintameno	4	4	40	40
Liikearvo	1	1	1	1
Negatiivinen liikearvo	0	0	0	0
Rahana maksettu kauppahinta	4	4	40	40
Hankitun tytäryrityksen rahavarat	0	0	0	0
Rahavirtavaikutus	-3	-3	-40	-40

Myydyt ja lopetetut liiketoiminnot

M-real myi helmikuussa 2008 Isonsa-Britanniassa sijaitsevan New Thamesin toimisto-paperitehtaan. Tehtaan myynnistä kirjattiin yhteensä 24 miljoonan euron myyntivoitto ja vapautuminen Ison-Britannian tehdastoimintojen eläkevastuista.

M-real myi lokakuussa 2007 Map Merchant -tukkuriliiketoiminnan. Tukkuriliiketoimintaa on käsitelty lopetettuna toimintona, ja sen tulos sekä myyntivoitto on esitetty tuloslaskelmassa jatkuvien toimintojen tuloksen jälkeen omana eräänään. Myyntivoittoa ennen veroja kirjattiin 77 miljoonaa euroa vuonna 2007. Kauppahinnan oikaisun takia keväällä 2008 kirjattiin tappiota 26 miljoonaa euroa.

M-real ilmoitti syyskuussa 2008 myyvänsä Graphic Papers -liiketoiminnan Sappi Limitedille 750 miljoonalla eurolla. Kauppa toteutui vuoden lopussa. Myydylle Graphic Papers -liiketoiminnalla oli tehtaita Suomessa, Saksassa ja Sveitsissä. Graphic Papers -liiketoiminta on käsitelty lopetettuna toimintona, ja sen tulos ja myyntitappio on esitetty tuloslaskelmassa jatkuvien toimintojen tuloksen jälkeen omana eräänään. Graphic Papers -liiketoiminta tuotti päällystettyjä ja päällystämättömiä graafisia papereita ja niihin liittyviä palveluita kustannustoiminnan, mainosalan ja viestinnän tarpeisiin. Sen asiakkaisiin kuului painotaloja, kustantajia, mainostoimistoja ja brändinomistajia, joita palveltiin sekä suoraan että tukkurikumppaneiden kautta.

Myydyt omaisuserät, M-real New Thamesin tehdas

Milj. euroa	2008
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	67
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	7
Vaihto-omaisuus	16
Myyntisaamiset ja muut saamiset	39
Rahavarat	2
Varat yhteensä	131
Rahoitusvelat	8
Ostovelat ja muut velat	71
Velat yhteensä	79
Nettovarat	52
Vastike yhteensä	76
Luovutusvoitto	24
Rahana saatu kauppahinta	57
Luovutetun tytäryrityksen rahavarat	-2
Rahavirtavaikutus	55
Milj. euroa	2007
Tuotot	160
Kulut	-160
Tulos ennen veroja	0
Tuloverot	0
Tulos verojen jälkeen	0

Myydyt omaisuserät, M-real Graphic Papers -liiketoiminta

Milj. euroa	2008
Muut aineettomat hyödykkeet	8
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	612
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	6
Vaihto-omaisuus	119
Myyntisaamiset ja muut saamiset	227
Rahavarat	5
Varat yhteensä	977
Vähemmistöosuus	4
Laskennalliset verovelat	23
Eläkevelvoitteet ja varaukset	41
Rahoitusvelat	129
Ostovelat ja muut velat	180
Velat yhteensä	373
Nettovarat	600
Muuntoero ja muut erät	-3
Vastike yhteensä	671
Sisäiset velat	-75
Velaton kauppahinta	596
Luovutustappio ennen veroja	-1
Tuloverot	0
Luovutustappio verojen jälkeen	-1
Arvon alentumistappiot	
Liikearvo	-101
Muut aineettomat hyödykkeet	-2
Koneet ja kalusto	-91
Yhteensä	-194
Vastike yhteensä	671
josta	
Lainasaaminen	220
Sappi Limitedin osakkeet	50
Rahana saatu kauppahinta	401
Luovutetun tytäryrityksen rahavarat	-5
Rahavirtavaikutus	396

M-realin Graphic Papers -liiketoiminta

Milj. euroa	2008	2007
Tuotot	1 281	1 333
Kulut	-1 330	-1 415
Tulos ennen veroja	-49	-82
Arvon alentumistappiot	-194	0
Myyntiin liittyvät kulut	-70	0
Tuloverot	2	0
Tulos verojen jälkeen	-311	-82
Myyntitappio	-1	0
Yhteensä	-312	-82
Liiketoiminnan rahavirrat	-1	71
Investointien rahavirrat	-23	-48
Rahoituksen rahavirrat	31	-46
Rahavirrat yhteensä	7	-23
Lopetettujen toimintojen tulos yhteensä		
Map Merchant -tukkuriliiketoiminta	-26	55
Graphic Papers -liiketoiminta	-313	-82
Yhteensä	-338	-27

Yritysmyyntit yhteensä

Milj. euroa	2008	2007
Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	696	111
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	13	0
Vaihto-omaisuus	135	136
Myyntisaamiset ja muut saamiset	266	396
Rahavarat	8	57
Varat yhteensä	1 118	699
Vähemmistöosuus	4	1
Laskennalliset verovelat	24	2
Eläkeveloitteet ja varaukset	41	42
Rahoitusvelat	139	19
Ostovelat ja muut velat	251	256
Velat yhteensä	456	319
Nettovarat	658	379
Muuntoero ja muut erät	1	-2
Vastike yhteensä	740	450
josta		
Sisäiset velat	-75	
Lainasaaminen	-220	
Osakkeet	-50	
Luovutusvoitto	5	73
Rahana saatu kauppahinta	404	416
Luovutetun tytäryrityksen rahavarat	-8	-57
Rahavirtavaikutus	396	360

M-real myi Suomessa ja Unkarissa sijaitsevat kotelotehtaantouko-kesäkuussa 2007 ja Belgiassa sijaitsevan tehtaantouko joulukuussa 2007. Myyntitappiota kirjattiin yhteensä 3 miljoonaa euroa.

Metsäliitto-konsernin yritysmyyntit olivat vuonna 2008 yhteensä 740 miljoonaa euroa.

5. Pitkäaikaishankkeet

Pitkäaikaishankkeista kirjattuja tuottoja sisältyi vuonna 2008 konsernin liikevaihtoon 19,2 miljoonaa euroa (18,9).

Keskeneräisistä pitkäaikaishankkeista kirjattuja tuottoja sisältyi vuoden 2008 loppuun mennessä konsernin tuloslaskelmaan 3,8 miljoonaa euroa (10,1). Keskeneräisistä pitkäaikaishankkeista kirjattuja ennakkomaksuja sisältyi 31.12.2008 taseeseen 3,0 miljoonaa euroa (10,2).

6. Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. euroa	2008	2007
Myyntivoitot	100	30
Vuokratuotot	5	5
Palvelusten myynti	35	5
Julkiset avustukset	39	7
Muut	60	46
Yhteensä	239	92

Merkittävin erä vuoden 2008 myyntivoitoissa on M-realin Pohjolan Voima Oy:n osakkeiden myyntivoitto 74 miljoonaa euroa. Julkiset avustukset liittyvät koulutus-, terveydenhoito- ja tutkimuskulujen korvauksiin, energiatukeen sekä EU:n päästökauppahelman mukaisiin hiilidioksidipäästölupeihin.

7. Liiketoiminnan kulut

Milj. euroa	2008	2007
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	3 498	3 788
Varastojen muutos	-1	-60
Ulkopuoliset palvelut	847	809
Materiaalit ja palvelut yhteensä	4 345	4 536
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot		
Hallitusten jäsenten ja toimitusjohtajien palkat ja palkkiot	14	15
Muut palkat	586	660
Yhteensä	600	675
Henkilösivukulut		
Eläkkeet		
Etuuspohjaiset järjestelyt	10	9
Maksupohjaiset järjestelyt	76	68
Muut henkilösivukulut	208	222
Yhteensä	293	299
Henkilöstökulut yhteensä	893	974
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokratulot	64	55
Pitkäaikaisten varojen luovutustappiot	4	6
Muut liiketoiminnan kulut	855	768
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	923	829

Tutkimus- ja tuotekehitysmenojen määrä vuonna 2008 oli 25,3 miljoonaa euroa (29,1).

Hallintoneuvoston, hallituksen ja johtajiston jäsenille maksetut korvaukset

Hallintoneuvoston puheenjohtajan kuukausikorvaus oli 3 400 euroa ja varapuheenjohtajan 600 euroa. Hallintoneuvoston jäsenille maksettiin kokouspalkkiota 500 euroa kokouksesta. Hallintoneuvosto kokoontui vuoden 2008 aikana 4 kertaa (4).

Hallituksen puheenjohtajan kuukausikorvaus oli 5 000 euroa ja hallituksen jäsenen 2 500 euroa. Kokouspalkkio oli 500 euroa. Hallitus kokoontui vuoden 2008 aikana 20 kertaa (17).

Pääjohtaja Kari Jordanin kokonaispalkka vuodelta 2008 oli 1 196 568 euroa (1 191 305), mikä sisältää tulospalkkion sekä luontoisedut. Lisäksi hänelle maksettiin osakepalkkiojärjestelmän mukaisesti palkkiota M-real Oyj:n osakkeiden ja rahan yhdistelmänä yhteensä 267 525 euroa (698 164). Irtisanomistilanteessa hänellä on oikeus kahdenkymmenen kuukauden palkkaa vastaavaan korvaukseen. Molemmipuolinen irtisanomisaika on kuusi kuukautta.

Johtajiston jäsenille maksettiin palkkoina tulospalkkiot ja luontoisedut mukaan lukien vuonna 2008 yhteensä 5,3 miljoonaa euroa (5,0). Lisäksi johtajiston jäsenille maksettiin osakepalkkiojärjestelmän mukaisesti osakepalkkioina 0,5 miljoonaa euroa (1,1).

Kannustinjärjestelmät

Pääjohtajan ja muun johdon palkitseminen perustuu peruspalkkaan, enintään kuuden kuukauden palkkaa vastaavaan tulospalkkioon ja pitkäaikaiseen osakepohjaiseen kannustinjärjestelmään. Järjestelmän piirissä on 35 konsernin ylimmän johdon jäsentä. Kannustinjärjestelmästä on erillinen selvitys kohdassa 31.

Johdon eläkesitoumukset

Pääjohtajan eläkeikä on kuusikymmentä vuotta. Erällä konsernijohtoon kuuluvilla henkilöillä on oikeus eläkesäätiön sääntöjen mukaiseen eläkkeeseen 62 vuotta täytettyään. Johtajiston jäsenten etuuspohjaisten eläkejärjestelmien kulut olivat 2,8 miljoonaa euroa (2,1) ja maksupohjaisten eläkejärjestelmien kulut 1,0 miljoonaa euroa (1,8).

Emoyrityksellä ei ole sitoumuksia hallintoneuvostoon tai hallitukseen kuuluvien tai niihin aiemmin kuuluneiden henkilöiden puolesta.

Tilintarkastuspalkkiot

Konsernin tilintarkastuspalkkiot sen riippumattomalle päätilintarkastajalle Price-waterhouseCoopers Oy:lle vuonna 2008 ja 2007 esitetään alla olevassa taulukossa. Tilintarkastuspalkkiot liittyvät vuositilinpäätösten tilintarkastukseen ja niihin läheisesti liittyviin palveluihin paikallisten vaatimusten mukaisesti. Palkkiot veropalveluista liittyvät veroneuvontaan ja -suunnitteluun. Graphic Papers -liiketoiminnan myynti kasvatti palkkioiden määrää vuonna 2008.

Päätilintarkastajan palkkiot ja palvelut

Milj. euroa	2008	2007
Tilintarkastuspalkkiot	3	3
Palkkiot veropalveluista	1	1
Muut palkkiot	2	1
Yhteensä	6	4

8. Poistot ja arvonalentumiset

Jatkuvat toiminnot		
Milj. euroa	2008	2007
Poistot		
Muut aineettomat hyödykkeet	21	23
Rakennukset ja rakennelmat	58	61
Koneet ja kalusto	298	299
Muut aineelliset hyödykkeet	13	11
Yhteensä	389	395
Arvonalentumiset		
Liikearvo	23	201
Muut aineettomat hyödykkeet	0	0
Maa- ja vesialueet	33	0
Rakennukset ja rakennelmat	18	0
Koneet ja kalusto	18	-7
Muut aineelliset hyödykkeet	0	0
Yhteensä	92	194
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	482	589

Arvonalentumiset liikearvosta segmentteittäin

Kuluttajapakkaukset	4	0
Paperit	16	185
Puutuotteet	3	0
Muu toiminta	0	0
Myytäväinä olevat omaisuuserät	0	16
Yhteensä	23	201

Arvonalentumiset kuluvastä käyttöomaisuudesta segmentteittäin

Kuluttajapakkaukset	0	-4
Paperit	66	-3
Puutuotteet	3	0
Muu toiminta	0	0
Yhteensä	69	-7
Arvonalentumiset yhteensä	92	194

Lopetetut toiminnot

Milj. euroa	2008	2007
Poistot		
Arvonalentumiset liikearvosta	101	0
Arvonalentumiset kuluvastä käyttöomaisuudesta	93	0
Yhteensä	255	120

Vuonna 2008 M-realien Halleinin tehtaalla Itävallassa kirjattiin arvonalentumista liikearvosta 9 miljoonaa euroa ja muuta arvonalentumista 57 miljoonaa euroa, ja Husumin tehtaalla Ruotsissa kirjattiin vastaavasti 7 ja 9 miljoonaa euroa. Graphic Papers -liiketoiminnasta, joka luokiteltiin lopetetuksi toiminnoksi, kirjattiin vuonna 2008 yhteensä 194 miljoonan euron arvonalentuminen. Vuoden 2007 arvonalentumisten peruutukset kohdistuvat M-realien Kyro Paperin ja Sittingbournen koneiden alaskirjausten peruutuksiin.

Omaisuserien arvonalentumiset

Omaisuserien tai rahavirtaa tuottavien yksiköiden kirjanpitoarvoja arvioidaan mahdollisten arvonalentumisten varalta. Mikäli on viitteitä jonkin omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumisesta tai jos yksikön kirjanpitoarvoon sisältyy tai on kohdistettu liikearvoa, arvioidaan kyseisen omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön vastaisiin rahavirtoihin perustuva käyttöarvo tai sen nettomyyntihinta.

M-real

M-real suorittaa täyden arvonalentumistestauksen vähintään kerran vuodessa, neljänellä vuosineljänneksellä, perustuen 30. syyskuuta tilanteeseen. Lisäksi vuosineljänneksittäin tehdään herkkyyksianalyysi. Mikäli herkkyyksianalyysi antaa viitteitä arvon alentumisesta, käynnistetään täysi testaus. Tarkastusvaliokunta käsittelee herkkyyksianalyysin tai arvonalentumistestauksen tulokset vuosineljänneksittäin.

Vuoden 2008 testaus suoritettiin ottaen huomioon Graphic Papers -liiketoiminnan myynnin vaikutukset testausyksiköihin.

Testattavien rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahavirrat perustuvat viiden vuoden ennusteisiin sekä näitä seuraaviin tasaisesti kasvaviin rahavirtoihin.

Keskeiset testausoletukset ovat M-realin johdon arvioita tai Pöyry Forest Industry Consulting Oy:n ennusteita. Ennusteisiin keskeisimmän vaikuttavat tekijät ovat paperi- tai kartonkituotteiden keskihinnan kehitys, toimitusmäärät, valuuttakurssit ja kapasiteetin käyttöaste, keskeisten raaka-aineiden kuten puun, sellun, kemikaalien ja energian kustannuskehitys sekä henkilöstö- ja muiden kiinteiden kustannusten kehitys. Lisäksi säästö- ja tehostamistoimenpiteiden toteutuminen vaikuttaa merkittävästi ennustettuihin vastaisiin rahavirtoihin. M-realin osuus Metsä-Botnian kerrytettävissä olevasta rahavirrasta ja kirjanpitoarvosta allokoidaan rahavirtaa tuottaville yksiköille niiden selluostojen suhteessa.

Tilanteesta 30.9.2008 sekä aikaisemmin tehdyissä liikearvojen arvonalentumistestauksissa on viiden vuoden ennustekauden jälkeisissä rahavirroissa käytetty kasvutekijänä 2 prosenttia, mikä vastaa kyseisten rahavirtaa tuottavien yksiköiden ja toimialojen pitkän aikavälin toteutunutta kasvua. Ennustekauden jälkeisten rahavirtojen keskeisten oletuksien (hinnat, volyymit, muuttuvat kustannukset) lähtöarvona on käytetty viiden vuoden ennustekauden keskimääräistä arvoa sekä kiinteille kustannuksille ennustekauden viidennen vuoden arvoa.

Rahavirtojen diskonttaustekijänä on käytetty viimeistä määriteltyä M-realin oman ja vieraan pääoman painotettua keskimääräistä kustannusta (Weighted Average Cost of Capital, WACC). Sekä vastaiset rahavirrat että diskonttauskorko on laskettu verojen jälkeen, jolloin syntyvät diskonttatut rahavirrat sekä käyttöarvot ovat IAS 36:n mukaisesti ennen veroja. Tilanteesta 30.9.2008 tehtyjen testauksien WACC:ina verojen jälkeen on käytetty 8,10 prosenttia. Liikearvon testatuloksia arvioidaan vertaamalla kerrytettävissä olevaa rahamäärää (V) rahavirtaa tuottavan yksikön kirjanpitoarvoon (B) seuraavasti:

	Suhde		Arvio
V		< B	Alaskirjaus
V	0–20 %	> B	Ylittää hieman
V	20–50 %	> B	Ylittää selvästi
V	50 %–	> B	Ylittää merkittävästi

M-real-konsernin merkittävimmät rahavirtaa tuottavat yksiköt, niihin kohdistetut liikearvot sekä testauksen tulos tilanteesta 30.9.2008:

Yksikkö	Liikearvo, milj. euroa	Testaustulos
Taivekartonkitehtaat	7	Ylittää merkittävästi
Kemiant Liners	3	Ylittää merkittävästi
Kyro Paper	0	Ylittää selvästi
Simpete Paper	0	Ylittää selvästi
Office Papers	8	Ylittää merkittävästi
Husum PK8 & Äänekoski Paper	0	Alaskirjaus
Zanders	33	Ylittää selvästi
Hallein	0	Alaskirjaus
Market Pulp and Energy	0	Ylittää merkittävästi
Myllykoski Paper Oy 35% *)	15	Ylittää selvästi
Konserni yhteensä	66	

*) Liikearvo sisältyy konsernitaseessa kohtaan "Osuudet osakkuusyrityksissä".

Seuraavissa kassavirtaa tuottavissa yksiköissä jokseenkin mahdollinen muutos keskeiseen oletukseen saa aikaan sen, että kirjanpitoarvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Taulukossa on mainittu oletukset, joille rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä on herkin. Arvioitaessa keskeisessä oletuksessa tarvittavan muutoksen suuruutta ei ole huomioitu mahdollisia kerrannaisvaikutuksia muihin kerrytettävissä olevaan rahamäärään vaikuttaviin oletuksiin tai muissa muuttujissa samanaikaisesti tapahtuvia muutoksia:

Rahavirtaa tuottava yksikkö	V - B Milj. euroa	Keskeinen oletus	Tarvittava muutos, jotta V = B
Hallein	0	Nettomyyntihinta	Ei tarvita muutosta
Husum PK8 ja Äänekoski Paper	0	-Nouseva keskihinta 5 vuoden ennustekaudella -WACC perustuu testaushetken korkotasoon -Tehostamisohjelmien loppuunsaattaminen	Ei tarvita muutosta Ei tarvita muutosta Ei tarvita muutosta

Metsä Tissue

Metsä Tissuen liikearvot on testattu tilanteesta 31.12.2008. Metsä Tissue-konsernin liikearvoa testattaessa rahavirtaa tuottavana yksikkönä on käytetty juridista yhtiötä. Käyttöarvon laskennassa on hyödynnetty johdon hyväksymiä budjetteja ja ennusteita seuraavalle kolmelle vuodelle. Kolmen vuoden jälkeiset rahavirrat on ekstrapoloitu käyttäen euroalueen ennustettua keskimääräistä bruttokansantuotteen kasvuprosenttia, joka vuonna 2008 oli 2 prosenttia. Sekä vastaiset rahavirrat että diskonttauskorko on laskettu verojen jälkeen. Diskonttauskorkona on laskelmissa käytetty 7,0 prosenttia, joka kuvastaa toimialakohtaista riskiä.

Metsä Tissuen liikearvo sekä testauksen tulos tilanteesta 31.12.2008:

Yksikkö	Liikearvo, milj. euroa	Testaustulos
Metsä Tissue -konserni	125	Ylittää merkittävästi

Puutuoteollisuus

Puutuoteollisuuden arvonalentumistestaukset on tehty marras-joulukuussa 2008. Testattavien rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahavirrat perustuvat 5 vuoden ennusteisiin sekä näitä seuraaviin tasaisesti kasvaviin rahavirtoihin. Finnforest UK:n osalta testausta ei ole tehty, koska yhtiö on hyvin kannattava, liikearvo vain 0,8 miljoonaa euroa ja yhtiön arvo ylittää merkittävästi kirja-arvon.

Ennusteiden pääasiallisia lähtötietoja ovat sahatavaran ja levytuotteiden hintakehitysenusteet, näiden tuotteiden kysyntä- ja toimitusmääräennusteet, keskeisten raaka-aineiden ja muiden tuotannon tekijöiden kuten tukkipuun, liimojen ja energian kustannuskehitys sekä henkilöstö- ja muiden kiinteiden kustannusten kehitys. Ennusteisiin vaikuttavat myös päätettyjen säästötoimenpiteiden toteutuminen sekä päätetyt ja suunnitellut investoinnit.

Myyntihintojen ja keskeisten tuotannon tekijöiden hintakehitysenusteet ovat johdon arvioita huomioiden käytettävissä olevat alan tietolähteet. Vuoden 2009 luvut perustuvat testaushetken alustavaan budjettiin.

Nyt tehdyissä liikearvojen arvonalentumistestauksissa ei 5 vuoden ennustekauden jälkeisissä rahavirroissa ole käytetty kasvutekijää. Ennustekauden jälkeisten rahavirtojen keskeisten oletusten (hinnat, määrät, muuttuvat kustannukset) lähtöarvona on myös käytetty johdon näkemystä kyseessä olevien tekijöiden muutoksista.

Rahavirtojen diskonttaustekijänä on käytetty viimeistä määriteltyä Puutuoteollisuuden oman ja vieraan pääoman painotettua keskimääräistä kustannusta. Vuoden 2008 lopun tilanteesta tehtyjen testauksien WACC on 6,98 prosenttia.

Puutuoteteollisuuden rahavirtaa tuottavat yksiköt, joihin kohdistuu liikearvoa sekä testauksen tulos tilanteesta 31.12.2008:

Yksikkö	Liikearvo, milj. euroa	Testaustulos
Liimapalkki	5	Ylittää merkittävästi
BBH	3	Alaskirjaus
Finnforest Merk	0	Ylittää merkittävästi
CEE myyntiyhtiöt	3	Ylittää selvästi
Mäntysahat	5	Ylittää selvästi
Finnforest France	4	Ylittää merkittävästi
Finnforest UK	1	Ylittää merkittävästi

Lisäksi on testattu kuusisahat. Laskelma osoittaa pientä alaskirjaustarvetta. Tämän johdosta Rengon sahan rakennusten arvoa on kirjattu alas 3,0 miljoonaa euroa.

Puutuoteteollisuus on kirjannut alas Puhos Board Oy:n osakkeet, joiden yhteisarvo oli 2,1 miljoonaa euroa. Perusteena on yhtiön vaikea rahoitusasema ja heikko kannattavuus. Omistajat pyrkivät myymään yhtiön, ja osakkeiden tavoitehintaa on 30-40 prosenttia Puutuoteteollisuuden taseessa olevasta kirja-arvosta. Sopivan ostajakandidaatin löytäminen ja myynnin toteutuminen on hyvin epävarmaa, ja yhtiön joutuminen selvitystilaan on mahdollista.

9. Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. euroa	2008	2007
Kurssierot		
Kaupalliset erät	-4	-10
Suojaus / ei suojauslaskentaa	31	19
Tehoton osuus ulkomaiseen yksikköön tehtyjen nettosijoitusten suojauksista	-1	2
Muut	-7	-6
Kurssierot yhteensä	19	5

Korko- ja muut rahoituskulut, netto

Rahoitusvarojen ja -velkojen arvostus		
Voitot ja tappiot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista tai -veloista	2	0
Rahoituserien arvonalentumiset	-4	0
Johdannaisvoitot ja -tappiot (ei suojauslaskentaa)	-11	1
Johdannaisvoitot ja -tappiot käyvän arvon suojauksista	72	8
Johdannaisvoitot ja -tappiot käyvän arvon suojauksen kohteesta	-67	-3
Arvostus yhteensä	-8	7
Korkotuotot	16	16
Korkokulut	-254	-231
Osinkotuotot	1	1
Muut rahoituskulut	-14	-13
Korko- ja muut rahoituskulut, netto	-260	-220

10. Tuloverot

Milj. euroa	2008	2007
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	-19	-84
Edellisten tilikausien verot	-3	0
Laskennalliset verot	83	61
Muut verot	-1	-1
Yhteensä	60	-24

Tuloverojen täsmäytyslaskelma

Tulos ennen veroja	-233	-160
Verot laskettuna kotimaan verokannalla	-61	-41
Ulkomaisten tytäryritysten poikkeavat verokannat	-1	2
Konsernilikearvon arvonalentumiset	5	52
Verovapaat tulot	-30	-9
Vähennyskelvottomat kulut	14	14
Aiemmin kirjaamattomien verotuksellisten tappioiden käyttö	-33	-6
Tytäryritysten tappiot, joista ei kirjattu laskennallista verosaamista	49	13
Muut	-4	-1
Verot konsernin tuloslaskelmassa	-60	24
Efektiiivinen verokanta, %	26,0	-0,2

11. Aineettomat hyödykkeet ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet

	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Milj. euroa				
Hankintameno 1.1.2008	319	306	3	629
Muuntoerot	-13	-1	0	-15
Lisäykset	1	55	3	58
Yritysostot	1	0	0	1
Vähennykset	-102	-82	0	-184
Siirrot erien välillä	-6	13	-4	3
Hankintameno 31.12.2008	199	291	2	492
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2008	0	-240	0	-240
Muuntoerot	0	1	0	1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0	55	0	55
Tilikauden poistot	0	-21	0	-21
Arvonalentumiset	-23	0	0	-23
Kertyneet poistot 31.12.2008	-23	-205	0	-228
Kirjanpitoarvo 1.1.2008	319	67	3	389
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	176	86	2	264
Hankintameno 1.1.2007	519	318	2	839
Muuntoerot	-4	0	0	-4
Lisäykset	7	18	3	27
Yritysostot	1	0	0	1
Vähennykset	-19	-31	0	-50
Siirrot erien välillä	0	2	-2	0
Hankintameno 31.12.2007	504	306	3	814
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2007	0	-222	0	-222
Muuntoero	0	0	0	0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0	7	0	7
Tilikauden poistot	0	-24	0	-24
Arvonalentumiset	-185	0	0	-185
Kertyneet poistot 31.12.2007	-185	-240	0	-425
Kirjanpitoarvo 1.1.2007	519	96	2	617
Kirjanpitoarvo 31.12.2007	319	67	3	389

Lisäksi myytävänä olevien omaisuuserien liikearvosta tehtiin vuonna 2007 15,9 miljoonan euron arvonalentuminen. Kehitysmenoja ei ole aktivoitu Metsäliitto-konsernissa. Muihin aineettomiin oikeuksiin sisältyvien päästöoikeuksien kirjanpitoarvo oli 31.12.2008 20,0 miljoonaa euroa (2,0) ja käypä arvo 20,0 miljoonaa euroa (0,2).

Liikearvo liiketoimintasegmenteittäin

Milj. euroa	Kuluttaja- pakkaukset	Paperit	Puutuotteet	Muut	Yhteensä
Liikearvo 31.12.2008	10	41	19	106	176
Liikearvo 31.12.2007	14	158	22	125	319

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2008	266	1 763	6 917	337	446	9 730
Muuntoerot	2	-28	-172	-4	-1	-203
Lisäykset	19	15	166	16	67	282
Yritysostot	0	1	4	0	0	6
Vähennykset	-82	-318	-1 631	-101	-17	-2 148
Siirrot erien välillä	1	102	318	3	-427	-3
Hankintameno 31.12.2008	206	1 535	5 603	251	69	7 664
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2008	-9	-871	-4 637	-192	0	-5 709
Muuntoerot	0	24	133	3	0	159
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	1	155	1 056	69	0	1 281
Tilikauden poisto	0	-58	-298	-13	0	-368
Arvonalentumiset	-33	-18	-18	0	0	-69
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2008	-41	-768	-3 763	-133	0	-4 706
Kirjanpitoarvo 1.1.2008	257	892	2 281	145	446	4 021
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	165	767	1 839	118	69	2 958

Vuonna 2008 tehtiin arvonalentumisia M-realin Halleinin tehtaalla Itävallassa 57 miljoonaa euroa ja Husumin tehtaalla Ruotsissa 9 miljoonaa euroa.

Hankintameno 1.1.2007	283	1 771	7 055	331	319	9 759
Muuntoerot	-9	-13	-75	-1	-36	-134
Lisäykset	13	24	142	13	259	451
Yritysostot	0	0	1	0	0	1
Vähennykset	-20	-39	-258	-14	-16	-346
Siirrot erien välillä	0	21	52	8	-81	0
Hankintameno 31.12.2007	266	1 763	6 917	337	446	9 730
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2007	-14	-819	-4 542	-186	0	-5 562
Muuntoerot	0	7	51	1	0	59
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	5	18	242	9	0	274
Tilikauden poisto	0	-77	-395	-15	0	-487
Arvonalentumiset	0	0	7	0	0	7
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2007	-9	-871	-4 637	-192	0	-5 709
Kirjanpitoarvo 1.1.2007	269	952	2 513	145	319	4 197
Kirjanpitoarvo 31.12.2007	257	892	2 281	145	446	4 021

Vuonna 2007 arvonalentumisten peruutukset kohdistuvat M-realin Kyro Paperin ja Sittingbournen koneiden alaskirjausten peruutuksiin.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintamenoon sisältyy rahoitusleasingisopimuksella vuokrattuja hyödykkeitä seuraavasti:

2008				
Milj. euroa	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2008	0	20	95	115
Kertyneet poistot	0	-4	-29	-33
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	0	16	66	82
2007				
Milj. euroa	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2007	1	29	247	277
Kertyneet poistot	0	-7	-121	-129
Kirjanpitoarvo 31.12.2007	1	22	126	148

Vuonna 2008 aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden lisäksi sisältyy rahoitusleasingisopimuksilla vuokrattuja hyödykkeitä 1,9 miljoonaa euroa (4,1).

Vieraan pääoman menoja on aktivoitu M-realissa ja Metsä-Botniassa yhteensä 4,6 miljoonaa euroa vuonna 2008 (7,3). Keskimääräinen käytetty korkokanta oli vuonna 2008 6,23 prosenttia (6,23), joka edustaa hankkeiden rahoittamiseen käytetyn lainan kustannuksia. Muissa yhtiöissä vieraan pääoman menoja ei ole aktivoitu.

12. Biologiset hyödykkeet

Biologiset hyödykkeet, kasvava puusto, arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutos kirjataan vuosittain tuloslaskelmaan. Konsernilla on puustoa Suomessa ja Uruguayssa. Metsien maa-alueet esitetään käyttöomaisuuden maa- ja vesialueissa.

Metsäliitto-konsernilla on pitkäaikaisia metsänvuokraussopimuksia Venäjällä ja Latviassa. Sopimuksia ei ole kirjattu taseeseen, koska niiden hintaa tai kiinteää hinnanmäärittämisperustetta ei määritellä sopimuksissa. Valtio määrittelee hinnan pääsääntöisesti kerran vuodessa tai useamminkin. Hinta seuraa käytännössä lyhytaikaisten hakkuuoikeuksien huutokauppahintoja. Pitkäaikaisilla puun hakkuuoikeuksilla varmistetaan ensisijaisesti puun saatavuutta.

Milj. euroa	2008	2007
Tilikauden alussa	83	71
Ostot tilikauden aikana	21	23
Myynnit tilikauden aikana	0	0
Hakkuut tilikauden aikana	-18	-7
Voitot ja tappiot käypään arvoon arvostamisesta	11	3
Muuntoero	5	-7
Tilikauden lopussa	103	83

13. Osuudet osakkuusyhtiöissä

Milj. euroa	2008	2007
Tilikauden alussa	133	118
Osuus tilikauden tuloksesta	6	5
Saadut osingot	-2	-2
Lisäykset	1	12
Vähennykset	0	0
Muuntoerot	0	0
Tilikauden lopussa	139	133

Osakkuusyhtiöiden kirjanpitoarvoon 31.12.2008 sisältyy Myllykoski Paper Oy:öön liittyvää liikearvoa 15,1 miljoonaa euroa (15,1) ja Thosca Holz GmbH yhtiöön liittyvää liikearvoa 1,6 miljoonaa euroa (1,6).

Liiketahtumat osakkuusyhtiöiden kanssa		
Milj. euroa	2008	2007
Myynti	58	57
Ostot	49	57
Korkotuotot	1	2
Korkokulut	0	0
Saamiset		
Pitkäaikaiset	1	1
Lyhytaikaiset	10	11
Velat		
Pitkäaikaiset	0	0
Lyhytaikaiset	6	12

Merkittävimmät osakkuusyhtiöt

Milj. euroa	Kotimaa	Varat	Velat	Liikevaihto	Tulos	Omistus, %
Finsilva Oyj	Suomi	211	147	24	11	49,9
Mittaportti Oy	Suomi	1	1	5	0	33,3
Myllykoski Paper Oy	Suomi	218	150	326	-4	35,0
Mäntän Energia	Suomi	6	4	10	0	67,5
Perkaus Oy	Suomi	1	1	3	0	33,3
Plastiroll Oy	Suomi	21	7	24	2	39,0
Suomen Metsäsijoitus Oy	Suomi	17	0	1	0	25,0

Mikään osakkuusyhtiö ei ole julkisesti noteerattu.

14. Myytävissä olevat sijoitukset

Milj. euroa	2008	2007
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat pitkäaikaiset rahoitusvarat		
Arvo 1.1.	4	4
Vähennykset	0	0
Käyvän arvon muutokset	0	0
Siirrot lyhytaikaisiin	-4	0
Arvo 31.12.	0	4
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Julkisesti noteeratut yhtiöt	35	4
Muut	459	369
Yhteensä	493	373
Myytävissä olevat sijoitukset yhteensä	493	377

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat sisältävät pääasiassa noteerattuja joukkovelkakirjalainoja, jotka on kokonaisuudessaan luokiteltu kaupankäyntitaroituksessa pidettäväksi.

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat julkisesti noteerattuja ja noteeraamattomia osakkeita. Julkisesti noteerattujen osakkeiden käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivän pörssinoteerauksiin. Merkittävin julkisesti noteeratuista osakeomistuksista on joulukuussa 2008 M-realin Graphic Papers -liiketoiminnan myynnissä saatu noin 3 prosentin osuus Sappi Limitedistä. Näiden osakkeiden tilinpäätöspäivän käypä arvo oli 32,1 miljoonaa euroa.

Noteeraamattomien osakkeiden merkittävin erä on noin 3 prosentin osuus Pohjolan Voima Oy:ssä. Konsernilla on oikeus noin 12 prosentin osuuteen Pohjolan Voiman B-osakkeiden kautta Olkiluodon ydinvoimalan (OL1 ja OL2) tuottamaan energiaan, noin 12 prosentin osuuteen C2-osakkeiden kautta Meri-Porin hiilivoimalan tuottamaan energiaan sekä noin 2 prosentin osuus A-osakkeiden kautta PVO-Vesivoima Oy:n tuottamaan energiaan. Lisäksi konsernilla on noin 4 prosentin osuus rakenteilla olevasta Olkiluoto 3:sta Pohjolan Voiman B2-osakkeiden kautta. Yhtiö tuottaa sähköä ja lämpöä osakkailleen Suomessa ja käy kauppaa osakkaidensa kanssa. Sähkön ja lämmön hinta perustuu tuotantokustannuksiin, ja maksettu hinta on yleensä markkinahintaa alhaisempi. Omistusosuus arvostetaan

16. Laskennalliset verot

Täsmäytys taseeseen 2008

Milj. euroa	1.1.2008	Tuloslaskelmassa	Yritysosotot /- myynnit	Muuntoerot	Omaan pääomaan kirjattavat	31.12.2008
Laskennalliset verosaamiset taseessa						
Konsernieliminoinnit	13	6	0	0	-7	12
Vahvistetut tappiot ja muut ajoituserot	68	-14	-13	0	6	47
Muut väliaikaiset erot	30	2	0	0	7	38
Yhteensä	110	-7	-13	0	6	96
Netotettu laskennallisesta verovelasta	-64	15	13	0	0	-35
Laskennallinen verosaaminen taseessa	46	8	0	0	7	61
Laskennalliset verovelat taseessa						
Poistoero	272	-56	-1	-8	0	207
Konsernieliminoinnit	56	-11	-22	0	4	27
Myytävissä olevien rahoitusvarojen arvostaminen käypään arvoon	79	0	0	0	26	104
Muut väliaikaiset erot	61	-23	-14	0	-1	23
Yhteensä	467	-90	-36	-8	29	362
Netotettu laskennallisesta verosaamisesta	-63	15	13	0	0	-34
Laskennallinen verovelka taseessa	404	-75	-23	-8	29	328
Nettoverovelka	-358	83	23	8	-22	-267

vuosineljänneksittäin käypään arvoon diskontatun kassavirran menetelmällä. Laskennassa käytetty keskimääräinen painotettu pääomakustannus oli 4,67 prosenttia. Energian hinnan osalta on käytetty 12 kuukauden liukuva keskiarvo sähkön hintaennusteista, mikä osaltaan tasoittaa sähkön markkinahinnan lyhytaikaisia vaihteluita. Käyvän arvon muutokset Suomen verokannan mukaisella laskennallisella verovelalla vähennettynä kirjataan oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Pohjolan Voima Oy:n hankintameno on 29,4 miljoonaa euroa (35,0) ja käypä arvo 429,6 miljoonaa euroa (337,1). Ydinvoimalaosakkeiden (B- ja B2-sarja) käypä arvo oli 407,1 miljoonaa euroa, hiilivoimaosakkeiden (C2-sarja) -3,6 miljoonaa euroa ja vesivoimaosakkeiden (A-sarja) 26,1 miljoonaa euroa.

Pohjolan Voima Oy:n osakkeiden välinen osakassopimus rajoittaa osakkeiden vapaata kauppaa muiden kuin osakkaiden kanssa. M-real myi kesäkuussa 2008 noin 6,7 prosentin osuuden rakenteilla olevasta Olkiluoto 3:sta (B2-osakkeet). Kaupasta realisoitui 74 miljoonan euron käyvän arvon ja myyntivoiton tulosvaikutus. Korkeat energiahinnat ovat olennaisesti kasvattaneet Pohjolan Voima Oy:n osakkeiden käypää arvoa.

Muut noteeraamattomat osakkeet, joiden käypä arvo ei ole luotettavasti määriteltävissä, on arvostettu arvonalentumisilla vähennettyyn hankintameno.

15. Pitkäaikaiset rahoitusvarat

Milj. euroa	2008	2007
Korolliset lainasaamiset		
Osakkuusyryityksiltä	1	2
Muilta	228	26
Yhteensä	228	28
Korottomat saamiset		
Etuusperusteiset eläkejärjestelyt (viite 21)	0	7
Osakkuusyryityksiltä	0	1
Muilta	5	5
Yhteensä	5	12
Pitkäaikaiset rahoitusvarat yhteensä	234	40

Graphic Papers -liiketoiminnan myyntihinnan osana saatu 220,0 miljoonan euron lainasääminen Sappi Limitediltä sisältyy korollisten lainasaamisten määrään 31.12.2008.

Täsmäytys taseeseen 2007

Milj. euroa	1.1.2007	Tuloslas- kelmassa	Yritysosot /- myynnit	Muunto- erot	Omaan pääomaan kirjattavat	31.12.2007
Laskennalliset verosaamiset taseessa						
Konsernieliminoinnit	20	1	0	0	-8	13
Vahvistetut tappiot ja muut ajoituserot	108	-22	-18	0	0	68
Muut väliaikaiset erot	21	14	0	1	-7	30
Yhteensä	148	-7	-18	1	-15	110
Netotettu laskennallisesta verovelasta	-71	6	3	-2	0	-64
Laskennallinen verosaaminen taseessa	77	-1	-15	0	-15	46
Laskennalliset verovelat taseessa						
Poistoero	327	-52	-1	-2	0	272
Konsernieliminoinnit	43	6	4	0	3	56
Myytävissä olevien rahoitusvarojen arvostaminen käypään arvoon	76	0	0	0	2	79
Muut väliaikaiset erot	85	-22	-2	-1	1	61
Yhteensä	531	-68	1	-3	6	467
Netotettu laskennallisesta verosaamisesta	-72	6	3	0	1	-63
Laskennallinen verovelka taseessa	459	-62	4	-3	6	404
Nettoverovelka	-381	61	-19	3	-21	-358

Konsernilla oli 31.12.2008 verotuksellisia nettotappioita 1 013,9 miljoonaa euroa (1 195,9) lähinnä Suomessa, Saksassa, Ranskassa ja Venäjällä. Ne liiketoiminnan tappiot, joiden käyttöön liittyy epävarmuutta ja joista ei tämän vuoksi ole kirjattu laskennallista verosaamista, olivat 895,9 miljoonaa euroa (962,2). Verotuksellisista nettotappioista kirjattu laskennallinen verosaaminen oli 31.12.2008 29,3 miljoonaa euroa (59,5).

17. Vaihto-omaisuus

Milj. euroa	2008	2007
Aineet ja tarvikkeet	371	412
Keskeneräiset tuotteet	63	78
Valmiit tuotteet	476	580
Ennakkomaksut	33	63
Yhteensä	943	1 132

18. Myyntisaamiset ja muut saamiset

Milj. euroa	2008	2007
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat lyhytaikaiset rahoitusvarat		
Arvo 1.1.	0	0
Siirrot pitkäaikaisista	4	0
Käyvän arvon muutos	0	0
Arvo 31.12.	4	0
Korolliset lainasaamiset		
Osakkuusyrityksiltä	21	24
Muilta	6	3
Yhteensä	28	27
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset		
Osakkuusyrityksiltä		
Myyntisaamiset	15	28
Muut saamiset	0	0
Siirtosaamiset	1	0
Yhteensä	16	28
Muilta		
Myyntisaamiset	764	1 022
Lainasaamiset	0	0
Muut saamiset	110	187
Siirtosaamiset	35	25
Yhteensä	909	1 234
Yhteensä	924	1 262
Myyntisaamiset ja muut saamiset yhteensä	956	1 289

Konsernin yritysten toimitusjohtajilta, heidän sijaisiltaan, hallituksen jäseniltä sekä vastaaviin toimielimiin kuuluvilta henkilöiltä ei ole lainasaamisia.

Epävarmat myyntisaamiset

Muilta olevista myyntisaamisista on vähennetty seuraavat erät:

Milj. euroa	2008	2007
Arvo 1.1.	12	16
Lisäys	0	23
Vähennys	-5	-27
Arvo 31.12.	7	12

Siirtosaamisiin liittyvät olennaiset erät

Pitkäaikaiset		
Korot	0	0
Muut	3	3
Yhteensä	3	3

Lyhytaikaiset		
Korot	1	4
Vakuutukset	1	4
Myyntijaksotukset	4	5
Muut	30	13
Yhteensä	36	25

Siirtosaamiset yhteensä	39	28
-------------------------	----	----

19. Rahavarat

Milj. euroa	2008	2007
Lyhytaikaiset sijoitukset		
Käypään arvoon	0	0
Jaksotettuun hankintamenoon	405	324
Käteinen raha ja pankkitilit	215	104
Yhteensä	619	428

Lyhytaikaiset sijoitukset ovat pääasiassa yritys- tai sijoitustodistuksia ja määräaikaistalletuksia, joiden alkuperäinen juoksu-aika on alle kolme kuukautta.

20. Oma pääoma

Osuuspääoman muutokset

Milj. euroa	Osuus- pääoma	A-lisäosuu- pääoma	B-lisäosuu- pääoma	Yhteensä
1.1.2008 FAS	187	517	24	728
Siirretty korollisiin velkoihin	-39	-109	-5	-154
Osuuspääomat 1.1.2008 IFRS	147	408	19	574
Osuusmaksusuoritukset	5	12	0	17
Siirto koroista osuismaksuihin	3	22	0	25
Osuusmaksujen palautukset	-5	-38	-3	-46
	151	403	17	571
Palautettu 1.1.2008 siirto	39	109	5	154
Osuuspääomat 31.12.2008 FAS	190	512	22	724
Siirto 31.12.2008 velaksi	-37	-99	-4	-139
31.12.2008 IFRS	154	414	18	585
1.1.2007 FAS	179	503	24	706
Siirretty korollisiin velkoihin	-33	-92	-4	-130
Osuuspääomat 1.1.2007 IFRS	146	411	20	577
Osuusmaksusuoritukset	7	23	2	31
Siirto koroista osuismaksuihin	4	19	0	23
Osuusmaksujen palautukset	-3	-28	-1	-33
	154	425	20	598
Palautettu 1.1.2007 siirto	33	92	4	130
Osuuspääomat 31.12.2007 FAS	187	517	24	728
Siirto 31.12.2007 velaksi	-39	-109	-5	-154
31.12.2007 IFRS	147	408	19	574

Arvonmuutos- ja muut rahastot		
Milj. euroa	2008	2007
Käyvän arvon rahasto	114	102
Arvonkorotusrahasto	1	1
Vararahasto	46	41
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	3	3
Yhteensä	165	148

Jakokelpoiset varat		
Milj. euroa	2008	
Jakokelpoiset varat 31.12		
Vapaa oma pääoma	324	
Vapaaehtoiset varaukset omassa pääomassa	-209	
Jakokelpoiset varat	115	
Vapaaehtoiset varaukset		
Kertynyt poistoero ja muut varaukset	383	
Laskennallinen verovelka vapaaehtoisista varauksista	-101	
	282	
Vähemmistön osuus vapaaehtoisista varauksista	0	
	281	
Hankintahetken varaukset	-73	
Vapaaehtoiset varaukset omassa pääomassa	209	

21. Eläkevelvoitteet

Konsernilla on eri puolilla maailmaa useita etuuspohjaisia ja maksupohjaisia eläkejärjestelyjä. Suomen merkittävin eläkejärjestelmä on TyEL, jossa etuudet määräytyvät suoraan edunsaajan ansioiden perusteella. Suomessa on eläkejärjestelyjä, jotka ovat Metsäliiton Toimenhaltijain Eläkesäätiön vastuulla. Eläkesäätiön järjestelyt ovat etuuspohjaisia ja ennalta rahastoitujia. Lisäksi Suomessa on muita maksu- ja etuuspohjaisia järjestelyjä. Ulkomaiset eläkejärjestelyt koostuvat etuuspohjaisista sekä maksupohjaisista järjestelyistä.

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet		
Milj. euroa	2008	2007
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	110	164
Maksupohjaiset eläkejärjestelyt	21	23
Nettovelka	131	188
Ylirahastoidut järjestelyt taseen vastaavissa	0	7
Velka yhteensä	131	195

ETUUSPOHJAISET ELÄKE-ETUUDET

Eläkevastuut taseessa		
Milj. euroa	2008	2007
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	84	451
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	94	134
	177	586
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-69	-439
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	2	17
Kirjaamattomat toteutuneet palvelumenot	0	0
Järjestelyn supistaminen	0	0
Nettovelka taseessa	110	164

Eläkevastuut tuloslaskelmassa		
Milj. euroa	2008	2007
Tilikauden työsuorituksen perustuvat menot	5	8
Korkomenot	9	28
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto	-5	-24
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	0	1
Takautuvaan työsuorituksen perustuvat menot	0	0
Velvoitteen täyttäminen	0	4
Tappiot/voitot järjestelyn supistamisesta	0	-5
Henkilöstökuluissa yhteensä	10	11

Järjestelyiden varallisuuden tuotto oli -5,8 miljoonaa euroa vuonna 2008 (23,3). Vuoden 2007 tuloslaskelmaerät sisältävät myös myydyin Graphic Papers -liiketoiminnan luvut.

Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvan velvoitteen nykyarvon muutos

Milj. euroa	2008	2007
Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuva velvoite 1.1.	586	844
Tilikauden työsuorituksen perustuvat menot	5	8
Korkomenot	9	28
Työntekijän maksusuoritukset järjestelyyn	-1	2
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-9	-19
Takautuvaan työsuorituksen perustuvat menot	1	0
Yritysmyynnit	-403	-196
Velvoitteen täyttäminen	0	-5
Tappiot/voitot järjestelyn supistamisesta	-1	-1
Maksetut etuudet	-7	-30
Muut oikaisut	0	0
Muuntoerot	-2	-46
Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuva velvoite 31.12.	177	586

Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvän arvon muutos

Milj. euroa	2008	2007
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo 1.1.	439	583
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto	5	24
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-11	-1
Työntekijän maksusuoritukset järjestelyyn	1	3
Työntekijän maksusuoritukset järjestelyyn	1	33
Yritysmyynnit	-367	-143
Velvoitteen täyttäminen	0	-1
Maksetut etuudet	-2	-22
Muut oikaisut	0	0
Muuntoerot	3	-37
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo 31.12.	69	439

Anvioidut maksusuoritukset etuuspohjaisiin järjestelyihin vuonna 2009 ovat 5,1 miljoonaa euroa.

Järjestelyyn kuuluvien varojen jakauma

Prosenttia	2008	2007
Osakeinstrumentit	37	48
Velkainstrumentit	11	10
Kiinteistöt	10	7
Joukkovelkakirjalainat	14	28
Muut	28	7
Yhteensä	100	100

Tilikauden ja aikaisempien tilikausien tiedot		
Milj. euroa	2008	2007
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä johtuvan veloitteen nykyarvo	-177	-586
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	69	439
Rahastovastuu	-108	-147
Järjestelystä johtuvan velan kokemusperäiset tarkistukset	-6	1
Järjestelyyn kuuluvien varojen kokemusperäiset tarkistukset	-9	3

Käytetyt vakuutusmatemaattiset olettamukset		
	2008	2007

Suomi		
Diskonttaus korko %	3,75	5,0
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto %	5,4	5,8
Tuleva palkankorotusolettamus %	3,0	3,0
Tulevat eläkkeiden korotukset %	2,1	2,1
Arvioitu jäljellä oleva työssäoloaika (vuosia)	4-7,4	4-7,4

Iso-Britannia		
Diskonttaus korko %	6,0	5,6
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto %	6,4-6,75	6,5-6,8
Tuleva palkankorotusolettamus %	3,6	4,3
Tulevat eläkkeiden korotukset %	2,6	3,3
Arvioitu jäljellä oleva työssäoloaika (vuosia)	14-24	15-24

Itävalta		
Diskonttaus korko %	5,0	5,0
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto %	n/a	n/a
Tuleva palkankorotusolettamus %	2,22	2,3
Tulevat eläkkeiden korotukset %	2,22	2,3
Arvioitu jäljellä oleva työssäoloaika (vuosia)	24,0	24,0

Norja		
Diskonttaus korko %	4,3	4,7
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto %	6,3	5,8
Tuleva palkankorotusolettamus %	4,5	4,5
Tulevat eläkkeiden korotukset %	4,3	4,3
Arvioitu jäljellä oleva työssäoloaika (vuosia)	11,9	16,2

Saksa		
Diskonttaus korko %	6,0	5,5-5,6
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto %	6,0	5,6
Tuleva palkankorotusolettamus %	2,5	2,5
Tulevat eläkkeiden korotukset %	2,0	2,0
Arvioitu jäljellä oleva työssäoloaika (vuosia)	10-11	10

Slovakia		
Diskonttaus korko %	5,0	
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto %	0,0	
Tuleva palkankorotusolettamus %	5,0	
Tulevat eläkkeiden korotukset %	5,0	
Arvioitu jäljellä oleva työssäoloaika (vuosia)	22	

Sveitsi		
Diskonttaus korko %		3,5
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto %		4,5
Tuleva palkankorotusolettamus %		1,5
Tulevat eläkkeiden korotukset %		0,5
Arvioitu jäljellä oleva työssäoloaika (vuosia)		13

22. Varaukset

Milj. euroa	Lopettamis- ja uudelleenjärjestelyt	Ympäristökulut	Muut	Yhteensä
1.1.2008	40	12	31	83
Muuntoero	-5	0	-2	-7
Varausten lisäykset	66	3	18	87
Käytetyt varaukset	-12	-3	-28	-43
Käyttämättömien varausten peruutukset	-9	0	-1	-9
31.12.2008	81	11	19	111

Vuonna 2008 merkittävin uudelleenjärjestely oli Graphic Papers -liiketoiminnan myynti, jonka yhteydessä kirjattiin varauksia 62,6 miljoonaa euroa.

23. Pääomallainat ja rahoitusvelat

Pääomallainat

Metsäliitto Osuuskunnan pääomaehtoinen debenttuurilaina

Laina on osakeyhtiölain 12. luvun mukainen pääomaehtoinen debenttuurilaina. Lainan nimellisarvo on enintään 150 miljoonaa euroa. Lainan määrä vuoden 2008 lopussa oli 62,8 miljoonaa euroa, mistä Metsäliitto-konserniin kuulumattomien merkitsijöiden osuus oli 50,5 miljoonaa euroa.

Lainan korko on kiinteä 7,5 prosenttia p.a. ja laina erääntyy 8.12.2009, jolloin laina maksetaan kokonaisuudessaan takaisin nimellisarvostaan 63,3 miljoonaa euroa. Laina on vakuudeton.

Laina ja sille kertynyt korko voidaan maksaa yhtiön purkauessa ja konkurssissa vain kaikkia muita velkoja huomommalla etuoikeudella. Tämä laina on etuoikeusasemaltaan vähintään samassa asemassa kuin liikkeeseenlaskijan muut tulevaisuudessa mahdollisesti liikkeeseenlaskemat pääomallainat tai vastaavat instrumentit.

Korolliset velat	2008		2007	
	Tasearvot	Käyvät arvot	Tasearvot	Käyvät arvot
Milj. euroa				
Pitkäaikaiset korolliset velat				
Pääomallainat	0	0	49	50
Joukkovelkakirjalainat	1 344	864	1 560	1 480
Lainat rahoituslaitoksilta	1 324	1 319	1 152	1 153
Eläkelainat	51	53	66	67
Rahoitusleasingvelat	67	66	121	119
Muut velat	68	68	62	62
Yhteensä	2 854	2 370	3 011	2 932
Lyhytaikaiset korolliset velat				
Pääomallainojen				
lyhytaikainen osuus	50	48	91	107
Pitkäaikaisten velkojen				
lyhytaikainen osuus	402	393	389	387
Lyhytaikaiset lainat	67	67	52	52
Rahoitusvelkselit	7	7	9	9
Muut velat	165	165	207	207
Yhteensä	691	679	747	761
Korolliset velat yhteensä	3 545	3 049	3 758	3 693

Korolliset saamiset	2008		2007	
	Tasearvot	Käyvät arvot	Tasearvot	Käyvät arvot
Milj. euroa				
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat				
pitkäaikaiset rahoitusvarat	0	0	4	4
Pitkäaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat	0	0	0	0
Pitkäaikaiset lainasaamiset	228	184	28	27
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat				
lyhytaikaiset rahoitusvarat	4	4	0	0
Lyhytaikaiset lainasaamiset	28	28	27	27
Lyhytaikaiset sijoitukset				
käypään arvoon	0	0	0	0
Lyhytaikaiset sijoitukset jaksotettuun hankintamenoon	405	405	324	324
Käteinen raha ja pankkitilit	215	215	104	104
Korolliset saamiset yhteensä	879	835	487	487
Korolliset nettovelat yhteensä	2 666	2 214	3 271	3 206

Metsäliitto-konsernissa kaikki korolliset rahoitusvelat arvostetaan taseeseen efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoon. Korolliset rahoitusvarat on luokiteltu IAS-standardin mukaisesti. Käyvät arvot perustuvat kunkin velan tai varan markkinakorolla laskettuun nykyarvoon. Sovelletujen diskonttaus korkojen vaihteluväli on 2,5–38,0 prosenttia (4,2–11,4). Korollisista veloista on vaihtuvakorkoisia 91 prosenttia (89) ja loput kiinteäkorkoisia. Korollisten velkojen keskikorko on vuoden 2008 lopussa 6,6 prosenttia (6,9). Myyntisaamisten ja muiden saamisten sekä ostovelkojen ja muiden velkojen käyvät arvot eivät olennaisesti poikkea niiden kirjanpitoarvoista taseessa.

Velkojen lyhennysten ja rahoituskulujen kassavirrat 31.12.2008

Milj. euroa	Tasearvo	2009	2010	2011	2012	2013	2014-
Pääomalainat	50						
Lyhennys		-50	0	0	0	0	0
Rahoituskulu		-4	0	0	0	0	0
Joukkovelkakirjalainat	1 584						
Lyhennys		-240	-547	-52	-102	-494	-150
Rahoituskulu		-115	-102	-64	-59	-33	-10
Lainat rahoituslaitoksilta	1 458						
Lyhennys		-135	-115	-669	-160	-265	-114
Rahoituskulu		-68	-61	-41	-24	-18	-7
Eläkelainat	71						
Lyhennys		-20	-39	-1	0	0	-11
Rahoituskulu		-4	-2	-1	-1	-1	0
Rahoitusleasingvelat	73						
Lyhennys		-6	-9	-6	-5	-7	-39
Rahoituskulu		-4	-4	-4	-3	-3	-13
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	68						
Lyhennys		0	0	0	-4	-49	-15
Rahoituskulu		-4	-3	-3	-3	-3	0
Yhteensä	3 306						
Vuoden 2009 lyhennykset	-452						
Pitkäaikaiset yhteensä	2 854						
Lyhennys		-452	-711	-729	-271	-815	-328
Rahoituskulu		-199	-172	-112	-89	-57	-31
Lyhytaikaiset korolliset velat	238						
Lyhennys		-238	0	0	0	0	0
Rahoituskulu		-10	0	0	0	0	0
Ostovelat	407						
Lyhennys		-407	0	0	0	0	0
Muut korottomat velat	548						
Lyhennys		-523	-9	-3	-3	-2	-8
Johdannaisvelat	44						
Koronvaihtosopimukset		-7	-8	-8	-8	-3	1
Valuuttajohdannaiset		-2 224	-10	-10	-7	-5	-3
Hyödykejohdannaiset		-1	-6	-6	-1	0	0
Velat yhteensä	4 544						
Lyhennys		-1 620	-719	-732	-274	-817	-337
Rahoituskulu		-2 441	-195	-135	-105	-66	-33
Johdannaissaamiset	77						
Koronvaihtosopimukset		0	0	0	0	0	0
Valuuttajohdannaiset		2 300	8	8	6	4	2
Hyödykejohdannaiset		0	0	0	0	0	0
Yhteensä	77	2 300	8	8	6	4	2

Velkojen lyhennysten ja rahoituskulujen kassavirrat 31.12.2007

Milj. euroa	Tasearvo	2008	2009	2010	2011	2012	2013-
Pääomalainat	140						
Lyhennys		-91	-49	0	0	0	0
Rahoituskulu		-10	-4	0	0	0	0
Joukkovelkakirjalainat	1 813						
Lyhennys		-253	-235	-546	-52	-101	-627
Rahoituskulu		-146	-122	-107	-62	-56	-37
Lainat rahoituslaitoksilta	1 249						
Lyhennys		-96	-290	-95	-444	-90	-233
Rahoituskulu		-66	-59	-42	-25	-12	-15
Eläkelainat	84						
Lyhennys		-18	-18	-33	-1	0	-14
Rahoituskulu		-4	-3	-2	-1	-1	-2
Rahoitusleasingvelat	140						
Lyhennys		-19	-21	-20	-17	-13	-50
Rahoituskulu		-6	-5	-4	-3	-3	-13
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	65						
Lyhennys		-2	-3	0	0	-3	-56
Rahoituskulu		-3	-3	-3	-3	-3	-3
Yhteensä	3 490						
Vuoden 2008 lyhennykset	-480						
Pitkäaikaiset yhteensä	3 011						
Lyhennys		-480	-616	-694	-514	-207	-980
Rahoituskulu		-235	-196	-159	-94	-74	-70
Lyhytaikaiset korolliset velat	267						
Lyhennys		-267	0	0	0	0	0
Rahoituskulu		-9	0	0	0	0	0
Ostovelat	607						
Lyhennys		-607	0	0	0	0	0
Muut korottomat velat	663						
Lyhennys		-614	-10	-12	-5	-4	-19
Johdannaisvelat	19						
Koronvaihtosopimukset		-7	-5	-6	-6	-6	-3
Valuuttajohdannaiset		-2 957	-13	-12	-12	-9	-9
Hyödykejohdannaiset		0	0	0	0	0	0
Velat yhteensä	5 047						
Lyhennys		-1 968	-625	-705	-518	-212	-999
Rahoituskulu		-3 208	-213	-176	-111	-89	-82
Johdannaissaamiset	49						
Koronvaihtosopimukset		8	2	0	0	0	0
Valuuttajohdannaiset		2 981	9	8	8	6	6
Hyödykejohdannaiset		9	8	3	0	0	0
Yhteensä	49	2 999	19	12	9	6	6

Joukkovelkakirjalainat			
Milj. euroa	Korko-%	2008	2007
2000–2008	5,64	0	18
2002–2009	8,89	100	96
2002–2012	9,20	102	101
2002–2014	9,40	115	113
2003–2008	6,96	0	100
2003–2008	6,58	0	20
2004–2008	6,96	0	50
2004–2009	5,37	30	30
2004–2009	5,91	30	30
2004–2009	5,91	10	10
2004–2011	5,54	30	30
2004–2011	6,30	10	10
2004–2011	6,52	12	12
2004–2013	9,00	26	26
2005–2008	7,37	0	3
2005–2008	5,60	0	17
2006–2008	6,38	0	45
2006–2009	7,69	70	70
2006–2010	6,67	150	149
2006–2010	7,70	397	396
2006–2013	8,75	490	488
2008–2018	7,00	13	0
		1 584	1 813

Rahoitusleasingvelkojen erääntymisajat		
Milj. euroa	2008	2007
Vähimmäisleasingmaksut		
Alle 1 vuotta	10	25
1–2 vuotta	13	26
2–3 vuotta	10	25
3–4 vuotta	8	20
4–5 vuotta	10	16
Yli 5 vuotta	52	63
Yhteensä	104	175
Tulevat rahoituskulut	31	35
Vähimmäisleasingmaksujen nykyarvo	73	140

Vähimmäisleasingmaksujen nykyarvo		
Alle 1 vuotta	6	19
1–2 vuotta	9	21
2–3 vuotta	6	20
3–4 vuotta	5	17
4–5 vuotta	7	13
Yli 5 vuotta	39	50
Yhteensä	73	140

Merkitävimmät rahoitusleasingsopimukset koskevat M-realin Äänevoima Oy:n voimallaisia. Äänevoima Oy:n rahoitusleasingsopimusaika oli alun perin 10–15 vuotta. Velat erääntyvät vuoteen 2017 mennessä. Sopimukset sisältävät jatko- ja osto-optioita. Vuonna 2007 mukana ollut Kirkiniemen rahoitusleasingsopimus sisältyi joulukuussa 2008 myytyyn Graphic Papers -liiketoiminnan kauppaan.

24. Muut velat

Milj. euroa	2008	2007
Korottomat velat muille		
Siirtovelat	3	14
Muut velat	23	36
Yhteensä	26	50

25. Ostovelat ja muut velat

Milj. euroa	2008	2007
Korottomat velat osakkuusyrityksille		
Saadut ennakot	18	15
Ostovelat	23	29
Muut velat	0	1
Siirtovelat	1	1
Yhteensä	43	46
Korottomat velat muille		
Saadut ennakot	22	16
Ostovelat	384	579
Muut velat	135	141
Siirtovelat	335	392
Yhteensä	875	1 127
Ostovelat ja muut velat yhteensä	918	1 173

Siirtovelat		
Milj. euroa	2008	2007
Pitkäaikaiset		
Korvaus- ja avustussitoumukset	2	4
Muut	1	10
Yhteensä	3	14
Lyhytaikaiset		
Palkka- ja henkilöstökulujaksotukset	98	117
Korot	29	36
Ostojen jaksotukset	68	86
Muut	141	153
Yhteensä	336	393

26. Rahoitusjohdannaiset

	Nimellisarvo		Käypä arvo				
		Yhteensä	Käyvän arvon suojaukset	Rahavirran suojaukset	Oman pääoman suojaukset	Suojaukset, joihin ei sovelleta suojaus- laskentaa	Kaupankäynti- tarkoituksessa tehdyt johdannaiset
Milj. euroa							
2008							
Korkotermini- ja futuurisopimukset	4	0				0	
Korko-optiosopimukset	0	0					
Koronvaihtosopimukset	1 154	-18	-9	-2		-7	0
Korkojohdannaiset yhteensä	1 158	-18	-9	-2	0	-7	0
Valuuttatermiinisopimukset	2 214	77		-18	82	13	0
Valuuttaoptiosopimukset	5	0				0	
Valuutanvaihtosopimukset	127	-12	-13			0	
Valuuttajohdannaiset yhteensä	2 346	64	-13	-18	82	13	0
Hyödyketermiinisopimukset	232	-13		-17		4	0
Hyödykeoptiosopimukset	0	0					
Hyödykejohdannaiset yhteensä	232	-13	0	-17	0	4	0
Johdannaiset yhteensä	3 735	33	-22	-37	82	10	-1

Nimellisarvo sisältää myös suljetut sopimukset, joiden määrä yhteensä on 786,8 milj. euroa.

2007							
Korkotermini- ja futuurisopimukset	4	0				0	
Korko-optiosopimukset	156	0					0
Koronvaihtosopimukset	1 532	3	-4	4		4	0
Korkojohdannaiset yhteensä	1 693	4	-4	4	0	4	0
Valuuttatermiinisopimukset	2 943	28		1	13	13	
Valuuttaoptiosopimukset	205	0				0	0
Valuutanvaihtosopimukset	120	-22	-22				
Valuuttajohdannaiset yhteensä	3 268	6	-22	1	13	13	0
Hyödyketermiinisopimukset	160	20		13		7	0
Hyödykeoptiosopimukset	0	0					
Hyödykejohdannaiset yhteensä	160	20	0	13	0	7	0
Johdannaiset yhteensä	5 121	29	-26	18	13	24	0

Johdannaisten tasearvot

Milj. euroa	2008	2007
Varat	77	49
Velat	44	19

27. Rahavirran suojauslaskennan erääntymisaikataulu

Suojausinstrumentin tulos kirjataan tuloslaskelman suojauksen kohteena olevan kassavirran toteutuessa. Suojainstrumenttien erääntymisajankohdat ovat samat kuin suojauksen kohteena olevan kassavirran.

Milj. euroa	31.12.2008			
Periodit, jolloin ennakkoidun kassavirran odotetaan toteutuvan	Hyvin todennäköiset valuuttakassavirrat	Sopimusperusteiset korkokassavirrat	Hyvin todennäköiset hyödykekassavirrat	Hyvin todennäköiset hyödykekassavirrat
Q 1	94	-1	2	-8
Q 2	65	-2	2	-8
Q 3	44	0	2	-8
Q 4	35	-2	2	-8
Yhteensä 2009	239	-5	6	-31
2010	0	-4	0	-27
2011	0	-2	0	-19
2012	0	-1	0	-2
2013	0	0	0	0
Kassavirrat yhteensä	239	-12	6	-79
Suojauslaskentaan kohdistettujen johdannaisten nimellisarvo	239	130	6	79

Milj. euroa	31.12.2007			
Periodit, jolloin ennakkoidun kassavirran odotetaan toteutuvan	Hyvin todennäköiset valuuttakassavirrat	Sopimusperusteiset korkokassavirrat	Hyvin todennäköiset hyödykekassavirrat	Hyvin todennäköiset hyödykekassavirrat
Q 1	149	-2	0	-10
Q 2	77	-5	0	-10
Q 3	45	-4	0	-10
Q 4	0	-5	0	-10
Yhteensä 2008	271	-16	0	-38
2009	0	-3	0	-30
2010	0	-1	0	-16
2011	0	-1	0	-4
2012	0	0	0	0
Kassavirrat yhteensä	271	-22	0	-88
Suojauslaskentaan kohdistettujen johdannaisten nimellisarvo	271	335	0	88

28. Tärkeimmät tytäryritykset 31.12.2008

Metsäliitto Osuuskunta

Emoyritys Metsäliitto Osuuskunnan osakeomistuksista on luettelo sivuilla 124–125.

M-real	Maa	Osakkeiden lukumäärä	Omistus-osuus, %
Kotimaiset			
Metsäliitto Osuuskunta	Suomi	179 171	
Alrec Boiler Oy ¹⁾	Suomi	899	25
Oy Hangö Stevedoring Ab	Suomi	150	100
Kemiart Liners Oy	Suomi	2 000 000	100
Logisware Oy	Suomi	4 500	100
M-real International Oy	Suomi	10 000	100
Metsä Group Financial Services Oy	Suomi	25 500	51
¹⁾ Käsitellään tytäryhtiön tavoin osakassopimuksen mukaan.			
Ulkomaiset			
M-real Deutsche Holding GmbH	Saksa		100
M-real Fine B.V.	Hollanti	1 000	100
M-real Holding France SAS	Ranska	520 000	100
M-real IBP Deals Americas Ltd	USA	50	100
M-real IBP Deals Europe S.A.	Belgia	1 000	100
M-real NL Holding B.V.	Hollanti	15 350	100
M-real Reinsurance AG	Sveitsi	19 997	100
M-real Services S.p. Z.o.o	Puola	400	100
M-real Sverige Ab	Ruotsi	10 000 000	100
M-real UK Holdings Ltd	Iso-Britannia	146 750 000	100
Metsä Tissue			
Kotimaiset			
Finncao Oy	Suomi	473	50
Ulkomaiset			
Dambi AB	Ruotsi	4 501 000	100
Metsä Tissue Ltd	Iso-Britannia	100	100
Metsä Tissue OOO	Venäjä	1	100
Metsä Tissue S.A.	Puola	11 180 992	100
Ulkomaiset alakonsernit			
Dambi AB			
Metsä Tissue AB	Ruotsi	2 000 000	100
Metsä Tissue A/S	Tanska	1 000	100
Metsä Tissue AS	Norja	6 020	100
Metsä Tissue GmbH	Saksa	1	100
Halstrick Transport GmbH	Saksa	1	100
Metsä Tissue Immobilienverwaltungs GmbH	Saksa	1	100
Metsä Tissue a.s.	Slovakia	102	100
Tento Hungary Kft	Unkari		100

29. Yhteisyritykset

Yhteisyritykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen rivi riviltä suhteellisen omistussuuden mukaisesti. Konsernin tuloslaskelmaan ja taseeseen sisältyvät varat, velat, tuotot ja kulut ovat seuraavat:

Milj. euroa	2008	2007
Pitkäaikaiset varat	1 336	1 258
Lyhytaikaiset varat	459	365
Varat yhteensä	1 796	1 622
Pitkäaikaiset velat	557	451
Lyhytaikaiset velat	260	280
Velat yhteensä	817	730
Liikevaihto	1 214	1 111
Kulut	1 120	995
Tulos	74	85

Merkittävimmät yhteisyritykset

Omistussuus, %	2008	2007
Oy Metsä-Botnia Ab	53,0	53,0
Vapo Oy	49,9	49,9
Äänevoima Oy	56,3	56,3
Grovehurst Energy Ltd	0,0	50,0
Katrinefors Kraftvärme Ab	50,0	50,0

Metsäliitto-konsernilla on 53 prosentin omistus Metsä-Botniassa. Metsäliitto Osuuskunta omistaa 23 prosenttia ja M-real 30 prosenttia.

30. Vastuusitoumukset

Milj. euroa	2008	2007
Omasta velasta		
Velat, joiden vakuudeksi annettu pantteja		
Lainat rahoituslaitoksilta	200	200
Muut velat	0	
Annetut pantit	103	103
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinteistökiinnityksiä		
Lainat rahoituslaitoksilta	68	69
Kiinteistökiinnitykset	71	71
Velat, joiden vakuudeksi annettu irtaimistokiinnityksiä		
Muut velat	2	2
Irtaimistokiinnitykset	3	3
Saman konsernin yritysten puolesta		
Pantit	0	18
Kiinteistökiinnitykset	5	5
Takausvastuut	23	17
Osakkuusyhtiöiden puolesta		
Takausvastuut	3	3
Muiden puolesta		
Pantit		2
Irtaimistokiinnitykset	0	0
Takausvastuut	4	2
Muut vastuut		
Omien sitoumusten vakuudeksi	16	22
Eläkevastuut	0	0
Yhteensä	103	123
Pantit	103	123
Kiinnitykset	80	79
Takaukset	29	23
Muut vastuut	16	22
Eläkevastuut	0	0
Leasingvastuut	97	107
Yhteensä	325	355

Leasingvastuut

Ei-purettavissa olevien leasing sopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat ovat seuraavat:

Milj. euroa	2008	2007
Alle 12 kuukautta	24	23
1-5 vuotta	60	66
Yli 5 vuotta	13	18
Yhteensä	97	107

Käyttöleasing sopimusten kuluksi kirjattu määrä oli vuonna 2008 23,8 miljoonaa euroa (18,0).

Ostositoumukset

Milj. euroa	2008	2007
Käyttöomaisuuteen, maksut alle vuoden	0	38
Käyttöomaisuuteen, myöhempien vuosien maksut	1	7
Muuhun, maksut alle vuoden	56	8
Muuhun, myöhempien vuosien maksut	8	33

Yhteisyritysvastuut

Konsernin osuus Metsä-Botnian tekemistä investointisitoumuksista oli vuoden lopussa 0,0 miljoonaa euroa (43,6). Metsä Tissue Ab:n Mariestadin tehtaalla Ruotsissa on vuoteen 2016 sitoumus prosessihöyryn ostamiseksi paikalliselta energialaitoksesta, Katrinefors Kraftvärme Ab:ltä, josta Metsä Tissue Ab omistaa 50 prosenttia.

31. Osakepalkitseminen

Osakepalkkiojärjestelmä 2005-2007

Metsäliiton hallitus päätti 4.2.2005 osakepalkkiojärjestelmän käyttöön ottamisesta. Osakepalkkiojärjestelmä tarjoaa kohderyhmälle mahdollisuuden saada palkkiona M-real Oyj:n B-osakkeita kolmelta yhden kalenterivuoden pituiselta ansaintajaksolta sille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Ansaintajaksoja ovat olleet kalenterivuodet 2005, 2006 ja 2007.

Osakepalkkiojärjestelmästä maksettavan palkkion määrä on ollut sidottu kunkin konserniyhtiön liikevoittoon (EBIT, 50 %:n painoarvo) ja sijoitetun pääoman tuottoon (ROCE, 50 %:n painoarvo). Osakepalkkiojärjestelmän perusteella maksettava palkkio on maksettu M-real Oyj:n B-osakkeina ja UPM Kymmene Oyj:n osakkeina (Metsä-Botnia). Lisäksi rahana on maksettu enintään 1,5-kertaa osakkeiden arvoa vastaava määrä verojen kattamiseksi. Ansaintajaksolle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen on määrännyt sen, kuinka suuri osa enimmäispalkkiosta on maksettu avainhenkilöille.

Palkkiota ei ole maksettu, mikäli henkilön työsuhte on päätynyt ennen palkkion maksua. Lisäksi henkilön on omistettava ansaitut osakkeet vähintään kahden vuoden ajan palkkion maksamisesta.

Osakepalkkiojärjestelmä 2008-2010

Metsäliiton hallitus päätti 16.1.2008 osakepalkkiojärjestelmästä 2008-2010. Osakepalkkiojärjestelmä tarjoaa kohderyhmälle mahdollisuuden saada palkkiona M-real Oyj:n B-osakkeita kolmelta yhden kalenterivuoden pituiselta ansaintajaksolta sille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Ansaintajaksoja ovat kalenterivuodet 2008, 2009 ja 2010.

Osakepalkkiojärjestelmästä maksettavan palkkion määrä on sidottu kunkin konserniyhtiön liikevoittoon (EBIT, 50 %:n painoarvo) ja sijoitetun pääoman tuottoon (ROCE, 50 %:n painoarvo). Osakepalkkiojärjestelmän perusteella maksettava palkkio maksetaan M-real Oyj:n B-osakkeina ja UPM Kymmene Oyj:n osakkeina (Metsä-Botnia). Lisäksi rahana maksetaan enintään osakkeiden arvoa vastaava määrä verojen kattamiseksi. Ansaintajaksolle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen määrää sen, kuinka suuri osa enimmäispalkkiosta maksetaan avainhenkilöille.

Palkkiota ei makseta, mikäli henkilön työsuhte päättyy ennen palkkion maksua. Lisäksi henkilön on omistettava ansaitut osakkeet vähintään kahden vuoden ajan palkkion maksamisesta.

Osakepalkkiojärjestelmä	2006	2007	2008	Yhteensä
Osakepalkkioita enintään, kpl *)	406 472	406 101	483 715	1 296 288
Osakkeen kurssi myöntämishetkellä, euro	4,21	4,81	2,54	
Osakkeen käypä arvo myöntämishetkellä, euro **)	3,97	4,57	2,42	
Osakkeen kurssi tilikauden päättyessä, euro	5,82	2,10	0,69	
Ansaintajakso alkaa, pvm	1.1.2006	1.1.2007	1.1.2008	
Ansaintajakso päättyy, pvm	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	
Kriteerit				
50 % painolla	EBIT	EBIT	EBIT	
50 % painolla	ROCE	ROCE	ROCE	
Toteuma / toteumaoletus, %	37	52	31	
Osakeomistusvelvollisuus, vuotta	2	2	2	
Osakkeiden vapautuminen, pvm	1.1.2009	1.1.2010	1.1.2011	
Jäljellä oleva sitovuusaika, vuotta	0	1	2	
Henkilöitä 31.12.	15	27	35	
Määrät 1.1.				
Osakepalkkioita myönnetty *)	406 472	406 101	0	812 573
Osakepalkkioita palautunut	0	0	0	0
Osakepalkkioita maksettu	152 057	0	0	152 057
Osakepalkkioita rauennut	254 415	0	0	254 415
Osakepalkkioita yhteensä	152 057	406 101	0	558 158
Tilikauden muutokset				
Osakepalkkioita myönnetty *)	0	0	483 715	483 715
Osakepalkkioita palautunut	8 000	16 000	12 500	36 500
Osakepalkkioita maksettu	0	200 015	0	200 015
Osakepalkkioita rauennut	8 000	206 086	12 500	226 586
Määrät 31.12.				
Osakepalkkioita myönnetty *)	406 472	406 101	483 715	1 296 288
Osakepalkkioita palautunut	8 000	16 000	12 500	36 500
Osakepalkkioita maksettu	152 057	200 015	0	352 072
Osakepalkkioita rauennut	262 415	206 086	12 500	481 001
Osakepalkkioita yhteensä	144 057	200 015	471 215	815 287

Taulukossa esitetyt osakepalkkioiden määrät kuvastavat osakepalkkioiden perusteella annettavien osakkeiden lukumäärää. Lisäksi yhtiö on sitoutunut maksamaan ansaintajaksojen 2006 ja 2007 osalta enintään 1,5-kertaa osakkeiden arvon ja ansaintajakson 2008 osalta enintään osakkeiden arvon rahana (vero-osuus).

*) Luvut sisältävät UPM Kymmene Oyj:n osakkeet, jotka ovat osa Oy Metsä-Botnia Ab:n osakepalkkiota.

***) Osakkeen kurssista myöntämishetkellä on vähennetty odotetut osingot (0,24 euroa ansaintajaksot 2006 ja 2007 ja 0,12 euroa ansaintajakso 2008), jotka henkilöiltä jäävät saamatta.

Käyvän arvon määrittäminen

Osakepalkkion käyvän arvon määrittämisessä Metsäliitto on käyttänyt asiantuntijana Alexander Corporate Finance Oy:tä. Koska Metsäliitto antaa palkkioina konsernin muiden tytäryhtiöiden ja emoyhtiön työntekijöille tytäryhtiönsä M-real Oyj:n osakkeita sekä Metsä-Botnian tapauksessa UPM Kymmene Oyj:n osakkeita, jakautuu palkkion käyvän arvon määrittäminen IFRS 2 -standardin mukaisesti kahteen osaan: osakkeina selvitettävään ja käteisenä selvitettävään osuuteen.

Osakkeina selvitettävä osuus kirjataan omaan pääomaan ja käteisenä selvitettävä maksu vieraaseen pääomaan. Osakeperusteisen maksun käypä arvo palkkion myöntämishetkellä oli M-real Oyj:n B-osakkeen markkinahinta vähennettynä ennen palkkion maksua jaettavien osinkojen määrällä. Näin laskettu osakkeen käypä arvo oli 3,97 euroa per osake vuoden 2006 ansaintajaksolla, 4,57 euroa per osake vuoden 2007 ansaintajaksolla ja 2,42 euroa per osake vuoden 2008 ansaintajaksolla. Ainoastaan M-real Oyj:n osakkeina maksettavat palkkiot M-real Oyj:n työntekijöille ovat IFRS 2 -standardin mukaisia osakkeina selvitettäviä maksuja.

Vastaavasti käteisenä selvitettävän maksuosuuden käypää arvoa arvioidaan uudelleen jokaisena raportointipäivänä ansaintajakson päättymiseen asti, ja velan käypä arvo muuttuu täten M-real Oyj:n B-osakkeen sekä osittain UPM Kymmene Oyj:n osakkeen (Metsä-Botnia) kurssin mukaisesti.

Tilikauden päättyessä rahaosuuden käypä arvo oli ansaintajaksolta 2006 5,82 / 19,07 euroa per osake (M-real:n B-osakkeen / UPM:n osakkeen kurssi, jolla osakepalkkion vero-osuus määräytyi osakkeiden siirtopäivänä 30.3.2007), ansaintajaksolta 2007 2,10 / 11,60 euroa per osake (M-real:n B-osakkeen / UPM:n osakkeen kurssi, jolla osakepalkkion vero-osuus määräytyi osakkeiden siirtopäivänä 15.4.2008) ja ansaintajaksolta 2008 0,69 / 9,0 euroa per osake (M-real:n B-osakkeen / UPM:n osakkeen kurssi 30.12.2008). Kauden aikana myönnettyjen osakepalkkioiden käypä arvo 31.12.2008 oli yhteensä 0,3 miljoonaa euroa. Tilikaudella 2008 osakepalkkioiden vaikutus Metsäliitto-konsernin tulokseen oli 1,0 miljoonaa euroa (1,3).

Käyvän arvon laskennassa käytetyt parametrit

	2006	2007	2008	Yhteensä
Myönnetty osakkeet, kpl (M-real)	398 516	396 516	478 715	1 273 747
Myönnetty osakkeet, kpl (UPM)	7 956	9 585	5 000	22 541
Osakkeen kurssi myöntämishetkellä (M-real), euroa	4,21	4,81	2,54	
Osakkeen kurssi myöntämishetkellä (UPM), euroa	17,80	19,07	12,06	
Oletetut osingot (M-real), euroa	0,24	0,24	0,12	
Osakkeen käypä arvo myöntämishetkellä (M-real), euroa *)	3,97	4,57	2,42	
Osakkeen kurssi tilinpäätöshetkellä (M-real), euroa **)	5,82	2,10	0,69	
Osakkeen kurssi tilinpäätöshetkellä (UPM), euroa **)	19,07	11,60	9,00	
Palautuvien oletus ennen jakoa, %	3	4	3	
Palautuvien oletus sitovuusaikana, %	6	0	1	
Ansaintakriteerien toteumaoletus, % ***)	37	47	32	
Ansaintajaksolta maksetut osakkeet, kpl (M-real) ***)	146 086	196 082	151 538	493 706
Ansaintajaksolta maksetut osakkeet, kpl (UPM) ***)	5 971	3 933	715	10 619
Osakepalkkion käypä arvo 31.12.2008, euroa	1 999 616	1 004 470	270 711	3 274 797
Vaikutus tilikauden 2008 tulokseen, euroa	705 067	177 604	84 204	966 875

*) Osakkeen kurssi myöntämishetkellä vähennettynä odotettavissa olevilla osingoilla ennen palkkion maksua: 0,12 euroa per vuosi (ansaintajaksot 2006 ja 2007) ja 0,06 euroa per vuosi (ansaintajakso 2008).

**) Osakkeen kurssi ansaintajaksolla 2006 ja 2007 on osakkeiden maksuhetken kurssi. Osakkeet siirrettiin henkilöille 30.3.2007 ja 15.4.2008. Ansaintajakson 2008 osalta kurssi on tilikauden päättymishetken osakekurssi.

***) Ansaintajaksolta ansaitun palkkion määrä todetaan asetettujen tavoitteiden toteutumisen perusteella kunkin mittausjakson päättymisen jälkeen huhtikuun loppuun mennessä. Taulukko perustuu parhaaseen mahdolliseen arvioon, joka yhtiöllä on 31.12.2008 niiden osakkeiden lukumäärästä, jotka henkilöille tullaan siirtämään ansaintajaksolta 2008. Lisäksi yhtiö maksaa siirrettyjen osakkeiden arvoa vastaavan määrän rahana verojen kattamiseksi.

32. Lähipiiritapahtumat

Metsäliitto Osuuskunta omistaa Vapo-konsernista 49,9 prosenttia. Metsä-Botnia-konsernista Metsäliitto Osuuskunta omistaa 23 prosenttia ja M-real 30 prosenttia. Metsä-Botnia sekä Vapo käsitellään yhteisyrityksenä. Metsä-Botnia ja Vapo hankkivat suurimman osan puuraaka-aineestaan konsernin emoyritykseltä, Metsäliitto Osuuskunnalta. Myyntihintana on käytetty markkinahintaa. Metsä-Botnia myy markkinahintaan selluloosaa Metsäliiton tytäryhtiöille M-realille ja Metsä Tissuelle.

Metsäliitto Osuuskunnan puutoimitusten liikevaihto konsernin tytäryrityksille vuonna 2008 oli 108 miljoonaa euroa (153). Osakkuus- ja yhteisyrityksille puutoimitusten liikevaihto vuonna 2008 oli 441 miljoonaa euroa (595).

Metsäliitto Osuuskunnan 49,9 prosenttisesti omistama osakkuusyhtiö Finsilva Oyj, johon konsernin metsien omistus on keskitetty, myy puuta Metsäliitto Osuuskunnalle. Puutoimitusten arvo vuonna 2008 oli 24 miljoonaa euroa (31).

Metsäliitto Osuuskunnan ja M-real:n yhdessä omistama Metsä Group Financial Services Oy toimii konsernin sisäisenä pankkina. Korot perustuvat markkinahintoihin.

Liiketoimet osakkuusyhtiöiden kanssa on esitelty kohdassa 13. Yhteisyrityserittely on kohdassa 29.

33. Ympäristöasiat

Tuloslaskelma (sis. lopetetut toiminnot)		
Milj. euroa	2008	2007
Aineet ja tarvikkeet	27	31
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	6	6
Henkilösivukulut	2	2
Poistot	25	22
Liiketoiminnan muut kulut	21	24
Yhteensä	81	86
Tase		
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	546	516
Lisäykset	105	54
Vähennykset	-143	-24
Kertyneet poistot 31.12.	-270	-348
Kirjanpitoarvo 31.12.	237	198
Pakolliset varaukset		
Ympäristövaraukset	11	12
Liitetiedot		
Ehdolliset ympäristövelat	0	0
Ympäristöasioiden hoitoa varten annetut vakuudet	1	0
Päästökauppa, jatkuvat toiminnot		
Hallussa olevien päästöoikeuksien määrä (1 000 tonnia)	1 543	2 365
Toteutuneiden päästöjen määrä	1 472	2 488
Päästöoikeuksien myynti (milj. euroa)	3,5	0,7

34. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

M-real julkisti vuoden alussa uuden johtamis- ja raportointirakenteen, johon kuuluvat liiketoiminta-alueet Consumer Packaging, Office Papers ja Other Papers sekä raportointisegmentti Market Pulp and Energy.

M-real ilmoitti tammikuun alussa käynnistävänsä Suomen tehdastoimintoja koskevat yhteistoimintaneuvottelut. Neuvottelujen piirissä on noin 1 500 henkilöä.

Yhteistoimintaneuvottelut käynnistyivät tammikuussa myös M-realin Halleinin tehtaalla Itävallassa. Neuvottelut koskevat noin 480 henkilöä, ja tavoitteena on paperituotannon lopettaminen huhtikuun 2009 lopussa. Halleinin sellutehtaan osalta strateginen tarkastelu jatkuu.

Saksassa sijaitsevan M-realin Gohrsmühlen tehtaan päälystetyn standardihienopaperin tuotanto lopetetaan huhtikuun aikana ja sen vaikutuksia selvitetään. Toisaalta tehtaalla laajennetaan erikoispaperien sekä päälystämättömien hienopaperirullien ja folioarkkien tuotantoa.

Metsä-Botnia ilmoitti 14. tammikuuta Kaskisten sellutehtaan lopettamisesta vuoden 2009 ensimmäisen neljänneksen aikana. Sulkemisesta aiheutuu noin 75 miljoonan euron kertaluonteiset kulut, josta noin 20 miljoonaa euroa on kassavaikutteisia.

Metsä-Botniassa käytiin tammikuussa yhteistoimintaneuvottelut myös muiden Suomen tehtaiden tuotannon merkittävästä rajoittamisesta tämän vuoden aikana. Tehtaiden tuotantoa rajoitetaan sellumarkkinoiden tasapainon saavuttamiseksi ensimmäisessä vaiheessa jatkuvasti, markkina- ja varastotilanteen niin vaatiessa. Jatkossa tuotannonrajoituseisokit suunnitellaan kullekin tehtaalle erikseen.

Metsäliiton Puutuoteteollisuus ilmoitti tammikuussa toimittavansa puurakenteet vuonna 2011 avattavana Ideapark-liikekaupunkiin Kiiminkiin. Toukokuussa 2009 käynnistyvässä hankkeessa rakennetaan yksi Suomen suurimmista liikerakennuksista. Sen kerrosala on yli 100 000 neliometriä.

Metsäliiton Puutuoteteollisuus ilmoitti 27. tammikuuta keskeyttävänsä Kyröskosken sahan toiminnan toistaiseksi sahatavaran voimakkaasti heikentyneen kysynnän ja sahauskosen tappiollisuuden vuoksi. Mikäli sahauskosen yleiset kannattavuusedellytykset palautuvat, niin Kyröskosken sahan tuotanto pyritään käynnistämään kesän jälkeen - mahdollisesti rajoitetulla kapasiteetilla.

M-real käynnisti 5. helmikuuta uuden tulosparrannusohjelman, jonka tavoite on 80 miljoonan euron vuosittainen tulosparrannus. Ohjelman toimenpiteet kohdistuvat liiketoiminta-alueisiin sekä M-realin tukitoimintojen sopeuttamiseen Sappi-kaupan jälkeiseen yhtiörakenteeseen. Ohjelman täysimääräinen tulosvaikutus saavutetaan vuodesta 2011 alkaen. Suurin osa tulosparrannustoimista jatkuvien liiketoimintojen osalta arvioidaan saatavan päästökseen kuluvan vuoden aikana. Tulosvaikutuksen ennakoidaan olevan vuonna 2009 noin 20-25 miljoonaa euroa. Ohjelmaan liittyvien vuoden 2009 aikana kirjattavien kertaluonteisten kulujen ennakoidaan olevan noin 18 miljoonaa euroa. Samalla käynnistettiin myös vuodelle 2009 erillinen noin 60 miljoonan euron kassavirran parannusohjelma. Ohjelmaan liittyvät toimenpiteet sisältävät muun muassa nettokäyttöpääoman vähennystä sekä investointien karsimista.

Emoyrityksen tilinpäätös

(suomalainen tilinpäätöskäytäntö)

Tuloslaskelma

Milj. euroa	viite	1.1.-31.12.2008	1.1.-31.12.2007
Liikevaihto	1	1 660,3	1 762,9
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos		-23,3	11,6
Valmistus omaan käyttöön		0,5	0,5
Liiketoiminnan muut tuotot	2	67,2	21,6
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana		-1 068,7	-1 115,8
Varastojen muutos		-1,4	24,2
Ulkopuoliset palvelut		-408,1	-377,6
Henkilöstökulut	3	-161,8	-151,7
Poistot ja arvonalentumiset	4	-48,6	-41,5
Liiketoiminnan muut kulut	5	-70,8	-39,6
		-1 759,4	-1 702,0
Liiketulos		-54,7	94,5
Rahoitustuotot ja -kulut	6		
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä		13,0	20,9
Tuotot osuuksista osakkuusyhteisöissä		18,2	19,9
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		12,4	13,4
Muut korko- ja rahoitustuotot		8,9	11,5
Kurs sierot	7	17,7	17,3
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista		-2,4	0,0
Korkokulut ja muut rahoituskulut		-54,0	-49,9
		13,8	33,0
Tulos ennen satunnaisia eriä		-40,9	127,5
Satunnaiset erät	8		
Satunnaiset tuotot		0,9	0,0
Satunnaiset kulut		0,0	0,0
		0,9	0,0
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		-40,0	127,5
Tilinpäätössiirrot			
Poistoeron muutos		39,3	11,4
Tuloverot	9	-0,3	-25,7
Tilikauden ylijäämä / alijäämä		-1,1	113,2

Emoyrityksen tilinpäätös

Tase

Milj. euroa	viite	31.12.2008	31.12.2007	Milj. euroa	viite	31.12.2008	31.12.2007
VASTAAVAA				VASTATTAVAA			
Pysyvät vastaavat				Oma pääoma			
Aineettomat hyödykkeet	10				14		
Aineettomat oikeudet		7,0	7,2	Osuuspääoma		190,1	186,7
Liikearvo		1,5	2,2	Lisäosuuspääoma A		512,3	517,1
Muut pitkävaikutteiset menot		3,2	3,1	Lisäosuuspääoma B		21,9	24,1
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		1,1	2,3	Muut rahastot			
				Vararahasto I		3,9	3,9
		12,7	14,8	Vararahasto II		42,6	36,9
Aineelliset hyödykkeet	10			Edellisten tilikausien ylijäämä		419,6	353,1
Maa- ja vesialueet		5,3	5,3	Tilikauden ylijäämä		-1,1	113,2
Rakennukset ja rakennelmat		56,7	64,0			1 189,4	1 235,1
Koneet ja kalusto		121,3	119,8	Tilinpäätössiirtojen kertymä			
Muut aineelliset hyödykkeet		4,6	5,5	Poistoero		40,8	80,1
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		8,5	17,0				
		196,3	211,6	Pakolliset varaukset	15	2,2	3,6
Sijoitukset	11,12			Vieras pääoma	16,17		
Osuudet saman konsernin yrityksissä		846,7	847,1	Pitkäaikainen			
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		129,6	129,6	Pääomalainat		0,0	62,6
Osuudet osakkuusyhteisöissä		643,4	642,7	Joukkovelkakirjalainat		150,0	150,0
Saamiset osakkuusyhteisöiltä		0,2	0,2	Lainat rahoituslaitoksilta		600,1	410,6
Muut osakkeet ja osuudet		2,1	4,3	Eläkelainat		6,3	4,8
Muut saamiset		4,1	19,6	Saadut ennakot		0,0	0,0
		1 626,1	1 643,6	Velat saman konsernin yrityksille		3,1	4,4
Pysyvät vastaavat yhteensä		1 835,1	1 870,0	Muut velat		4,8	3,2
Vaihtuvat vastaavat						764,3	635,6
Vaihto-omaisuus				Lyhytaikainen	18		
Aineet ja tarvikkeet		91,4	96,4	Pääomalainat		63,0	90,7
Valmisteet ja puolivalmisteet		41,0	61,3	Joukkovelkakirjalainat		0,0	45,0
Muu vaihto-omaisuus		2,0	1,4	Lainat rahoituslaitoksilta		15,6	22,3
Ennakkomaksut		35,4	63,8	Saadut ennakot		2,0	6,8
		169,9	222,9	Ostovelat		104,1	142,0
Pitkäaikaiset saamiset	13			Velat saman konsernin yrityksille		17,1	24,0
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		4,5	16,9	Velat osakkuusyhteisöille		44,6	42,2
Saamiset osakkuusyhteisöiltä		0,1	2,0	Muut velat		11,3	10,1
Lainasaamiset		4,2	0,0	Siirtovelat	19	52,8	106,8
		8,8	18,9			310,5	489,7
Lyhytaikaiset saamiset	13			Vieras pääoma yhteensä		1 074,9	1 125,3
Myyntisaamiset		57,3	78,0				
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		187,7	181,1				
Saamiset osakkuusyhteisöiltä		20,1	48,4				
Lainasaamiset		5,4	1,6				
Muut saamiset		15,3	12,9				
Siirtosaamiset		3,4	7,3				
		289,2	329,3				
Saamiset yhteensä		297,9	348,2				
Rahat ja pankkisaamiset		4,3	3,0				
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		472,2	574,1				
Vastaavaa yhteensä		2 307,2	2 444,1	Vastattavaa yhteensä		2 307,2	2 444,1

Emoyrityksen tilinpäätös

Rahavirtalaskelma

Milj. euroa	2008	2007
Liiketoiminnan rahavirrat		
Liiketulos	-54,7	94,5
Oikaisut liiketulokseen ¹⁾	47,9	35,9
Saadut korot	23,1	22,4
Maksetut korot	-59,7	-48,2
Saadut osingot	31,2	41,1
Muut rahoituserät, netto	15,4	15,9
Maksetut verot	-21,5	-8,9
Käyttöpääoman muutos ²⁾	37,1	-29,4
	18,9	123,4
Investointien rahavirrat		
Osakkeiden hankinnat	-2,5	-310,6
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-33,2	-33,2
Osakkeiden luovutukset	1,0	16,8
Käyttöomaisuushyödykkeiden luovutukset	1,8	3,0
Pitkäaikaisten saamisten lisäykset ja vähennykset, netto	26,6	-4,2
	-6,2	-328,3
Kassavirta ennen rahoitusta	12,7	-204,9
Rahoituksen rahavirrat		
Pitkäaikaisten velkojen lisäykset	231,5	0,0
Pitkäaikaisten velkojen vähennykset	-176,4	-2,1
Lyhytaikaisten velkojen lisäykset ja vähennykset, netto	-9,2	-121,8
Lyhytaikasten korollisten saamisten lisäykset ja vähennykset	-12,6	340,5
Maksetut osuuskorot	-41,1	-36,2
Oman pääoman lisäys	-3,6	21,6
	-11,4	201,9
Rahavarojen muutos	1,3	-3,0
Rahavarat tilikauden alussa	3,0	6,0
Rahavarojen muutos	1,3	-3,0
Rahavarat tilikauden lopussa	4,3	3,0
1) Oikaisut liiketulokseen		
Poistot ja arvonalentumiset	48,6	41,5
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot	0,3	-2,7
Pakollisten varausten muutos	-1,4	-2,9
Fuusiotappiot	0,4	0,0
Yhteensä	47,9	35,9
2) Käyttöpääoman muutos		
Vaihto-omaisuus (lisäys-/vähennys+)	53,0	-63,5
Lyhytaikaiset korottomat saamiset (lisäys-/vähennys+)	52,5	-17,0
Lyhytaikaiset korottomat velat (lisäys+/-vähennys-)	-68,3	51,1
Yhteensä (lisäys-/vähennys+)	37,1	-29,4

Emoyrityksen tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Metsäliitto Osuuskunnan tilinpäätös on laadittu suomalaisista tilinpäätöskäytäntöä noudattaen. Metsäliiton Palvelut Oy ja Itä-Suomen Puutoimitus Oy sulautuivat emoyrityksensä Metsäliitto Osuuskuntaan 31.8.2008.

Liikevaihto

Liikevaihtoa laskettaessa myyntituloista on vähennetty myynnin välilliset verot, annetut alennukset ja muut myynnin oikaisuerät.

Kurssierot

Kurssierot on kirjattu rahoituksen kurssieroihin. Myynnin suojana olevat avoimet ja toteutuneet kurssierot kirjataan välittömästi tuloslaskelman rahoituseriin.

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu tapahtumapäivän kurssiin. Tilinpäätöshetkellä avoimina olevat ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muunnettu euroiksi Euroopan Keskuspankin ilmoittamaan tilinpäätöspäivän kurssiin.

Eläkkeet ja eläkevastuiden kattaminen

Lakisääteinen eläketurva on hoidettu konsernin ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä. Osalla toimihenkilöistä on lakisääteisen eläketurvan lisäksi lisäeläketurva, joka on joko vakuutettu, järjestetty Metsäliiton Toimihaltijain Eläkesäätiö s.r.:n kautta tai pidetty yrityksen omalla vastuulla.

Eläkevakuutusmaksut on jaksotettu vastaamaan tilinpäätöksen suoriteperusteisia palkkoja.

Tutkimus- ja kehitysmenot

Tutkimus- ja kehitysmenot on kirjattu tilikauden kuluksi.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Vaihto-omaisuuden arvostuksessa noudatetaan FIFO-periaatetta tai vaihtoehtoisesti painotetun keskihinnan menetelmää.

Käyttöomaisuus ja poistot

Käyttöomaisuuden tasearvot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin vähennettynä suunnitelman mukaisilla pois-

toilla ja arvonalennuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat arvioituun taloudelliseen pitoaikaan seuraavasti:

Liikearvo	5–10 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	20–40 vuotta
Koneet ja kalusto	3–15 vuotta
Muut erät	5–10 vuotta

Maa- ja vesialueiden hankintamenoista ei tehdä poistoja.

Leasing

Leasingmaksut on käsitelty vuokratuloina.

Ympäristömenot

Ympäristömenoihin on sisällytetty yksilöitävissä olevat ympäristönsuojelutoimenpiteistä aiheutuneet menot, joilla pyritään pääasiassa torjumaan, korjaamaan tai lieventämään ympäristövahinkoja.

Satunnaiset tuotot ja kulut

Merkittävät, varsinaiseen liiketoimintaan kuulumattomat poikkeukselliset ja olennaiset liiketapahtumat, esimerkiksi liiketoiminnoista luopumiset, esitetään satunnaisina erinä. Satunnaisien erien verovaikutus on esitetty liitetiedoissa.

Tilinpäätössiirrot

Suomen verolainsäädäntö antaa mahdollisuuden tehdä tilikauden tulokseen ennaikaisina kuluina vähennyksiä ja siirtää ne varauksiksi taseeseen. Erät otetaan verotuksessa huomioon vain, jos ne on kirjattu kirjanpitoon. Nämä erät on esitetty tuloslaskelman tilinpäätössiirroissa. Näitä ovat käyttöomaisuuden suunnitelman ylittävät poistot, jotka on esitetty poistoerona taseessa ja poistoeron muutoksena tuloslaskelmassa.

Pakolliset varaukset

Vastaiset menot ja menetykset, joihin on sitouduttu ja joiden toteutumista pidetään varmana tai todennäköisenä on kirjattu kuluksi luonteensa mukaiseen kuluerään. Taseessa kyseiset kuluvaraukset on esitetty pakollisina varauksina silloin, kun täsmällistä määrää tai toteutumisaikajakoja ei tiedetä ja muussa tapauksessa siirtovelkoina. Näitä voivat olla muun muassa eläkevastuu sekä lopettamis- ja saneerausikulut.

Emoyrityksen tilinpäätöksen liitetiedot

Milj. euroa	2008	2007
1. Liikevaihto markkina-alueittain		
Suomi	1 118,1	1 118,5
EU-maat	410,4	487,9
Muu maailma	131,7	156,5
Yhteensä	1 660,3	1 762,9
2. Liiketoiminnan muut tuotot		
Vuokratuotot	1,9	2,9
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	0,3	3,4
Palvelusten tuotot	44,0	8,9
Muut	21,1	6,4
Yhteensä	67,2	21,6
3. Henkilöstökulut ja henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		
Työajan palkat	95,2	92,5
Palkkiot	1,9	3,9
Eläkekulut	25,9	20,2
Muut henkilösivukulut	38,9	35,1
Yhteensä	161,8	151,7
Johdon palkat ja palkkiot		
Päajohtaja, toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja	2,1	2,2
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet	0,3	0,4
Hallintoneuvoston jäsenten palkkiot	0,1	0,2
Yhteensä	2,5	2,8
Johdon eläkesitoumukset		
Metsäliiton toimitusjohtajan eläkeikä on 60 vuotta. Eräillä Metsäliiton johtoon kuuluvilla henkilöillä on oikeus eläkesäätiön sääntöjen mukaiseen eläkkeeseen 62 vuotta täytettyään.		
Yrityksen palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin		
Toimihenkilöitä	1 264	1 115
Työntekijöitä	2 078	2 121
Yhteensä	3 342	3 236
4. Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot		
Aineettomat oikeudet	3,9	3,9
Liikearvo	0,7	2,2
Muut pitkävaikutteiset menot	0,7	0,8
Rakennukset ja rakennelmat	13,7	5,5
Koneet ja kalusto	28,4	27,9
Muut aineelliset hyödykkeet	1,3	1,2
Suunnitelman mukaiset poistot yhteensä	48,6	41,5
Poistoeron muutos		
Suunnitelman mukaisten ja kokonaispoistojen erotus	-37,8	-11,5
Myydyn käyttöomaisuuden poistoero-oikaisu	-1,5	0,1
Poistoeron muutos yhteensä	-39,3	-11,4
Kokonaispoistot	9,3	30,1

Milj. euroa	2008	2007
5. Päätilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastuspalkkiot	0,4	0,3
Verokonsultointipalkkiot	0,0	0,1
Muut tilintarkastustoimistoille maksetut palkkiot	0,1	0,0
Yhteensä	0,4	0,4
6. Rahoitustuotot ja -kulut		
Tuotot pysyvien vastaavien sijoituksista		
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	13,0	20,9
Osakkuusyrityksiltä	18,2	19,9
Muilta	0,0	0,4
Yhteensä	31,2	41,1
Korkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	12,2	10,1
Osakkuusyrityksiltä	0,0	2,3
Muilta	0,3	0,6
Yhteensä	12,4	13,0
Tuotot pysyvien vastaavien sijoituksista		
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä	8,0	10,0
Korkotuotot osakkuusyrityksiltä	0,3	0,2
Muut korkotuotot	0,6	1,3
Muut rahoitustuotot	0,0	0,0
Yhteensä	8,9	11,5
Kurssierot		
Arvonalentumiset sijoituksista	-2,4	0,0
Korko- ja muut rahoituskulut		
Korkokulut saman konsernin yrityksille	-3,2	-0,7
Korkokulut osakkuusyrityksille	-0,1	-0,3
Muut korkokulut	-48,4	-47,5
Muut rahoituskulut	-2,3	-1,4
Yhteensä	-54,0	-49,9
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	13,8	33,0
7. Tuloslaskelman kurssierot		
Rahoituksen kurssierot		
Kurssivoitot		
Toteutuneet	35,6	25,2
Toteutumattomat	9,8	14,2
Yhteensä	45,4	39,4
Kurssitappiot		
Toteutuneet	-21,8	-13,2
Toteutumattomat	-5,9	-8,9
Yhteensä	-27,7	-22,1
Rahoituksen kurssierot yhteensä	17,7	17,3

Milj. euroa	2008	2007	Milj. euroa	2008	2007
8. Satunnaiset erät			9. Tuloverot		
Satunnaiset tuotot			Tilikauden verot	-0,2	25,9
Saadut konserniavustukset	0,9	0,0	Edellisten tilikausien verot	-0,2	-0,2
Yhteensä	0,9	0,0	Yhteensä	-0,3	25,7

Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-0,1	25,9
Tuloverot satunnaisista eristä	-0,2	0,0
Yhteensä	-0,3	25,9

10. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Milj. euroa	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut pitkävaikutteiset menot	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Aineettomat hyödykkeet					
Hankintameno 1.1.	41,3	7,3	9,6	2,3	60,4
Lisäykset	0,7	0,0	0,4	2,0	3,2
Vähennykset	-4,8	0,0	-1,0	0,0	-5,8
Siirrot erien välillä	3,0	0,0	0,3	-3,3	0,0
Hankintameno 31.12.2008	40,2	7,3	9,3	1,1	57,8
Kertyneet poistot 1.1.	-34,0	-5,1	-6,4	0,0	-45,6
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	4,7	0,0	1,0	0,0	5,7
Tilikauden poisto	-3,9	-0,7	-0,7	0,0	-5,3
Kertyneet poistot 31.12.2008	-33,2	-5,9	-6,1	0,0	-45,2
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	7,0	1,5	3,2	1,1	12,7
Kirjanpitoarvo 31.12.2007	7,2	2,2	3,2	2,3	14,8
Kertynyt poistoero tilikauden lopussa	0,9	0,0	0,4	0,0	1,3

Milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Aineelliset hyödykkeet						
Hankintameno 1.1.	5,3	131,8	406,3	19,5	17,0	579,9
Lisäykset	0,0	1,7	18,7	0,2	8,8	29,4
Vähennykset	0,0	-18,0	-47,9	-2,2	0,0	-68,1
Siirrot erien välillä	0,0	5,8	11,2	0,3	-17,4	0,0
Hankintameno 31.12.2008	5,3	121,2	388,3	17,8	8,5	541,1
Kertyneet poistot 1.1.	0,0	-67,7	-286,5	-14,0	0,0	-368,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	16,8	47,8	2,1	0,0	66,7
Tilikauden poisto	0,0	-13,6	-28,4	-1,3	0,0	-43,3
Kertyneet poistot 31.12.2008	0,0	-64,6	-267,1	-13,2	0,0	-344,8
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	5,3	56,7	121,3	4,6	8,5	196,3
Kirjanpitoarvo 31.12.2007	5,3	64,1	119,8	5,5	17,0	211,6
Kertynyt poistoero tilikauden lopussa	0,0	-0,2	39,8	-0,1	0,0	39,5

11. Sijoitukset, osakkeet

Milj. euroa	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet osakkuus-yrityksissä	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	847,1	642,7	4,3	1 494,1
Lisäykset	0,0	2,5	0,0	2,5
Vähennykset	-2,0	-0,2	-2,2	-4,3
Siirrot erien välillä	1,5	-1,5	0,0	0,0
Hankintameno 31.12.2008	846,7	643,4	2,1	1 492,2
Kirjanpitoarvo 31.12.2007	847,1	642,7	4,3	1 494,1

Sijoitukset, saamiset

Milj. euroa	Saamiset saman konsernin yrityksiltä	Saamiset osakkuus- yrityksiltä	Muut saamiset	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	129,6	0,2	19,6	149,5
Lisäykset	0,0	0,0	0,9	0,9
Vähennykset	0,0	0,0	-16,5	-16,5
Hankintameno 31.12.2008	129,6	0,2	4,1	133,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2007	129,6	0,2	19,6	149,5

Milj. euroa	2008	2007
Sijoitukset, lainasaamiset		
Pääomalainat, annetut	0,5	0,5
Muut lainasaamiset	133,5	149,0
Yhteensä	133,9	149,5

12. Pysyvien vastaavien sijoitusten markkina-arvo

Milj. euroa	Kirjanpito- arvo	Markkina- arvo	Erotus
Pörssinoteeratut osakkeet	516,0	91,1	425,0

Pörssinoteeratujen osakkeiden kirjanpitoarvon ja markkina-arvon erosta 425,0 miljoonaa euroa aiheutuu M-realin osakkeista. Metsäliiton mielestä osakkeiden todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo ei edellytä arvonaleennusta eikä tässä taloustilanteessa määryntyneen M-realin osakkeiden alhaisen markkina-arvostuksen katsota olevan pysyvä.

Milj. euroa	2008	2007
-------------	------	------

13. Saamiset**Pitkäaikaiset saamiset**

Lainasaamiset	8,8	18,9
Yhteensä	8,8	18,9

Lyhytaikaiset saamiset

Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	17,1	26,4
Lainasaamiset	148,0	138,9
Siirtosaamiset	22,7	15,8
Yhteensä	187,7	181,1
Saamiset osakkuusyrityksiltä		
Myyntisaamiset	19,9	48,0
Lainasaamiset	0,2	0,4
Yhteensä	20,1	48,4
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	57,3	78,0
Lainasaamiset	5,4	1,6
Muut saamiset	15,2	12,9
Siirtosaamiset	3,4	7,3
Yhteensä	81,3	99,7
Saamiset yhteensä	297,9	348,2

Milj. euroa	2008	2007
Siirtosaamiset, lyhytaikaiset		
Korot	0,6	2,3
Muut siirtosaamiset	2,8	4,9
Yhteensä	3,4	7,3

14. Oma pääoma

Osuuspääoma 1.1.	186,7	179,2
Osuusmaksut	4,9	6,7
Siirto koroista osuusmaksuun	3,2	4,0
Osuusmaksujen palautukset	-4,7	-3,2
*) Osuuspääoma 31.12.	190,1	186,7

A-lisäosuuspääoma 1.1.	517,1	503,3
Lisäosuusmaksut	11,5	23,0
Siirto koroista lisäosuuksiin	21,9	18,9
Lisäosuusmaksujen palautukset	-38,3	-28,0
**j) A-lisäosuuspääoma 31.12.	512,3	517,1

B-lisäosuuspääoma 1.1.	24,1	23,9
Lisäosuusmaksut	0,3	1,6
Lisäosuusmaksujen palautukset	-2,5	-1,3
B-lisäosuuspääoma 31.12.	21,9	24,1

Vararahasto I 1.1.	3,9	3,9
Liittymismaksut	0,0	0,0
Vararahasto I 31.12.	3,9	3,9

Vararahasto II 1.1.	36,9	33,4
Siirto edellisen vuoden ylijäämästä	5,7	3,5
Vararahasto II 31.12.	42,5	36,9

Ylijäämä 1.1.	466,4	392,8
Jaettu osuuskorko	-41,1	-36,2
Siirto vararahasto II:een	-5,7	-3,5
Tilikauden ylijäämä	-1,1	113,2
Ylijäämä 31.12.	418,5	466,4

Oma pääoma yhteensä	1 189,4	1 235,1
---------------------	---------	---------

*) Suorittamatta olevat osuusmaksut		
Merkitty osuuspääoma	250,8	253,5
Suoritettut osuusmaksut	-189,3	-186,4
Suorittamatta olevat osuusmaksut	61,6	67,1

*) Lisäosuuspääomasta eräänntyy 1.7.2009 palautettavaksi 102,6 miljoonaa euroa.

15. Pakolliset varaukset

Milj. euroa	1.1.2008	Lisäys	Vähennys	31.12.2008
Eläkevastuuvaraus	0,0	0,0	0,0	0,0
Työttömyyseläkekuluvaraus	1,7	0,3	-0,6	1,4
Eläkesäätiön vastuuvajaus	1,7	0,0	-1,0	0,7
Muut pakolliset varaukset	0,1	0,0	0,0	0,1
Yhteensä	3,6	0,3	-1,7	2,2

Milj. euroa	2008	2007
-------------	------	------

16. Vieras pääoma

Pitkäaikainen		
Koroton	3,8	4,4
Korollinen	760,5	631,1
Yhteensä	764,3	635,6

Lyhytaikainen		
Koroton	229,9	327,2
Korollinen	80,7	162,6
Yhteensä	310,5	489,7

17. Pitkäaikaiset lainat ja lyhennyssuunnitelma

Milj. euroa	Pääoma-lainat	Joukko-velkakirjalainat	Rahalaitos-lainat	Eläkelainat	Muut lainat	Yhteensä
2009	63,0	0,0	10,4	0,0	0,0	73,4
2010		150,0	10,4	6,3	0,0	166,7
2011		0,0	570,4	0,0	0,0	570,4
2012		0,0	6,4	0,0	4,1	10,5
2013		0,0	6,4	0,0	0,0	6,4
2014-		0,0	6,4	0,0	0,0	6,4
Tilikauden lopussa	63,0	150,0	610,6	6,3	4,1	833,9

Milj. euroa	2008	2007
-------------	------	------

18. Lyhytaikainen vieras pääoma

Pääomalainat	63,0	90,7
Joukkovelkakirjalainat	0,0	45,0
Rahoituslaitoslainat	15,6	22,3
Saadut ennakot	2,0	6,8
Ostovelat	104,1	142,0
Velat saman konsernin yrityksille		
Saadut ennakot	12,4	11,7
Ostovelat	2,5	6,3
Muut velat	2,1	4,6
Siirtovelat	0,2	1,4
Velat osakkuusyrityksille		
Saadut ennakot	39,1	32,6
Ostovelat	5,5	9,4
Siirtovelat	0,0	0,2
Velat muille		
Muut velat	11,3	10,1
Siirtovelat	52,8	106,8
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	310,5	489,7

Milj. euroa	2008	2007
-------------	------	------

19. Siirtovelat

Lyhytaikaiset		
Debentuurilainan emissiovoitto ja lisätuotto	0,0	15,9
Korot	0,4	8,4
Eläkevakuutusmaksut	4,0	2,2
Verojaksotukset	0,0	21,1
KET-jaksotus	0,0	20,0
Palkka- ja henkilöstökulujaksotukset	24,9	26,6
Ostojen jaksotukset	5,9	6,9
Muut siirtovelat	17,5	5,7
Yhteensä	52,8	106,8

Milj. euroa	2008	2007
20. Vastuusitoumukset		
Vakuudet omasta velasta		
Velat, joiden vakuudeksi annettu pantteja		
Lainat rahoituslaitoksilta	200,0	200,0
Annetut pantit	102,3	102,3
Vakuudet omista sitoumuksista		
Annetut pantit	0,0	16,5
Konserniyhtiöiden puolesta		
Takausvastuut	20,6	24,8
Osakkuusyriytysten puolesta		
Takausvastuut	1,8	1,8
Muiden puolesta		
Takausvastuut	1,8	0,1
Muut omat vastuut		
Muut vastuut	14,0	20,6
Leasingvastuut		
Seuraavan vuoden osalta	7,6	7,6
Myöhempien vuosien osalta	58,7	63,3
Yhteensä		
Pantit	102,3	118,8
Takaukset	24,2	26,7
Muut vastuut	14,0	20,6
Leasingvastuut	66,3	70,9
Yhteensä	206,9	237,0

Johdannaissopimuksista johtuvat vastuut

Milj. euroa	Bruttomäärä	Avoimien	Bruttomäärä
	2008	sopimusten	2007
		käypä arvo	
Korkojohdannaiset			
Koronvaihtosopimukset	153,3	-7,0	333,3
Valuuttajohdannaiset			
Terminisopimukset	216,5	14,5	215,4
Johdannaiset yhteensä	369,8	7,5	548,7

Milj. euroa	2008	2007
21. Ympäristönsuojeluun liittyvät erät		
Tuloslaskelma		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	0,5	0,5
Henkilösivukulut	0,3	0,3
Poistot	0,6	0,6
Liiketoiminnan muut kulut	1,0	0,7
Yhteensä	2,3	2,1
Tase		
Ympäristönsuojelulaitteet		
Hankintameno 1.1.	3,4	3,7
Lisäykset (+)	0,1	0,2
Vähennykset (-)	0,0	-0,1
Tilikauden poistot	-0,6	-0,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	2,8	3,4

Emoyrityksen osakeomistukset 31.12.2008

Tytäryhtiöt	Maa	Emoyrityksen omistus, %	Konsernin omistusosuus, %	Osakkeiden lukumäärä	Kirjanpitoarvo 1 000 euroa
Baillou Holzhandel Sp. z.o.o.	Puola	100,00			0
Biokraft Oy	Suomi	19,00	59,42	1 520	1 520
Burt Boulton and Haywood Ltd	Iso-Britannia	100,00			12 280
Financière Finforest S.A.S.	Ranska	100,00		405 000	16 750
Finforest Baco Production s.r.l.	Romania	100,00			0
Finforest Baco Vertriebs GesmbH	Itävalta	100,00			4 490
Finforest CZ s.r.o.	Tsekki	100,00			11 200
Finforest Deutschland GmbH	Saksa	100,00			35 821
Finforest Eesti A.S.	Eesti	100,00		100 000	651
Finforest Holdings Oy	Suomi	100,00		1 000	9
Finforest Iberica S.L.	Espanja	50,00	100,00	250	46
Finforest Italia S.r.l.	Italia	100,00		1	52
Finforest Magyarország Faipari és Kereskedelmi Kft.	Unkari	100,00			5 441
Finforest Polska Sp. z.o.o.	Puola	100,00			589
Finforest Slovensko s.r.o.	Slovakia	100,00			1 602
Finforest Timber Holland B.V.	Hollanti	100,00			893
Finforest Trading (Shanghai) Co., Ltd	Kiina	100,00			118
Finforest UK Holdings Ltd	Iso-Britannia	100,00		43 200 000	53 458
Finforest Österreich GesmbH	Itävalta	100,00			5 492
Foresta Oy	Suomi	100,00		900	12
Kiint. Oy Metsätapiola	Suomi	60,90		37 826	17 747
Kirkniemen Kartano Oy	Suomi	52,00	70,54	29 666	2 969
McCausey Wood Products, Inc.	USA	100,00		500 000	316
Metsä Group Financial Services Oy	Suomi	49,00	68,69	24 500	4 944
Metsä Group Schweiz AG	Sveitsi	100,00		200	750
Metsä Tissue Oy	Suomi	70,55		6 433 164	139 818
Metsäliitto Eesti AS	Eesti	100,00		150 000	1 145
Metsäliitto France S.A.	Ranska	100,00		100 000	100
Metsäliitto Latvia SIA	Latvia	100,00		670	3 259
Metsäliitto Sverige AB	Ruotsi	100,00		5 000	703
Metsämannut Oy	Suomi	60,00	75,04	60	10
M-real Oy *)	Suomi	60,47		126 729 592	516 014
OOO Finforest Petersburg	Venäjä	100,00		3	744
OOO Metsäliitto Novgorod	Venäjä	100,00			163
OOO Metsäliitto Podporozhje	Venäjä	100,00			4 579
OOO Metsäliitto St. Petersburg	Venäjä	100,00		100	978
Äänevoima Oy	Suomi	20,00	37,38	2 000 000	2 000
Tytäryhtiöosakkeet yhteensä					846 663

*) Osuus äänimäärästä 60,47 prosenttia, osuus osakkeista 38,62 prosenttia.

	Maa	Emoyrityksen omistus, %	Konsernin omistusosuus, %	Osakkeiden lukumäärä	Kirjanpitoarvo 1 000 euroa
Osakkuusyhtiöt					
Botnia South America S.A.	Uruguay	5,50	33,89		43 620
Finsilva Oyj	Suomi	49,90		48 128 550	14 439
Hartolan Kuningaslämpö Oy	Suomi	50,00		300	76
Kumpuniemen Voima Oy	Suomi	33,30		21	177
Metsäteho Oy	Suomi	24,00		40	67
Mittaportti Oy	Suomi	33,30	44,88	1 000	8
Oy Metsä-Botnia Ab	Suomi	23,00	34,59	20 660	431 999
Perkaus Oy	Suomi	33,33		2 500	6
Punkaharjun Lämpö Oy	Suomi	20,00		6	10
Punkavoima Oy	Suomi	34,67		9 292	929
Suomen Metsäsijoitus Oy	Suomi	25,00		7 500	4 011
Thosca Holz GmbH	Saksa	50,00		3	4 583
Vapo Oy	Suomi	49,90		14 970	137 704
ZAO HC Vologodskiye Lesopromyshlenniki	Venäjä	44,00			5 791
Osakkuusyhtiöosakkeet yhteensä					643 421

	Maa	Emoyrityksen omistus, %	Konsernin omistusosuus, %	Osakkeiden lukumäärä	Kirjanpitoarvo 1 000 euroa
Muut osakkeet ja osuudet					
Finnforest Nippon	Japani	10,00		20	120
Metsäklusteri Oy	Suomi			150	150
Misawa Homes of Finland	Suomi	2,10		400	67
Suomen Puututkimus Oy	Suomi	12,50			51
Asunto- ja kiinteistöyhtiöt					1402
Golf-osakkeet					194
Puhelinosaakkeet ja -osuudet					56
Muut osakkeet ja osuudet					64
Muut osakkeet ja osuudet yhteensä					2 105

Hallintoneuvoston lausunto

Hallintoneuvosto on tutustunut Metsäliitto Osuuskunnan vuoden 2008 tilinpäätökseen ja Metsäliitto-konsernin kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaan laadittuun konsernitilinpäätökseen sekä hyväksyy ne esitettäväksi tilintarkastajille ja edustajiston varsinaiselle kokoukselle. Hallintoneuvosto yhtyy hallituksen ehdotukseen ylijäämän käyttämisestä.

Hallintoneuvostosta ovat erovuorossa Arto Hongisto, Hannu Järvinen, Esko Kinnunen, Hannu Lassila, Martti Niiranen, Timo Nikula, Seppo Reijonen, Mauri Ruuth, Olav Store ja Erkki Vainionpää.

Ikäpykälän perusteella vapautuu Leo Aution paikka. Lisäksi edustajiston käytettävissä ovat hallitukseen valitun Juha Parpalan ja edesmenneen Juhani Ollilan hallintoneuvostopaikat.

Espossa 17. maaliskuuta 2009

Hallintoneuvoston puolesta

Runar Lillandt
Hallintoneuvoston
puheenjohtaja

Esa Kaikkonen
Hallintoneuvoston
sihteeri

Tilintarkastuskertomus

Metsäliitto Osuuskunnan jäsenille

Olemme tarkastaneet Metsäliitto Osuuskunnan kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2008. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista ja liitetiedot sekä emo-osuuskunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa ei ole olennaisia virheellisyyksiä ja että emo-osuuskunnan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä toimitusjohtaja ovat toimineet osuuskuntalain mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistapaa, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsitksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emo-osuuskunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Puollamme tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman ylijäämän käytöstä on osuuskuntalain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emo-osuuskunnan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Espoossa 18. maaliskuuta 2009

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Johan Kronberg
KHT

Jouko Malinen
KHT

Kehitys vuosineljänneksittäin

Milj. euroa	Koko vuosi		Neljännesvuosittain							
	2008	2007	IV/2008	III/2008	II/2008	I/2008	IV/2007	III/2007	II/2007	I/2007
Tuloslaskelma										
Liikevaihto segmenteittäin										
Kuluttajapakkaukset	1 062	1 069	248	274	274	266	258	268	275	268
Paperit	1 426	1 545	321	356	362	387	374	374	380	417
Puutuotteet	1 162	1 399	239	279	329	315	321	339	385	354
Muu toiminta & sis. liikevaihto	2 784	2 784	645	686	711	742	677	717	668	722
Liikevaihto yhteensä	6 434	6 797	1 453	1 595	1 676	1 710	1 630	1 698	1 708	1 761
Liiketulos segmenteittäin										
Kuluttajapakkaukset	51	84	-14	30	8	27	3	38	12	31
Paperit	-107	-227	-114	-7	-7	21	-190	11	-6	-42
Puutuotteet	-74	87	-55	-16	-1	-2	-1	20	41	27
Muu toiminta	132	100	-23	12	105	38	34	23	28	15
Liiketulos yhteensä	2	44	-206	19	105	84	-154	92	75	31
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	6	12	-5	7	2	2	7	2	1	2
Kurssierot	19	5	18	1	-2	2	8	1	0	-4
Rahoitustuotot ja -kulut	-260	-220	-84	-63	-51	-62	-65	-58	-43	-55
Tulos ennen veroja	-233	-160	-277	-36	54	26	-204	37	33	-26
Tuloverot	60	-24	66	3	-1	-7	35	-16	-25	-18
Tulos jatkuvista toiminnoista	-172	-183	-212	-33	53	19	-169	21	8	-44
Lopetetut toiminnot	-338	-27	-62	-212	-45	-19	-4	-5	-13	-5
Kauden tulos	-511	-211	-274	-245	8	0	-173	16	-5	-49

Tunnusluvut	2008	2007	IV/2008	III/2008	II/2008	I/2008	IV/2007	III/2007	II/2007	I/2007
Liiketulos ilman kertaeriä, milj. euroa	45	301	-75	27	33	60	42	88	82	89
Omavaraisuus, %	26,0	28,8	26,0	27,5	30,1	29,2	28,8	29,2	29,0	29,0
Nettovelkaisuus, %	149	142	149	162	147	142	142	147	149	145
Sijoitetun pääoman tuotto, %	0,5	1,4	-16,1	2,7	8,7	7,0	-11,2	7,5	6,6	3,0
- " -, ilman kertaluonteisia eriä	1,3	6,4	-6,1	3,3	3,1	5,2	4,2	7,1	7,2	7,6
Oman pääoman tuotto, %	-8,4	-7,5	-43,6	-6,1	9,2	3,2	-28,2	3,8	1,1	-7,1
- " -, ilman kertaluonteisia eriä	-6,4	2,7	-17,0	-4,7	-3,2	-0,8	3,4	2,9	2,3	2,2

Tuotanto (1 000 yksikköä)	2008	2007	IV/2008	III/2008	II/2008	I/2008	IV/2007	III/2007	II/2007	I/2007
Paperi, tonnia	1 611	1 962	337	396	431	447	461	470	507	524
Kartonki, tonnia	1 336	1 398	293	347	335	361	339	352	348	359
Sahatavara, m ³	1 498	1 837	333	291	471	403	404	387	533	513
Sahatavaran jatkojalostus, m ³	494	580	96	106	141	151	111	134	169	166
Engineered Wood -tuotteet	723	849	115	182	206	220	197	212	217	223
Sellu & CTMP, tonnia (M-real)	1 486	1 536	303	377	391	415	369	417	360	390
Sellu, tonnia (Metsä-Botnia)	3 298	2 616	781	900	776	841	593	677	670	676
Sahatavara, m ³ (Metsä-Botnia)	171	188	55	34	48	34	32	41	64	51

Kymmeneen vuotta lukuina

Milj. euroa	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Liikevaihto	6 434	6 797	7 392	6 786	8 598	8 318	8 868	8 773	7 513	5 576
Liiketulos	2	44	77	25	144	151	414	386	763	427
- "-, ilman kertaluonteisia eriä	45	301	233	81						
Tulos ennen veroja	-233	-160	-94	-162	-76	-55	354	306	657	364
Tilikauden tulos	-511	-211	-259	-144	-104	-75	265	176	453	258
Pitkäaikaiset varat	4 252	5 090	5 519	5 752	5 596	5 563	5 767	5 910	5 485	3 338
Vaihto-omaisuus	943	1 132	1 095	1 293	1 172	1 155	1 178	1 216	1 087	668
Muut lyhytaikaiset varat	1 704	1 813	2 111	1 912	1 883	1 790	1 931	2 249	2 218	1 579
Varat	6 899	8 035	8 725	8 957	8 651	8 508	8 876	9 375	8 790	5 585
Oma pääoma	1 104	1 328	1 377	1 407	1 351	1 555	1 531	1 374	1 317	1 045
Vähemmistöosuus	682	978	1 194	1 432	1 432	1 408	1 602	1 537	1 180	1 078
Pitkäaikaiset velat	3 449	3 742	4 298	3 856	3 805	3 831	3 755	3 948	3 724	2 212
Lyhytaikaiset velat	1 664	1 987	1 856	2 262	2 067	1 714	1 988	2 516	2 569	1 250
Oma pääoma ja velat	6 899	8 035	8 725	8 957	8 655	8 508	8 876	9 375	8 790	5 585
Sijoitetun pääoman tuotto, %	0,5	1,4	2,0	1,0	2,5	2,5	6,3	5,9	14,6	10,8
- "-, ilman kertaluonteisia eriä	1,3	6,4	5,0	2,0						
Oman pääoman tuotto, %	-8,4	-7,5	-4,8	-6,9	-3,9	-2,4	4,0	2,1	17,7	10,8
- "-, ilman kertaluonteisia eriä	-6,4	2,7	1,0	-4,8						
Omavaraisuusaste, %	26,0	28,8	29,5	31,7	32,1	35,0	35,4	31,2	28,5	38,1
Nettovelkaantumisaste, %	149	142	137	128	120	117	113	135	156	85
Velkaantumisaste, %	198	163	155	137						
Korollinen vieras pääoma	3 545	3 758	3 974	3 902	3 714	3 767	3 874	4 328	4 319	2 237
Korollinen rahoitusomaisuus	879	487	450	269	378	298	331	399	425	438
Korollinen nettovelka	2 666	3 271	3 524	3 633	3 336	3 469	3 543	3 929	3 894	1 799
Bruttoinvestoinnit	272	493	735	679	358	484	510	989	2 269	512
Osuus liikevaihdosta, %	4,2	7,3	9,9	10,0	4,2	5,8	5,8	11,3	30,2	9,2
Henkilöstö, vuoden lopussa	16 729	17 838	20 196	23 928	28 783	29 173	30 247	31 491	25 007	19 936
Henkilöstö, keskimäärin	17 538	19 195	23 809	24 721	29 557	30 065	31 008	29 744	22 723	20 559
- josta Suomessa	7 253	7 522	7 956	8 237	9 736	10 038	10 279	10 365	10 333	10 654

Vuosien 2004–2008 tiedot on raportoitu kansainvälisen tilinpäätöskäytännön (IFRS) mukaan, sitä aikaisempien vuosien tiedot suomalaisen tilinpäätöskäytännön (FAS) mukaan. Vuosien 1999–2004 lukuja ei ole esitetty jaettuina jatkuviin sekä lopetettuihin toimintoihin.

Tunnuslukujen laskentaperiaatteet

Sijoitetun pääoman tuotto (%) ROCE	= $\frac{\text{Liiketulos} + \text{rahoitustuotot}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{korottomat velat (keskimäärin)}}$	Nettovelkaantumisaste (%)	= $\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}}$
Operatiivisen pääoman tuotto (%) ROOC	= $\frac{\text{Liiketulos ilman kertaeriä}}{\text{Käyttöomaisuus} + \text{Vaihto-omaisuus} + \text{Myyntisaamiset} - \text{Ostovelat (keskimäärin)}}$	Velkaantumisaste (%)	= $\frac{\text{Korollinen vieras pääoma}}{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}}$
Oman pääoman tuotto (%)	= $\frac{\text{Tulos ennen veroja} - \text{verot}^*)}{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus (keskimäärin)}}$	Korollinen nettovelka	= $\text{Korollinen vieras pääoma} - \text{korollinen rahoitusomaisuus}$
Omavaraisuusaste (%)	= $\frac{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakkomaksut}}$	*) 1999-2003: Tulos ennen satunnaiseriä - verot	

Tuotantolaitoskohtaiset yritys vastuutiedot

Metsäliiton Puutuoteteollisuus	Henkilöstö		Tuotanto 1000 m ³ /a		Päästöt ilmaan t/v			
	31.12.2008	LTA FR	Puutuotteet	Hiukkaset	CO ₂ fossiiliset	Rikki (SO ₂ :na)	NO _x (NO ₂ :na)	
Aichach, Saksa	104	55,7	jatkojalostus	19	1,2	43	0,0023	1,2
Boston, Iso-Britannia	315	128,1	jatkojalostus	158	2,0	0	0	2,0
Bremen, Saksa	51	-	jatkojalostus	7,0	0,059	0	0,032	0,59
Casteljaloux, FF France Gillet, Ranska	50	305,6	jatkojalostus	30	17	0	0	10
Eskola, Suomi	12	0	sahatavara	52	-	0	0	0
Finnforest France SAS, Ranska	127	106,0	jatkojalostus	87	0	0	0	0
Finnforest Romania, Romania	457	-	rimalevy	56	1,8	0	0	1,8
Grangemouth, Iso-Britannia	126	89,3	jatkojalostus	46	-	0	0	0
Hartola, Suomi	54	97,6	liimapuu	22	0,39	0	0	0,39
Karihaara, Suomi	54	55,5	sahatavara	145	0	0	0	0
Kaskinen TC ja Thermowood, Suomi	80	107,2	jatkojalostus	139	3,7	0	0	3,7
Kerto, Lohja, Suomi	203	73,3	Kerto®	85	3,3	0	0	0
King's Lynn, Iso-Britannia	34	162,3	jatkojalostus	63	0,062	462	0,034	0,62
Kolho, Suomi *)	-	-	jatkojalostus	41	0,85	1 310	4,2	1,7
Kyrö, Suomi	83	36,2	sahatavara	183	18	631	0,046	18
Kyröskoski, Suomi	67	64,5	sahatavara	159	-	0	0	0
Lappeenranta, Suomi	82	23,7	sahatavara	195	24	222	0,016	20
Leven BBH, Iso-Britannia **)	-	-	jatkojalostus	10	0,051	375	0	0,51
Merikarvia, Suomi	74	65,2	sahatavara	182	19	551	0	20
Newport, Iso-Britannia	33	-	jatkojalostus	24	0,068	503	0,32	0,68
Punkaharju, Suomi	678	55,9	vaneri ja Kerto®	164	-	-	-	-
Renko, Suomi	76	39,0	sahatavara	231	21	163	0,012	22
Reopalu, Viro	34	-	sahatavara	46	3,0	0	0,13	1,3
Soinlahti, Suomi ***)	59	11,9	sahatavara	72	7,7	262	0,019	8,0
Suolahti, Suomi	626	167,9	vaneri	232	-	-	-	-
Teuva, Suomi ***)	33	59,5	sahatavara	75	9,0	0	0	9,0
Vilppula, Suomi	169	51,3	sahatavara	335	38	614	2,0	38
Widnes, Iso-Britannia	104	127,4	jatkojalostus	59	-	-	-	-

- Ei raportoitu

*) Kolhon henkilöstöluvut sisältyvät Kaskinen TC ja Thermowoodin lukuihin.

**) Leven BBH:n henkilöstöluvut sisältyvät Newportin lukuihin.

***) Toiminta päätynyt vuoden 2008 aikana.

Puutuoteteollisuuden jätevesipäästöjä syntyy vain levyteollisuuden prosesseissa.

Ympäristötietoihin ei sisälly Pietarin höyläämö Venäjällä.

LTA FR (Lost Time Accident Frequency Rate): Vähintään yhden päivän poissaoloon johtaneet työtaturmat miljoonaa tehtyä työtuntia kohden.

Metsä-Botnia	Henkilöstö		Tuotanto 1000 t/v		Päästöt ilmaan t/v			
	31.12.2008	LTA FR	Massa	Hiukkaset	CO ₂ fossiiliset	Rikki (SO ₂ :na)	NO _x (NO ₂ :na)	
Fray Bentos, Uruguay	195	8,6	935	85	145 000	252	1 722	
Joutseno, Suomi	174	13,3	523	106	72 000	214	1 078	
Kaskinen, Suomi	191	36,9	400	221	58 000	248	1 498	
Kemi, Suomi	206	26,0	515	18	63 000	172	1 234	
Rauma, Suomi	121	9,5	493	184	36 000	434	854	
Äänekoski, Suomi	164	47,3	432	364	18 000	580	706	

- Ei raportoitu

Ympäristötietoihin ei sisälly Svir Timberin saha Venäjällä.

LTA FR (Lost Time Accident Frequency Rate): Vähintään yhden päivän poissaoloon johtaneet työtaturmat miljoonaa tehtyä työtuntia kohden.

Päästöt vesistöön t/v					Jätteet t/v		Hallintajärjestelmä					Chain of Custody	
COD	BOD	Fosfori	Typpi	Kiintoaine	Kaatopaikka- jäte (kuiva)	Ongelma- jäte	ISO 9001	ISO 14001	EMAS	OHSAS	ISO 22000	PEFC	FSC
0	0	0	0	0	0	7,0						x	
0	0	0	0	0	397	39	x	x		x		x	x
0	0	0	0	0	57	281							
0	0	0	0	0	102	7,0						x	
0	0	0	0	0	6,6	2,0		x				x	
0	0	0	0	0	0	150						x	x
0	0	0	0	16	1200	9,0							
0	0	0	0	0	156	18	x	x		x		x	x
0	0	0	0	0	9,0	10	x					x	
0	0	0	0	0	36	2,2						x	
0	0	0	0	0	375	10						x	
3,0	1,5	0,012	0,017	0,30	145	11	x					x	
0	0	0	0	0	127	10	x	x		x		x	x
0	0	0	0	0	71	5,5	x	x		x		x	
0	0	0	0	0	396	12	x	x				x	
0	0	0	0	0	13	3,5	x	x				x	
0	0	0	0	0	292	20,1	x	x				x	
0	0	0	0	0	85	2,0	x	x					
0	0	0	0	0	45	1,0	x	x				x	
0	0	0	0	0	216	31	x						
96	50	0	0,24	1,6	3361	91	x					x	
0	0	0	0	0	50	9,2	x	x				x	
0	0	0	0	0	0	6,0							x
0	0	0	0	0	172	0,70	x	x				x	
12	23	0,14	0,27	7,4	121	70	x					x	
0	0	0	0	0	3,0	10						x	
0	0	0	0	0	855	4,9	x	x		x		x	
0	0	0	0	0	90	0	x	x		x		x	x

Päästöt vesistöön t/v					Jätteet t/v		Hallintajärjestelmä					Chain of Custody	
COD	BOD	Fosfori	Typpi	Kiintoaine	Kaatopaikka- jäte (kuiva)	Ongelma- jäte	ISO 9001	ISO 14001	EMAS	OHSAS	ISO 22000	PEFC	FSC
5 623	235	12,8	63	441	17 164	54		x					x
5 432	96	4,0	96	117	6 569	43	x	x		x	x	x	x
6 335	127	7,8	72	511	14230	45	x	x		x	x	x	x
6 484	157	5,8	66	431	5 163	102	x	x		x	x	x	x
5 518	187	3,2	25	157	11 383	14	x	x		x	x	x	x
6 014	142	7,5	55	516	6 416	89	x	x		x	x	x	x

M-real	Henkilöstö		Tuotanto 1000 t/v		Päästöt ilmaan t/v			
	31.12.2008	LTA FR	Massa	Paperi ja kartonki	Hiukkaset	CO ₂ fossiiliset	Rikki (SO ₂ :na)	NO _x (NO ₂ :na)
Alizay, Ranska	397	31,0	239	243	100	40 764	836	711
Gohrsmühle, Saksa	866	6,4		330	12	358 873	811	541
Hallein, Itävalta	642	15,5	150	276	15	70 133	118	308
Husum, Ruotsi	1 040	11,0	646	629	225	116 262	570	1418
Joutseno BCTMP, Suomi	50	47,3	224		28	2 5 924	2,9	53
Kaskinen BCTMP, Suomi	50	12,8	227		10	4 199	22	46
Kemiart Liners, Suomi	127	18,8		332	1,3	1 341	3,1	71
Kyro, Suomi	255	13,6		206	0	144 421	0	115
Reflex, Saksa	455	8,6		99	0	74 094	0	89
Simpele, Suomi	374	27,9		240	0,38	108 425	243	271
Tako Board, Suomi	212	21,7		199	0	77 154	0	47
Tako Board BCTMP, Suomi *)	-	-		23	0	7 878	0	11
Äänekoski Board, Suomi	162	29,3		186	4,7	1 091	6,0	64
Äänekoski Paper, Suomi	251	47,2		173	5,5	1 363	7,4	72

- Ei raportoitu

*) Tako Board BCTMP:n toiminta päättyi maaliskuussa 2008 (aikaisemmin henkilöstöluvut sisältyivät Tako Boardin lukuihin).

LTA FR (Lost Time Accident Frequency Rate): Vähintään yhden päivän poissaoloon johtaneet työtaturmat miljoonaa tehtyä työtuntia kohden.

Metsä Tissue	Henkilöstö		Tuotanto 1000 t/v		Päästöt ilmaan t/v			
	31.12.2008	LTA FR	Pehmo- ja ruoanlaittopaperi		Hiukkaset	CO ₂ fossiiliset	Rikki (SO ₂ :na)	NO _x (NO ₂ :na)
Katrinefors, Ruotsi	352	7,9	62		0,016	12 668	0,87	22
Krapkowice, Puola	244	34,6	32		0	0	0	0
Kreuzau, Saksa	439	1,4	144		0,20	95 424	7,3	109
Mänttä, Suomi *)	565	31,0	127		0	15 436	0	6,8
Nyboholm, Ruotsi	175	17,2	24		6,0	9 780	4,4	17
Pauliström, Ruotsi **)	-	-	23		5,6	7 216	0,67	17
Raubach, Saksa	287	8,5	48		0	24 826	0	65
Stotzheim, Saksa	326	7,8	22		0	11 919	0,26	11
Varsova, Puola	213	15,2	21		30	26 642	125	38
Žilina, Slovakia	453	9,1	80		0	14 741	0	7,3

- Ei raportoitu

*) Sisältää pehmo- ja ruoanlaittopaperit.

**) Pauliströmin henkilöstöluvut sisältyvät Nyboholmin lukuihin.

LTA FR (Lost Time Accident Frequency Rate): Vähintään yhden päivän poissaoloon johtaneet työtaturmat miljoonaa tehtyä työtuntia kohden.

Päästöt vesistöön t/v					Jätteet t/v		Hallintajärjestelmä					Chain of Custody	
COD	BOD	Fosfori	Typpi	Kiintoaine	Kaatopaikka- jäte (kuiva)	Ongelma- jäte	ISO 9001	ISO 14001	EMAS	OHSAS	ISO 22000	PEFC	FSC
3 809	144	41	90	347	1 535	137	x	x				x	x
163	41	3,4	12	71	79	94	x	x		x		x	x
4 843	480	5,6	31	515	3 039	10	x	x	x	x		x	
10 533	860	21	190	982	42 940	600	x	x				x	
459	3,8	0,13	3,4	4,5	14	10	x	x		x		x	
654	4,5	0,22	2,1	16	8	27	x	x		x		x	x
246	28	1,2	13	77	266	5,8	x	x		x	x	x	
475	40	1,5	18	213	140	31	x	x				x	
78	27	1,3	0	27	196	105	x	x		x		x	
465	27	1,8	14	69	8 994	11	x	x			x	x	
231	91	1,0	1,9	124	246	59	x	x		x	x	x	
186	24	0,20	3,9	7,8	35	41	x	x		x	x	x	
669	228	0,59	7,0	129	108	9,0	x	x			x	x	
269	95	0,33	5,8	72	138	11	x	x	x	x		x	

Päästöt vesistöön t/v					Jätteet t/v		Hallintajärjestelmä					Chain of Custody	
COD	BOD	Fosfori	Typpi	Kiintoaine	Kaatopaikka- jäte (kuiva)	Ongelma- jäte	ISO 9001	ISO 14001	EMAS	OHSAS	ISO 22000	PEFC	FSC
193	19	0,29	12	12	783	14	x	x				x	
8,0	2,6	0,33	5,0	4,0	606	3,2	x	x		x			
80	6,0	0,24	6,0	5,0	0	11	x	x				x	x
476	47	1,5	20	88	1 210	28	x	x			x	x	
32	6,7	0,024	0,56	6,5	0	1,1	x	x				x	
74	21	0,10	0,95	6,1	0	77	x	x				x	
31	5,4	0,27	0	5,4	139	40	x	x				x	x
10	2,3	0,11	0	2,3	0	262	x	x				x	x
84	7,0	0,71	10	8,9	9 508	1,1	x	x		x			
229	11	0,55	0	11	6 320	13	x	x		x			

Yhteystiedot

Metsäliitto-konserni

Revontulentie 6, 02100 Espoo
PL 10, 02020 Metsä
Puhelin 010 4601
Fax 010 465 4400
www.metsaliitto.fi

Puunhankinta

Metsäliitto Osuuskunta

Puunhankinta

Revontulentie 6, 02100 Espoo
PL 10, 02020 Metsä
Puhelin 010 4601
Fax 010 465 4400
www.metsaliitto.fi

Puutuoteteollisuus

Metsäliitto Osuuskunta

Puutuoteteollisuus

Tuulikuja 2, 02100 Espoo
PL 50, 02020 Espoo
Puhelin 010 4605
Fax 010 465 4146
www.finnforest.fi

Selluteollisuus

Oy Metsä-Botnia Ab

Revontulentie 6, 02100 Espoo
PL 30, 02020 Metsä
Puhelin 010 4612
Fax 010 465 4402
www.metsabotnia.com

Kartonki- ja paperiteollisuus

M-real Oyj

Revontulentie 6, 02100 Espoo
PL 20, 02020 Metsä
Puhelin 010 4611
Fax 010 465 5232
www.m-real.com

Pehmo- ja ruoanlaittopaperit

Metsä Tissue Oyj

Revontulentie 8 C, 02100 Espoo
PL 25, 02020 Metsä
Puhelin 010 4616
Fax 010 465 4199
www.metsatissue.com

Tietoa julkaisusta

Paperit:

Kannet: Galerie Art Silk 300 g/m²

Vuosikertomus: Galerie Art Silk 130 g/m²

Tilinpäätös: Galerie One Silk 90 g/m²

Graafinen suunnittelu ja taitto: Ezpa Oy

Kansi- ja aukeamakuvat: Kimmo Syväri

Henkilökuvat: Jari Riihimäki

Aukeaman 2-3 kuvat: Metsäliitto-konserni

ja Vapo Oy

Paino: Erweko Painotuote Oy

